

Etusivu>Kanteen nostaminen>Oikeusapu

Oikeusapu

Oikeusapua koskevan oikeuden ansiosta henkilöt, joilla ei ole riittäviä varoja, voivat vastata tuomioistuinasian tai oikeudellisen edustamisen kustannuksista.

Oikeusapujärjestelmiä on kaikissa Euroopan unionin (EU) jäsenvaltioissa, ja ne kattavat sekä yksityis- että rikosoikeudelliset menettelyt.

Kuvittele tilanne, jossa olet riitaantunut jonkun kanssa omassa maassasi tai ulkomailla ja haluat viedä asian tuomioistuimeen, tai tilanne, jossa sinun on puolustauduttava oikeudessa, koska toinen osapuoli saattaa asian vireille tuomioistuimessa sinua vastaan. Kuvittele tilanne, jossa sinua syytetään rikoksista omassa maassasi tai ulkomailla eikä sinulla ole varaa oikeudelliseen neuvontaan ja/tai edustamiseen tuomioistumisessa. Kaikissa edellä kuvatuissa tapauksissa voit pyytää oikeusapua.

Oikeudesta oikeusapuun säädetään

Euroopan ihmisoikeussopimuksessa – Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 3 kohdan c alakohdassa taataan vastaajalle oikeus oikeudelliseen avustamiseen, jos vastaaja ei itse pysty siitä maksamaan, ja maksuttomaan oikeusapuun oikeudenmukaisuuden niin vaatiessa.

Euroopan unionin perusoikeuskirjassa – perusoikeuskirjan 47 artiklan mukaan oikeusapua annetaan niille, joilla ei ole riittäviä varoja, jos tällainen apu on tarpeen, jotta asianomainen voisi tehokkaasti käyttää oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Oikeusapu yksityisoikeudellisissa menettelyissä**Kansalliset riita-asiat**

Kaikissa EU:n jäsenvaltioissa on käytössä oikeusapujärjestelmä. Jos olet riitaantunut jonkin yrityksen, ammatinharjoittajan, työntekijän tai muun henkilön kanssa **asuinmaassasi** eikä sinulla ole riittävästi varoja oikeudenkäyntiä varten, voit pyytää oikeusapua kansallisten säännösten mukaisesti.

Jäsenvaltioiden kansallisten oikeusapujärjestelmien vertailu osoittaa kuitenkin, että järjestelmien toimintaperiaatteissa, organisaatiossa ja hallinnossa on perustavanlaatuisia eroja. Järjestelmien toimintaperiaatteiden mukaan joissakin jäsenvaltioissa perustavoitteena näyttää olevan oikeudellisten palvelujen ja oikeussuojan tarjoaminen kaikille, kun taas toisissa oikeusapu on ainoastaan kaikkein vähävaraisimpien saatavilla.

Tietoa kunkin jäsenvaltion oikeusjärjestelmästä saa napsauttamalla kyseisen valtion lippua.

ARKISTOITU EJN-verkkosivusto (siviili- ja kauppaoikeus)**Rajat ylittävät riita-asiat**

Jos olet riitaantunut jonkin yrityksen, ammatinharjoittajan, työntekijän tai muun henkilön kanssa **ulkomailla** eikä sinulla ole riittävästi varoja oikeudenkäyntiä varten, voit pyytää rajat ylittäviä riita-asioita koskevaa oikeusapua.

Rajat ylittävissä asioissa annettavaa oikeusapua koskeva **direktiivi** hyväksyttiin helpottamaan oikeusavun saantia siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa. Se käsittää ennen oikeudenkäyntiä annettavan oikeudellisen neuvonnan sovinnon saavuttamiseksi ennen oikeudenkäynnin vireillepanoa, oikeudellisen avustamisen asian vireille panemiseksi tuomioistuimessa ja asianajajan käyttämisen edustajana oikeudenkäynnissä sekä avustamisen menettelyn kustannusten suorittamisessa tai niistä vapauttamisen.

Saadaksesi oikeusapua rajat ylittävissä asioissa sinun on täytettävä asiaankuuluva oikeusapuhakemusta koskeva lomake. Direktiivissä säädetään

kahdenlaisista lomakkeista: toinen lomake laaditaan oikeusapuhakemuksia varten ja toinen oikeusapuhakemusten lähettämistä varten.

Oikeusapu rikosoikeudellisissa menettelyissä

Kunkin jäsenvaltion lainsäädännössä määritetään, millä tavoin oikeusapua annetaan rikosoikeudellisissa menettelyissä niiden toimivaltaan kuuluvalla alueella. Euroopan oikeusportaalissa on tarkoitus julkaista yksityiskohtaista tietoa tästä aiheesta.

Tällä hetkellä ei ole olemassa tätä aihetta koskevaa EU:n lainsäädäntöä rajat ylittäviä tapauksia varten.

Päivitetty viimeksi: 30/05/2023

Tätä sivustoa ylläpitää Euroopan komissio. Sivuston tiedot eivät välttämättä edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio ei ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. EU:n sivustoihin sovellettavat tekijänoikeussäännöt löytyvät oikeudellisesta huomautuksesta.

Tämän sivun alkukielistä versiota [CS](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla: [en](#).

Oikeusapu - Tšekki**1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?**

Pääsääntöisesti kustannukset aiheutuvat valtiolle, oikeudenkäynnin asianosaisille ja muille osapuolille (erityisesti todistelukulujen tapauksessa).

Kustannuksilla on kaksi tarkoitusta: ehkäisevä ja sanktioiva.

Siviiliprosessilaissa (*občanský soudní řád*) luetellaan kustannukset, joita siviilioikeudellisissa menettelyissä voi aiheutua. Näitä ovat asianosaisten ja näiden asiamiesten kulut (esim. matka- ja oleskelukulut), oikeudenkäyntimaksut, asianosaisten ja näiden asiamiesten ansionmenetyskorvaukset, kulut todisteiden esittämisestä (kuten todistajien ja asiantuntijoiden kulut), notaarin palkkio ja kulukorvaukset oikeuskomissaarin (*soudní komisař*) suorittamista toimista, pesänhoitajan palkkio ja kulukorvaukset, tulkkaukskulut sekä asiamiespalkkio, jos asiamies on asianajaja, notaari tai patenttiasiamies. Kyseessä voi olla myös arvonlisäveron hyvitys tai sovittelijalle maksettava korvaus. Luettelo ei ole tyhjentävä. Oikeudenkäyntikuluina voidaan pitää myös muita kuluja, jotka asianosainen on maksanut välittömästi asian käsittelyn yhteydessä.

Periaatteessa asianosainen maksaa omat ja asiamiestensä oikeudenkäyntikustannukset. Jos asianosaiselle on nimetty asiamieheksi tai edunvalvojaksi asianajaja, valtio maksaa tämän kulut ja palkkion edustamisesta ja tarvittaessa hyvityksen arvonlisäverosta.

Oikeudenkäyntimaksuista säädetään erikseen oikeudenkäyntimaksuja koskevassa laissa. Tavallisissa riita-asiassa oikeudenkäyntimaksut maksaa pääsääntöisesti kantaja. Laissa säädetään, mitkä prosessit on vapautettu oikeudenkäyntimaksuista (esim. holhousasiat, alaikäisten huostaanottoa, adoptiota ja vanhempien ja lasten keskinäistä elatusvelvoitetta koskevat asiat, ensimmäisen oikeusasteen perintöasiat ja oikeustoimikelpoisuutta koskevat asiat).

Oikeudenkäyntikulujen maksuvelvollisuuden ja oikeudenkäyntikulujen korvaamisvelvollisuuden välillä on periaatteellinen ero. Asianosainen maksaa oikeudenkäyntikulut ensisijaisesti menettelyn kuluessa silloin kun ne aiheutuvat, jolloin maksut suoritetaan intressiperusteisesti ja oikeudenkäyntikuluista vastaa se, joka prosessitoimen suorittaa tai jolla on asiaan intressi (nk. intressiperiaate). Kustannukset korvataan vasta sen jälkeen, kun kustannukset on maksettu. Oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta määrätään tuomioistuimen päätöksellä tulosperusteisesti, jolloin kulut korvataan sen mukaan, saavutetaanko prosessissa haluttu lopputulos vai ei (nk. tulosperiaate).

Erityisistä syistä tuomioistuin voi oikeudenkäyntikuluista päättäessään käyttää harkintavaltaansa ja evätä asianosaiselta oikeudenkäyntikulujen korvaukset kokonaan tai osittain. Kyseessä on varotoimenpide, jolla lievennetään tulosperiaatteen soveltamisen suhteettoman ankaraa vaikutusta.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Siviilioikeudellisten menettelyjen johtavia periaatteita on yhdenvertaisuusperiaate, jonka takeisiin kuuluu muun muassa oikeus oikeusapuun. Oikeus oikeusapuun myönnetään menettelyn alusta alkaen ja kaikissa menettelyissä.

Siviiliprosessilain mukaan oikeusavuksi voidaan siviilioikeudellisissa menettelyissä katsoa seuraavat:

asiamiehen nimeäminen asianosaisen pyynnöstä (siviiliprosessilain 30 §:n 1 momentti)

asianajajan nimeäminen asiamieheksi, jos asianosaisen etujen suojaaminen tätä vaatii tai jos on kyse prosessista, jossa asianajajaedustus on pakollinen (siviiliprosessilain 30 §:n 2 momentti)

asianomaisen vapauttaminen oikeudenkäyntimaksuista osittain tai kokonaan (siviiliprosessilain 138 §).

Myös tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuutta voidaan pitää oikeudenkäynnin asianosaisille annettavana oikeusapuna.

Erillisen kategorian muodostaa Tšekin asianajajaliiton (*Česká advokátní komora*) tarjoama oikeusapu. Kyseisestä oikeusavusta säädetään asianajajalaissa (*zákon o advokacii*), jonka mukaan kaikilla, joille tuomioistuin ei voi nimetä asianajajaa ja jotka eivät voi hankkia oikeuspalveluja muulla tavoin, on oikeus pyytää Tšekin asianajajaliittoa osoittamaan itselleen asianajaja oikeudellisen neuvonnan tai oikeudellisten palvelujen saamiseksi.

Hakijalla on näin ollen oikeus maksuttomaan oikeudelliseen neuvontaan sillä edellytyksellä, etteivät hänen keskimääräiset kuukausittaiset tulonsa hakemuksen jättämistä edeltäneiltä 6 kalenterikuukaudelta ylitä kolminkertaisesti tulotasoa, joka toimeentulolain mukaan riittää minimitoimeentuloon yksittäiselle henkilölle tai tämän kanssa yhdessä arvioituille henkilöille, ja ettei hakijaa samassa asiassa, jossa hän hakee oikeusapua, edusta toinen asianajaja tai muu henkilö, jolla on oikeus tarjota oikeudellisia palveluja (asianajajalain 2 §:n 2 momentin a alamomentti).

Jos hakija täyttää edellä mainitut edellytykset, hänelle myönnetään maksutonta oikeudellista neuvontaa vähintään 30 minuutin ajan, kuitenkin enintään 120 minuuttia kutakin kalenterivuotta kohden.

Asianajajalaissa säädetään myös oikeudellisen neuvonnan tarjoamisesta kertaluonteisesti määrittämättömälle määrälle henkilöitä, jotka on sijoitettu ulkomaalaisten oleskelusta Tšekin alueella annetun lain nojalla säilönnötokeuskeskukseen tai turvapaikkalaissa säädettyyn vastaanottokeuskeskukseen, kyseisten laitosten toiminnanharjoittajan tekemästä aloitteesta.

Asianajajalain mukaan oikeudellisia palveluja voidaan pyytää myös silloin, kun se on hakijan tulojen ja varallisuuden perusteella perusteltua.

3 Kuka voi saada oikeusapua?

Tuomioistuin voi pyynnöstä myöntää asianosaiselle (tai väliintulijalle) vapautuksen oikeudenkäyntimaksuista, jos se on osapuolen olosuhteiden vuoksi perusteltua ja ellei kyse ole mielivaltaisesta tai selvästi tuloksettomasta oikeuksien vaatimisesta tai puolustamisesta.

Oikeudenkäyntimaksuista voidaan vapauttaa sekä luonnolliset että oikeushenkilöt.

Varallisuusasema ei saa olla esteenä sille, että asianosainen voi käyttää tai puolustaa oikeuksiaan tuomioistuimessa. Tuomioistuin ottaa huomioon hakijan koko varallisuustilanteen, oikeudenkäyntimaksujen suuruuden, näytön esittämisen todennäköiset kulut sekä kanteen luonteen. Luonnollisten henkilöiden tapauksessa tuomioistuin ottaa huomioon heidän sosiaalisen asemansa, terveydentilan jne. Oikeushenkilöiden ja itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien luonnollisten henkilöiden tapauksessa otetaan huomioon myös liiketoiminnan tai muun toiminnan luonne, varallisuusasema ja -rakenne sekä maksuvalmius. Selvästi tuloksettomasta oikeuden vaatimisesta tai puolustamisesta on kyse erityisesti silloin, kun jo hakijan esittämien tosiseikkojen perusteella on kiistatonta, ettei kanne voi menestyä. Mielivaltaista oikeuksien vaatimista tai puolustamista on erityisesti oikeuden käyttäminen häirinnän tai ahdistelun välineenä tai selkeää viivyttelyä velallista kiistatta sitovien velvoitteiden täyttämiseksi.

Tuomioistuin määrää pyynnöstä asiamiehen maksuvapautuksen ehdot täyttävälle asianosaiselle, mikäli tämä on tarpeen asianosaisen etujen suojaamiseksi. Oikeus tuomioistuimen määräämään asiamieheen ei kuitenkaan seuraa automaattisesti siitä, että oikeudenkäynti tai asianosainen on vapautettu oikeudenkäyntimaksuista *ex lege* (oikeudenkäyntimaksuja koskevan lain nojalla). Myös näissä tapauksissa on edellä mainittujen maksuvapautusta koskevien ehtojen täytyttävä siviiliprosessisäännösten mukaisesti. Asiamieheksi määrätään asianajaja, jos asianosaisen edut tätä vaativat tai jos on kyse oikeudenkäynnistä, jossa asianosaisella on oltava edustajanaan asianajaja (tai notaari).

Tällaista asianosaista ei voida velvoittaa maksamaan ennakoon sellaisiin todisteisiin liittyviä kuluja, joita hän on itse esittänyt tai jotka tuomioistuin on määrännyt hänen esittämiensä tosiseikkojen osalta (tai hänen etunsa vuoksi, siviiliprosessilain 141 §:n 1 momentti), eikä korvaamaan valtiolle aiheutuneita kuluja (siviiliprosessilain 148 §:n 1 momentti). Asianajajan kulukorvaukset ja asiamiespalkkion maksaa valtio.

Asianosaisen maksuvapautushakemus voidaan esittää samanaikaisesti kanteen (asian vireillepanoa koskevan hakemuksen) kanssa tai milloin tahansa menettelyn aikana tuomioistuimen lainvoimaiseen päätökseen asti. Tuomioistuin voi määrätä asiamiehen myös ennen oikeudenkäynnin vireillepanoa, jos asianosainen aikoo nostaa syytteen asiamiehen avulla.

Tuomioistuin ratkaisee maksuvapautushakemuksen päätöksellä, johon voidaan hakea muutosta.

Jos tuomioistuin epää asiamiestä koskevan hakemuksen, hakija voi kääntyä Tšekin asianajajaliiton puoleen ja pyytää sitä nimeämään asianajajan. Tällöin hakijalla on oikeus maksuttomaan oikeudelliseen neuvontaan sillä edellytyksellä, etteivät hänen keskimääräiset kuukausittaiset tulonsa hakemuksen jättämistä edeltäneiltä 6 kalenterikuukaudelta ylitä kolminkertaisesti tulotasoa, joka toimeentulolain mukaan riittää minimitoimeentuloon yksittäiselle henkilölle tai tämän kanssa yhdessä arvioituille henkilöille, ja ettei hakijaa samassa asiassa, jossa hän hakee oikeusapua, edusta toinen asianajaja tai muu henkilö, jolla on oikeus tarjota oikeudellisia palveluja (asianajajalain 2 §:n 2 momentin a alamomentti).

Hakijalla on oikeus pyytää oikeudellisia palveluja myös silloin, kun se on hakijan tulojen ja varallisuuden perusteella perusteltua. Myös tällöin hakijan tulee kääntyä Tšekin asianajajaliiton puoleen.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Siviiliprosessilain säännöksiä oikeusavusta sovelletaan kaikkiin kyseisten säännösten mukaisiin menettelyihin.

Tšekin asianajajaliiton oikeusapu on käytettävissä myös muissa tilanteissa kuin viranomaisprosesseissa oikeudenkäynneissä, hallinnollisissa menettelyissä ja perustuslakituomioistuimen menettelyissä.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Ei ole.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Mallilomakkeista säädetään oikeusministeriön ohjeissa 4/2017, 23.10.2017, viite 12/2017-OJD-ORG/36. Sekä luonnollisten henkilöiden että oikeushenkilöiden mallilomakkeet (ilmoitus henkilökohtaisesta tilanteesta, omaisuudesta ja tuloista oikeudenkäyntimaksuista vapauttamista ja asiamiehen nimeämistä varten ja ilmoitus oikeushenkilön varallisuudesta ja muut merkitykselliset tiedot oikeudenkäyntimaksuista vapauttamista ja edustajan nimeämistä varten) ovat saatavilla Tšekin oikeusministeriön verkkosivustolla.

Tšekin asianajajaliiton oikeusapua haetaan asianajajan nimeämistä ja kertaluonteisen oikeudellisen neuvonnan tarjoamista koskevista hakemuslomakkeista annettuun Tšekin oikeusministeriön asetukseen 120/2018 liitetyillä lomakkeilla, jotka löytyvät Tšekin asianajajaliiton verkkosivustolta.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Kaikki hakemukseen liitettävät asiakirjat mainitaan kulloisessakin lomakkeessa. Liiteasiakirjaksi voidaan vaatia esimerkiksi työnantajan vahvistus työtuloista tai työsuhteen ulkopuolisten työsopimusten perusteella saatavista tuloista, verohallinnon lopullinen verotuspäätös (yritystoiminnasta ja muusta itsenäisestä

ammattinharjoittamisesta saatavat tulot), lopullinen päätös etuuden myöntämisestä tai etuuden maksajan antama todistus (aineellinen sosiaaliturva) ja tarvittaessa muut lopulliset verotuspäätökset (muut tulot).

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Maksuvapautusta koskeva hakemus jätetään tuomioistuimelle, jossa kyseinen oikeudenkäynti on vireillä. Hakemuksen ratkaisee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, myös siinä tapauksessa, että maksuvapautusta haetaan muutoksenhakua koskevalle oikeudenkäynnille.

Jos haetaan asianajajaa Tšekin asianajajaliitolta, hakemus lähetetään

kirjallisesti asianajajaliiton osoitteeseen *Česká advokátní komora, pobočka v Brně, nám. Svobody 84/15, 602 00 Brno* tai

sähköisesti käyttäen hyväksyttyä sähköistä allekirjoitusta osoitteeseen epodatelna@cak.cz tai

Tšekin asianajajaliiton asiointipostilaatikkoon ID n69admd.

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Tuomioistuimilla on lakisääteinen yleinen ilmoitusvelvollisuus (siviiliprosessilain 5 §), jonka mukaan ne antavat asianosaisille tietoja näiden prosessuaalisista oikeuksista ja velvollisuuksista. Tuomioistuin on velvollinen ilmoittamaan asianosaiselle oikeudesta hakea vapautusta oikeudenkäyntimaksuista tai asiamiehen nimeämistä.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Ks. vastaus kysymykseen "Kuka voi saada oikeusapua?"

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Asiamiehen määrää tuomioistuin hakemuksen perusteella. Tuomioistuin valitsee asiamieheksi asianajajan, jos asianosaisen etujen suojaaminen tätä vaatii tai jos on kyse prosessista, jossa asianomaisella on oltava edustajanaan asianajaja tai notaari. Tuomioistuimen valitsema asianajaja on velvollinen antamaan oikeuspalveluja, ellei hänellä ole lakisääteistä syytä kieltäytyä (esim. eturistiriita).

Tšekin asianajajaliitolle osoitettuja oikeusapupyynnöjä koskevat päätökset kuuluvat asianajajaliiton puheenjohtajan toimivaltaan. Puheenjohtaja on delegoinut tämän päätösvalan asianajajaliiton Brnossa toimivan aluetoimiston johtajalle.

Asianajajan nimeämiseksi Tšekin asianajajaliitto pitää luetteloa asianajajista, jotka ovat antaneet suostumuksensa edellä mainitun oikeusavun antamiseen.

Asianajajaliitto huolehtii siitä, että nimeäminen tehdään asianmukaisesti ottaen huomioon myös asian luonne ja monimutkaisuus.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Ks. vastaus kysymykseen "Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?"

Tšekin asianajajaliiton oikeusapua hakevan on maksettava 100 Tšekin korunan suuruinen maksu oikeusapuhakemuksen käsittelystä. Maksusta ovat vapautettuja erityisten vammaiskorttien haltijat (esim. vakavasti toimintarajoitteisten ZTP tai vakavasti toimintarajoitteisten erityistukea tarvitsevien ZTP/P) sekä vähävaraiset.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa loppuista kustannuksista?

Tuomioistuin voi myöntää osittaisen vapautuksen oikeudenkäyntimaksuista tai vapauttaa maksuista vain tietyt oikeudenkäynnin osat (esim. ensimmäisen oikeusasteen oikeudenkäynnin) tai vapauttaa vain tietyistä oikeudenkäyntimaksuista. Jäljellä oleva määrä lankeaa asianosaisen maksettavaksi.

Jos asianosaiselle on nimetty asiamieheksi tai edunvalvojaksi asianajaja, valtio maksaa tämän kulut ja palkkion edustamisesta ja tarvittaessa hyvityksen arvonlisäverosta.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Jollei tuomioistuin toisin päättä, vapautus oikeudenkäyntimaksuista kattaa koko menettelyn sen päättävään lainvoimaiseen päätökseen saakka. Vapautus oikeudenkäyntimaksuista kattaa sekä menettelyn ensimmäisessä oikeusasteessa että muutoksenhakumenettelyn (käytettäessä varsinaisia muutoksenhakukeinoja). Kun käytetään erityisiä muutoksenhakukeinoja (valitus korkeimpaan oikeuteen, uudelleen käsittely, kumoamiskanne), menettelyä ei automaattisesti vapauteta oikeudenkäyntimaksuista ja asianosainen voi tehdä uuden maksuvapautushakemuksen.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa perä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Jos asianosaisen olosuhteet muuttuvat siten, ettei vapautus oikeudenkäyntimaksuista ole enää perusteltu, tai jos tuomioistuin toteaa myöhemmin, ettei asianosaisen tosiasiallinen varallisuusasema oikeuttanut tätä vapautukseen sen myöntämisaikana, tuomioistuin peruuttaa maksuvapautuksen. Kyseisellä toimenpiteellä on taannehtiva vaikutus vain, jos tuomioistuin nimenomaisesti näin päättää. Tuomioistuin ei voi peruuttaa maksuvapautusta oikeudenkäynnin päättäneen lainvoimaisen päätöksen jälkeen.

Syynä vapautuksen peruuttamiseen ei kuitenkaan voi olla pelkkä muutos säännöissä, joiden mukaisesti hakijan varallisuusasema arvioidaan, tai muutos tuomioistuimen kannassa siihen, onko kyseessä mielivaltainen tai selvästi tulokseton oikeuksien vaatiminen tai puolustaminen.

Kun on kyse Tšekin asianajajaliiton oikeusavusta, asianajajaliitto peruuttaa asianajajan nimeämisen, jos asianajajan kyseisessä asiassa tarjoamien oikeudellisten palvelujen yhteydessä käy ilmi, että asiakkaan ansio- ja varallisuustilanne ei oikeuttanut tätä saamaan oikeudellisia palveluja.

Se peruuttaa asianajajan nimeämisen myös silloin, kun asianajajan kyseisessä tapauksessa tarjoamien oikeudellisten palvelujen aikana käy ilmi, että asiakkaan ansio- ja varallisuustilanne on muuttunut siten, ettei oikeudellisten palvelujen tarjoaminen ole enää perusteltua. Asianajajan nimeäminen peruitetaan ajankohdasta, jona tilanne muuttui. Tällöinkin asianajajan on 15 päivän ajan siitä päivästä, jona nimeäminen oikeuspalvelujen tarjoamiseen peruitettiin, huolehdittava kaikista välittömistä toimenpiteistä vahingoittamatta asiakkaan oikeuksia tai oikeutettuja etuja. Tätä velvoitetta ei sovelleta, jos asiakas ilmoittaa asianajajalle kirjallisesti, ettei hän vaadi sen noudattamista.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Tuomioistuimen päätökseen maksuvapautuksesta (tai sen peruuttamisesta) voidaan hakea muutosta, paitsi jos päätöksen tekee ensimmäistä kertaa vasta muutoksenhakutuomioistuin (jolloin päätös on lopullinen).

Tšekin asianajajaliiton nimeämisestä asianajajasta päättää asianajajaliiton puheenjohtaja (tai sen Brnossa toimivan aluetoimiston johtaja) hallintomenettelyssä.

Päätöksestä voi tehdä hallintovalituksen.

Päivitetty viimeksi: 23/06/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa.

Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [de](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla: [en](#).

Oikeusapu - Saksa

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Osapuolta neuvovalla ja edustavalla asianajajalla on oikeus saada korvaus tehdystä työstä. Korvauksen taso riippuu suurelta osin sen asian arvosta, jossa asianajajan apua käytetään. Oikeudenkäyntikuluja aiheutuu myös siitä, että asia viedään tuomioistuimen käsiteltäväksi. Näihin kuuluvat tuomioistuimen maksujen ja kulujen lisäksi myös kustannukset, jotka oikeusapua tarvitsevan osapuolen on maksettava tuomioistuimen vaatiman toimen noudattamiseksi tai jotka ovat tarpeen asianmukaisten oikeudellisten toimien tai asianmukaisen puolustuksen toteuttamiseksi. Sellaisen osapuolen, joka ei tarvitse oikeusapua, olisi tavallisesti vastattava näistä kustannuksista. Jos osapuoli voittaa asian, vastapuoli hyvittää kustannukset.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Saksassa erotetaan toisistaan neuvonta-apu (*Beratungshilfe*) ja oikeusapu (*Prozesskostenhilfe*).

Oikeudellista neuvontaa ja tuomioistuinmenettelyn ulkopuoliseen oikeudelliseen edustukseen annettavaa apua (neuvonta-apu) annetaan vähävaraisille henkilöille annettavasta oikeudellisesta neuvonnasta ja edustuksesta annetun lain (*Gesetz über Rechtsberatung und Vertretung für Bürger mit geringem Einkommen* [*Beratungshilfegesetz*]) nojalla.

Oikeusavun tarpeessa olevat henkilöt saavat oikeusapua oikeudelliseen menettelyyn **osallistumista** varten oikeusavun myöntämistä koskevien säännösten mukaisesti.

3 Kuka voi saada oikeusapua?

Neuvonta-apua tai oikeusapua myönnetään, jos oikeudellista palvelua tarvitseva henkilö ei pysty hankkimaan tarvittavia varoja henkilökohtaisten ja taloudellisten olosuhteidensa vuoksi eikä hänellä ole muita kohtuullisia mahdollisuuksia saada apua (esimerkiksi oikeusturvavakuutus tai vuokralaisyhdistyksen tai ammattiliiton neuvonta).

Lisäksi hänen oikeuksiensa suojelemiseksi suunnitellut toimet eivät saa olla tarpeettomia tai kiusantekomielessä aiheutettuja. Jos oikeusapua myönnetään, kanteella tai puolustuksella on myös oltava riittävät mahdollisuudet menestyä. Oikeusapuhakemuksen käsittelevän tuomioistuimen on hakijan esittämien tosiseikkojen ja saatavilla olevien asiakirjojen perusteella pidettävä hakijan oikeudellista kantaa oikeana tai ainakin perusteltuna, ja tuomioistuimen on oltava vakuuttunut tosiseikkojen osalta siitä, että hakija pystyy esittämään todisteita. Jos oikeudelliset vaatimukset täytyvät, asianomaisella henkilöllä on oikeus neuvonta-apuun tai oikeusapuun.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Saksassa erotetaan toisistaan neuvonta-apu ja oikeusapu (ks. edellä oleva kohta 2).

Neuvonta-apua (kattaa neuvonnan ja tarvittaessa edustuksen) annetaan siviilioikeudellisissa asioissa, kuten työoikeuteen, hallinto-oikeuteen, perustuslakioikeuteen ja sosiaali-oikeuteen liittyvissä asioissa. Rikosoikeudellisissa asioissa ja hallintovirastojen harjoittamaan sääntelyyn liittyvissä asioissa annetaan ainoastaan neuvontaa. Asioissa, joissa sovelletaan muiden valtioiden lakia, annetaan neuvonta-apua, jos asian tosiseikoilla on liittymä Saksaan. Neuvonta-apua ei myönnetä vero-oikeuteen liittyvissä asioissa.

Oikeusapua myönnetään kaikentyyppisiin riita-asioihin, riidattomiin asioihin sekä työ-, hallinto-, sosiaali- tai verotuomioistuimen (*Arbeitsgericht*, *Verwaltungsgericht*, *Sozialgericht* tai *Finanzgericht*) menettelyihin. Rikosoikeudellisten menettelyiden vastaajat ja maksukyvyttömyysmenettelyiden velalliset eivät saa oikeusapua. Tuomioistuinten nimittämiä puolustusneuvonantajia koskevista asetuksista on tyhjentyä erityissääntöjä, jotka koskevat rikosoikeudellisten menettelyiden vastaajia. Maksukyvyttömyysmenettelyssä oleva velallinen voi pyynnöstä saada lykkäystä menettelyn kustannusten maksamiseen, jos hän on esittänyt maksukyvyttömyyttä koskevan hakemuksen lisäksi myös jäännösvelasta vapautumista koskevan hakemuksen. Jos asianajajan käyttäminen vaikuttaa tarpeelliselta, konkurssituomioistuin nimeää tässä tapauksessa erillisestä pyynnöstä myös kyseisen velallisen valinnan mukaisen asianajajan, joka on valmis edustamaan velallista.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Tällaisia erityismenettelyjä ei ole. Nykyiset vaihtoehdot neuvonta-avun ja oikeusavun saamiseksi kattavat myös kiireelliset tapaukset.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Lomakkeita neuvonta-avun ja oikeusavun hakemista varten saa käräjäoikeuksilta (*Amtsgerichte*) ja asianajajilta.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Tarvittavat tulotiedot on esitettävä luotettavasti toimittamalla asiaankuuluvat asiakirjat (esimerkiksi palkkalaskelma tai itsenäisten ammatinharjoittajien tapauksessa viimeinen veroarvio).

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Saksassa erotetaan toisistaan neuvonta-apu ja oikeusapu (ks. edellä oleva kohta 2).

Neuvonta-apuhakemus toimitetaan sille käräjäoikeudelle, jonka alueella oikeudellista palvelua hakevan henkilön laillinen kotipaikka (asuinpaikka) on. Jos hakijalla ei ole laillista kotipaikkaa Saksassa, on toimivaltainen se käräjäoikeus, jonka alueella neuvonta-apua tarvitaan. On myös mahdollista kääntyä suoraan asianajajan puoleen tällaisen avun saamiseksi. Tässä tapauksessa tarvittava hakemus on tehtävä käräjäoikeudelle jälkikäteen neljän viikon kuluessa.

Oikeusapuhakemus on jätettävä sille tuomioistuimelle, joka käsittelee sitä asiaa, jota varten tukea haetaan, tai sille, jonka käsiteltäväksi asia saatetaan.

Tämä tuomioistuin (eikä esimerkiksi sosiaaliviranomainen) tutkii hakemuksen ja päättää, täytyvätkö oikeusavun myöntämistä koskevat vaatimukset.

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Käräjäoikeuksilta ja asianajajilta saa tietoa neuvonta-avusta ja oikeusavusta.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Jos sinulla on oikeus neuvonta-apuun tai oikeusapuun, täytyä vastaava lomake, liitää mukaan tarvittavat asiakirjat ja toimittaa ne kohdassa 8 tarkoitettulle elimelle.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Saksassa erotetaan toisistaan neuvonta-apu ja oikeusapu (ks. edellä oleva kohta 2).

Oikeudellista palvelua hakeva henkilö voi saada neuvonta-apua valitsemaltaan asianajajalta. Bremenin ja Hampurin osavaltioissa neuvonta-apua antavat julkisen oikeusavun keskuskeskukset. Asianajajat ovat velvollisia antamaan neuvonta-apua, ja tällaista oikeudellista apua koskeva pyyntö voidaan hylätä vain erityistapauksissa tärkeistä syistä.

Hakijalla on myös oikeus valita oikeusapua antava asianajaja. Osapuolen on valittava asianajaja, jolla on oikeus edustaa häntä tuomioistuimessa.

Tuomioistuimen presidentti valitsee ja nimittää asianajajan vain, jos osapuoli ei löydä asianajajaa, joka olisi halukas edustamaan häntä.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Saksassa erotetaan toisistaan neuvonta-apu ja oikeusapu (ks. edellä oleva kohta 2).

Asianajajalla on oikeus saada 15 euron korvaus henkilöltä, jota hän on neuvonut neuvonta-avun puitteissa. Korvauksesta voidaan luopua asianomaisen henkilön olosuhteiden perusteella. Korvausta koskevat tästä poikkeavat sopimukset ovat mitättömiä. Asianajaja saa loput palkkiostaan valtion kassasta. Oikeusavun tapauksessa kaikki oikeudenkäyntikulut katetaan lukuun ottamatta niitä osapuolen kuluja, jotka eivät ole välttämättömiä hänen oikeuksiensa suojelemiseksi. Oikeusapua saava osapuoli ei joudu vastaamaan muista kustannuksista.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa lopuista kustannuksista?

Jos oikeusapua koskevat vaatimukset täytyvät, osapuolelle ei aiheudu muita kustannuksia. Oikeusavun myöntäminen tarkoittaa, että kaikki menettelyn välttämättömät kustannukset katetaan. Jos osapuolella kuitenkin on taloudelliset valmiudet käyttää osa tuloistaan oikeudenkäyntikuluihin, hänen on

palautettava erissä näistä kuluista vastanneeseen valtion kassaan tätä apua vastaava määrä kokonaan tai osittain. Henkilökohtaista ja taloudellista tilannetta voidaan tarkastella uudelleen neljän vuoden kuluessa menettelyn päättymisestä. Tällöin voidaan määrätä maksueriä tai mukauttaa jo käytössä olevien maksuerien suuruutta. Maksueriä voidaan määrätä enintään 48.

Oikeusapu ei välttämättä kata menettelyn kaikkia osia. Tällöin kyseessä on osittainen oikeusapu. Tällaisissa tapauksissa oikeusavun vaikutus koskee vain sitä osaa, jota varten se on myönnetty.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Myönnetty oikeusapu ei automaattisesti kata muutoksenhakua. Oikeusapu päättyy asian käsitelleen tuomioistuimen lainvoimaiseen päätökseen. Oikeusapua voidaan kuitenkin hakea uudelleen muutoksenhakumenettelyä varten. Muutoksenhaun käsittelevä tuomioistuin arvioi, tarvitseeko osapuoli edelleen apua, onko muutoksenhaku kiasantekomielessä aloitettu ja sen, onko muutoksenhaku perusteeton. Menestymisen mahdollisuuksia ja kiasantekotarkoitusta ei tutkita, jos vastapuoli on hakenut muutosta. Jos nämä vaatimukset täyttyvät, osapuolella on oikeus oikeusapuun.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Saksassa erotetaan toisistaan neuvonta-apu ja oikeusapu (ks. edellä oleva kohta 2).

Neuvonta-apu voidaan peruuttaa, jos se perustuu oikeuspalveluja hakevan osapuolen antamiin virheellisiin tietoihin.

Oikeusapu voidaan periä takaisin ainoastaan seuraavissa tapauksissa:

apu on myönnetty riita-asiaa koskevien virheellisten tietojen perusteella,

on esitetty virheellisiä tietoja tuen myöntämistä koskevien subjektiivisten vaatimusten täyttämiseksi, eikä vaadittavia asiakirjoja ole toimitettu,

tuen edellytyksenä olevat henkilökohtaiset ja taloudelliset olosuhteet eivät ole voimassa,

henkilö on jäljessä maksuerien maksamisessa tai

tulojen tai varallisuuden olennaisesta paranemisesta ei ole ilmoitettu tai uudesta osoitteesta ei ole ilmoitettu.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Saksassa erotetaan toisistaan neuvonta-apu ja oikeusapu (ks. edellä oleva kohta 2).

On mahdollista esittää välitön valitus (*sofortige Beschwerde*) päätöksestä, jolla käräjäoikeus hylkää neuvonta-apua koskevan hakemuksen.

Siinä tapauksessa, että oikeusapuhakemus hylätään, hakija voi esittää välittömän valituksen tuomioistuimen päätöksestä kuukauden kuluessa, jos riita-asian arvo päämenettelyssä on yli 600 euroa. Jos riita-asian arvo on päämenettelyssä alle 600 euroa, muutoksenhaku sallitaan vain, jos tuomioistuin on hylännyt oikeusavun myöntämisen yksinomaan henkilökohtaiseen tilanteeseen ja taloudelliseen tilanteeseen liittyvien vaatimusten perusteella.

Lisätietoja on osoitteessa

 https://www.bmj.de/SharedDocs/Publikationen/DE/Beratungs_PKH.html

Päivitetty viimeksi: 13/03/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Oikeusapu - Irlanti

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Oikeudenkäyntiin liittyvät kustannukset vaihtelevat tuomioistuimen, asiassa sovellettavien menettelyjen ja asian monimutkaisuuden mukaan.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Oikeusavulla tarkoitetaan sitä, että toimistoasianajaja (*solicitor*) tai oikeudenkäyntiasianajaja (*barrister*) edustaa hakijaa siviilioikeudellisissa menettelyissä.

Menettelyt voidaan *District Court*-, *Circuit Court*-, *High Court*-, *Court of Appeal*- tai *Supreme Court*-tuomioistuimessa sekä joissakin tapauksissa Euroopan unionin tuomioistuimessa. Oikeusapua voi saada myös kansainvälisen suojelun muutoksenhakutuomioistuimelle (*International Protection Appeals Tribunal*) tehtäviin muutoksenhakupyntöihin. Lisäksi oikeusapua voidaan antaa tiettyjen tutkintojen yhteydessä, joista kuolinsyyn selvittäjä (*coroner*) on tehnyt pyynnön oikeusapulautakunnalle (*Legal Aid Board*).

Yleensä oikeusavun antamisesta huolehtivat oikeusapulautakunnan oikeusaputoimistoissa (*law centre*) työskentelevät toimistoasianajajat. Oikeusapua voivat kuitenkin antaa myös yksityiset toimistoasianajajat, jotka kuuluvat oikeusapulautakunnan ylläpitämään toimistoasianajajien luetteloon. Näin on erityisesti perheoikeutta ja kansainvälistä suojelua koskeissa asioissa.

3 Kuka voi saada oikeusapua?

Hakijan taloudellinen tilanne ja oikeusavusta maksettavat maksut

Ennen siviilioikeudellisen oikeusavun myöntämistä oikeusapulautakunta (ks. lautakunnan verkkosivut osoitteessa legallaidboard.ie) arvioi hakijan taloudellisen tilanteen ja määrittää sen perusteella, onko hakija oikeutettu oikeusapupalveluihin. Siviilioikeudellisissa asioissa oikeusavun ja oikeudellisen neuvonnan saaminen edellyttää, että hakijan käytettävissä olevat tulot ovat alle 18 000 euroa vuodessa ja hänen käytettävissä olevan varallisuutensa arvo on alle 100 000 euroa. Oikeusapulautakunta soveltaa molempia rajoja laskiessaan tiettyjä vähennyksiä. Hakijan vakituista asuntoa ei oteta huomioon varallisuutta määritettäessä.

Useimmiten hakijan on maksettava oikeusavusta tietty palvelumaksu. Maksun tai maksujen suuruus riippuu hakijan käytettävissä olevista tuloista ja varallisuudesta.

Ensimmäisestä tapaamisesta toimistoasianajajan kanssa hakijan on maksettava **neuvontamaksu** (*advice contribution*). Neuvontamaksu on vähintään 30 euroa ja enintään 150 euroa (hakijan tuloista riippuen).

Jos oikeusapulautakunnan toimistoasianajaja päättää edustaa hakijaa oikeudessa, hakijan on maksettava **oikeusapumaksu** (*aid contribution*).

Oikeusapumaksu on vähintään 130 euroa. Hakijan tuloista ja varallisuudesta riippuen hakijalle voidaan määrätä tätä suurempi oikeusapumaksu. Jo maksettu neuvontamaksu lasketaan mukaan oikeusapumaksuun, joten jos oikeusapumaksu on kokonaisuudessaan 130 euroa, hakijan maksettavaksi jää vain 100 euroa.

Hakija voi saada oikeusapua maksutta, jos

lapsi- ja perheasioista vastaava virasto Tusla hakee oikeudelta lupaa hakijan lasten huostaanottamiseen tai viraston työntekijän lähettämiseen hakijan asuntoon valvomaan lapsia kotiloissa.

hakija on osapuolena *District Court*-tuomioistuimessa käytävässä oikeudenkäynnissä, joka koskee lähestymiskieltoa (*barring order*, *safety order*) tai väliaikaista lähestymiskieltoa (*protection order*, *interim barring order*).

On olemassa myös joitakin muita tapauksia, joissa oikeusapulautakunta ei veloita hakijalta palvelumaksua. Näitä ovat esimerkiksi raiskauksen tai seksuaalisen väkivallan uhreille annettava oikeudellinen neuvonta tai näiden henkilöiden edustaminen raiskauksesta tai seksuaalisesta väkivallasta syytetyn oikeudenkäynnissä.

Kansainvälinen suojelu (turvapaikka-asiat)

Jos oikeusapua haetaan kansainvälisen suojelun saamiseen Irlannissa, palvelumaksu on 10 euroa.

Miten hakijan tulot arvioidaan?

Hakijan on ilmoitettava tulonsa täyttäessään hakemuksen oikeudellisten palvelujen saamiseksi. Hakemuslomakkeessa hakijaa pyydetään antamaan seuraavat tiedot:

Tulot – Hakijan kaikki tulot, joita ovat esimerkiksi palkkatulot, sosiaalietuudet (pois lukien tietyt etuudet, kuten lapsilisä ja omaishoitajan palkkio, sekä julkisten tahojen myöntämät asumisen tuet), eläketulot ja tietyt muut tulot. Lisäksi otetaan huomioon tietyt menoerät, jotka vähennetään kokonaistuloista hakijan käytettävissä olevien tulojen määrittämiseksi.

Tuloista voidaan tehdä seuraavat vähennykset:

Vähennykset	Enimmäismäärä
Puolison/kumppanin ylläpito	3 500 euroa
Huollettavien ylläpito (aikuiset ja lapset)	1 600 euroa / huollettava
Asumismenot	8 000 euroa
Lastenhoitokustannukset	6 000 euroa / lapsi
Tulovero	Koko summa
PRSI (sosiaalivakuutusmaksut)	Koko summa
USC-tuloveromaksut	Koko summa
Hakijan saamat vapaaehtoiset maksut (<i>ex gratia payments</i>)	20 euron vähennys kutakin viikossa saatua maksua kohti

Oikeusapulautakunta määrittää hakijan käytettävissä olevat tulot ja ilmoittaa, kuinka suuri palvelumaksu hakijan on maksettava. Hakija voi täyttää tuloja koskevat tiedot itsenäisesti, tai oikeusaputoimiston henkilökunta voi auttaa häntä lomakkeen täyttämässä. Oikeusapulautakunnan verkkosivuilla (<https://www.legalaidboard.ie/en/>) on verkkolaskuri, jolla hakija voi arvioida mahdollisuuksiaan saada oikeusapua taloudellisen tilanteensa perusteella. Laskurin tulokset eivät takaa, että hakija on oikeutettu oikeudellisiin palveluihin taloudellisen tilanteensa perusteella, vaan sen antama arvio on ainoastaan suuntaa antava.

Miten pääasiallinen tulonlähde ja vähennykset osoitetaan?

Hakijaa voidaan pyytää osoittamaan pääasiallinen tulonlähde toimittamalla tositteita. Näitä voivat olla esimerkiksi

kopio viimeisimmästä palkkalaskelmasta

todistus myönnettyistä sosiaalietuuksista

vuokranmaksutiedot (*rent book*) tai asuntolainatiedot.

Oikeusapulautakunta voi pyytää työ- ja sosiaaliturvaministeriötä tutkimaan oikeudellisia palveluja hakevan tai saavan henkilön taloudellisen tilanteen. Joissakin tapauksissa oikeusapulautakunta voi pyytää hakijaa toimittamaan haettuihin vähennyksiin liittyviä täydentäviä asiakirjoja.

Miten hakijan varallisuus lasketaan?

Hakijan **kodin arvoa ei lasketa mukaan** arvioitaessa hakijan varallisuutta. Jos hakijan varallisuuden määrä on yli 4 000 euroa, hakijan on täytettävä hakemuslomakkeen varallisuustietoja koskevat kohdat. Hakijan on annettava seuraavat tiedot:

Varallisuus – Hakijan koko varallisuus, johon lasketaan mukaan kaikki varallisuuden lajit, kuten kiinteistöt, auto, käteisvarat ja talletukset, sijoitukset ja muu pääoma.

Velat – Hakijan varallisuudesta voidaan vähentää tietyt velat, jotta hakijan käytettävissä oleva varallisuus saadaan määritettyä. Tällaisia velkoja voivat olla esimerkiksi luotto-osuuskuntien myöntämät lainat.

Mitä tapahtuu, jos vastapuoli määrätään maksamaan hakijan oikeudenkäyntikulut?

Jos vastapuoli määrätään maksamaan hakijan oikeudenkäyntikulut, ne on maksettava oikeusapurahastoon. Varoilla katetaan oikeudellisten palvelujen tarjoamisesta aiheutuneet kustannukset. Perheoikeutta koskevissa asioissa tätä tapahtuu harvemmin, mutta muissa kuin perheoikeutta koskevissa asioissa oikeudenkäynnin hävinnyt osapuoli yleensä määrätään maksamaan voittaneen osapuolen oikeudenkäyntikulut. Jos hakija häviää oikeudenkäynnin, hänet voidaan siis määrätä maksamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut. Näissä tapauksissa oikeusapulautakunta ei ole velvollinen maksamaan vastapuolen oikeudenkäyntikuluja, vaan hakija vastaa niistä henkilökohtaisesti.

Mitä tapahtuu, jos hakija saa rahaa tai muuta omaisuutta tai ei menetä sitä oikeudenkäynnin tuloksena?

Jos hakija saa rahaa tai kiinteää omaisuutta tai ei menetä sitä oikeudenkäynnin tuloksena, oikeusapulautakunnalla on oikeus käyttää kyseisiä rahoja tai kiinteää omaisuutta oikeusapukustannusten kattamiseen (tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta). Hakijan on maksettava oikeusapurahastoon kaikki oikeudenkäynnin tuloksena saamansa tai säilyttämänsä rahat, joita ei ole vapautettu tästä vaatimuksesta. Oikeusapulautakunta vähentää rahasummasta oikeusapupalveluista aiheutuneet kustannukset ja palauttaa hakijalle loput. Jos kyse on kiinteästä omaisuudesta (esimerkiksi talo tai maa-alue), oikeusapulautakunnalla on oikeus omaisuutta koskevaan kiinnitykseen (*charge*). Tässä tapauksessa kiinteää omaisuutta ei voi myydä ennen kuin hakija on maksanut oikeusavusta aiheutuneet kustannukset oikeusapulautakunnalle.

Mitä jos hakijan taloudellinen tilanne muuttuu?

Jos hakija on saanut oikeudellisia palveluja, hänen on toimistoasianajajansa välityksellä ilmoitettava oikeusapulautakunnalle kaikista tulojaan tai varallisuuttaan koskevista muutoksista. Näitä voivat olla esimerkiksi palkankorotuksen saaminen, muutokset sosiaalietuuksien määrässä tai uuden auton tai asunnon ostaminen. Muutoksista ilmoittaminen on tärkeää, sillä hakijan on oltava oikeutettu oikeudellisiin palveluihin siihen asti, että hänen asiansa on käsitelty loppuun. Taloudellisen tilanteen paraneminen ei välttämättä tarkoita oikeusavun loppumista. Hakijalta voidaan kuitenkin periä suurempi oikeusapumaksu.

Mitä tapahtuu, jos hakija ei ilmoita oikeusaputoimistolle tilanteensa muuttumisesta?

Jos oikeusapulautakunta saa tietää, että hakija ei ole ilmoittanut tulojensa tai varallisuutensa muutoksista, lautakunta voi päättää lopettaa oikeusavun antamisen hakijalle.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Ulkomaalaisille hakijoille voidaan myöntää oikeusapua Irlannissa, jos he täyttävät laissa ja asetuksissa asetetut taloudellista tukikelpoisuutta ja aiheellisuusharkintaa koskevat edellytykset ja jos oikeudenkäynnit kuuluvat Irlannin lainkäyttövallan piiriin.

Vaikka suurin osa oikeusapua hakevista henkilöistä asuu Irlannissa, myös Irlannin ulkopuolella asuva henkilö voi hakea oikeusapua ja/tai oikeudellista neuvontaa Irlannissa, riippumatta siitä, onko hän Irlannin kansalainen. Edellytyksenä on, että oikeusapua tai oikeudellista neuvontaa haetaan asiaan, joka kuuluu Irlannin lainsäädännön piiriin. Kiinteää tai irtainta omaisuutta koskevissa riita-asioissa Irlannin ulkopuolella asuvalle henkilölle myönnetään oikeusapua yleensä silloin, kun kyseinen omaisuus sijaitsee Irlannissa. Myös Irlannin ulkopuolella asuvien henkilöiden taloudellinen tilanne arvioidaan sen määrittämiseksi, ovatko he oikeutettuja oikeusapuun.

Taloudellisten edellytysten täyttämistä ei vaadita, jos oikeusapua haetaan tuomioistuinmenettelyyn, joka on pantu vireille seuraavien lakien nojalla: lapsikaappauksista ja lasten huoltoa koskevien päätösten täytäntöönpanosta annettu laki (1991) tai elatusapupäätöksistä annettu laki (1994), kun kyseessä on elatusavun perintä yhteistyövaltion lainkäyttöalueella.

Yleensä oikeudellista neuvontaa ei anneta, jos hakijalla on kohtuullinen mahdollisuus saada oikeudellista neuvontaa oikeusapulain soveltamisalaan kuulumattomalta taholta. Näin on yleensä silloin, kun esimerkiksi neuvontatoimistot (*advice agencies*) tai muut valtiolliset toimijat tarjoavat vastaavia palveluja. Rikosoikeudellinen neuvonta ei pääsääntöisesti kuulu oikeusapulain soveltamisalaan, lukuun ottamatta raiskaustapausten asianomistajille annettavaa neuvontaa.

Ennen oikeusavun antamista oikeusapulautakunnan on varmistettava, että hakijan kanteen nostamiseen tai vastaajana olevan hakijan puolustamiseen on olemassa riittävät perusteet, kun otetaan huomioon esimerkiksi asian oikeudelliset näkökohdat ja oikeudenkäynnin todennäköinen lopputulos. Huomioitavia seikkoja ovat muun muassa hakijan menestymismahdollisuudet, kohtuulliset perusteet kanteen nostamiselle tai kannetta vastaan puolustautumiselle, mahdolliset muut menetelmät, joilla asia voitaisiin ratkaista tyydyttävällä tavalla tuomioistuimen ulkopuolella (esimerkiksi sovittelu tai sovintoratkaisun neuvottelemisen), sekä oikeusapua hakevan henkilön mahdollisuudet saada oikeudellinen edustaja muulla kuin oikeusapulain soveltamisalaan kuuluvalla tavalla (esimerkiksi jos vakuutusyhtiö korvaa asianajo- ja oikeudenkäyntikulut).

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Tapauskohdaisesti harkitaan, olisiko hakijan kohdalla poikettava perussäännöstä, jonka mukaan tapaamiset toimistoasianajajien kanssa jaetaan hakijoille siinä järjestyksessä kuin hakijoiden nimi on lisätty oikeudellisten palvelujen odotuslistalle. Etusijalle asetetaan uudet hakijat, jotka hakevat oikeudellisia palveluja seuraaviin luokkiin kuuluvia tapauksia varten:

lapsikaappauksia koskevat menettelyt

jos on olemassa todellinen vaara, että lapsi viedään pois lainkäyttöalueelta ilman hakijan suostumusta

lasten huoltoa koskevat menettelyt

perheväkivaltatapaukset

jos kanteen nostamisen määräaika on vaarassa umpeutua vanhentumisajasta annetun lainsäädännön (*Statute of Limitations*) nojalla, ellei asiassa ryhdytä välittömiin toimiin

jos muun lainsäädännön mukaiset määräajat ovat vaarassa umpeutua

jos on olemassa vaara, että hakijan vaatimusten kohteena oleva omaisuus hävitetään.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Oikeudellisia palveluja tarvitseva hakija voi jättää oikeusapuhakemuksen lähimpään oikeusaputoimistoon joko menemällä paikan päälle tai ottamalla toimistoon yhteyttä puhelimitse tai kirjeitse.

Luettelo oikeusaputoimistoista löytyy [oikeusapulautakunnan verkkosivuilta](#).

Jos hakija ottaa yhteyttä oikeusaputoimistoon puhelimitse, hänen on mentävä paikan päälle täyttämään kirjallinen hakemus. Samalla arvioidaan, onko hakija oikeutettu oikeusapuun taloudellisen tilanteensa perusteella. Hakemuksen voi jättää myös postitse. Tämä on yleensä sopivin vaihtoehto, jos hakijan on vaikea päästä käymään oikeusaputoimistossa henkilökohtaisesti.

Taloudellisten edellytysten täyttämistä ei vaadita, jos oikeusapua haetaan tuomioistuinmenettelyyn, joka on pantu vireille seuraavien lakien nojalla: lapsikaappauksista ja lasten huoltoa koskevien päätösten täytäntöönpanosta annettu laki (1991) tai elatusapupäätöksistä annettu laki (1994), kun kyseessä on elatusavun perintä yhteistyövaltion lainkäyttöalueella.

Oikeusapuhakemuksen voi myös tehdä sähköisesti oikeusapulautakunnan verkkosivulla.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Palkkalaskelma tai P60-vuosipalkkalaskelma, kuitti maksetuista sosiaalietuuksista, tuloja/tarkastettuja tilejä koskeva verotuspäätös (*notice of assessment*)

Tiedot mahdollisista muista tulonlähteistä (esimerkiksi elatusmaksut)

Tiedot maksetusta tuloverosta, PRSI-sosiaaliturvamaksuista ja USC-tuloveromaksuista (ilmoitettu palkkalaskelmassa tai verotuspäätöksessä)

Tiedot kuukausittaisista asuntolainan lyhennyksistä tai vuokramaksuista

Arvio hakijan koko varallisuuden arvosta (pois lukien vakituinen asunto)

Mahdollisten säästöjen arvo

Maksamattomien lainojen/velkojen määrä.

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Kaikkien oikeusaputoimistojen osoitteet ja puhelinnumerot löytyvät oikeusapulautakunnan [verkkosivuilta](#) (joillakin oikeusaputoimistoilla on rajoitetut aukioloajat, ks. *Part-time Law Centres*).

Myös sähköinen oikeusapuhakemus täytetään oikeusapulautakunnan verkkosivulla.

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Taloudelliset edellytykset täyttävälle hakijoille ehdotetaan tapaamisaikaa toimistoasianajajan kanssa odotuslistamenettelyn mukaisesti, paitsi jos asia kuuluu ensisijaisiksi luokiteltaviin tapauksiin. Yleensä hakijalle ehdotetaan tapaamista jossakin oikeusaputoimistossa työskentelevän toimistoasianajajan kanssa. Hakija maksaa neuvontamaksun ennen ensimmäistä tapaamista ja saa maksusta kuitin.

Ensimmäisessä tapaamisessa toimistoasianajaja selittää, että jos toimistoasianajaja edustaa hakijaa oikeudenkäynnissä, jossa tämä on kantajana tai vastaajana, hakijan on maksettava oikeusapumaksu. Oikeusapumaksu maksetaan oikeusaputodistuksen myöntämisen yhteydessä.

Oikeusaputodistuksen myöntämiseksi hakijaa voidaan pyytää toimittamaan lisätietoja. Asian luonteesta riippuen tällaisia lisätietoja voivat olla esimerkiksi potilaskertomukset tai lääkärinlausunnot

kopiot Irlannin poliisin (*Garda*) hankkimista tai laatimista lausunnoista ja/tai raporteista

kopiot mahdollisista sopimuksista.

Jos kaikkien tarvittavien tietojen perusteella katsotaan, että oikeusapuhakemus ei täytä oikeusavusta siviiliasioissa annetun lain (1995) ja oikeusavusta siviiliasioissa annettujen asetusten (1996) vaatimuksia, toimistoasianajaja lähettää hakijalle hylkäyskirjeen.

Kirjeessä esitetään perusteet, joiden vuoksi hakemus on hylätty, ja asiaan liittyvät siviilihenkilöiden oikeusapua koskevan lain (*Civil Legal Aid Act*) ja/tai asetusten kohdat. Kirjeessä ilmoitetaan hakijalle myös hänen oikeudestaan vaatia päätöksen tarkistamista ja/tai valittaa lautakunnan muutoksenhakukomiteaan.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Jos oikeusapua hakenut henkilö täyttää lain ja asetusten mukaiset edellytykset, hän saa oikeusaputodistuksen, jolla hänelle myönnetään edustajaksi toimistoasianajaja (tai tarvittaessa oikeudenkäyntiasianajaja) tiettyihin siviilioikeudellisiin oikeudenkäynteihin *District Court*-, *Circuit Court*-, *High Court*- tai *Supreme Court* -tuomioistuimissa.

Oikeusaputodistus oikeuttaa hakijan saamaan oikeudellisia palveluja ainoastaan todistuksessa mainitussa menettelyssä tai asiassa. Oikeusaputodistuksen myöntäminen ei tarkoita, että hakijalle annetaan oikeusapua muissa asioissa. Jos hakija tarvitsee oikeusapua useampaan kuin yhteen asiaan, hänen on tehtävä kaikista erillinen hakemus.

Oikeusaputoimiston toimistoasianajaja täyttää hakemuksen oikeusaputodistuksen myöntämiseksi kuultuaan hakijaa.

Oikeusapulain 29 §:n 1 momentissa säädetään, että henkilö ei voi saada oikeusapua tai oikeudellista neuvontaa maksamatta palvelumaksua. Maksun suuruus määräytyy hakijan taloudellisen tilanteen perusteella. Arvio hakijan taloudellisesta tilanteesta perustuu hakijan ilmoittamiin tietoihin tuloistaan ja varallisuudestaan. Jos hakijalla ei ole varallisuutta, oikeusavusta maksettava vähimmäismäärä on 35 euroa, kun taas enimmäismäärä on 1 210 euroa. Oikeusapumaksu on maksettava kokonaisuudessaan oikeusaputodistuksen toimittamisen yhteydessä ja ennen kuin oikeusapupalvelujen tarjoaminen alkaa. Oikeusapulautakunta voi poikkeustapauksissa myöntää hakijalle luvan maksaa palvelumaksu erissä. Maksu on kuitenkin maksettava kokonaisuudessaan viimeistään 12 kuukauden kuluessa ja ennen oikeudenkäynnin päättymistä.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Jos hakija esittää hakemuksessaan toiveen tietystä oikeusaputoimiston toimistoasianajajasta, hallintopäällikkö (*managing solicitor*) ottaa hakijan toiveen huomioon valitessaan hakijalle määrättävää asianajajaa. Hallintopäällikkö ottaa toimistoasianajajaa valitessaan huomioon myös muut seikat, kuten sen, pystyykö toivottu asianajaja edustamaan hakijaa tietynä päivänä käytävässä oikeusistunnossa. Jos hakijan toivoma toimistoasianajaja on hakijan asian käsittelypäivänä eri paikassa edustamassa toista asiakasta, hallintopäällikön on määrättävä hakijalle hänen toiveestaan poikkeava toimistoasianajaja. Jos hakijaa on aiemmin edustanut tietty oikeusaputoimiston toimistoasianajaja, hallintopäällikkö pyrkii yleensä määräämään hakijalle saman asianajajan tämän uutta asiaa varten. Hakijalla ei ole ehdotonta oikeutta saada neuvontaa toivomaltaan toimistoasianajajalta tai saada tätä edustajakseen, mutta yleensä hallintopäällikkö ottaa hakijan toiveen huomioon valitessaan tälle määrättävää asianajajaa. Jos hakija toivoo, että häntä edustava toimistoasianajaja olisi samaa sukupuolta kuin hän itse, hallintopäällikkö pyrkii mahdollisuuksien mukaan varmistamaan tämän toiveen huomioimisen.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Oikeusaputodistuksessa ilmoitettu oikeusapumaksu kattaa kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset. Hakijan on kuitenkin maksettava oikeusapulautakunnalle mahdolliset oikeudenkäyntikulujen korvaukset ja yleiset vahingonkorvaukset, jotka vastapuoli maksaa hänelle oikeudenkäynnin tai tuomioistuimen ulkopuolisen sovintoratkaisun tuloksena. Lautakunnalla on oikeus vähentää sille aiheutuneet kustannukset hakijalle myönnettyistä korvauksista tietyin rajoitetuin poikkeuksin. Tämä koskee myös korvauksia, jotka oikeusapua saavalle henkilölle maksetaan avioliittoasioita, avioerosopimuksia ja asumuseroasioita koskeissa sovintoratkaisuissa. Jos oikeudellisten palvelujen tarjoamisesta aiheutuneet kokonaiskustannukset ovat pienemmät kuin hakijan maksama summa (tai hakijan puolesta maksettu summa), oikeusapulautakunta palauttaa hakijalle loput varoista. Maksettu kokonaissumma koostuu hakijan maksamasta palvelumaksusta ja hänelle maksetuista oikeudenkäyntikustannuksista tai vahingonkorvauksista tai hänelle luovutettua omaisuutta koskevasta kiinnityksestä.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa loppuista kustannuksista?

-

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Oikeusaputodistus oikeuttaa hakijan saamaan oikeudellisia palveluja todistuksessa mainitussa menettelyssä tai asiassa. Todistuksen voimassaolo päättyy, kun siinä ilmoitettu menettely tai asia saadaan päätökseen. Jos hakija tarvitsee lisää palveluja, jotka mahdollisesti liittyvät alkuperäiseen asiaan, hakija voi pyytää oikeusaputodistuksen muuttamista tai hakea uutta todistusta. Tapauskohtaisista olosuhteista riippuu, onko oikeusaputodistusta muutettava vai tarvitaanko uusi todistus. Toimistoasianajaja kertoo hakijalle, miten hänen kannattaisi toimia.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Oikeudellinen neuvonta ja/tai oikeusapu voidaan peruuttaa, jos hakija antaa virheellisiä tietoja, jättää ilmoittamatta olennaisia tosiseikkoja (esimerkiksi taloudellisen tilanteensa muutoksen) tai käyttäytyä kohtuuttomasti. Tässä tapauksessa hakija on itse vastuussa kaikista aiheutuneista kustannuksista.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Jos hakija on eri mieltä oikeusapulautakunnan tekemästä päätöksestä, hän voi pyytää päätöksen arvioimista uudelleen. Jos hakija haluaa, että päätös arvioidaan uudelleen, asian tarkastelua varten on toimitettava kirjallisia lisätietoja sekä hakijan asianajajan lausunto siitä, pitäisikö päätös pitää voimassa. Hakija voi pyytää päätöksen uudelleenarviointia ottamalla yhteyttä oikeusaputoimistoon.

Jos hakija on eri mieltä oikeusapulautakunnan tekemästä päätöksestä tai päätöksen uudelleenarvioinnista, hän voi hakea päätökseen muutosta oikeusapulautakunnan muutoksenhakukomitealta. Jos hakija haluaa hakea muutosta päätökseen, hänen on tehtävä muutoksenhakupyyntö oikeusapulautakunnan muutoksenhakukomitealle. Hakija voi hakea päätökseen muutosta ottamalla yhteyttä joko oikeusaputoimistoon tai suoraan oikeusapulautakuntaan.

Lisätietojen toimittaminen uudelleenarviointia tai muutoksenhakua varten on tehtävä kuukauden kuluessa päivästä, jona hakijalle ilmoitettiin, ettei hän ollut oikeutettu hakemaansa palveluun.

Muutoksenhakukomiteaan kuuluvat puheenjohtaja ja neljä muuta jäsentä, joista kaksi on toiminut oikeudenkäynti- tai toimistoasianajajina ennen oikeusapulautakuntaan nimittämistä. Komitean on koostuttava henkilöistä, jotka eivät ole osallistuneet alkuperäisen päätöksen tekemiseen.

Lisätietoja

Lisätietoa oikeusavusta sekä luettelo kaikkien oikeusaputoimistojen yhteystiedoista löytyy oikeusapulautakunnan [verkkosivuilta](#).

Päivitetty viimeksi: 26/04/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Oikeusapu - Kreikka

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Jokaisen, joka haluaa panna tai on jo pannut asian vireille tuomioistuimessa, on vastattava seuraavista kuluista:

palkkiot asianajajan nimittämisestä, joka laatii ja toimittaa oikeusapuhakemuksen tai muita oikeussuojakeinoja, osallistuu sovitteluistuntoihin, osallistuu oikeudenkäynteihin kantajan asianajajana tai avustajana asiaankuuluvassa menettelyssä, toimittaa oikeudenkäyntiasiakirjat, toimittaa asiakirjoja haastemiehen (*dikastikos epimelitis*) tiedoksiantoa varten ja antaa täytäntöönpanomääräyksen haastemiehelle tuomion täytäntöönpanoa varten haastehakemuksen tiedoksiannosta tai muista oikeussuojakeinoista aiheutuvat kulut;

käännös- ja/tai tulkkauskustannukset rajat ylittävissä tapauksissa;

asiantuntijoiden kuulemisesta aiheutuvat kulut, jos asiantuntijat nimitetään tuomioistuimen määräyksestä tai asianomaisen pyynnöstä;

oikeudenkäyntikulut asiakirjojen toimittamisesta ja täytäntöönpanotoimien aloittamisesta;

maksettaviksi määrätty vastapuolen oikeudenkäyntikulut.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Se tarkoittaa, että henkilöllä on oikeus hakea taloudellista tukea oikeuskäsittelyn aloittamiseksi tai osallistukseen heitä vastaan nostettuihin oikeuskäsittelyihin. Oikeusapu kattaa myös oikeudellisen edustuksen toisen oikeusasteen tuomioistuimessa, notaarin (*symvolaioграфos*) ja haastemiehen kulut sekä täytäntöönpanokulut.

Oikeusavun sisällöstä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa säädetään oikeusavun antamisesta pienituloisille ja muista säännöksistä annetussa laissa 3226/2004, sellaisena kuin se on muutettuna, jäljempänä 'laki'.

Oikeusapua voidaan antaa myös nimittämällä lakimies antamaan oikeudellista neuvontaa rajat ylittävän riita-asian ratkaisemiseksi ennen sen viemistä oikeuteen (lain 10 §:n c momentti).

3 Millä perusteella oikeusapua voidaan myöntää?

Lain 11 §:ssä säädetään, että kaikilla Euroopan unionin kansalaisilla voi olla oikeus saada oikeusapua. Lisäksi oikeusapua voivat saada Euroopan unionin ulkopuolisten maiden kansalaiset ja kansalaisuudettomat henkilöt, jotka oleskelevat laillisesti tai joilla on vakituinen asuinpaikka Euroopan unionissa ja jotka pystyvät osoittamaan, että asiaankuuluvat edellytykset täyttyvät.

Oikeusapua myönnetään, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Lain 1 §:n 2 momentin mukaan henkilöt, joiden tulot ovat enintään kaksi kolmasosaa laissa säädetyistä vähimmäistulosta, ovat oikeutettuja oikeusapuun. Perheensisäisissä riita-asioissa vastapuolen (puolison) tuloja ei katsota osaksi oikeusapua hakevan tuloja,

Henkilöihin, joiden kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka on toisessa jäsenvaltiossa, sovelletaan erityissääntöjä. Lain 10 §:n mukaan edellä mainittu (minimi) raja ei ole pakollinen, jos hakija osoittaa alkuperämaan ja Helleenien tasavallan välillä vallitsevan elinkustannusten eron, minkä vuoksi kantaja ei voi vastata oikeussuojan kustannuksista.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Kyllä, eli siviili-, perhe- ja kauppa- ja rikosoikeudellisissa menettelyissä.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Menettelystä säädetään lain 2 §:ssä. Oikeusavun antamista koskeva menettely käynnistyy heti, kun tuensaaja toimittaa hakemuksen, joka sisältää yhteenvedon menettelyn tai toimen kohteesta ja todisteet avun saamisen edellytysten täyttymisestä.

Hakemukseen on liitettävä tarvittavat liiteasiakirjat, todisteet hakijan taloudellisesta tilanteesta (erityisesti jäljennös veroilmoituksesta tai veroviranomaisen todistus veroilmoituksesta vapauttamisesta, jäljennös varallisuusselvityksestä, veroselvitystodistus, hakijan verotunnistenumero (AFM), sosiaaliturvaa koskevat todistukset, valaehoitiset vakuutukset) ja Euroopan unionin ulkopuolisen maan kansalaisen oleskelua tai asuinpaikkaa koskevat todisteet 1 §:n 1 momentin mukaisesti.

Hakemus liiteasiakirjoinen on toimitettava vähintään 15 vuorokautta ennen oikeuskäsittelyä tai tointa, jota varten oikeusapua haetaan. Tätä määräaika voidaan lyhentää myöhemmän haasteen yhteydessä. Hakumenettelystä ei peritä maksua, eikä asianajajan mukanaolo ole välttämätön.

Lain 8 §:n 1 momentissa säädetään, että oikeusapuhakemukset on toimitettava niille ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimille (*protodikeia*), jotka ovat alueellisesti ja asiallisesti toimivaltaisia sekä toimivaltaisia tutkimaan ne.

Mikäli kyseessä on asia, johon ei liity tuomioistuin käsittelyä, toimivaltainen tuomioistuin on hakijan asuinpaikan alueellinen rauhantuomioistuin (*Eirinodikeio*).

Hakija voi hakea muutosta tuomarin päätökseen, ja hakemus käsitellään välitoimimenettelyssä (*diadikasia ton asfaltikon metron*). Hakemuksen hyväksymiseksi riittää alustava näyttö, eikä täydellistä dokumentointia vaadita. Tuomioistuimella on laaja harkintavalta todisteiden keräämisessä.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Kaikilla Kreikan tuomioistuimilla on erityinen toimisto, joka auttaa maksuttomaan oikeusapuun oikeutettuja pienituloisia henkilöitä oikeudellisen menettelyn aloittamisessa. Osalla tuomioistuimista on hakemuslomake verkossa, ks. esimerkiksi Patraksen alueellinen siviilituomioistuin (*Eirinodikeio Patras*):

<https://www.eirinodikeio-patras.gov.gr/nomiki-voithia>.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Hakijoiden on toimitettava todisteet taloudellisesta tilanteestaan. Asiaankuuluvista liiteasiakirjoista säädetään laissa (ks. kysymys 5).

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Hakemus on toimitettava tuomioistuimelle (ks. kysymys 5).

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Oikeusavun saamisen perusteet vahvistetaan laissa. Lain 1 §:n 2 momentin mukaan oikeusapuun oikeutettuja pienituloisia ovat henkilöt, joiden perheen vuotuiset tulot ovat enintään kaksi kolmasosaa yleisessä kansallisessa työehtosopimuksessa (*Ethniki Geniki Syllogiki Symvasi Ergasias*) määritetystä vuotuisesta henkilökohtaisesta vähimmäistulosta. Perheensisäisessä riita-asiaassa riidan toisen osapuolen tuloja ei oteta huomioon.

Erityisjärjestelyjä sovelletaan, jos oikeusapua siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa hakeva oleskelee tai hänen vakituinen asuinpaikkansa on toisessa jäsenvaltiossa. Lain 10 §:n mukaan perheen enimmäistulorajaa ei ole välttämätöntä soveltaa, jos hakija voi osoittaa, että hän ei pysty suorittamaan oikeudenkäyntikuluja sen jäsenvaltion, jossa hän oleskelee tai jossa hänellä on asuinpaikka, ja Kreikan välisten elinkustannusten erojen vuoksi.

Tällaisen hakemuksen rajat ylittävän luonteen vuoksi oikeusapua voidaan antaa myös kattamaan tulkkaukskustannukset, riidan ratkaisemiseksi tarvittavien asiakirjojen virallisen kääntämisestä aiheutuvat kulut ja hakijalle koituneet, hänen asiansa ajamiseen liittyvän henkilön matkakulut, jos tämän henkilökohtainen läsnäolo tuomioistuimessa on tarpeen ja jos tuomioistuin päättää, että tämä ei muutoin voi osallistua menettelyyn. Oikeusapu voi tarkoittaa myös asianajajan määräämistä antamaan oikeudellista neuvontaa riita-asian ratkaisemiseksi ennen sen viemistä oikeuteen.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Asianosaisen on käännäyttävä toimivaltaisen tuomioistuimen puoleen (ks. kysymys 5).

Jos tuomioistuin myöntää oikeusapua, edunsaajalla on oikeus kysymykseen 2 annetussa vastauksessa tarkoitettuihin oikeudellisiin palveluihin.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Menettelystä säädetään lain 5 §:ssä. Jos määrätään asianajaja oikeudellista neuvontaa varten, hänet on valittava asianomaisen asianajajayhdistyksen (*dikigorikos syllogos*) laatimasta luettelosta. Julkiset oikeusavustajat (*synigoroí ypiresias*) osoitetaan aakkosjärjestyksessä asianajajayhdistyksen asianomaisesta luettelosta, ja oikeusavun myöntävä tuomioistuin vahvistaa valinnan. Asianajaja voi kieltäytyä puolustamasta asianosaista. Jos asianajaja kieltäytyy, sama tuomioistuin osoittaa toisen asianajajan.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Lain, sellaisena kuin se on muutettuna, 9 §:ssä säädetään oikeusavun piiriin kuuluvista kustannuksista. Ks. myös vastaukset kysymyksiin 1 ja 2.

Sopimusavioeron (*synainetiko diazygio*) yhteydessä myönnettävä oikeusapu käsittää vapautuksen velvollisuudesta maksaa notaarin hoitamien menettelyjen kulut tai osa niistä sekä hakijoita kyseisessä menettelyssä edustavan asianajajan palkkio.

Oikeusavun saaminen ei vaikuta velvollisuuteen maksaa kuluja, jotka on määrätty toiselle osapuolelle.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa loppuista kustannuksista?

Tästä ei säädetä laissa. Yhtenä vaihtoehtona on, että kansalaisjärjestöt huolehtivat muista kuluista, ensisijaisesti tapauksissa, jotka koskevat maahanmuuttajia ja pakolaisia.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Kyllä. Lain 9 §:n 3 momentissa säädetään, että oikeusapu myönnetään erikseen jokaista oikeudenkäyntiä varten, että sitä sovelletaan kaikissa tuomioistuimissa ja että se kattaa myös tuomion täytäntöönpanon.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Lain 4 §:n 2 ja 3 momentin mukaan oikeusapu voidaan peruuttaa tai sitä voidaan rajoittaa toimivaltaisen tuomarin viran puolesta tekemällä päätöksellä tai syyttäjän (eisangeleas) ehdotuksesta, jos todetaan, että tuen myöntämisen edellytykset eivät täyttyneet, ne eivät enää täyty tai ne ovat olennaisesti muuttuneet. Hakijan, jolle on myönnetty oikeusapua virheellisen hakemuksen tai virheellisten tietojen perusteella, on korvattava kustannukset, joista hänet oli vapautettu.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Lain 8 §:n 2 momentin mukaan hakija voi valittaa ensimmäisen oikeusasteen useamman tuomarin kokoonpanossa toimivaan tuomioistuimeen (*Polymeles Protodikeyo*) rauhantuomarin (*eirinodikis*), ensimmäisen oikeusasteen yhden tuomarin kokoonpanossa toimivan tuomioistuimen (*Monomeles Protodikeyo*) tuomarin tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen puheenjohtajan päätöksestä viiden (5) päivän kuluessa päätöksen antamisesta. Valitus käsitellään välitoimimenettelyssä (siviiliprosessilain (Kodikas Politikis Dikonomias) 682 § ja sitä seuraavat pykälät). Muutosta ei saa hakea korkeimmalta oikeudelta (*Areios Pagos*). Jos tosiseikat muuttuvat, voidaan toimittaa uusi hakemus (lain 2 §:n 5 momentti).

17 Keskeyttääkö oikeusapuhakemus vanhentumisajan kulumisen?

Oikeusavusta annetussa laissa ei ole tätä koskevaa säännöstä.

Päivitetty viimeksi: 28/02/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [es](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla: [en](#)

Oikeusapu - Espanja

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Oikeudenhoito on Espanjassa maksuton julkinen palvelu. Riita-asian käsittelystä koituu yleensä kuitenkin kuluja, jotka voidaan luokitella seuraavasti: asianajajan (*abogado*) ja oikeudenkäyntiasiamiehen (*procurador*) palkkiot virallisissa lehdissä julkaistavien ilmoitusten kustannukset tarvittavat vakuudet tiettyjen kanteiden nostamista varten asiantuntijoiden (*expertos* tai *peritos*) palkkiot.

Asianosaisen on yleensä maksettava edellä mainitut kulut ennakolta. Oikeudenkäynnin lopuksi tuomioistuimen on päätettävä, kuka niistä viime kädessä vastaa. Periaatteena on, että jutun hävinnyt osapuoli maksaa kulut ("*condena en costas*").

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Espanjan perustuslain (*Constitución Española*) 119 §:n mukaan henkilöille, joiden varat katsotaan riittämättömiksi, myönnetään tiettyjä etuuksia, kuten esimerkiksi vapauttaminen asianajajan ja oikeudenkäyntiasiamiehen palkkioiden, asiantuntijalausunnoista johtuvien kulujen, takuiden ja muiden oikeudenkäyntiin liittyvien maksujen maksamisesta.

Esimerkkinä voidaan mainita seuraavat:

lainopillinen etukäteisneuvonta

asianajajan ja oikeudenkäyntiasiamiehen palkkiot

virallisissa lehdissä julkaistavien ilmoitusten kustannukset

tarvittavat vakuudet tiettyjen kanteiden nostamista varten

asiantuntijoiden palkkiot.

Näihin on lisätty (oikeusapulain muuttamisesta direktiivin 2002/8/EY soveltamiseksi 18.7.2005 annetulla lailla 16/2005) ainoastaan valtioiden rajat ylittävissä riitatapauksissa seuraavat kustannukset:

tulkkaukspalvelut

asiakirjojen kääntäminen

matkakustannukset, jos henkilökohtainen läsnäolo on välttämätön

asianajajan ja oikeudenkäyntiasiamiehen käyttäminen, vaikka se ei olisi välttämätöntä, jos tuomioistuin niin määrää osapuolten yhtäläisen kohtelun takaamiseksi.

3 Kuka voi saada oikeusapua?

Kaikki EU:n kansalaiset, joiden varat katsotaan riittämättömiksi (rajat ylittävissä riita-asioissa vain luonnolliset henkilöt).

Kaikki EU:n ulkopuolisten maiden kansalaiset, joiden laillinen asuinpaikka on Espanjassa tai joiden oikeus on tunnustettu kansainvälisissä yleissopimuksissa (esim. kansainvälistä lapsikaappausta koskevat yleissopimukset), voivat saada maksutonta oikeusapua samoin edellytyksin kuin EU:n kansalaiset.

Työoikeudellisissa asioissa kaikki itsenäiset ammatinharjoittajat kansalaisuudestaan ja taloudellisesta asemastaan riippumatta.

Yleishyödylliset yhdistykset ja säätiöt.

Rikosoikeudellisissa, hallinnollisissa ja oikeudenkäyntiä edeltävissä hallinnollisissa menettelyissä ulkomaalaiset, joiden varat katsotaan riittämättömiksi, vaikka he eivät asuisi laillisesti Espanjassa.

Oikeus maksuttomaan oikeusapuun siitä riippumatta, onko heillä varaa oikeudenkäyntiin, myönnetään sukupuoleen perustuvan väkivallan, terrorismin tai ihmiskaupan uhreille sekä alaikäisille ja henkisen vamman omaaville henkilöille, jotka ovat joutuneet hyväksikäytön tai kaltoinkohtelun uhriksi. Jos uhri kuolee, tämä oikeus koskee myös uhrin perheenjäseniä sillä edellytyksellä, että he eivät ole syyllistyneet uhrin kuolemaan johtaneeseen rikokseen.

Vastaavasti oikeus maksuttomaan oikeusapuun myönnetään myös henkilöille, jonka on osoitettu saaneen onnettomuuden seurauksena pysyviä vammoja, joiden vuoksi hän ei kykene tekemään työtään tai harjoittamaan ammattiaan vaan tarvitsee apua muilta henkilöiltä, kun oikeudenkäynnin kohteena on korvausvaatimus aiheutuneesta vahingosta.

Työntekijät ja sosiaaliturvajärjestelmän edunsaajat, kun on kyse puolustautumisesta oikeudenkäynnissä työtuomioistuimessa. Heidän ei tarvitse osoittaa varojensa riittämättömyyttä.

Oikeus maksuttomaan oikeusapuun rajat ylittävissä riita-asioissa voidaan myöntää, jos asianosainen pystyy osoittamaan, ettei voi kattaa oikeudenkäyntikuluja asuinjäsenvaltionsa ja Espanjan välisten elinkustannusten erojen vuoksi.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Maksutonta oikeusapua voidaan myöntää kaikenlaisiin menettelyihin, sekä riita-asioihin että riidattomiin asioihin, jos kanteen arvo on yli 2 000 euroa, paitsi jos asia edellyttää asianajajan käyttöä. Oikeusapu kattaa koko menettelyn, mahdolliset muutoksenhaut sekä tuomioiden täytäntöönpanon. Kun kanteen arvo on alle 2 000 euroa eikä asia edellytä asianajajan ja oikeudenkäyntiasiamiehen käyttöä, on mahdollista hakea maksutonta oikeusapua, jos vastaaja käyttää tällaisia ammattilaisia tai jos tuomari tai tuomioistuin nimenomaisesti määrää käyttämään tällaisia ammattilaisia osapuolten yhtäläisen kohtelun takaamiseksi.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Asianajajaliitto (*Colegio de Abogados*) voi nimittää asianajajan tai oikeudenkäyntiasiamiehen 15 työpäivän kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta tai kieltomääräyksen perusteella.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Lomake on saatavilla asianajajaliiton oikeudellisesta neuvontapalvelusta (*Servicio de orientación jurídica*), tuomioistuinten kirjaamoista (*Decanatos de los Juzgados*) ja maakuntien oikeusaputoimistoilta (*Comisiones provinciales de Asistencia Jurídica Gratuita*).

Espanjan asianajajien yleisneuvosto (*Consejo General de la Abogacía Española*) pitää yllä verkkoportaalia [Maksuton oikeusapu \(Justicia Gratuita\)](#).

Portaalissa voi muun muassa täyttää oikeusapuhakemuslomakkeen tai tarkistaa, täyttyvätkö maksuttoman oikeusavun edellytykset. Asiakirjat ja hakemus on kuitenkin aina toimitettava jäljempänä esitetyllä tavalla.

Mihin hakemus jätetään?

Maksutonta oikeusapua koskeva hakemus ja siihen liittyvät asiakirjat on toimitettava asianajajaliiton oikeudelliseen neuvontapalveluun sillä paikkakunnalla, jossa pääasiaa käsittelevä tuomioistuin sijaitsee, tai hakijan kotipaikan tuomioistuimeen, jos menettelyä ei ole pantu vireille.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Asiakirjat, joista käy ilmi:

asianosaisen ja hänen perheenjäsentensä taloudellinen tilanne

hakijan henkilökohtainen tilanne ja perhesuhteet

minkälaista oikeussuojaa haetaan.

Tarkemmin sanottuna tarkoitetaan seuraavia asiakirjoja:

Todistus yhteisöveron maksamisesta (*Certificado de liquidación del Impuesto sobre Sociedades*) (oikeushenkilöt).

Jäljennös yleishyödyllistä toimintaa koskevasta ilmoituksesta tai säätiörekisteriin (*Registro de Fundaciones*) tehdystä merkinnästä (oikeushenkilöt).

Kotipaikan kunnallisviranomaisten antama todistus kiinteistön omistusoikeudesta (*Certificado de signos externos*).

Asuinpaikkatodistus (*Certificado de empadronamiento*).

INEM-todistus työttömyysjaksosta ja etuuskien saamisesta.

Todistus julkisen alan eläkkeen vastaanottamisesta (*Certificado de cobro de pensiones publicas*).

Julkisen työvoimapalvelun (*Servicio Público de Empleo Estatal, SPEE*) todistus työttömyysetuuden saamisesta ja ajanjaksosta, jolloin sitä on myönnetty.

Muut (mikä tahansa asiakirja todisteeksi hakemuksessa esitetyistä tiedoista).

Hakemusmenettelyn nopeuttamiseksi asianajajaliitot voivat hakea useita todistuksia asianomaisten puolesta, jos niille on nimenomaisesti annettu siihen lupa.

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Maksutonta oikeusapua koskeva hakemus on toimitettava asianajajaliiton oikeudelliseen neuvontapalveluun sillä paikkakunnalla, jossa pääasiaa käsittelevä tuomioistuin sijaitsee, tai hakijan kotipaikan tuomioistuimeen, jos menettelyä ei ole pantu vireille. Jälkimmäisessä tapauksessa tuomioistuin toimittaa hakemuksen välittömästi edelleen alueellisesti toimivaltaiseen asianajajaliittoon.

Asianajajaliitot on nimitetty rajat ylittäviä riita-asioita koskevia hakemuksia vastaanottaviksi viranomaisiksi. Hakemuksen lähettää hakijan asuinpaikan tai kotipaikan asianajajaliitto.

Euroopan maiden kansalaiset, joiden kotivaltio on liittynyt maksutonta oikeudenkäyntiä tarkoittavien hakemusten toimittamista koskevaan eurooppalaiseen sopimukseen, voivat jättää oikeusapuhakemuksensa sopimuksen soveltamisesta vastaavalle keskusviranomaiselle omassa maassaan.

Oikeusapuhakemus on jätettävä ennen oikeudenkäyntimenettelyn aloittamista tai, jos maksuttoman oikeusavun hakija on asiassa vastaajana, ennen kanteeseen vastaamista. Sekä kantaja että vastaaja voivat kuitenkin hakea maksutonta oikeusapua myös jälkikäteen, jos heidän taloudellinen tilanteensa on todistettavasti muuttunut.

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Asianajajaliitto voi tehdä väliaikaisen päätöksen, jossa

asianomaiselle henkilölle ilmoitetaan hakemuksessa olevista puutteista, jotka on hakemuksen hylkäämisen uhalla korjattava 10 päivän kuluessa

todetaan, että hakemusta ei oteta käsiteltäväksi ja se on perusteeton, ja annetaan asia tiedoksi oikeusaputoimistolle

todetaan, että hakemus täyttää lakisääteiset vaatimukset ja asianajaja nimitetään 15 päivän kuluessa, ja annetaan asia tiedoksi oikeudenkäyntiasiamiesten liitolle (*Colegio de Procuradores*) 3 päivän kuluessa. Asianajajaliitto jättää hakemuksen oikeusaputoimistolle lopullista hyväksymistä varten.

Jos asianajajaliitto ei pysty tekemään päätöstä 15 päivän kuluessa, hakija voi jättää hakemuksensa suoraan oikeusaputoimistolle, joka nimittää välittömästi oikeudenkäyntiasiamiehen ja asianajajan ja tarkistaa tiedot ja asiakirjat.

Oikeusaputoimiston on tehtävä oikeusavun myöntämistä koskeva lopullinen päätös 30 päivän kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Jos päätöstä ei ole tehty 30 päivän kuluttua hakemuksen vastaanottamisesta, vahvistetaan asianajajaliiton ja oikeudenkäyntiasiamiesten liiton väliaikaiset päätökset.

Päätös on annettava kolmen päivän kuluessa tiedoksi hakijalle, asianajajaliitolle, oikeudenkäyntiasiamiesten liitolle ja tuomioistuimelle, jossa menettely on aloitettu, tai tuomiopiirin tuomioistuinten ylituomarille (*juez decano*), jos menettelyä ei ole pantu vireille.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Kantajan on tehtävä oikeusapuhakemus ennen kanteen nostamista sen paikkakunnan asianajajaliittoon, jossa pääasiaa käsittelevä tuomioistuin sijaitsee, tai kantajan kotipaikan tuomioistuimen kirjaamoon.

1. Vastaajan on tehtävä oikeusapuhakemus ennen kanteeseen vastaamista. Vastaajan oikeusapuhakemus ei keskeytä oikeudenkäyntimenettelyä.

Tuomioistuin voi kuitenkin omasta aloitteestaan tai asianosaisen pyynnöstä määrätä menettelyn keskeyttämisestä, kunnes maksuttoman oikeusavun myöntämistä tai epäämistä koskeva päätös on tehty.

Silloin kun haetaan maksutonta oikeusapua rajat ylittävän riita-asian vireille saattamiseksi toisessa jäsenvaltiossa, hakemus jätetään hakijan asuinpaikan tai kotipaikan asianajajaliiton käsiteltäväksi (jos Espanjassa asuva henkilö on riita-asian osapuolena toisessa valtiossa).

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Yleissääntönä on, että asianajajaliitto nimittää vuorossa olevan asianajajan. Asianosainen voi kuitenkin nimittää oman asianajajansa, jonka on tällöin luovuttava palkkion veloittamisesta.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Maksuton oikeusapu kattaa seuraavat kulut:

lainopillinen etukäteisneuvonta
asianajajan ja oikeudenkäyntiasiamiehen palkkiot
virallisissa lehdissä julkaistavien ilmoitusten kustannukset
tarvittavat vakuudet tiettyjen kanteiden nostamista varten
asiantuntijoiden palkkiot

80 prosentin alennus notaarin vahvistamien asiakirjojen sekä kiinteistö- ja kaupparekisterien antamien todistusten toimituskuluista.

Maksuttomaan oikeusapuun sisältyvät rajat ylittävissä riita-asioissa lisäksi tulkkaukspalveluista ja asiakirjojen kääntämisestä aiheutuvat kulut sekä matkakulut, jos asiaa käsittelevä tuomioistuimien katsoo hakijan läsnäolon välttämättömäksi.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa lopuista kustannuksista?

Silloin kun tulot ovat yli kaksi kertaa mutta alle viisi kertaa niin suuret kuin vähimmäispalkka, oikeusaputoimisto voi poikkeuksellisesti myöntää maksutonta oikeusapua hakijan henkilökohtaisen tilanteen ja perhetilanteen perusteella.

Huomioon otetaan hakijan perhetilanne, huollettavina olevien lasten ja perheenjäsenten lukumäärä, oikeudenkäyntimaksut ja muut menettelyn aloittamisesta aiheutuvat kulut tai muut vastaavat kustannukset, jotka arvioidaan objektiivisesti. Kaikissa olosuhteissa otetaan huomioon se, että hakija osoittaa asemansa ylenevässä polvessa tiettyyn kategoriaan kuuluvassa suurperheessä.

Maksutonta oikeusapua voidaan myöntää samoin edellytyksin kuin edellisessä kohdassa hakijan terveydentilan ja 2.12.2003 annetun lain 51/2003 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun vammaisuuden perusteella (laki koskee vammaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia, syrjimättömyyttä ja yleistä esteettömyyttä).

Oikeusapua voidaan myöntää myös henkilöille, jotka toimivat menettelyssä huollettavanaan olevan vammaisen puolesta ja tämän etujen mukaisesti, sillä edellytyksellä, että kyseiset menettelyt liittyvät asianosaisen terveydentilaan tai vammaan.

Tällaisissa tapauksissa asianomaisen oikeusaputoimiston on yksiselitteisesti määritettävä, mitä 6 §:ssä tarkoitettuja etuuksia hakijaan sovelletaan.

Asianosainen maksaa itse ne oikeudenkäynnistä aiheutuneet kulut, joita oikeusapu ei kata, odotettaessa tuomioistuimen päätöstä siitä, kuka vastaa kuluista.

Jos vastapuoli häviää oikeusjutun, hänen on korvattava oikeusavun saajalle ne kulut, jotka tämä joutui itse maksamaan.

Kun tätä sääntöä sovelletaan toisessa EU:n jäsenvaltiossa asuvaan henkilöön, on noudatettava varovaisuusperiaatetta ja otettava huomioon hakijan asuinvaltion elintaso siten, ettei vahingoiteta hänen etujaan.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Kun riita-asiassa on tunnustettu oikeus maksuttomaan oikeusapuun, se kattaa ilman erillistä hakemusta kaikki riita-asiaan liittyvien menettelyjen vaiheet ja tapahtumat, myös täytäntöönpanon, jos se tapahtuu kahden vuoden kuluessa ensimmäisessä oikeusasteessa annetusta tuomiosta, sekä kaikki samassa riita-asiassa tehtyjä tuomioita koskevat muutoksenhaut.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa peria takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Myönteinen oikeusapupäätös voidaan peruuttaa, jos hakija on tehnyt virheellisen ilmoituksen taikka väärentänyt tai salannut tietoja.

Maksuton oikeusapu voidaan lopettaa, jos sen saajan taloudellinen asema paranee kolmen vuoden aikana.

Molemmissa tapauksissa sovelletaan kuitenkin pääsääntöä, jonka mukaan jutun hävinnyt osapuoli maksaa oikeudenkäyntikulut.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Hakija voi tehdä kielteisestä oikeusapupäätöksestä muutoksenhakemuksen oikeusaputoimistolle viiden päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta.

Ratkaisun muutoksenhaussa tekee toimivaltainen tuomioistuin.

Päivitetty viimeksi: 15/03/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa.

Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla:

Oikeusapu - Ranska

Ranskassa oikeusapuun viitataan termillä *aide juridictionnelle*.

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Oikeudenkäyntiin liittyvät kustannukset vaihtelevat sen mukaan, kuinka monimutkainen asia on, mikä prosessi on kyseessä ja mikä tuomioistuin on toimivaltainen antamaan asiassa tuomion.

Kustannukset jaetaan kolmeen luokkaan seuraavasti:

- asianajajan palkkiot, joihin ei sovelleta kiinteää hinnastoa ja joista voidaan sopia vapaasti asianajajan ja hänen asiakkaansa kesken; palkkiot maksaa yleensä asiakas, ellei hän saa oikeusapua;
- kulut, jotka luetellaan tarkasti siviiliprosessilain (Code de procédure civile) 695 §:ssä ja joihin kuuluvat pääasiassa seuraavat:
 - a. asianajajille ja tietyille virkamiehille (officiers publics tai officiers ministériels) edustuksesta maksettavat korvaukset; korvaus on eri asia kuin palkkio;
 - b. haastemiehille maksettavat oikeudenkäyntikulut;
 - c. asiantuntijalausunnoista ja tutkinnasta aiheutuvat kulut;
 - d. kiinteän hinnaston mukaiset mahdolliset todistajille maksettavat korvaukset;
 - e. suullisista lausumista suoritettava maksu (le droit de plaidoirie);
 - f. kulukorvaukset: ammattilaisten esittämät kiinteämääräiset kustannukset oikeudenkäynnin edellyttämistä menoista.

Nämä kulut maksaa menettelyn hävinnyt osapuoli. Periaate vahvistetaan siviiliprosessilain 696 §:ssä. Tuomari voi kuitenkin perustellulla päätöksellä määrätä, että toinen osapuoli maksaa kaikki kulut tai osan niistä. Viimeksi mainitussa tapauksessa kulut jaetaan.

• muut tuomioistuimessa oikeudenkäynnin osapuolille aiheutuneet kulut. Osapuolet maksavat nämä kulut itse, ellei tuomari määrää toisin. Tuomari voi käyttää tätä toimivaltaansa sekä rikos- että siviilioikeudenkäynneissä, ja hänen on otettava huomioon tuomitun osapuolen omaisuus tai taloudellinen tilanne. Hän voi jopa viran puolesta päättää, ettei tällaista päätöstä tarvita.

Rikosasioissa oikeudenkäyntikulut maksaa valtio. Tuomitun on maksettava kiinteä oikeudenkäyntimaksu, jonka suuruus riippuu rikoksesta.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Oikeusapu on osa oikeusapujärjestelmää (jolla korvattiin vuoden 1972 lakiin perustuva oikeusapujärjestelmä), josta säädetään oikeusapujärjestelmästä, oikeusavusta ja asianajajan antamasta avusta tuomioistuinmenettelyn ulkopuolisissa menettelyissä 10 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa nro 91-647.

Oikeusapujärjestelmä kattaa seuraavat:

oikeusapu, jolla tarkoitetaan täyttä tai osittaista taloudellista tukea, jonka valtio myöntää seuraavissa yhteyksissä: oikeudenkäynnit ensimmäisen tai toisen oikeusasteen tuomioistuimissa, päätösten täytäntöönpano, sopimukset ennen oikeudenkäynnin alkamista sekä avioero puolisoien yhteisestä hakemuksesta ilman tuomioistuin käsittelyä;

asianajajan antama apu tuomioistuinmenettelyn ulkopuolisissa rikosoikeudellisissa menettelyissä: kyseeseen voivat tulla vaihtoehdot syytteeseen asettamiselle (kuten tuomio- ja rikossovittelut), pidättämiseen liittyvät toimenpiteet tai pidätetyn henkilön avustaminen vankilan kurinpitolautakunnassa; avustaminen oikeuspuolustajien käytössä (tiedotus, opastus, maksuton oikeusneuvonta).

Oikeusapu ja asianajajan antama apu tuomioistuimen ulkopuolisissa menettelyissä on tarkoitettu henkilöille, jotka haluavat puolustaa oikeuksiaan ja joiden varat ovat vähäiset. Tällöin valtio maksaa kokonaan tai osittain oikeudenkäytöstä johtuvat palkkiot ja kulut (asianajaja, haastemies, notaari jne.). Hakemus hyväksytään, jos kanne täyttää käsiteltäväksi ottamisen edellytykset tai on perusteltu ja oikeasuhtainen etenkin vaateiden lukumäärän tai systeemisen luonteen suhteen.

Oikeusapu voi kattaa kulut kokonaan tai osittain. Mahdollisuutena on myös, ettei oikeusapua myönnetä lainkaan. Oikeusapu ei kata oikeusturvavakuutuksen tai muun suojajärjestelmän piiriin kuuluvia kustannuksia. Tarvittaessa näiden järjestelmien piiriin kuuluvien kustannusten osuus vähennetään valtion oikeusapuna maksetuista summista.

Oikeusapu tarkoittaa sitä, että henkilö saa maksuttomasti apua asianajajalta tai muulta oikeuden avustajalta (kuten haastemieleheltä, notaarilta tai huutokaupanpitäjältä) ja on vapautettu oikeudenkäyntimaksuista kokonaan tai osittain. Hakija saa oikeusapua, jos hän täyttää kelpoisuusehdot, joista säädetään edellä mainitussa 10 heinäkuuta 1991 annetussa laissa ja oikeusapujärjestelmästä, oikeusavusta ja asianajajan antamasta avusta tuomioistuinmenettelyn ulkopuolisissa menettelyissä 10 päivänä heinäkuuta 1991 annetun lain nro 91–647 täytäntöönpanosta 28 päivänä joulukuuta 2020 annetussa asetuksessa 2020-1717.

3 Kuka voi saada oikeusapua?

Oikeusavun myöntää oikeusaputoimisto (bureau d'aide juridictionnelle), joka toimii yhdistetyn tuomioistuimen (tribunal judiciaire) alaisuudessa. Oikeusavun myöntämiseen sovelletaan useita varallisuuteen sekä kansalaisuuteen, asuinpaikkaan ja käsiteltäväksi ottamiseen liittyviä ehtoja.

Oikeusapua voidaan tietyissä tapauksissa myöntää myös muilla perusteilla (ks. jäljempänä).

Varallisuutta koskevat edellytykset:

Oikeusapua voidaan myöntää, jos verotettavan viitetulot tai verotettavat varat ja omaisuus eivät ylitä asetuksessa vahvistettuja raja-arvoja.

Oikeusavun myöntämisehtoja koskevat uudet säännökset tulivat voimaan 1. tammikuuta 2021. Oikeusavun saatavuus perustuu näin ollen seuraavaan:

Verotettavan viitetulot (revenu fiscal de référence): Verotettavan viitetuloilla tarkoitetaan veroviranomaisen laskemien ja verotuspäätöksessä ilmoitettujen vuotuisten tulojen määrää. Tukikelpoisuuskynnykset on vahvistettu oikeusavusta 28 päivänä joulukuuta 2020 annetun asetuksen 2020-1717 3 §:ssä.

Esimerkiksi vuonna 2021 jätetyissä oikeusapuhakemuksissa huomioidaan viimeisimmässä verotuspäätöksessä vahvistetut tulot. 1. tammikuuta 2021 alkaen täysimääräiseen oikeusapuun oikeuttavat tulot voivat yhden henkilön kotitaloudessa olla enintään 11 262 euroa ja osittaiseen oikeusapuun enintään 16 890 euroa. Oikeusapuhakemuksen käsittelyssä viiteverotuloina otetaan siten huomioon verotuksellisen kotitalouden (foyer fiscal) tulot. Jos kotitalouteen kuuluu useampi kuin yksi henkilö, kotitalouden viitetuloina huomioidaan kaikkien näiden henkilöiden tulot. Sen sijaan jos oikeusapua haetaan hakijan ja samaan kotitalouteen kuuluvan jäsenen välisessä riita-asiassa, tuloja tarkastellaan kunkin henkilön osalta erikseen. Tässä tapauksessa tukikelpoisuudesta päätettäessä verotettavat varat huomioidaan seuraavasti:

Irtain omaisuus (etenkin säästöt): jos irtaimen omaisuuden arvo on suurempi kuin täysimääräisen oikeusavun kynnysmäärä (11 262 euroa vuonna 2020 yhden henkilön osalta), hakija ei ole oikeutettu oikeusapuun;

Kiinteä omaisuus (lukuun ottamatta pääasiallista asuntoa ja liiketiloja): jos kiinteän omaisuuden arvo on kaksi kertaa suurempi kuin osittaisen oikeusavun kynnysmäärä (33 780 euroa vuonna 2020 yhden henkilön osalta), hakija ei ole oikeutettu oikeusapuun.

Jos kotitalouteen kuuluu useampi kuin yksi henkilö, kotitalouden varallisuutena huomioidaan kaikkien näiden henkilöiden irtain ja kiinteä omaisuus. Sen sijaan jos oikeusapua haetaan hakijan ja samaan kotitalouteen kuuluvan jäsenen välisessä riita-asiassa, varallisuutta tarkastellaan kunkin henkilön osalta erikseen.

Kotitalouteen kuuluvat henkilöt: Jos kotitalouteen kuuluu useampi kuin yksi henkilö, tulojen ja varallisuuden kynnysmääriä korotetaan seuraavasti:

kertoimella 0,18 seuraavien kahden henkilön osalta,

kertoimella 0,1137 seuraavien henkilöiden osalta.

Jos oikeusapua hakeva henkilö on joutunut vakavan rikoksen uhriksi (sellaisen hyökkäyksen uhriksi, joissa tarkoituksena on ollut uhata henkeä tai aiheuttaa ruumiillinen vamma), oikeusapu myönnetään ilman, että hakijan tai hakijan edustajan tarvitsee ilmoittaa varojaan.

Kansalaisuutta koskeva ehto:

Oikeusapua voidaan myöntää henkilöille, jotka ovat Ranskan kansalaisia, Euroopan unionin jäsenvaltion (paitsi Tanskan) kansalaisia tai vakinaisesti ja laillisesti Ranskassa asuvia ulkomaan kansalaisia. Myös muualla kuin Ranskassa asuva ulkomaan kansalainen voi saada oikeusapua ranskalaisessa tuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa, jos kyseessä on sellaisen maan kansalainen, joka on tehnyt joko kansainvälisen sopimuksen tai kahdenvälisen sopimuksen Ranskan kanssa, ja kyseisessä sopimuksessa tunnustetaan kyseisen maan kansalaisten mahdollisuus saada oikeusapua.

Asumista koskeva ehto

Edellä mainittuja tapauksia lukuun ottamatta tukikelpoisuuden yleisenä perusteena on vakainainen ja laillinen asuinpaikka Ranskassa.

Oikeusapua myönnetään kuitenkin ilman asumista koskevaa ehtoa myös ulkomaalaisille, jos he ovat alaikäisiä, avustajaan oikeutettuja todistajia, tutkinnan kohteena olevia henkilöitä, vastaajia, syytettyjä, tuomittuja tai asianomistajia tai jos he ovat saaneet siviililain 515-9 §:ssä tarkoitetun suojelumääräyksen tai jos he ovat ennen kuulemista myöntäneet syyllisyytensä tai jos he ovat Ranskan maahantulo- ja oleskeluedellytyksiä koskevan oikeudenkäynnin kohteena.

Käsiteltäväksi ottamista koskeva ehto:

Oikeusapua annetaan henkilöille, joiden kanteet ovat selvästi sellaisia, että ne täyttävät käsiteltäväksi ottamisen edellytykset tai ovat perusteltuja. Tätä ehtoa ei sovelleta kanteen vastaajaan, yksityisoikeudellisessa vastuussa olevaan henkilöön, avustajaan oikeutettuun todistajaan eikä syytettynä tai tuomittuun.

Jos muutoksenhauille ei ole kohtuullisia perusteita, hakijalle ei myönnetä oikeusapua sitä varten.

Jos oikeusapu evätään tällä perusteella mutta tuomari kuitenkin hyväksyy kantajan kanteen, kantajalle korvataan hänelle aiheutuneet tai hänen maksamansa kustannukset, menot ja maksut siihen oikeusavun summaan asti, johon hänellä olisi varojensa perusteella ollut oikeus.

Erityistilanteet

Oikeusapua myönnetään ilman tukikelpoisuuden edellytysten tutkimista, jos hakija on jo saanut oikeusapua asiassaan ja vastapuoli on hakenut annettuun päätökseen muutosta hyväkseen tai jos hakija nostaa kanteen kansallisessa turvapaikka-asioiden tuomioistuimessa (Cour nationale du droit d'asile, CNDA). Vastaavasti henkilöille, jotka eivät täytä tukiehtoja, voidaan poikkeuksellisesti myöntää oikeusapua, jos se katsotaan hakijan kanteen osalta tarkoituksenmukaiseksi, kun otetaan huomioon oikeudenkäynnin kohde ja ennakoitavissa olevat oikeudenkäyntikulut (oikeusavusta 10 päivänä heinäkuuta 1991 annetun lain 6 §).

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Oikeusapua myönnetään sekä kantajille että vastaajille riidattomissa asioissa tai riita-asioissa kaikissa tuomioistuimissa ja alaikäisten kuulemista varten. Sitä voidaan myöntää koko oikeudenkäyntiä tai sen osaa varten sekä sopimuksen tekemiseen ennen oikeudenkäynnin aloittamista. Oikeusapua voidaan myöntää myös sen varmistamiseksi, että oikeuden päätös tai muu täytäntöönpanoasiakirja pannaan täytäntöön, myös niissä tapauksissa, kun nämä ovat peräisin toisesta EU:n jäsenvaltiosta Tanskaa lukuun ottamatta.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Oikeusapua voidaan myöntää väliaikaisesti, jos oikeudenkäynti vaarantaa asianosaisen henkilön välttämättömät elinolosuhteet, erityisesti sellaisten täytäntöönpanotoimien yhteydessä, joihin liittyy omaisuuden takavarikointi tai häätö. Tällaisessa tapauksessa oikeusaputoimiston johtaja tai toimivaltainen tuomioistuin tai sen puheenjohtaja voi myöntää oikeusapua. Rikosprosessien yhteydessä oikeusapua voidaan myöntää hätätapauksessa (kuten ensimmäisessä suullisessa käsittelyssä tapahtuvaa kuulustelua tai välitöntä oikeudenkäyntiä varten).

Väliaikainen oikeusapu myönnetään prosessin aikana, ja se kattaa kaikki tuomioistuimen toimet.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Oikeusapuhakemuslomakkeen voi ladata ja tulostaa seuraavasta osoitteesta:

 <https://www.justice.fr/formulaire/demande-aide-juridictionnelle>

Oikeusapua voidaan hakea ennen kanteen nostamista tai oikeuskäsittelyn aikana.

Oikeusapua voidaan hakea myös käsittelyn päätyttyä, esimerkiksi tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpanoon.

Oikeusapuhakemuslomakkeen voi myös hakea asuinpaikan tuomioistuimelta tai sen paikkakunnan tuomioistuimelta, jossa asia pannaan vireille, tai lähimmästä Point Justice -neuvontapistestä (Maisons de la Justice et du Droit, Point d'Accès au Droit, Relais d'Accès au Droit). Lähimmän neuvontapisteen löydät seuraavan sivuston avulla: <http://www.annuaire.justice.gouv.fr/lieux-dacces-aux-droits-10111/>.

Ulkomailla asuvat Ranskan kansalaiset voivat pyytää lomakkeen myös konsulaateista tai seuraavasta osoitteesta:

Département de l'entraide, du droit international privé et européen, Ministère de la Justice,

Direction des affaires civiles et du sceau,

13 Place Vendôme, 75042 Paris Cedex 01.

Ulkomaalaiset, jotka eivät asu Ranskassa, saavat oikeusapuhakemuslomakkeen keskusviranomaiselta, jonka henkilön kotimaa on nimennyt kansainvälisten oikeusapuhakemusten toimittajaksi. Suurin osa maista on nimennyt tähän tehtävään oikeusministeriön. Ranska on nimennyt tähän tehtävään edellä mainitun oikeusministeriön yksikön (Bureau du droit de l'Union, du droit international privé et de l'entraide civile). Sen tehtävänä on käsitellä sellaisten Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden kansalaisten esittämiä hakemuksia siviili-, kauppa- tai hallinto-oikeudellisissa asioissa, jotka ovat 27. tammikuuta 1977 tehdyn oikeusapuhakemusten toimittamista koskevan eurooppalaisen sopimuksen osapuolia.

Euroopan unionin jäsenvaltion (muun kuin Tanskan) kansalaiset, jotka asuvat Ranskassa tai joiden riita-asia käsitellään ranskalaisessa tuomioistuimessa, voivat saada 27. tammikuuta 2003 annetun EU:n direktiivin 2003/8/EY mukaisesti rajatylittävää oikeusapua siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa.

Ranskassa näitä hakemuksia käsittelevä toimivaltainen virasto on

Bureau de l'aide juridictionnelle (Oikeusaputoimisto)

Service de l'accès au droit et à la justice et de l'aide aux victimes (SADJAV) (Oikeudenkäyttö- ja uhrien tukipalvelut)

Ministère de la Justice (Oikeusministeriö)

13 Place Vendôme, 75042 Paris Cedex 01.

HUOMAUTUS: Oikeusapua on pian mahdollista hakea verkossa oikeusavun tietojärjestelmän (Système d'information de l'aide juridictionnelle, SIAJ) kautta.

Järjestelmää testataan parhaillaan joissakin tuomioistuimissa.

Oikeusavun tietojärjestelmän ansiosta asianosaiset voivat hakea oikeusapua internetin välityksellä, ja hakemukset myös voidaan vastaanottaa oikeusaputoimistossa. Näin voidaan yksinkertaistaa hakumenettelyä ja lyhentää hakemusten käsittelyaikaa.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Oikeusapuhakemuslomake on täytettävä ja siihen on liitettävä oikeusapuhakemuslomakkeen sisällöstä ja siihen liitettävistä asiakirjoista 30. joulukuuta 2020 annetussa määräyksessä luetellut todistusasiakirjat (esimerkiksi verotuspäätös ja todistus perhetilanteesta tai kansalaisuudesta). Todistusasiakirjat liittyvät erityisesti (hakijan ja samassa taloudessa vakinaisesti asuvien henkilöiden) varallisuuteen, hakemuksen kohteeseen sekä asiaa käsittelevään tuomioistuimeen.

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Hakemuksen voi toimittaa hakijan kotipaikan oikeusaputoimistoon tai sen alueen oikeusaputoimistoon, jonka tuomioistuimessa asia käsitellään.

Jokaisen yhdistetyn tuomioistuimen (aiemmin alioikeuden) yhteydessä on yksi oikeusaputoimisto, joka käsittelee kyseisessä tuomioistuimessa tai sen alueeseen kuuluvissa tuomioistuimissa käsiteltäviin tapauksiin liittyvät oikeusapuhakemukset. Näitä tuomioistuuksia ovat yhdistetty tuomioistuin (tribunal judiciaire), hallintotuomioistuin (tribunal administratif), työtuomioistuin (conseil de prud'hommes) sekä muutoksenhakutuomioistuin (cour d'appel) ja hallinnollinen muutoksenhakutuomioistuin (cour administrative d'appel).

Yhden toimiston säännöstä poiketen oikeusaputoimisto on liitetty myös seuraaviin tuomioistuihin:

korkein oikeus (Cour de cassation)

korkein hallinto-oikeus (Conseil d'État)

kansallinen turvapaikka-asioiden tuomioistuin (Cour nationale du droit d'asile).

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Hakija saa ilmoituksen päätöksestä kotipaikkansa oikeusaputoimistolta.

Omaa oikeuttaan oikeusapuun voi tutkia verkkolaskurin avulla:

 <https://www.justice.fr/simulateurs/aide-juridictionnelle>

Laskurin avulla hakija saa alustavaa tietoa oikeusapua koskevista oikeuksistaan. Laskuri ei kuitenkaan korvaa hakemuksen käsittelyä eikä vaikuta oikeusaputoimiston päätökseen.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Hakijan on otettava yhteyttä asianajajaansa (tai muuhun oikeuden avustajaan, kuten haastemieheen, asiantuntijaan tai notaariin) tai muuhun hakijalle nimettyyn henkilöön ja annettava hänelle kaikki asiaa koskevat tiedot ja asiakirjat.

Jos hakija on saanut osittaista oikeusapua, oikeusavustajan kanssa on sovittava palkkiosta, jonka hakija maksaa oikeusavustajalle. Tämä summa on kirjattava sopimukseen, jonka hakija allekirjoittaa.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Kaikki voivat valita asianajajansa vapaasti.

Jos hakija valitsee asianajajansa itse, asianajajan nimi ilmoitetaan oikeusavun hakulomakkeessa.

Jos hakijalla ei ole tiedossa asianajajaa, asianajajan nimeää joko yhdistetyn tuomioistuimen (entisen alioikeuden) asianajajayhteisön puheenjohtaja tai asiaa käsittelevän tuomioistuimen puheenjohtaja.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Täysimääräinen oikeusapu kattaa kaikki oikeudenkäyntikulut, myös asianajajalle tai muille oikeuden avustajille (kuten haastemiehelle, asiantuntijalle tai notaarille) suoraan suoritettavat maksut. Nämä maksut määräytyvät taulukon tai hinnaston mukaan ja riippuvat oikeudenkäynnin tyypistä.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa loppuista kustannuksista?

Hakijalle voidaan myöntää osittaista oikeusapua hänen varallisuudestaan riippuen. Valtion maksama osuus on joko 55 tai 25 prosenttia. Osittaisen oikeusavun saajan maksettavaksi jää tällöin se osa palkkiosta, johon ei sovelleta hinnastoa ja joka määritetään asianajajan kanssa tehtävässä sopimuksessa. Sopimuksen tekemistä valvoo asianajajaliiton puheenjohtaja, jonka puoleen voi kääntyä mahdollisessa riita-asiaassa. Kuten täysimääräisessä oikeusavussa, myös osittaisessa oikeusavussa saaja vapautetaan kaikista muista välttämättömistä oikeudenkäyntikuluista.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Jos muutosta hakee oikeusapua saanut kantaja, hänen on tehtävä uusi oikeusapuhakemus, joka tutkitaan laissa vahvistettujen kriteerien mukaisesti. Jos taas muutosta hakee toinen vastapuoli, kantajalle myönnetty oikeusapu jatkuu ennallaan. Hakijan on kuitenkin täytettävä muodollinen hakemus joko kotipaikassaan tai muutoksenhakutuomioistuimen alueella sijaitsevassa yhdistetyn tuomioistuimen oikeusaputoimistossa. Jos hakija on jo saanut oikeusapua aiemmissa oikeusasteissa ja haluaa hakea muutosta korkeimmassa oikeudessa, aiemmat käsiteltäväksi ottamista koskevat päätökset eivät ole enää voimassa. Tässä tapauksessa uusi hakemus on esitettävä korkeimman oikeuden oikeusaputoimistolle, joka tarkastelee sekä hakijan varojen määrää että sitä, voidaanko esitetty kanne ottaa käsiteltäväksi. Jos muutoksenhauille ei ole asianmukaisia perusteita, oikeusapu voidaan evätä.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Oikeusapu voidaan evätä kokonaan tai osittain oikeudenkäynnin aikana tai sen jälkeen (oikeusavusta vuonna 1991 annetun lain 50 §:n ja 28 päivänä joulukuuta 2020 annetun asetuksen 2020-1717 65–68 §:n mukaisesti) seuraavissa tapauksissa: oikeusapua on saatu väärin tai viivästyttämistarkoituksessa ja käsiteltäväksi ottamisen edellytykset puuttuvat, oikeusavun saajan irtaimen tai kiinteän omaisuuden arvo on kasvanut oikeudenkäynnin aikana merkittävästi, kyseistä asiaa koskevan lainvoimaiseksi tulleen tuomion seurauksena oikeusavun saaja saa varoja, joiden määrä ylittää oikeusapuun oikeuttavan kynnyksen, oikeusavun tai asianajajan antaman avun saajan elämään liittyvät ulkoiset tekijät vaikuttavat selvästi yhteensopimattomilta suhteesta niihin vuotuisiin varoihin, jotka on otettu huomioon arvioitaessa tuensaajan tukikelpoisuutta. Oikeusavun peruuttamispäätökset velvoittavat tuensaajaa palauttamaan valtion maksaman tuen määrän.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Jos oikeusapu evätään, päätökseen voi hakea muutosta. Kielteiseen päätökseen voi hakea muutosta itse tai asianajajan välityksellä. Muutosta voi hakea koko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen tai osittaisen oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen silloin, kun hakija on hakenut täysimääräistä tukea. Muutosta on haettava 15 päivän kuluessa päätöksen [tiedoksiannosta](#). Muutoshakemuksessa on ilmoitettava syyt, joiden vuoksi hakija valittaa päätöksestä. Esimerkki: Hakijan kotitaloudessa olevien henkilöiden lukumäärässä tai varallisuudessa on virhe. Muutoshakemus on lähetettävä päätöksen antaneeseen oikeusaputoimistoon kirjattuna kirjeenä, jonka vastaanottajan on kuitattava vastaanotetuksi. Hakemukseen on liitettävä jäljennös päätöksestä, johon haetaan muutosta. Päätöksen tehnyt yksikkö toimittaa hakemuksen viranomaiselle, joka on toimivaltainen tutkimaan muutoshakemuksen. Viranomaisen toimivalta määräytyy sen tuomioistuimen mukaan, joka käsittelee oikeusapuhakemuksen perusteena olevaa kannetta.

Tuomioistuimen mukaan määräytyvät toimivaltaiset muutoksenhakuviranomaiset	
Tuomioistuin	Muutoksenhaun käsittelystä vastaava viranomainen
Tavallinen menettely	1. presidentti muutoksenhakutuomioistuimessa, jonka alaisuuteen asiaa käsittelevä tuomioistuin kuuluu, tai asiaa käsittelevässä muutoksenhakutuomioistuimessa
Kansallinen turvapaikka-asioiden tuomioistuin (Cour nationale du droit d'asile, CNDA)	Kansallisen turvapaikka-asioiden tuomioistuimen puheenjohtaja
Hallintotuomioistuin (Tribunal administratif)	Sen hallinnollisen muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtaja, johon hallintotuomioistuin kuuluu
Hallinnollinen muutoksenhakutuomioistuin (Cour administrative d'appel)	Asiaa käsittelevän hallinnollisen muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtaja
Korkein hallinto-oikeus (Conseil d'État)	Korkeimman hallinto-oikeuden riita-asioiden osaston puheenjohtaja
Korkein oikeus (Cour de cassation)	Korkeimman oikeuden 1. puheenjohtaja
Tuomioistuinten toimivaltakysymyksiä käsittelevä tuomioistuin (Tribunal des conflits)	Tribunal des conflits'n puheenjohtaja

Kun muutoshakemus on tutkittu, päätöksestä [ilmoitetaan](#) postitse. Vaikka tämä uusi päätös ei tyydytä hakijaa, sitä ei voi riitauttaa. Toinen päätös on siis lopullinen.

HUOMAUTUS:

Muutoksenhaku, jonka asianajaja tekee hallinnollisen muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajalle tai riita-asioita käsittelevän korkeimman hallinto-oikeuden jaoston puheenjohtajalle, on toimitettava [verkkohakemuksella](#). Oikeusapua voidaan myöntää taannehtivasti, jos osapuoli on nostanut kanteen ja voittanut asian ja oikeusapu oli eväty häneltä sillä perusteella, ettei kanteella ollut kohtuullista mahdollisuutta menestyä.

Päivitetty viimeksi: 21/02/2022
Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [hr](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä

suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla: [en](#)

Oikeusapu - Kroatia

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Siviiliprosessilain (*Zakon o parničnom postupku*) 151 §:ssä säädetään, että oikeudenkäyntikuluihin sisältyvät kulut, joita aiheutuu oikeudenkäynnin aikana tai sen yhteydessä. Oikeudenkäyntikuluja ovat muun muassa todistelukulut, tuomioistuinmaksut, julkaisukulut, tuomareiden ja kirjureiden päivärahoista ja matkakuluista aiheutuvat kulut, osapuolten oikeuden istuntoon osallistumisesta aiheutuvat matkakulut ja muut vastaavat kulut. Oikeudenkäyntikuluihin voivat sisältyä myös asianajajien ja muiden lain mukaan palkkioon oikeutettujen henkilöiden työstä maksettavat palkkiot.

Siviiliprosessilain 152 §:n nojalla jokaisen osapuolen on maksettava etukäteen omista toimistaan aiheutuvat kulut. Kun osapuoli esittää todisteita, hänen on maksettava tuomioistuimen määräyksestä etukäteen summa, joka kattaa todisteiden esittämisestä aiheutuvat kulut. Se, kenen on lopulta maksettava oikeudenkäyntikulut, määritetään lähtökohtaisesti jutun lopputuloksen perusteella. Siviiliprosessilain 154 §:n ensimmäisessä momentissa säädetään, että jutun kokonaan hävinneen osapuolen on korvattava oikeudenkäynnistä aiheutuneet vastapuolen ja tämän väliintulijan kulut. Hävinneen osapuolen väliintulijan on korvattava toimistaan aiheutuneet kulut. Siviiliprosessilain 154 §:n toisessa momentissa säädetään, että jos osapuoli voittaa oikeudenkäynnin osittain, tuomioistuin päättää kuluja korvaamisesta sen perusteella, missä määrin juttu on voitettu suhteessa kanteen lopullisiin vaatimuksiin. Erityisiä sääntöjä sovelletaan tapauksissa, joissa oikeudenkäyntikulut aiheutuvat jommankumman osapuolen syystä tai osapuolelle sattuneesta tapahtumasta, joissa tuomio annetaan tunnustuksen perusteella, joissa kantaja peruuttaa kanteen tai luopuu siitä ja joissa tuomioistuin ratkaisee riita-asian ja osapuolet osallistuvat sen ratkaisuun (siviiliprosessilain 156–161 §).

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Maksuttomasta oikeusavusta annetun lain (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) mukaan oikeusavun tarkoituksena on taata yhdenvertaisuus lain edessä sekä tarjota Kroatian kansalaisille ja muille henkilöille tehokas oikeussuoja ja mahdollisuus kääntyä tuomioistuimen ja muiden julkisoikeudellisten elinten puoleen yhdenvertaisin edellytyksin maksuttomasta oikeusavusta annetun lain säännösten mukaisesti.

Oikeusapu jaetaan ensisijaiseen ja toissijaiseen oikeusapuun.

Ensisijaiseen oikeusapuun kuuluvat

yleisten oikeudellisten tietojen tarjoaminen

oikeudellinen neuvonta

kirjallisten lausuntojen laatiminen julkisoikeudellisille elimille, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelle ja kansainvälisille organisaatioille kansainvälisten

sopimusten ja näiden elinten toimintasääntöjen mukaisesti

edustaminen menettelyissä julkisoikeudellisissa elimissä

oikeudellinen apu tuomioistuimen ulkopuolisessa sovintomenettelyssä.

Ensisijaista oikeusapua tarjoavat maakuntien ja Zagrebin kaupungin hallintoelimet sekä valtuutetut yhdistykset ja oikeusapuklinikat. Ensisijaista oikeusapua tarjoavat hallintoelimet saavat antaa yleistä oikeustietoa ja oikeudellista neuvontaa sekä laatia lausuntoja.

Toissijaiseen oikeusapuun kuuluvat

oikeudellinen neuvonta

lausuntojen laatiminen työnantajalle työntekijöiden oikeuksia koskevissa asioissa

lausuntojen laatiminen riita-asioissa

edustaminen oikeudenkäynnissä

oikeudellinen avustaminen riita-asioiden sovintoratkaisumenettelyissä.

Toissijaista oikeusapua tarjoavat asianajajat.

Toissijaiseen oikeusapuun kuuluvat myös

vapautus oikeudenkäyntikuluista

vapautus tuomioistuinmaksuista.

3 Kuka voi saada oikeusapua?

Seuraavat henkilöt ovat oikeutettuja maksuttomaan oikeusapuun:

Kroatian kansalaiset

lapset, joilla ei ole Kroatian kansalaisuutta ja jotka tavataan Kroatian alueelta ilman heistä lain mukaan vastuussa olevaa aikuista

ulkomaalaiset, joilla on väliaikainen oleskelulupa vastavuoroisuuden perusteella, ja ulkomaalaiset, joilla on pysyvä oleskelulupa

tilapäistä suojelua saavat ulkomaalaiset

maassa laittomasti asuvat ulkomaalaiset ja ulkomaalaiset, joilla on lyhytaikainen oleskelulupa, oikeudenkäynneissä, joiden tuloksena annetaan

karkottamispäätös tai palauttamispäätös

turvapaikanhakijat, turvapaikan saaneet ja toissijaista suojelua saavat ulkomaalaiset ja heidän perheenjäsenensä, jotka oleskelevat laillisesti Kroatiaassa ja

jotka ovat osallisena menettelyssä, johon ei voi saada oikeusapua minkään lain nojalla.

Toissijaista oikeusapua voidaan myöntää, jos seuraavat taloudelliset edellytykset täyttyvät:

hakijan ja hänen ruokakuntansa kuukausittaiset kokonaistulot eivät ylitä laskentaperusteen määrää (3 326,00 kunaa) ruokakunnan jäsentä kohti

hakijan ja hänen ruokakuntansa omaisuuden kokonaisarvo ei ylitä laskentaperusteen määrää kerrottuna 60:llä (199 560,00 kunaa).

Toissijainen oikeusapu myönnetään arvioimatta hakijan taloudellista tilannetta etukäteen, jos hakija on

lapsi, joka pyrkii käyttämään oikeuttaan elatukseen

väkivaltarikoksen uhri, joka hakee oikeudenkäynnissä korvausta rikoksen aiheuttamasta vahingosta

sosiaaliturvaoikeuksia koskevan lainsäädännön mukaisen elatusavun saaja

henkilö, joka on oikeutettu etuuksiin Kroatian itsenäisyyssodan veteraanien ja heidän perheenjäsentensä oikeuksista annetun lain (*Zakon o pravima*

hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji) tai sodassa vammautuneiden sotilaiden ja siviilien suojelusta annetun lain (*Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata*) nojalla.

Oikeusapua voidaan myöntää myös rajat ylittäviin riita-asioihin. Rajat ylittävä riita-asia on riita-asia, jossa oikeusavun hakijan kotipaikka tai vakituinen

asuinpaikka on muussa kuin siinä EU-maassa, jossa oikeudenkäynti pidetään tai jossa tuomio on pantava täytäntöön.

Oikeusapua annetaan rajat ylittävissä siviili- ja kauppaoikeudellisissa riita-asioissa, sovittelumenettelyissä, tuomioistuimen ulkopuolisissa menettelyissä,

virallisten asiakirjojen täytäntöönpanossa ja näihin menettelyihin liittyvässä oikeudellisessa neuvonnassa. Rajat ylittäviin riita-asioihin myönnettävää

oikeusapua koskevia säännöksiä ei sovelleta verotus-, tulli- tai muihin hallinto-oikeudellisiin menettelyihin.

Rajat ylittävässä riita-asiassa oikeusavun hakijalle myönnetään oikeusapua, jos hän täyttää maksuttomasta oikeusavusta annetussa laissa säädetyt edellytykset. Oikeusapua voidaan poikkeuksellisesti myöntää hakijalle, joka ei täytä maksuttomasta oikeusavusta annetussa laissa säädettyjä edellytyksiä, mikäli hakija näyttää toteen, että hän ei kykene maksamaan oikeudenkäyntikuluja koti- tai asuinmaansa ja Kroatian erilaisten elinkustannusten vuoksi.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Ensisijaista oikeusapua voidaan myöntää kaikissa oikeusasioissa, jos hakijalla ei ole oikeuksiensa puolustamiseen tarvittavia tietoja tai kykyjä hakija ei ole saanut oikeusapua erityislainsäädännön nojalla toimitettu hakemus ei ole ilmeisen perusteeton

hakijan taloudellinen tilanne on sellainen, että ammattimaisesta oikeusavusta maksaminen vaarantaisi hänen tai hänen ruokakuntansa toimeentulon. Asianajajien tarjoamaa toissijaista oikeusapua ja vapautus oikeudenkäyntikulujen maksamisesta voidaan myöntää seuraavan tyyppisissä menettelyissä: esineoikeutta koskevat menettelyt lukuun ottamatta kiinteistörekisterimenettelyjä

työsuhdetta koskevat menettelyt

perhesuhteita koskevat menettelyt, lukuun ottamatta yhteiseen hakemukseen perustuvia avioeromenettelyjä edellyttäen, että puolisoilla ei ole yhteisiä tai adoptoituja alaikäisiä lapsia tai huollettavanaan olevia täysi-ikäisiä lapsia

täytäntöönpano- ja turvaamisen menettelyt, joissa on kyse sellaiseen menettelyyn perustuvien saatavien pakkoperinnästä tai turvaamisesta, johon maksuttomasta oikeusavusta annetun lain mukaan voidaan myöntää oikeusapua

riita-asian ratkaisu sovintomenettelyssä

poikkeuksellisesti kaikki muut hallinnolliset ja siviilioikeudelliset menettelyt, kun avuntarve johtuu hakijan ja hänen ruokakuntansa elämäntilanteesta, maksuttomasta oikeusavusta annetun lain perimmäisen tarkoituksen mukaisesti.

Asianajajien tarjoamaa toissijaista oikeusapua voidaan myöntää edellä mainittuihin oikeudenkäynteihin, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

oikeudenkäyntimenettely on monimutkainen

hakija ei kykene edustamaan itseään

hakijan taloudellinen tilanne on sellainen, että ammattimaisesta oikeusavusta maksaminen vaarantaisi hänen tai hänen ruokakuntansa toimeentulon, maksuttomasta oikeusavusta annetun lain 14 §:ssä säädettyjen erityisedellytysten mukaisesti menettelyä ei ole aloitettu haitantekotarkoituksessa

hakijan tekemää hakemusta ei ole hylätty viimeksi kuluneiden kuuden kuukauden aikana sen vuoksi, että hakija on tahallisesti antanut virheellisiä tietoja

hakija ei ole saanut oikeusapua erityislainsäädännön nojalla.

Vapautus tuomioistuinmaksuista voidaan myöntää kaikissa oikeudenkäynneissä (siviilioikeudellisissa menettelyissä ja hallinnollisissa riita-asioissa), jos hakijan taloudelliset olosuhteet ovat sellaiset, että tuomioistuinmaksujen maksaminen voisi vaarantaa hakijan ja hänen ruokakuntansa toimeentulon, maksuttomasta oikeusavusta annetun lain 14 §:ssä säädettyjen erityisedellytysten mukaisesti. Päätöstä tehtäessä kiinnitetään erityistä huomiota tuomioistuinmaksujen suuruuteen menettelyssä, jossa vapautusta on pyydetty.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Hallintoelimen on tehtävä päätös toissijaisen oikeusavun myöntämisestä 15 päivän kuluessa hakemuksen toimittamisesta. Jos hakija menettää määräajan umpeutumisen vuoksi oikeutensa toimiin, joita varten hän hakee oikeusapua, hallintoelimen on tehtävä hakemusta koskeva päätös lyhyemmässä ajassa niin, että hakija voi toteuttaa toimen määräajassa.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Ensisijaista oikeusapua haetaan ottamalla yhteyttä suoraan sen tarjoajaan (valtuutettuun yhdistykseen, oikeusapuklinikkaan tai hallintoelimeen); erillistä hakemuslomaketta ei tarvita.

Toissijaista oikeusapua haetaan toimittamalla oikeusapuhakemus siihen tarkoitetulla lomakkeella toimivaltaiselle toimistolle. Oikeusapuhakemuslomakkeita on saatavilla toimistoissa sekä toimistojen ja oikeusasioista ja julkishallinnosta vastaavan ministeriön (*Ministarstvo pravosuđa i uprave*) verkkosivuilla. Oikeusapuhakemukset rajat ylittävissä riita-asioissa ja hakemukset oikeusapuhakemuksen siirtämiseksi rajat ylittävissä riita-asioissa on toimitettava lomakkeilla, jotka on vahvistettu seuraavilla komission päätöksillä: komission päätös 2004/844/EY, tehty 9 päivänä marraskuuta 2004, oikeussuojakeinojen parantamisesta rajat ylittävissä riita-asioissa vahvistamalla oikeusapuun kyseisissä riita-asioissa liittyvät yhteiset vähimmäisvaatimukset annetun neuvoston direktiivin 2003/8/EY mukaisen vakiolomakkeen laatimisesta oikeusapuhakemuksia varten ja komission päätös 2005/630/EY, tehty 26 päivänä elokuuta 2005, oikeusapuhakemusten siirtoon tarvittavan lomakkeen laatimisesta neuvoston direktiivin 2003/8/EY mukaisesti. Molemmat päätökset on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Rajat ylittävissä riita-asioissa lomakkeet ja kaikki niiden liitteet on toimitettava kroaatin kielelle käännettynä. Muussa tapauksessa hakemus hylätään.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Kun hakemus toimitetaan toimivaltaiseen hallintoelimeen, siihen on liitettävä hakijan ja hänen ruokakuntansa jäsenten kirjallinen suostumus, jossa sallitaan tutustuminen kaikkiin tuloja ja varallisuutta koskeviin tietoihin. Suostumuksessa hakija vahvistaa, että annetut tiedot ovat täsmälliset ja kattavat. Perheväkivallan uhrin toimittavat suostumuksen, jossa he sallivat tutustumisen vain kaikkiin omia tulojaan ja varallisuuttaan koskeviin tietoihin. Suostumusta eivät toimita sellaiset ruokakunnan jäsenet, jotka osallistuvat oikeudenkäyntiin vastaajan ominaisuudessa tai joiden edut ovat ristiriidassa hakijan etujen kanssa.

Rajat ylittävissä riita-asioissa oikeusapuhakemukseen liitetään hakemusta koskevan päätöksen tekemiseksi tarvittavat asiakirjat.

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Ensisijaista oikeusapua haetaan ottamalla yhteyttä suoraan ensisijaisen oikeusavun tarjoajaan (valtuutettuun yhdistykseen, oikeusapuklinikkaan tai hallintoelimeen). Erillistä hakemuslomaketta ei tarvitse täyttää. Toissijaista oikeusapua haetaan toimittamalla hakemus toimivaltaiselle hallintoelimelle, jonka alueella hakijan kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka sijaitsee.

Hakija, jonka kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka sijaitsee EU-maassa ja joka hakee oikeusapua rajat ylittävään riita-asiaan, joka ratkaistaan Kroatiaassa toimivassa tuomioistuimessa, toimittaa oikeusapuhakemuksen Kroatian oikeusasioista ja julkishallinnosta vastaavaan ministeriöön (vastaanottava viranomainen).

Osapuoli, jonka kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka sijaitsee Kroatiaassa ja joka hakee oikeusapua rajat ylittävään riita-asiaan, joka ratkaistaan toisessa EU-maassa toimivassa tuomioistuimessa, toimittaa hakemuksen kotipaikkansa tai vakituisen asuinpaikkansa toimivaltaiseen toimistoon.

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Toissijaista oikeusapua myönnetään hakijalle, joka täyttää oikeusavun myöntämisen edellytykset. Oikeusavun myöntämisestä tehdään päätös.

Hallintoelimen on tehtävä hakemusta koskeva päätös 15 päivän kuluessa sen toimittamisesta.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Oikeusapupäätös antaa oikeuden käyttää joitakin tai kaikkia toissijaisen oikeusavun muotoja tietyn tyyppisessä ja -tasoisessa menettelyssä. Se sisältää oikeusavun saajan henkilötiedot, lyhyen kuvauksen asiasta, johon oikeusapu on myönnetty, hyväksytyn oikeusavun muodon ja laajuuden, tiedot oikeusavun tarjoavasta asianajajasta ja muut päätöksen kannalta olennaiset tiedot.

Kun hakija toimittaa oikeusapuhakemuksen, joka koskee vapauttamista tuomioistuinmaksuista, hänen on ilmoitettava hakemuksesta tuomioistuimelle lausunnossa tai toteuttaessaan jonkin muun oikeudenkäyntiin liittyvän toimen. Hakijan on toimitettava päätös tuomioistuinmaksuista vapauttamisesta kuuden kuukauden kuluessa lausunnon kirjaamisesta tai jonkin muun oikeudenkäyntiin liittyvän toimen toteuttamisesta.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Toissijaisen oikeusavun myöntämispäätöksessä määrätään myös toissijaista oikeusapua antava asianajaja. Oikeusavun saajan on toimitettava päätös kyseiselle asianajajalle. Poikkeustapauksissa hallintoelin nimittää oikeusavun saajalle toisen asianajajan tämän etukäteen antamalla suostumuksella, joka on liitetty oikeusapuhakemukseen.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Kuten edellä on todettu, oikeusavun myöntämispäätös antaa oikeuden käyttää joitakin tai kaikkia toissijaisen oikeusavun muotoja tietyn tyyppisessä ja -tasoisessa menettelyssä. Päätöksen nojalla oikeusavun saaja voidaan vapauttaa täysin tai osittain asianajajien palkkioista, oikeudenkäyntikuluista (vapautus todistajien, tulkkien, asiantuntijoiden, selvitysten ja tuomioistuimen julkaisujen kulujen ennakkomaksuista) ja tuomioistuinmaksuista.

Oikeusapu myönnetään täysimittaisena, jos hakija saa toimeentulotukea sosiaaliturvajärjestelmän mukaisten oikeuksien käytöstä annettujen säännösten nojalla tai tukea elinkustannusten kattamiseen Kroatian itsenäisyys sodan veteraanien ja heidän perheenjäsentensä oikeuksista annetun lain nojalla tai sodassa vammautuneiden sotilaiden ja siviilien suojelusta annetun lain nojalla, tai jos hakijan ja hänen ruokakuntansa kokonaistulot ovat enintään 50 prosenttia laskentaperusteiden kuukausimäärästä ruokakunnan jäsentä kohti.

Mikäli hakijan ja hänen ruokakuntansa kokonaistulot nousevat yli 50 prosenttiin laskentaperusteesta ruokakunnan jäsentä kohti, oikeusavun määrää vähennetään niin, että jokainen tulojen 10 prosentin lisäys pienentää oikeusapua 10 prosentilla, mutta kuitenkin niin, että oikeusavun määrä on vähintään 50 prosenttia oikeusapua varten määritetyistä kuluista.

Jos oikeusapua ei ole myönnetty täysimittaisena, hakija voi tehdä oikeusasioista ja julkishallinnosta vastaavalle ministeriölle valituksen päätöksen siitä osasta, jossa oikeusapu hylättiin. Valituksen tekeminen ei viivästytä myönnetyn oikeusavun käyttämistä. Jos oikeusasioista ja julkishallinnosta vastaava ministeriö hylkää valituksen, sen päätöstä vastaan voidaan panna vireille hallinnollinen menettely.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa lopuista kustannuksista?

Kun myönnetyn oikeusavun määrää on rajoitettu, ylimenevän osan kuluista maksaa oikeusavun saaja. Jos oikeusavun saaja voittaa jutun, tuomioistuin määrää vastapuolen korvaamaan oikeudenkäynnin kustannukset saajalle.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Oikeusapuhakemuksessa voi pyytää oikeusapua siviilioikeudellisen menettelyn molempiin vaiheisiin. Ylimääräisten oikeussuojakeinojen valmistelemiseksi on tehtävä erillinen hakemus, jonka perusteella tehdään erillinen, vain kyseistä oikeustoimea koskeva päätös.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Jos oikeusavun saajan ja hänen ruokakuntansa taloudellinen tilanne kohenee oikeudenkäynnin aikana siinä määrin, että jos tämä kohentunut tilanne olisi vallinnut hakemushetkellä, se olisi vaikuttanut hakijan oikeuteen saada oikeusapua ja oikeusavun laajuuteen, toimivaltainen hallintoelin kumoaa oikeusapupäätöksen kokonaan tai osittain. Oikeusavun saajien on ilmoitettava hallintoelimelle taloudellisen tilanteensa kohentumisesta kahdeksan päivän kuluessa päivästä, jolloin muutos tuli heidän tietoonsa. Oikeusavun saaja voi tehdä oikeusasioista ja julkishallinnosta vastaavalle ministeriölle valituksen päätöksestä, jolla päätös oikeusavun myöntämisestä kumotaan, 15 päivän kuluessa sen vastaanottamisesta. Oikeusasioista ja julkishallinnosta vastaavan ministeriön päätöstä vastaan voidaan panna vireille hallinnollinen menettely.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Oikeusavun hakija tai saaja voi tehdä valituksen hallintoelimen tekemästä oikeusavun epäämistä koskevasta päätöksestä tai päätöksen siitä osasta, jolla oikeusavun myöntäminen täysimittaisena evätään, 15 päivän kuluessa päätöksen vastaanottamisesta. Oikeusasioista ja julkishallinnosta vastaavan ministeriön on tehtävä päätös valituksesta kahdeksan päivän kuluessa perustellun valituksen vastaanottamisesta. Oikeusasioista ja julkishallinnosta vastaavan ministeriön päätöstä vastaan voidaan panna vireille hallinnollinen menettely.

Lisätietoja:

Oikeusasioista ja [julkishallinnosta vastaavan ministeriön verkkosivusto](#)

Maksuttomasta oikeusavusta annettu laki (Kroatian virallisen lehden (*Narodne novine*) nrot 143/13 ja 98/19)

Siviiliprosessilaki (virallisen lehden nrot 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11 – konsolidoitu versio, 25/13, 89/14, 70/19)

Päivitetty viimeksi: 23/05/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa.

Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [it](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Oikeusapu - Italia

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

(Oikeuslähteet) – Oikeudenkäyntikulujen ja samalla myös oikeusavun luokista ja menettelyistä säädetään kattavasti 30. toukokuuta 2002 annetussa presidentin asetuksessa (*decreto del Presidente della Repubblica*) nro 115 (*GURI* nro 139/2002) – sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 7. maaliskuuta 2019 annetulla asetuksella (*decreto legislativo*) nro 24 (*GURI* nro 72, 26.3.2019), jolla oikeusapu ulotetaan koskemaan etsintäkuulutettuja henkilöitä, joihin sovelletaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevia menettelyjä. Se sisältää oikeudenkäyntikuluja koskevien säännösten koonnoksen (*Testo Unico*) (74–145 §, erityisesti 74–89 §:n yhteiset säännökset sekä oikeusapua siviili-, hallinto-, tilintarkastus- ja veromenettelyissä koskevat erityissäännökset, 119–145 §).

Kesäkuun 13. päivänä 1942 annetussa laissa nro 794, sellaisena kuin se on muutettuna, säädetään asianajajien palkkioista siviilioikeudellisissa, kauppaoikeudellisissa, hallinnollisissa ja verotukseen liittyvissä menettelyissä. Yksittäisistä oikeudellisista palveluista maksettavat palkkiot määräytyvät vuonna 1994 annetussa ministeriön asetuksessa (*decreto ministeriale*) nro 585 säädetyin tariffin perusteella.

(Oikeudenkäyntikulut) – Laajasti tulkittuna siviilioikeudellisten ja kauppaoikeudellisten menettelyjen kulut sisältävät sekä oikeudenkäyntimenettelyn kulut että oikeudellisesta edustuksesta aiheutuvat kulut ja palkkiot.

Oikeudenkäyntikulut koostuvat asiarekisteriin kirjaamisesta perittävästä vakiomaksusta ja muista mahdollisista kuluista (kuten asiantuntijalausunnoista ja asiakirjojen kopioinnista aiheutuvista kuluista).

Vuonna 2002 hyväksytyssä säännösten koonnoksessa nro 115 tarkoitettu vakiomaksu on maksettava jokaisessa oikeusasteessa, myös konkurssi- ja hakemuskäyttömenettelyissä, ellei siitä ole myönnetty lakisääteistä vapautusta.

Maksua ei peritä etenkin henkilö- ja perheoikeudellista asemaa koskevista menettelyistä, kuten siviiliprosessilain (*codice di procedura civile*) IV osassa säädetään (esimerkiksi asumuserotapaukset, alaikäisiä koskevat säännökset, aviopuolisojen väliset varallisuussuhteet ja pakolaisaseman tunnustaminen), ennalta ehkäisevissä menettelyissä (esimerkiksi takavarikointi velkojen turvaamiseksi), kiinteistörekisteriin liittyvissä menettelyissä, toimitusta ja luovutusta koskevista täytäntöönpanomenettelyissä, elatusmaksuja koskevista menettelyissä, kaikissa lapsia koskevista menettelyissä (esimerkiksi vanhempainvastuuta koskevista menettelyissä) sekä toimivaltaa ja tuomiovaltaa koskevista asioissa.

Asianosaisen on esitettävä maksuvapautusperusteet asianmukaisesti vireillepanoasiakirjassa.

Vakiomaksua ei peritä rikosoikeudellisissa menettelyissä vahingonkorvauksen saamiseksi nostetuissa siviilikanteissa, jos vaatimuksena on ainoastaan rikoksentehtäjän yleinen tuomitseminen vahingonkorvausvelvolliseksi. Jos haetaan tiettyä korvaussummaa, väliaikainen vahingonkorvaus mukaan lukien, maksu peritään, jos hakemus hyväksytään. Maksu vaihtelee **62 euron vähimmäismäärän ja 930 euron enimmäismäärän** välillä asian luonteesta ja arvosta riippuen.

(Maksuvelvollisuus) – Kunkin asianosaisen on maksettava jättämiensä tai pyytämiensä menettelyyn liittyvien asiakirjojen kustannukset ja maksettava kanteen kannalta välttämättömistä asiakirjoista, jos sitä edellytetään lainsäädännössä tai jos tuomioistuimella on velvoitusta siihen (esimerkiksi asiantuntijalausunnoista perittävät palkkiot). Jos asianosainen on oikeutettu oikeusapuun, valtio vastaa kustannuksista.

Vakiomaksu peritään asianosaiselta, joka panee asian vireille, nostaa alkuperäisen kanteen tai vaatii täytäntöönpanomenettelyssä jakamista tai myyntiä.

Asian arvo mainitaan vireillepanoasiakirjan vaatimuksissa. Asianosainen, joka muuttaa vaatimusta, jättää vastakanteen tai tulee väliin itsenäisesti ja lisää siten asian arvoa, on velvollinen maksamaan lisämaksun.

(Kulujen maksamisvelvoitteeseen sovellettavat perusteet) – Siviiliprosessilain 91 §:ssä säädetyn yleisen periaatteen mukaan tuomioistuimella on velvoitus hävinneen osapuolen korvaamaan voittaneen osapuolen oikeudenkäyntikulut.

Tuomioistuimella on kulujen suhteen harkintavaltaa, ja se voi velvoittaa korvaamaan ne osittain tai kokonaan oikeusriidan kokonaistuloksen perusteella.

Tuomioistuimen on otettava huomioon, missä määrin kanteen on kokonaisuudessaan perusteltu. Päätökseen voidaan hakea muutosta.

Hävinneen osapuolen on korvattava voittaneen osapuolen asianajokulut ja palkkiot sekä kaikki tuomioistuimen nimeämille asiantuntijoille tai asiantuntijatodistajille maksetut palkkiot. Hävinneen osapuolen on korvattava myös muut menettelyyn liittyvät kulut, jotka maksetaan tuomioistuimen kirjaajalle yhdessä tuomion tiedoksi antamisesta aiheutuvien kulujen kanssa.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Italian oikeusjärjestykseen sisältyvän oikeusapujärjestelmän kautta tarjotaan puolustusta vähävaraisille kansalaisille, joiden puolustusargumentit eivät ole ilmeisen perusteettomia, Italiassa laillisesti oleskeleville muiden maiden kansalaisille silloin, kun tilanne tai tosiseikat johtavat oikeudelliseen menettelyyn, sekä kansalaisuudettomille henkilöille (presidentin asetuksen nro 115/2002 119 §). Tällaiset henkilöt vapautetaan tiettyjen kulujen maksamisvelvollisuudesta (*spese prenotate a debito* eli ennalta maksetut tuomioistuinmaksut), ja valtio maksaa muut kulut.

Oikeusapuun oikeutetuilta ei peritä tiettyjä maksuja, ja valtio maksaa muut maksut. Ensin mainittuihin sisältyvät vakiomaksu, virallisesta pyynnöstä tehtävistä tiedoksiannoista maksettavat kertakorvaukset, tietyt maksut (rekisterimaksut, kiinnitysmaksut ja maarekisterimaksut) sekä kopiointimaksut.

Valtio maksaa seuraavat kulut:

avustajien palkkiot ja kulukorvaukset

tuomareille, viranomaisille ja oikeusviranomaisille tehtäviensä hoitamisesta tuomioistuimen ulkopuolella aiheutuneet matkakorvaukset ja kulut

todistajille, tuomioistuimen henkilöstölle ja asiantuntijatodistajille aiheutuneet matkakorvaukset ja kulut sekä viimeksi mainituille tehtäviensä hoitamisesta aiheutuneet kulut

tuomiota koskevan oikeudellisen tiedotteen julkaisemisesta aiheutuneet kulut

virallisesta pyynnöstä tehtävistä tiedoksiannoista aiheutuneet kulut

lastenhoitoraha.

Valtiolla on oikeus saada korvaus, ja jos se ei saa rahoja takaisin hävinneeltä osapuolelta, se voi vaatia oikeusapuun oikeutetulta osapuolelta takaisinmaksua,

jos oikeusavun saaja voittaa asian tai riidan sovittelun ja hänelle maksetaan vähintään kuusi kertaa kulujen määrä tai

jos asia peruutetaan tai sen käsittely lopetetaan.

Erityissäännöksillä varmistetaan korvauksen saaminen silloin, kun asia poistetaan asiarekisteristä tai sen käsittely lopetetaan siitä syystä, että osapuolet jättävät toimimatta tai eivät täytä oikeudellisia vaatimuksia.

3 Kuka voi saada oikeusapua?

Siviilioikeudellisissa menettelyissä ja hakemuskäyttömenettelyissä (esimerkiksi asumuserossa, lasten huoltajuuteen liittyvissä asioissa tai vanhempainvastuuta koskevista ratkaisuista) vähävaraiset kansalaiset ovat oikeutettuja oikeusapuun voidakseen puolustautua, jos heidän argumenttinsa eivät ole ilmeisen perusteettomia.

Kansalaisuudettomia henkilöitä ja maassa laillisesti oleskelevia toisen maan kansalaisia kohdellaan samalla tavoin kuin Italian kansalaisia, jos he ovat oleskelleet Italiassa laillisesti päivän, jona oikeudelliseen menettelyyn johtanut tilanne tai tosiseikka tapahtui. Myös voittoa tavoittelemattomat järjestöt tai yhdistykset, jotka eivät harjoita kaupallista toimintaa, voivat olla oikeutettuja oikeusapuun. Oikeusapuun oikeutettuja ovat siis paitsi hyväntekeväisyyttä harjoittavat tai köyhille koulutusta tarjoavat voittoa tavoittelemattomat järjestöt, jotka ovat oikeutettuja siihen jo lain nro 217/90 nojalla, kuten myös lain nro 281/98 5 §:ssä esitettyyn luetteloon sisältyvät kuluttajajärjestöt ja käyttäjät.

Presidentin asetuksen nro 115/2002 76 §:ssä säädetään, että hakija voi olla oikeutettu oikeusapuun, jos hänen viimeisimmässä veroilmoituksessa mainittu verotettava vuositulonsa on enintään 11 493,82 euroa (16. tammikuuta 2018 annettu ministeriön asetus, *GURI* nro 49, 28.2.2018).

Tulorajoja mukautetaan kahden vuoden välein oikeusministeriön asetuksella valtiovarainministeriötä kuullen (presidentin asetuksen nro 115/2002 77 §), ja mukautuksessa otetaan huomioon Italian tilastokeskuksen ISTATin kahden edellisen vuoden ajalta määrittelemän ruumiillisen työn ja toimistotyön tekijöiden perheiden kuluttajahintaindeksin vaihtelut.

Jos asianomainen osapuoli asuu yhdessä aviopuolison, rekisteröidyn parisuhteen toisen osapuolen tai muiden perheenjäsenien kanssa, tuloihin sisällytetään hakijan tulon lisäksi kunkin perheenjäsenen saman ajanjakson aikana ansaitsemat kokonaistulot.

Kunkin hakijan kanssa samassa taloudessa asuvan perheenjäsenen, jonka tulot lisätään hakijan tuloihin, kohdalla tuloraja on rikosoikeudellisissa menettelyissä 1 032,91 euroa.

On syytä huomioda, että hakijan saama elatusapu on otettava huomioon 76 §:ssä tarkoitettua määrää laskettaessa, ellei sitä makseta kertaosana.

Myös lainvastaisesta toiminnasta saadut tulot vaikuttavat oikeuteen saada oikeusapua. On selvennettävä, ettei tulotarkastuksissa voida käyttää automaattisia menettelyjä, vaan niissä on tarkasteltava yksittäisen tapauksen erityispiirteitä. Näin vältetään se, että tuomioita, jotka eivät ole lainvoimaisia, pidettäisiin merkityksellisinä, mikä loukkaisi syyttömysolettamaa. Oikeusavun epäminen sellaisen tuomion perusteella, joka ei ole lainvoimainen ja josta tulojen voidaan päätellä olevan peräisin lainvastaisesta toiminnasta, on siten lainvastaista (ylimmän rikostuomioistuimen (*Corte Penale di Cassazione*) neljännen jaoston tuomio 20.2.2013, nro 18591).

Poikkeus: yksilön oikeuksia koskeissa asioissa ja menettelyissä, joissa hakijan edut ovat ristiriidassa hänen kanssaan samassa taloudessa asuvien muiden henkilöiden etujen kanssa, otetaan huomioon pelkästään henkilökohtaiset tulot.

Oikeus oikeusapuun pysyy voimassa menettelyn kaikissa vaiheissa tai oikeusasteissa. Rikosoikeudellisista asioista poiketen oikeusapuun oikeutettu, joka häviää asian, ei voi siviilioikeudellisissa ja hallinnollisissa asioissa kuitenkaan käyttää oikeusapua tuomiota koskevassa muutoksenhaussa hakematta sitä uudelleen.

Oikeus oikeusapuun siviilioikeudellisissa menettelyissä ei myöskään tarkoita sitä, että valtio vastaa kuluista, jotka asiakas veloitetaan maksamaan asian voittaneelle toiselle osapuolelle, koska valtio vastaa apuun oikeutetun osapuolen puolesta ainoastaan hänen avustajansa palkkiosta ja kulukorvauksista ottaen huomioon hänen epävakaa taloudellisen tilanteensa ja sen, etteivät hänen vaatimuksensa ole ilmeisen perusteettomia (ks. vuonna 2012 annettu ylimmän siviilituomioistuimen (*Corte civile di Cassazione*) tuomio nro 10053).

Erityistapaukset

Presidentin asetuksen nro 115/2002 76 §:n 1 momentissa säädetyistä tulorajoista poiketen oikeusavun myöntämiseen voidaan joissakin tapauksissa soveltaa seuraavia poikkeuksia:

Rikoslain (*codice penale*) 572, 583-bis, 609-bis, 609-quater, 609-octies ja 612-bis §:ssä tarkoitettujen rikosten kohteeksi joutuneet henkilöt sekä rikoslain 600, 600-bis, 600-ter, 600quinqies, 601, 602, 609-quinqies ja 609-undecies §:ssä tarkoitettujen rikosten kohteeksi joutuneet alaikäiset voivat olla oikeutettuja oikeusapuun sekä poikkeuksiin lakisääteisistä (76 §:n 4-ter momentti) tulorajoista.

Tuomioistuimenmenettelyihin missä tahansa ominaisuudessa osallistuvilla ilman huoltajaa olevilla alaikäisillä on oikeus saada tietoa mahdollisuudesta nimetä oikeudenkäyntiavustaja, myös hänen edunvalvojansa tai vanhempainvastuussa olevan henkilön kautta, 4. toukokuuta 1983 annetun lain nro 184, sellaisena kuin se on muutettuna, 3 §:n 1 momentin mukaisesti, sekä hakea sovellettavan lainsäädännön perusteella oikeusapua missä tahansa asian käsittelyn vaiheessa tai missä tahansa oikeusasteessa (76 §:n 4-quater momentti).

Alaikäiset tai täysi-ikäiset lapset, jotka ovat taloudellisesti avun tarpeessa ja ovat menettäneet vanhemman, koska tämän on murhannut hänen aviopuolisonsa riippumatta siitä, olivatko he asumuserossa tai eronneet avioliitosta, rekisteröidyssä parisuhteessa ollut kumppani, vaikka rekisteröity parisuhde olisi päättynyt, tai henkilö, jonka kanssa hän oli yhdessä asumista sisältävässä intiimissä, pitkäaikaisessa suhteessa, voivat olla oikeutettuja oikeusapuun sekä poikkeuksiin lakisääteisistä tulorajoista hakemalla tätä oikeutta poikkeuksellisesti asiaan liittyviin rikosoikeudellisiin menettelyihin ja kaikkiin rikoksesta johtuviin siviilioikeudellisiin menettelyihin, täytäntöönpanomenettelyt mukaan luettuina (76 §:n 4-quater momentti).

Terroritekojen tai vastaavien tekojen uhrin tai heidän jälkeensä jääneet henkilöt (lain nro 206/204 10 §:n 1 momentti) voivat olla oikeutettuja oikeusapuun.

4 Myönnettäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Kuten edellä todettiin, siviilioikeudellisissa menettelyissä ja hakemuslainkäyttömenettelyissä (esimerkiksi asumuserossa, lasten huoltajuuteen liittyvissä asioissa tai vanhempainvastuuta koskevista ratkaisuista) vähävaraiset kansalaiset ovat oikeutettuja oikeusapuun voidakseen puolustautua, jos heidän argumenttinsa eivät ole ilmeisen perusteettomia.

Oikeusapu voidaan evätä seuraavin subjektiivisin perustein:

Hakija on tuomittu lainvoimaisella tuomiolla rikoksista, jotka liittyvät tulovero- ja arvonlisäveropetoksia koskevien säännösten rikkomiseen.

Hakijaa avustaa yksi tai useampi avustaja lukuun ottamatta avustajaa, joka on nimetty osallistumaan rikosoikeudelliseen menettelyyn etäyhteyksin asioissa, joihin sovelletaan lakia nro 11/1998.

Seuraavissa edellä mainituista poikkeavissa tapauksissa voidaan kuitenkin olettaa, että hakijalla on riittävästi varoja:

Tapaukset, joissa siirretään toisten saatavia ja korkoja (ellei siirtoa tehdä aikaisempien saatavien tai korkojen maksuna).

Tulojen katsotaan ylittävän asetetut enimmäismäärät tapauksissa, joissa henkilöt tuomitaan lainvoimaisella tuomiolla rikoslain 416-bis §:ssä ja 23.

tammikuuta 1973 annetussa presidentin asetuksessa nro 43 tarkoitettujen säännösten koonnoksen 291-quater §:ssä tarkoitettuihin rikoksista, rajoittuen 9.

lokakuuta 1990 annetussa presidentin asetuksessa nro 309 tarkoitettujen säännösten koonnoksen 80 §:n ja 74 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin raskauttaviin tilanteisiin, sekä rikoksista, jotka on tehty edellä mainituissa 416-bis §:ssä määritettyjä olosuhteita hyödyntämällä tai kyseisessä pykälässä tarkoitettujen järjestöjen toiminnan helpottamiseksi. Toisin osoittaminen on kuitenkin sallittua (vuonna 2010 annettu perustuslakituomioistuimen (*Corte costituzionale*) tuomio nro 139).

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Hätätilanteita varten ei ole erityismenettelyä. On kuitenkin todettava, että säännösten koonnoksen 126 §:n mukaan asianajajayhdistys (*Consiglio dell'ordine degli avvocati*) voi kymmenen päivän kuluessa hakemuksen jättämisestä tai vastaanottamisesta edellytysten täytyessä myöntää hakijalle alustavasti oikeusavun etukäteen.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Siviilioikeudellisissa menettelyissä säännösten koonnoksen 79 ja 122 §:ssä säädetyin menetelmin laadittu ja sisällöltään kyseisten pykälien mukainen oikeusapuhakemus on toimitettava tai lähetettävä kirjattuna kirjeenä asianajajayhdistykselle, ja tämän voi tehdä ainoastaan hakija tai hänen avustajansa.

Ei ole selvää, edellyttääkö kirjattu lähetys vastaanottoilmoitusta. Tämän vuoksi sitä ei pidetä edellytyksenä oikeusavun saamiselle, vaan se on hakijan harkinnanvarainen asia.

Hakemuslomakkeita saa asianajajayhdistyksen toimistoista.

Siviilioikeudellisissa menettelyissä oikeusavun hakemuslomakkeet on toimitettava siihen **asianajajayhdistyksen toimistoon**, joka on toimivaltainen paikassa, joka on asiaa käsittelevän tuomioistuimen toimipaikka

paikassa, joka on asiakysymyksen ratkaisemiseen toimivaltaisen tuomioistuimen toimipaikka, jos menettely on edelleen vireillä

paikassa, joka on valituksenalaisen tuomion antaneen tuomioistuimen kotipaikka, korkeimpaan oikeuteen (*Corte di cassazione*), ylimpään hallintotuomioistuimeen (*Consiglio di Stato*) tai tilintarkastustuomioistuimeen (*Corte dei Conti*) tehtävien valitusten osalta.

Presidentin asetuksen nro 115/2002 78 §:n mukaista hakemusta ei voida ottaa käsiteltäväksi, jos hakija ei ole allekirjoittanut sitä. Avustajan on todistettava allekirjoitus oikeaksi, tai se on todennettava noudattamalla 28. joulukuuta 2000 annetun presidentin asetuksen nro 445 38 §:n 3 momentissa säädettyjä menettelyjä.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Hakijan allekirjoittama hakemus on tehtävä yksinkertaiselle (leimaamattomalle) paperille, ja sen on (edellä mainitun presidentin asetuksen 79 §:n mukaisesti) sisällettävä

oikeusapupyyntö

hakijan ja hänen kanssaan samassa taloudessa olevien henkilöiden henkilötiedot ja verotunnisteet
selvitys hakemusta edeltävän vuoden tuloista (oma ilmoitus)
vakuutus, jossa sitoudutaan ilmoittamaan kaikista oikeusavun saamisen kannalta merkityksellisistä tulojen muutoksista
tieto siitä, onko asia jo vireillä
seuraavan istunnon päivämäärä
vastapuolen tiedot ja asuinpaikka
tosiseikkoja koskevat ja oikeudelliset perusteet vaatimuksen perusteltavuuden arviointia varten
todisteet (esim. asiakirjat, yhteystiedot, todistajanlausunnot ja asiantuntijalausunnot, joiden jäljennökset liitetään hakemukseen).

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Kuten edellä todettiin, siviilioikeudellisissa menettelyissä oikeusavun hakemuslomakkeet on toimitettava sen **asianajajayhdistyksen toimistoon**, joka on toimivaltainen

paikassa, joka on asiaa käsittelevän tuomioistuimen toimipaikka

paikassa, joka on asiakysymyksen ratkaisemiseen toimivaltaisen tuomioistuimen toimipaikka, jos menettely on edelleen vireillä

paikassa, joka on valituksenalaisen tuomion antaneen tuomioistuimen kotipaikka, korkeimpaan oikeuteen, ylimpään hallintotuomioistuimeen tai tilintarkastustuomioistuimeen tehtävien valitusten osalta.

Rikosoikeudellisissa menettelyissä hakemukset on toimitettava siihen tuomioistuimeen, jossa asia on vireillä. Jos asia on vireillä korkeimmassa oikeudessa, toimivaltainen on valituksenalaisen tuomion antanut tuomioistuin (edellä mainitun presidentin asetuksen 93 ja 96 §).

Hakijan tai hänen avustajansa on toimitettava hakemus asiaa käsittelevän tuomioistuimen kirjaajalle tai lähetettävä se hänelle kirjattuna kirjeenä.

Jos hakija on säilöönotettuna tai vangittuna, hakemuksen voi vastaanottaa rangaistuslaitoksen johtaja tai oikeuspoliisi.

Hakemusta ei voi esittää enää käsittelyn suullisessa vaiheessa.

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Hakijalle ja tuomioistuimelle lähetetään jäljennös asiakirjasta, jolla asianajajayhdistys hyväksyy, hylkää tai jättää tutkimatta hakemuksen.

Hakemuksen jättämisen jälkeen asianajajayhdistys

arvioi vaatimuksen perusteltavuutta ja kelpoisuusvaatimusten täyttymistä

antaa kymmenen päivän kuluessa jonkin seuraavista ratkaisuista:

hakemus hyväksytään

hakemus jätetään tutkimatta

hakemus hylätään

lähettää jäljennöksen ratkaisusta hakijalle, toimivaltaiselle tuomioistuimelle ja verohallinnolle ilmoitettujen tulojen tarkastamista varten.

Jos asianajajayhdistys hylkää tai jättää tutkimatta hakemuksen, se voidaan siirtää asiaa käsittelevään tuomioistuimeen, joka tekee päätöksen määräyksen muodossa. Asetettua määräaikaa on noudatettava.

Kun tarkastukset on saatettu päätökseen, tuomioistuin antaa perustellun määräyksen, jossa todetaan, etteivät tutkittavaksi ottamisen edellytykset täyty tai että hakemus hyväksytään tai hylätään.

Kun määräys on annettu, tuomioistuimen kirjaaja antaa sen tiedoksi hakijalle.

Rikosoikeudellisissa menettelyissä tuomioistuimen on kuitenkin annettava määräys kymmenen päivän kuluessa hakemuksen jättämisestä tai vastaanottamisesta.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

-

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Oikeusavun saajat voivat nimetä avustajan sen muutoksenhakutuomioistuimen (*Corte d'appello*) tuomiopiirin, jossa on asiakysymyksen ratkaisemiseen toimivaltaisen tuomioistuimen tai tuomioistuimen, jossa asia on vireillä, toimipaikka, asianajajayhdistysten laatimista oikeusavustajien luetteloista.

Oikeusavun saajat voivat lainsäädännön salliessa nimetä myös asiantuntijatodistajan.

Jos asia on vireillä korkeimmassa oikeudessa, avustaja valitaan sen muutoksenhakutuomioistuimen tuomiopiirin, jossa on valituksenalaisen tuomion antaneen tuomioistuimen toimipaikka, asianajajayhdistysten laatimista oikeusavustajien luetteloista.

Oikeusavustajien luettelo koostuu ammatillisista, jotka ovat hakeneet luetteloon merkitsemistä ja joilla on puolustukseen tarvittava pätevyys.

Päätätessään avustajien luetteloon sisällyttämisestä asianajajayhdistys ottaa huomioon heidän pätevyytensä ja vähintään kuuden vuoden aikana hankkimansa ammatillisen kokemuksen sekä sen, ettei heille ole määrätty kurinpitoseuraamuksia.

Avustaja voidaan poistaa luettelosta milloin tahansa. Luettelo päivitetään vuosittain ja asetetaan yleisön saataville kaikissa tuomiopiirin oikeustoimistoissa.

Osapuolta, jolle on myönnetty oikeusapu, edustavien avustajien on pyydettävä ilmoitusta asian käsittelyn keskeyttämisestä, jos se poistetaan asialuettelosta osapuolten toimimatta jättämisen perusteella (siviiliprosessilain 309 §:n mukaisesti). Tämän velvoitteen noudattamatta jättäminen on kurinpitoasia.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Oikeusavun saajilta (edellä mainitun presidentin asetuksen 107 §) ei peritä tiettyjä kuluja, ja lopuista kuluista vastaa valtio presidentin asetuksen nro 115 /2002 131 §:n mukaisesti. Oikeusapu kattaa kaikki lakisääteiset oikeudenkäyntikulut, myös hakijaa puolustavan asiantuntijatodistajan nimeämisen. Se ei kuitenkaan kata tuomioistuimen ulkopuolisia konsultaatioita.

Hakijan avustajan palkkiot ja kulukorvaukset maksaa tuomioistuin kussakin asian käsittelyn vaiheessa ja kussakin oikeusasteessa sekä aina palvelussuhteen päättyessä.

Myös tuomarin avustajan ja hakijaa puolustavan asiantuntijatodistajan kulukorvaukset ja palkkiot maksetaan.

Maksumääräys annetaan tiedoksi oikeusavun saajalle ja asianosaisille, myös syyttäjälle, jotka voivat riitauttaa sen.

Hakijan avustaja, tuomarin avustaja ja hakijaa puolustava asiantuntijatodistaja eivät saa pyytää tai vastaanottaa asiakkaaltaan muuta palkkiota tai korvausta kuin lakisääteisen palkkion tai korvauksen. Kaikki tämän vastaiset sopimukset ovat mitättömiä, ja kaikki tämän kiellon rikkomiset ovat vakavia kurinpitosääntöjen rikkomisia.

Rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä nostetussa siviilikanteessa oikeudenkäyntikuluihin sovelletaan säännösten koonnoksen 108 §:ää. Yleisesti ottaen oikeus saada oikeusapua antaa saajalle kuitenkin samat oikeudet kuin yleisten säännösten soveltamisalaan kuuluvat oikeudet.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa lopuista kustannuksista?

Oikeusapua koskevilla säännöksillä ei säädetä osittaisesta avusta.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Oikeus saada oikeusapua kattaa kaikki oikeusasteet ja asian käsittelyn vaiheet sekä kaikki johdetut menettelyt tai oikeudenkäyntiin muutoin liittyvät menettelyt (kuten täytäntöönpanon).

Jos oikeusapua saava osapuoli häviää asian, hän ei kuitenkaan voi käyttää oikeusapua tuomiota koskevassa muutoksenhaussa rikosoikeudellisissa menettelyissä esitettäviä korvausvaatimuksia lukuun ottamatta.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Jos oikeusavun saajan tuloissa tapahtuu oikeudenkäyntimenettelyn aikana muutoksia, jotka vaikuttavat hän oikeuteensa saada oikeusapua, asiaa käsittelevä tuomioistuin peruuttaa avun.

Asiaa käsittelevä tuomioistuin voi peruuttaa oikeusavun milloin tahansa, jos käy ilmi, etteivät kelpoisuuskriteerit ole täyttyneet tai että asianomainen osapuoli on menetellyt vilpillisesti tai törkeän huolimattomasti.

Oikeusavun peruuttaminen tulee voimaan tulojen muutoksen todentamisajankohdasta alkaen, mutta muissa tapauksissa se tulee voimaan taannehtivasti ja edellyttää valtion maksamien määrien palauttamista.

Jos ilmenee, että on annettu vääriä lausuntoja, talousvirasto vaatii oikeusavun peruuttamista ja välittää todisteet syyttäjälle, joka vastaa asiaa koskevan rikosoikeudellisen menettelyn vireillepanosta.

Oikeusviranomaisten pyynnöstä tai talousvirastojen aloitteesta oikeudenkäyntimenettelyn aikana voidaan tarkastaa uudelleen, että kelpoisuuskriteerit täytyvät edelleen.

Tuloja koskevista vääristä lausunnoista voidaan määrätä 1–5 vuoden pituinen vankeusrangaistus ja 309,87–1 549,37 euron suuruinen sakko.

Vankeusrangaistus pitenee tai sakko suurenee, jos hakija on saanut tai saa edelleen oikeusapua väärän lausunnon perusteella.

Tuomio johtaa oikeusavun taannehtivaan peruuttamiseen ja valtion maksamien määrien perimiseen takaisin rikkomukseen syyllistyneeltä (ks. edellä mainitun presidentin asetuksen 136 §).

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Jos toimivaltainen asianajajayhdistys hylkää tai jättää tutkimatta oikeusapuhakemuksen, hakija voi saattaa asian asiaa käsittelevään tuomioistuimeen, joka tekee päätöksen määräyksen muodossa.

Rikosoikeudellisten menettelyjen osalta presidentin asetuksen 99 §:ssä kuitenkin säädetään, että hakija tai hänen avustajansa voi valittaa oikeusavun epäamisestä sen tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen presidentille, johon hakemuksen hylännyt tuomari kuuluu, 20 päivän kuluessa hakemuksen hylkäämistä koskevan päätöksen tiedoksi antamisesta.

Päivitetty viimeksi: 06/12/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa.

Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [lv](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla: [en](#)

Oikeusapu - Latvia

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Oikeudenkäyntikuluja ovat Latvian siviiliprosessilain (*Civilprocesa likums*) nojalla muun muassa seuraavat:

I oikeudenkäyntimaksut

II oikeudenkäynnistä aiheutuvat kulut.

Oikeudenkäyntimaksujen ja oikeudenkäynnistä aiheutuvien kulujen vahvistamisella pyritään

korvaamaan osittain tuomioistuinten työskentelystä valtiolle koituvat kustannukset

korvaamaan voittaneelle asianosaiselle oikeudenkäynnistä koituvat kustannukset

kannustamaan velallisia hoitamaan velkansa vapaaehtoisesti.

Jokaisen tuomioistuimen kirjaamosta voi tiedustella, minne oikeudenkäyntimaksut maksetaan.

Henkilö, jota oikeudenkäyntikuluista tehty päätös koskee, voi tehdä päätöstä vastaan liitännäisvaatimuksen.

I OIKEUDENKÄYNTIMAKSUIHIN sisältyvät

valtion maksu (*valsts nodeva*)

toimistomaksu (*kancelejas nodeva*)

asian käsittelyyn liittyvät kustannukset.

Siviiliprosessilain 34 §:n nojalla jokaisesta tuomioistuimen eteen tuodusta kanteesta on maksettava erityinen valtion maksu siitä riippumatta, onko kyseessä pää- vai vastakanne, jo vireillä olevan oikeudenkäynnin kohteeseen liittyvä kolmannen osapuolen riippumaton kanne, erityiseen tuomioistuinmenettelyyn liittyvä kanne vai muu kyseisessä pykälässä tarkoitettu kanne. Jos avioeron hakijalla on alaikäinen huollettava, tuomari voi hakijan pyynnöstä lykätä valtion maksua tai sallia maksujen suorittamisen erissä.

Siviiliprosessilain 38 §:n mukaan toimistomaksu peritään

asiaan liittyvän asiakirjan oikeaksi todistetusta jäljennöksestä ja uuden kappaleen antamisesta tuomioistuimen tuomiosta tai päätöksestä lausunnon antamisesta

kirjallisen täytäntöönpanoasiamääräyksen kaksoiskappaleesta

toisen maan viranomaiselle toimitettavan tuomioistuinratkaisun voimaantuloa koskevasta todistuksesta todistajien kutumisesta.

Siviiliprosessilain 39 §:n nojalla asian käsittelyyn liittyviä kustannuksia ovat mm. seuraavat:

maksut todistajille ja asiantuntijoille

todistajien kuulemiseen ja katselmusten suorittamiseen paikan päällä liittyvät kustannukset

vastaajan etsimiseen liittyvät kustannukset

tuomion täytäntöönpanoon liittyvät kustannukset

haasteiden ja muiden oikeudenkäyntiasiakirjojen antamiseen, tiedoksiantoon ja kääntämiseen liittyvät kustannukset

ilmoitusten julkaisemisesta sanomalehdissä aiheutuvat kustannukset

vaatimuksen turvaamisesta aiheutuvat maksut.

Vapautus oikeudenkäyntimaksuista:

Siviiliprosessilain 43 §:n 1 momentissa on määritetty oikeudenkäyntimaksuista vapautettavat henkilöt, joihin kuuluu muun muassa valtion varoista maksettavaa oikeusapua saava asianosainen.

Muussa tapauksessa asianosainen voi hakea tuomioistuimelta osittaista tai täydellistä vapautusta oikeudenkäyntimaksuista taloudellisen tilanteensa perusteella ja toimittamalla asiaankuuluvat todisteet.

Tuomioistuimien tai tuomari harkitsee pyyntöä ottaen huomioon henkilön taloudellisen tilanteen ja voi myöntää osittaisen tai täydellisen vapautuksen oikeudenkäyntimaksujen suorittamisesta valtiolle.

Oikeudenkäyntimaksujen maksaminen:

Tilit, joille valtion maksut, toimistomaksut ja asian käsittelyyn liittyvät maksut suoritetaan, ilmoitetaan Latvian oikeuslaitoksen (*Latvijas Tiesas*) latviankielisellä sivustolla osiossa *Valsts nodevas un tiesu konti* ('valtion maksut ja tuomioistuinten tilit').

Oikeudenkäyntimaksujen korvaaminen:

Oikeudenkäynnin hävinnyt asianosainen määrätään korvaamaan asian voittaneelle asianosaiselle kaikki tämän suorittamat oikeudenkäyntimaksut.

Jos kannevaatimukset on hyväksytty osittain, oikeudenkäyntimaksut korvataan kantajalle niiltä osin kuin tuomioistuimien on hyväksynyt vaatimukset. Vastaajalle maksut korvataan niiltä osin kuin vaatimukset on hylätty.

Jos kantaja peruuttaa kanteen, kantajan on korvattava vastaajalle tämän suorittamat oikeudenkäyntimaksut. Tässä tapauksessa vastaajan ei tarvitse korvata kantajan tuomioistuimien maksuja. Jos kantaja kuitenkin peruuttaa kanteensa sen takia, että vastaaja on vapaaehtoisesti täyttänyt kantajan vaatimukset kanteen nostamisen jälkeen, tuomioistuin määrää kantajan pyynnöstä vastaajan korvaamaan kantajalle tämän suorittamat oikeudenkäyntimaksut.

Jos kantaja on vapautettu oikeudenkäyntimaksuista, vastaaja määrätään maksamaan kantajan oikeudenkäyntimaksut valtiolle suhteessa hyväksyttyihin vaatimuksiin.

Jos kanne hylätään, jos se ei johda jatkotoimiin tai jos kantaja peruuttaa kanteen, kantaja määrätään suorittamaan valtiolle oikeudenkäyntimaksut, joita ei ollut maksettu etukäteen. Jos kantaja kuitenkin peruuttaa kanteensa, koska vastaaja on vapaaehtoisesti täyttänyt kantajan vaatimukset kanteen nostamisen jälkeen, vastaaja määrätään suorittamaan oikeudenkäyntimaksut valtiolle.

Jos kannevaatimukset hyväksytään osittain mutta vastaaja on vapautettu oikeudenkäyntimaksuista, kantajan on maksettava oikeudenkäyntimaksut suhteessa hylättyihin vaatimuksiin, ellei häntä ole vapautettu oikeudenkäyntimaksuista.

Jos molemmat asianosaiset on vapautettu oikeudenkäyntimaksuista, ne jäävät valtion vastattaviksi.

Tuomioistuin tai tuomari voi henkilön taloudellisen tilanteen perusteella myöntää oikeudenkäyntimaksujen suorittamiseen lykkäystä tai sallia niiden maksamisen erissä.

Valtion maksun korvaaminen:

Tietoja valtion maksun korvaamisen perusteista ja noudatettavasta menettelyssä on Latvian oikeuslaitoksen sivustolla osiossa *Tiesvedība – Nodevu atmaksa* ('tuomioistuimenmenettely – maksujen korvaaminen').

II OIKEUDENKÄYNNISTÄ AIHEUTUVIA KULUJA ovat

asianajopalkkiot

tuomioistuinkäsittelyyn matkustamisesta aiheutuvat kulut

todisteiden keräämiseen liittyvät kulut

oikeusavusta aiheutuvat kulut (sovelletaan 1.3.2016 jälkeen vireille pantuihin oikeudenkäynteihin)

tulkkauksesta tuomioistuinkäsittelyssä aiheutuvat kulut.

Oikeudenkäynnistä aiheutuvien kulujen korvaaminen:

Oikeudenkäynnistä aiheutuvat kulut korvataan siinä määrin kuin laissa on säädetty.

Vastaaja määrätään maksamaan kantajalle oikeudenkäynnistä aiheutuneet kulut, jos kantajan vaatimukset on hyväksytty kokonaan tai osittain tai jos kantaja peruuttaa kanteen sen takia, että vastaaja on vapaaehtoisesti täyttänyt kantajan vaatimukset sen jälkeen, kun kanne on nostettu.

Jos kannevaatimukset hylätään, tuomioistuin määrää kantajan korvaamaan vastaajalle tälle oikeudenkäynnistä aiheutuneet kulut.

Jos asianosainen, jonka vastuulla olisi maksaa oikeusavusta aiheutuneet kulut, vapautetaan oikeudenkäyntimaksuista, oikeusapuun liittyvät kulut jäävät valtion vastattaviksi.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Valtion varoista maksettavalla oikeusavulla avustetaan oikeudellisen asian ratkaisemista tuomioistuimessa tai sen ulkopuolella henkilön loukattujen tai riitautettujen oikeuksien tai lailla suojattujen etujen puolustamiseksi valtion varoista maksettavasta oikeusavusta annetussa Latvian laissa säädettyissä asioissa ja sen mukaisilla keinoilla ja soveltamisalalla.

Oikeusapu kattaa oikeudellisen neuvonnan, oikeudenkäyntiasiakirjojen laatimisen ja edustuksen tuomioistuimessa.

3 Kuka voi saada oikeusapua?

Seuraavat henkilöt voivat saada valtion varoista maksettavaa oikeusapua:

henkilöt, jotka katsotaan pienituloisiksi tai vähävaraaisiksi – tarvittavan todistuksen antaa paikallinen sosiaaliviranomainen

henkilöt, jotka joutuvat odottamatta sellaisiin olosuhteisiin ja taloudelliseen tilanteeseen, että heidän ei ole mahdollista puolustaa oikeuksiaan

(luonnonkatastrofit, ylivoimainen este tai muut sellaiset olosuhteet, joita henkilö ei voi hallita) – tällöin on toimitettava asianmukaiset tiedot ja todisteet

henkilöt, jotka ovat täysin riippuvaisia valtiosta tai paikallisviranomaisesta – valtion tai paikallisviranomaisen elimen on annettava asiaankuuluvat tiedot henkilön tai Latvian oikeusapuviraston pyynnöstä.

Lisäksi myönnetään osittain valtion varoista maksettavaa oikeusapua ja juristin apua tietyn tyypissä riita-asioissa siten, että henkilö itse maksaa osan kuluista. Tällaisia riita-asioita ovat asiat, joissa tavoitteena on julistaa yhtiökokouksen päätös pätemättömäksi, asiat, jotka koskevat sopimusoikeudellisia riitoja ja joissa vaatimuksen määrä on yli 150 000 euroa, sekä asiat, jotka koskevat liikesalaisuuksien suojelua laittomalta hankinnalta, käytöltä ja paljastamiselta. Tällaista oikeusapua voidaan myöntää seuraavat kriteerit täyttävälle henkilölle:

henkilön tulot vastaavat enintään Latvian kuukausittaisia vähimmäispalkkaa

henkilölle voidaan tämän taloudellisen tilanteen perusteella myöntää oikeusapua.

Väärinkäytösten paljastajille voidaan myöntää oikeusapua taloudellisesta tilanteesta riippumatta.

Jos henkilö tarvitsee oikeusapua valtioiden rajat ylittävässä riita-asiaa ja hänen asuin- tai kotipaikkansa on jossakin EU-maassa, hän voi saada oikeusapua riita-asian ratkaisemiseen Latvian tuomioistuimessa, jos hänen keskimääräiset kuukausitulonsa oikeusavun hakemispäivää edeltäviltä kolmelta kuukaudelta vastaavat enintään 50:tä prosenttia Latvian kuukausittaisesta vähimmäispalkasta, ellei muissa sovellettavissa sääntelyehdoissa muuta edellytetä.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Valtion varoista maksettavaa oikeusapua myönnetään perusteltujen riita-asioiden ratkaisemiseen tuomioistuimissa lainvoimaisen tuomion voimaantuloon asti, lukuun ottamatta seuraavanlaisia asioita:

asiat, jotka koskevat suoraan henkilön ammatti- tai liiketoimintaa tai itsenäistä ammatinharjoittamista

asiat, jotka koskevat tulli- tai verotukseen liittyviä seikkoja

asiat, jotka koskevat kunnian ja ihmisarvon loukkaamiseen liittyvää vaatimusta

asiat, jotka koskevat vahingonkorvausta henkisestä kärsimyksestä, lukuun ottamatta asioita, joissa oikeusavun myöntäminen liittyy vahingonkorvausvaatimukseen rikoksen uhrille rikoksen seurauksena aiheutuneesta henkisestä kärsimyksestä riidat, jotka ratkaistaan väliliesmenettelyssä tai muulla vaihtoehtoisella riidanratkaisumenetelmällä

asiat, jotka koskevat luksusesineeseen tai palveluun liittyvää vaatimusta

asiat, joissa oikeusavun kustannukset ovat suhteettoman suuria verrattuna vaatimuksen määrään.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Latvian oikeusapuvirastolle on toimitettava täytetty oikeusapuhakemus (hakemuslomake). Hakemukseen on liitettävä siihen sisältyviä tietoja tukevat asiakirjat (eli asiakirjat, joissa todistetaan kelpoisuus saada valtion varoista maksettavaa oikeusapua, ja asiakirjat, joissa kuvaillaan riita-asiaa ja siihen liittyvää oikeudenkäyntiä). Asiakirjat on toimitettava oikeusapuvirastolle henkilökohtaisesti, postitse tai sähköpostitse osoitteeseen pasts@jpa.gov.lv käyttämällä sähköistä allekirjoitusta ja aikaleimaa.

Oikeusapuvirasto tarkastelee hakemusta ja tekee päätöksen oikeusavun myöntämisestä tai epäämisestä 21 päivän kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Päätös tehdään 14 päivän kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta, jos asia koskee lapsen oikeuksia.

Jos lisätietoja pyydetään, päätöksen määräaikaa lykätään, kunnes tarvittavat tiedot on saatu tai määräaika niiden toimittamiseen on päättynyt.

Kun oikeusapuvirasto päättää myöntää oikeusapua, se nimeää oikeusapupalvelujen tarjoamisesta viraston kanssa sopimuksen tehneen oikeusavustajan hoitamaan asiaa.

Oikeusavun myöntämistä koskevassa päätöksessä määrätään oikeusavustaja sekä oikeusavun antamisen aika ja paikka.

Oikeusapuhakemusta koskeva myönteinen tai kielteinen päätös lähetetään hakijalle kirjallisena postitse tai sähköpostitse hakemuksessa annettuun osoitteeseen. Hakija voi myös henkilökohtaisesti noutaa tiedoksiannon oikeusapuvirastosta.

Oikeusapuviraston päätökseen voi hakea muutosta oikeusministeriöltä ja oikeusministeriön päätökseen puolestaan hallintotuomioistuimelta.

Kun on kyse osittain valtion varoista maksettavasta oikeusavusta (eli juristin avusta tietyn tyyppisissä riita-asioissa), oikeusapuvirasto tekee yhden kuukauden kuluessa oikeusapuhakemuksen vastaanottamisesta päätöksen, jossa määritetään oikeusavun laajuus ja määräaika, johon mennessä hakijan on maksettava oma osuutensa oikeusavun kustannuksista. Kun maksu on saatu, oikeusavustajalle laaditaan seitsemän päivän kuluessa oikeusapupalveluja koskeva toimeksianto. Jos oikeusavusta ei saada maksua, oikeusapuvirasto tekee päätöksen oikeusavun lopettamisesta.

Jos henkilö, jonka asuin- tai kotipaikka on jossakin EU-maassa, tarvitsee oikeusapua valtioiden rajat ylittävissä riita-asiaissa ja riita-asia ratkaistaan Latvian tuomioistuimessa, toisen EU-maan toimivaltainen viranomainen tai henkilö itse toimittaa rajat ylittävää riita-asiaa koskevan oikeusapuhakemuksen oikeusapuvirastolle, joka käsittelee hakemuksen valtion varoista maksettavasta oikeusavusta annetussa Latvian laissa vahvistetun menettelyn mukaisesti.

Jos valtioiden rajat ylittävä riita-asia ratkaistaan Latvian ulkopuolella, henkilö, jonka asuin- tai kotipaikka on jossakin EU-maassa, toimittaa asiaankuuluvan oikeusapuhakemuksen oikeusapuvirastolle (hakemuslomakkeen saa verkko-osoitteesta https://e-justice.europa.eu/157/fi/legal_aid_forms). Tällaisissa tapauksissa oikeusapuvirasto toimittaa oikeusapuhakemuksen ja asiaankuuluvat asiakirjat asianomaisen EU-maan toimivaltaiselle viranomaiselle seitsemän päivän kuluessa siitä, kun kaikki tarvittavat käännökset on saatu.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Valtion varoista maksettavaa oikeusapua koskevan hakemuslomakkeen saa

Latvian oikeusapuviraston verkkosivustolta [☞ Services-osiosta](#) ('palvelut'; *Pakalpojumi*; englanniksi tai latviaksi):

oikeusapuvirastosta osoitteesta Pils laukums 4, Riika

paikallisviranomaisen toimistosta siinä Latvian kaupungissa tai kunnassa, jonka henkilö on ilmoittanut asuinpaikakseen tai jossa hän laillisesti asuu.

Valtioiden rajat ylittävissä riita-asiaissa oikeusapua voi hakea toiselta EU-maalta lomakkeella, jonka saa Euroopan oikeusportaalista osiosta "

[Verkkolomakkeet](#)" (Lomake oikeusavun hakemiseksi Euroopan Unionin toisessa jäsenvaltiossa).

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Valtion varoista maksettavaa oikeusapua koskevaan hakemuslomakkeeseen on liitettävä seuraavat asiakirjat:

kopio asiakirjasta, jolla todistetaan, että henkilö voi saada oikeusapua, esim. todistus henkilön vähävaraisuudesta tai alhaisesta tulotasosta (tai muu asiakirja, jolla osoitetaan, että henkilöllä on oikeus saada oikeusapua)

kopiot asiakirjoista, joissa kuvataan riidan luonne, asian tuomioistuinkäsittely ja muut vastaavat seikat (tällaisia asiakirjoja voivat olla sopimus, haaste tai perheasiain tuomioistuimen ratkaisu).

Tietoja edellytyksistä ja menettelyistä oikeusavun saamiseksi muissa asiaryhmissä on saatavilla verkko-osoitteissa [☞ https://jpa.gov.lv/](https://jpa.gov.lv/) (oikeusapuviraston verkkosivusto latviaksi) ja [☞ https://jpa.gov.lv/par-mums-eng](https://jpa.gov.lv/par-mums-eng) (oikeusapuviraston verkkosivusto englanniksi).

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Latvian oikeusapuviraston osoite: Juridiskās palīdzības administrācija, Pils laukums 4, Rīga, LV-1050.

Sähköposti: [☞ pasts@jpa.gov.lv](mailto:pasts@jpa.gov.lv).

Maksuton neuvontapuhelin: +371 80001801 – numerosta saa tietoja oikeusapuviraston palveluista ja neuvoja lomakkeiden täyttämiseen.

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Valtion varoista maksettavaan oikeusapuun ovat oikeutettuja henkilöt, jotka on todettu vähävaraisiksi tai pienituloisiksi, henkilöt, jotka ovat täysin riippuvaisia valtiosta tai paikallishallinnosta, ja henkilöt, jotka joutuvat odottamatta sellaisiin olosuhteisiin ja taloudelliseen tilanteeseen, että he eivät pysty puolustamaan oikeuksiaan.

Oikeusapua annetaan tuomioistuimissa tai tuomioistuinten ulkopuolella käsiteltävissä (myös valtioiden rajat ylittävissä) riita-asioissa sekä muutoksenhakumenettelyissä, jotka koskevat turvapaikkaan liittyviä hallinnollisia asioita tai päätöksiä riitautetuista maastapoistamis- tai karkotusmääräyksistä.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Latvian oikeusapuvirastolle on toimitettava täytetty oikeusapuhakemus (hakemuslomake). Hakemukseen on liitettävä siihen sisältyviä tietoja tukevat asiakirjat (eli asiakirjat, joissa todistetaan kelpoisuus saada valtion varoista maksettavaa oikeusapua, ja asiakirjat, joissa kuvaillaan riita-asiaa ja siihen liittyvää oikeudenkäyntiä). Asiakirjat on toimitettava oikeusapuvirastolle henkilökohtaisesti, postitse tai sähköpostitse osoitteeseen pasts@jpa.gov.lv käyttämällä sähköistä allekirjoitusta ja aikaleimaa.

Oikeusapuvirastolle on toimitettava seuraavat asiakirjat, jotta oikeusapua voidaan myöntää:

1) [☞ täytetty oikeusapuhakemuslomake](#) ja kopio asiakirjasta, jolla todistetaan, että henkilö voi saada oikeusapua, esim. todistus henkilön vähävaraisuudesta tai alhaisesta tulotasosta

2) kopiot asiakirjoista, joissa kuvataan riidan luonne, asian tuomioistuinkäsittely ja muut vastaavat seikat.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Latvian oikeusapuvirasto tekee oikeusapupalvelujen tarjoajien kanssa sopimuksia oikeusavun antamista varten. Kun oikeusapuvirasto tekee päätöksen oikeusavun myöntämisestä, se nimeää sopimuslumpasidensa joukosta oikeusavustajan hoitamaan asiaa.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Jokainen vastaa oikeudenkäyntikuluista itse, paitsi poikkeustapauksissa.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa loppuista kustannuksista?

Asianomainen henkilö vastaa kuluista, joita oikeusapu ei kata.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Latvian oikeusapuvirasto myöntää valtion takaamaa oikeusapua seuraavissa tapauksissa:

- 1) perustuslakituomioistuimen oikeudenkäynneissä, kun kyse on henkilöstä, jonka perustuslaillista valitusta koskevaa oikeudenkäyntiä perustuslakituomioistuin on päättänyt olla aloittamatta oikeudellisten perusteiden puuttumisen takia tai koska henkilö on perustellut valitustaan riittämättömästi
- 2) riita-asioissa (lukuun ottamatta asioita, jotka koskevat tulliin tai verotukseen liittyviä seikkoja tai kunnian ja ihmisarvon loukkaamista, tai kun asia on suoraan kytköksissä henkilön ammatti- tai liiketoimintaan tai itsenäiseen ammatinharjoittamiseen)
- 3) hallinnollisissa asioissa:

muutoksenhaussa, joka koskee turvapaikan myöntämistä

muutoksenhaussa, joka koskee päätöksiä riitautetuista maastapoistamis- tai karkotusmääräyksistä

muutoksenhaussa, joka koskee perheasiain tuomioistuimen ratkaisuja lapsen oikeuksien ja oikeutetun edun suojaamisesta

hallinnollisissa asioissa, joissa tuomioistuin (tuomari) on päättänyt myöntää valtion varoista maksettavaa oikeusapua asian monimutkaisuuden ja luonnollisen henkilön taloudellisen tilanteen vuoksi.

Valtion varoista *osittain* maksettavaa oikeusapua voidaan myöntää juristin avustuksen muodossa seuraavanlaisissa riita-asioissa:

asiat, joissa tavoitteena on julistaa yhtiökokouksen päätös pätemättömäksi

asiat, jotka koskevat sopimusoikeudellisia riitoja ja joissa vaatimuksen määrä on yli 150 000 euroa

asiat, jotka koskevat liikesalaisuuksien suojelua laittomalta hankinnalta, käytöltä ja paljastamiselta.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Jos henkilö ei tarvitse myönnettyä oikeusapua, hän voi peruuttaa oikeusapuhakemuksensa ennen oikeudenkäynnin päättymistä ilmoittamalla asiasta Latvian oikeusapuvirastolle.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Oikeusapuhakemusta koskevaan Latvian oikeusapuviraston päätökseen voi hakea muutosta [☞ Latvian hallintoprosessilaissa](#) (*Administratīvā procesa likums* – latviaksi ja englanniksi) säädetyn menettelyn mukaisesti.

Päivitetty viimeksi: 25/05/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Oikeusapu - Liettua

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Hakija ei joudu maksamaan toissijaisen oikeusavun (*antrinė teisinė pagalba*) kattamia kuluja. Näitä ovat muun muassa riita-asian oikeudenkäyntikulut, perustuslakituomioistuimen menettelyn kulut, hallintomenettelykulut, hallintorikkomukseen liittyvien oikeudenkäyntien kulut, rikosasiassa nostetun siviilikanteen käsittelykulut, kulut, jotka liittyvät puolustukseen ja edustukseen oikeudenkäynnissä (myös muutoksenhaku- ja kassaatiomenettelyissä riippumatta siitä, kuka on käynnistänyt menettelyn), oikeusministerin hyväksymissä päätösten täytäntöönpanoa koskevissa ohjeissa määriteltyjen täytäntöönpanomenettelyjen kulut sekä kulut, jotka liittyvät oikeudenkäyntiasiakirjojen laatimiseen, todisteiden hankkimiseen, kääntämiseen ja edustamiseen alustavissa tuomioistuimen ulkopuolisissa riidanratkaisumenettelyissä, jos tällainen menettely on vahvistettu lailla tai tuomioistuimen päätöksellä. Myös matkakulut maksetaan silloin, kun hakijan läsnäolo on lain mukaan pakollista tai tuomioistuin edellyttää sitä.

Rajat ylittävissä siviili- ja kauppaoikeudellisissa riita-asioissa valtion takaama oikeusapu kattaa tulkkauskulut

oikeusapuhakemuksen ja liiteasiakirjojen käännöskulut

tuomioistuimen tai toimivaltaisen viranomaisen pyytämien ja hakijan toimittamien olennaisten oikeudenkäyntiasiakirjojen käännöskulut

hakijan vastattavaksi tulevat matkakulut silloin, kun Liettuan laki tai asiaa käsittelevä tuomioistuin edellyttää hakijan asiaan liittyvien henkilöiden henkilökohtaista läsnäoloa ja kun tuomioistuin päättää, että kyseisten henkilöiden kuuleminen ei muuten järjesty sitä tyydyttävällä tavalla.

Jos oikeusavun hakijan kotipaikka tai pääasiallinen asuinpaikka on Liettuan tasavallassa, valtion takaama oikeusapu kattaa rajat ylittävissä riita-asioissa kustannukset, jotka aiheutuvat seuraavista:

oikeusapu, joka on myönnetty Liettuaissa ennen kuin oikeusapuhakemus otettiin vastaan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, jossa asiaa käsitellään tai jossa tuomio pannaan täytäntöön

oikeusapuhakemuksen ja liiteasiakirjojen kääntäminen.

Jos hakijalla on oikeus täysimääräiseen valtion rahoittamaan toissijaiseen oikeusapuun, hänen ei tarvitse maksaa näitä kuluja. Jos hakijalla on oikeus vain osittaiseen oikeusapuun, hänen on maksettava loput kulut itse.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Ensisijainen oikeusapu (*pirminė teisinė pagalba*) ja toissijainen oikeusapu (*antrinė teisinė pagalba*) myönnetään ja valtion takaama tuomioistuimen ulkopuolinen sovittelu (*valstybės užtikrinama neteisminė mediacija*) järjestetään valtion takaamasta oikeusavusta annetussa Liettuan tasavallan laissa (*Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*) säädetyn menettelyn mukaisesti.

Ensisijaista oikeusapua kannattaa hakea, jos tarvitsee oikeudellisia tietoja tai oikeudellista neuvontaa taikka apua valtion tai kunnan viranomaisten edellyttämien asiakirjojen laatimisessa, tuomioistuimen ulkopuolisessa riidanratkaisussa tai sovittelusopimuksen laatimisessa. Ensisijaisen oikeusavun tarjoajat laativat myös aviopuolisoiden yhdessä hakemaa avioeroa koskevia hakemuksia, avioerosopimuksia, tuomioistuimen määräystä koskevia hakemuksia, vastalauseita velkojen hakemuksiin sekä hakemuksia tuomioistuimen luvan saamiseksi kiinteän omaisuuden myymiseen tai kiinnittämiseen tai perinnön vastaanottamiseen ja tuomioistuimen ennakkoluvan saamiseksi liiketoimiin, jotka liittyvät vajaavaltaisen tai tietyllä osa-alueella rajoitetusti oikeustoimikelpoisen henkilön omaisuuteen.

Ensisijaista oikeusapua on saatavilla kaikissa Liettuan kunnissa.

Toissijaista oikeusapua kannattaa hakea, jos hakija tarvitsee apua oikeudenkäyntiasiakirjojen laatimisessa, asianajajaa puolustamaan tai edustamaan häntä oikeudenkäynnissä, myös täytäntöönpanomenettelyissä, edustusta riita-asian alustavassa tuomioistuimen ulkopuolisessa käsittelyssä, jos laissa tai tuomioistuimen päätöksessä edellytetään tällaista menettelyä, tai jos hakija tarvitsee vapautuksen asianajajien palkkioista, oikeudenkäyntikuluista ja muista kuluista.

Valtion takaamaa tuomioistuimen ulkopuolista sovittelua kannattaa hakea, jos pyritään sovintoratkaisuun siviilioikeudellisissa riita-asiaissa.

Toissijaisen oikeusavun myöntämistä tai valtion takaaman tuomioistuimen ulkopuolisen sovittelun järjestämistä koskevat päätökset tehdään valtion oikeusaputoimistossa (*Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba*).

Kaikki valtion takaamaa oikeusapua koskevat tiedot löytyvät **oikeusaputoimiston tietojärjestelmän** (*Teisinės pagalbos paslaugų informacinės sistemos – TEISIS*) verkkosivuilta: <https://teis.is.lt/external/home/main>

3 Millä perusteella oikeusapua voidaan myöntää?

Ensisijaista oikeusapua myönnetään Liettuan kansalaisille, Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisille, Liettuaan tai muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa laillisesti asuville henkilöille sekä henkilöille, joilla on oikeus tällaiseen apuun sellaisten kansainvälisten sopimusten nojalla, joissa Liettua on osapuolena. Kaikilla edellä mainituilla on oikeus maksuttomaan tunnin mittaiseen neuvontaan heitä koskevassa asiassa heidän taloudellisesta tilanteestaan riippumatta.

Ensisijaisen oikeusavun tarjoajat neuvovat riita-asian ratkaisemisessa tuomioistuimen ulkopuolella, antavat tietoa oikeusjärjestelmästä, laeista ja muista sääddöksistä, auttavat sovittelusopimuksen laatimisessa, auttavat tarvittaessa täyttämään toissijaista oikeusapua koskevan hakemuksen tai laativat laissa säädettyjä oikeudenkäyntiasiakirjoja. Ensisijainen oikeusapu evätään, jos hakijan vaatimukset ovat selvästi perusteettomia, jos hakijaa on jo neuvottu kattavasti samassa asiassa, jos on selvää, että henkilö voi saada asianajajan neuvontaa ilman valtion takaamaa oikeusapua, jos hakemus ei liity henkilön omiin oikeuksiin ja oikeutettuihin etuihin, lukuun ottamatta tapauksia, joissa edustuksesta on säädetty laissa, tai jos valtion takaamaa oikeusapua tai aineellisia tai menettelyllisiä oikeuksia käytetään väärin.

Toissijaista oikeusapua myönnetään samalle henkilöryhmälle, mutta se edellyttää henkilökohtaisen (tai perheen) varallisuuden ja henkilökohtaisten tulojen arviointia.

Toissijaista oikeusapua voidaan myöntää henkilöille, joiden henkilökohtainen (tai perheen) varallisuus ja henkilökohtaiset vuotuiset tulot edeltävien kahden kuukauden ajalta eivät ylitä Liettuan hallituksen oikeusavun saamiseksi vahvistamia normatiivisia tasoja. On huomattava, että toissijaista oikeusapua hakevien henkilöiden on annettava tiedot irtaimesta ja kiinteästä omaisuudestaan sekä puolisonsa omaisuudesta.

Maksutonta toissijaista oikeusapua voidaan myöntää henkilökohtaisesta (tai perheen) varallisuudesta tai henkilökohtaisista vuotuisista tuloista riippumatta esimerkiksi rikosten uhreille, sosiaaliturvaetuksien saajille, vakavasti vammaisille, työkyvyttömillä tai eläkeikäisille henkilöille sekä henkilöille, joilla on lakisääteisen menettelyn mukaan vahvistettuja huomattavia erityistarpeita, sekä muille valtion takaamaa oikeusapua koskevan lain 12 §:ssä luetelluille henkilöille.

Toissijainen oikeusapu evätään, jos hakijan vaatimukset ovat selvästi perusteettomia, hakijaa ei ole mahdollista edustaa asiassa, hakija vaatii korvausta kunnianloukkaukseen liittyvästä aineettomasta vahingosta mutta aineellista vahinkoa ei ole aiheutunut, kanne, johon hakemus liittyy, johtuu suoraan hakijan kaupallisesta toiminnasta tai itsenäisestä ammatinharjoittamisesta, hakija voi käyttää tarvitsemiaan oikeudellisia palveluja ilman valtion takaamaa oikeusapua, hakemus ei liity hakijan omien oikeuksien loukkaamiseen, lukuun ottamatta tapauksia, joissa edustuksesta on säädetty laissa, kanne, jota varten toissijaista oikeusapua haetaan, on siirretty hakijalle valtion takaaman oikeusavun saamiseksi, hakija käyttää väärin valtion takaamaa oikeusapua tai aineellisia tai menettelyllisiä oikeuksia, hakija kieltäytyy maksamasta osaa toissijaisen oikeusavun kiinteistä kuluista, kanteen asiaperusteiden tutkiminen osoittaa, että toissijaisen oikeusavun mahdolliset kustannukset ylittäisivät rahallisen vaateen (taloudellisen edun) määrän, tai hakijalle on myönnetty toissijaista oikeusapua toisessa asiassa, mutta hän on kieltäytynyt maksamasta toissijaisen oikeusavun kiinteitä kuluja tai osaa niistä määräajassa. Valtion takaama tuomioistuimen ulkopuolinen sovittelu voidaan järjestää, jos vähintään yhdellä riidan osapuolella on oikeus toissijaiseen oikeusapuun. Jos rajat ylittävissä riita-asiassa toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa laillisesti asuvan luonnollisen henkilön henkilökohtainen (tai perheen) varallisuus ja henkilökohtaiset tulot ylittävät hallituksen vahvistaman normatiivisen tason, mutta kyseinen henkilö ilmoittaa, että ei pysty vastaamaan oikeudenkäyntikuluista, valtion oikeusaputoimiston on selvitettävä, pitääkö tämä paikkansa. Selvityksessä on otettava huomioon elinkustannukset kyseisessä toisessa jäsenvaltiossa, jossa asianomaisella henkilöllä on kotipaikka tai pääasiallinen asuinpaikka. Oikeusaputoimisto voi selvityksen perusteella päättää myöntää toissijaista oikeusapua. Tässä tapauksessa se, onko hakijalla oikeus oikeusapuun hänen henkilökohtaisen varallisuutensa (tai perheen varallisuuden) ja henkilökohtaisten tulojensa perusteella, arvioidaan sen valtion lainsäädännön mukaisesti, jossa hänellä on kotipaikka tai pääasiallinen asuinpaikka.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Kyllä, paitsi rajat ylittävissä riita-asioissa. Rajat ylittävissä riita-asioissa valtion takaamaa oikeusapua myönnetään silloin, kun ne koskevat siviili- ja kauppa-oikeudellisia asioita.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Kyllä. Jos puolustusasianajajan tai valtuutetun edustajan läsnäolo on pakollista rikosoikeudenkäynnissä, toissijaista oikeusapua tarjoavan asianajajan nimeä esitutkintaviranomainen, syyttäjä tai asiaa käsittelevä tuomioistuin.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Toissijaisen oikeusavun hakemuslomake ja liiteasiakirjat sekä valtion takaamaa tuomioistuimen ulkopuolista sovittelua koskeva hakemuslomake ja liiteasiakirjat ovat saatavilla valtion takaamaa oikeusapua koskevalla verkkosivustolla: <https://vgtp.lt/en/links/requests>

Rajat ylittäviä riita-asioita koskeva hakemuslomake löytyy [Euroopan oikeusportaalista](#).

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Tietoa toimitettavista asiakirjoista on valtion takaamaa oikeusapua koskevalla verkkosivustolla: <https://vgtp.lt/en/links/requests>

Rajat ylittävissä riita-asioissa toimitettavat asiakirjat:

oikeusavun hakemuslomake (jonka allekirjoittaa oikeusapua hakeva henkilö tai hänen valtuutettu edustajansa, jolla on oltava osoitus valtuutuksesta) henkilöllisyystodistus: passi, henkilökortti, pysyvä tai väliaikainen lupa oleskella Liettuaan tai jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa hakemuksen liiteasiakirjat (kuten asiassa jo annetut tuomioistuimen päätökset ja sopimus, jos hakemus liittyy sopimuksen täytäntöönpanoon) asuinvaltion toimivaltaisen viranomaisen antama todistus (tai vahvistus) siitä, että hakijalla on oikeus maksuttomaan oikeusapuun asuinvaltiossaan kyseisen valtion lainsäädännön nojalla.

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Oikeusapuhakemus toimitetaan valtion oikeusaputoimistoon:

Odminių g. 3, 01122 Vilnius

Puhelin: 8 700 00 211

Faksi: 8 700 35 004

Sähköposti: teisinepagalba@vgtp.lt

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Ota yhteyttä valtion oikeusaputoimistoon.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Toimita hakemus ja tarvittavat asiakirjat valtion oikeusaputoimistoon.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Valtion oikeusaputoimisto.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Jos hakijan saamassa oikeusavussa valtio maksaa kaikki oikeusapukulut, hänen ei tarvitse maksaa asianajajien palkkioita ja oikeudenkäyntikuluja. Jos hakijan saamassa oikeusavussa valtio osallistuu kulujen maksuun, hänen on maksettava jäljelle jäävä osa asianajajien palkkioista ja oikeudenkäyntikuluista. On huomattava, että riita-asian toiselle osapuolelle aiheutuneiden oikeudenkäyntikulujen maksamisesta ei myönnetä vapautusta. Jos siis henkilö nostaa kanteen, jonka tuomioistuin hylkää, tuomioistuin voi määrätä kyseisen henkilön maksamaan riita-asian toiselle osapuolelle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut. Tällöin valtio ei vapauta hakijaa toiselle osapuolelle aiheutuneiden oikeudenkäyntikulujen maksamisesta.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa loppuista kustannuksista?

Kustannuksista vastaa osittaisen oikeusavun saaja.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Kyllä, toissijaista oikeusapua voidaan myöntää myös muutoksenhaun valmisteluun ja edustukseen muutoksenhakutuomioistuimessa. On huomattava, että jos toissijaista oikeusapua on myönnetty asian käsittelyyn ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, muutoksenhakuvaiheen toissijaista oikeusapua varten on jätettävä uusi hakemus ja toimitettava kaikki tarvittavat asiakirjat. Valtion oikeusaputoimisto arvioi, onko hakija oikeutettu oikeusapuun muutoksenhakuvaiheessa.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Kyllä, jos käy ilmi, että henkilö, jolle oikeusapu on myönnetty, on salannut tietoja tai antanut vääriä tietoja valtion oikeusapua saadakseen. Oikeusapu voidaan peruuttaa myös henkilön omasta pyynnöstä tai jos ilmenee, että henkilö esimerkiksi käyttää oikeusapua väärin tai ei tee yhteistyötä asianajajan kanssa.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Kyllä. Valtion oikeusaputoimiston päätökseen voi hakea muutosta valittamalla Liettuan hallinnollisia riitoja käsittelevään lautakuntaan (*Lietuvos administracinių ginčų komisija*) (Vilniaus g. 27, Vilna) tai Vilnan alueelliseen hallintotuomioistuimeen (*Vilniaus apygardos administracinis teismas*) (Žygimantų g. 2, Vilna) kuukauden kuluessa päätöksen vastaanottamisesta.

17 Keskeyttääkö oikeusapuhakemus vanhentumisajan kulumisen?

Ei.

Päivitetty viimeksi: 26/02/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Oikeusapu - Luxemburg

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Oikeusavun perusteella voidaan maksaa seuraavat oikeudenkäyntikulut:

leimaverot ja rekisteröintiverot

kirjaamomaksut

haastemiesten maksut ja kulut

asiantuntijoiden kulut ja palkkiot

kääntäjien ja tulkkien palkkiot

notaarien kulut ja palkkiot

todistajille suoritettavat korvaukset

matkakulut

julkaisukulut

asianajajien palkkiot ja korvaukset

kirjaamisiin, kiinnityksiin ja panttauksiin liittyvät kulut ja maksut

oikeudellisten asiantuntijalausuntojen kulut.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Oikeusapu tarkoittaa sitä, että luonnollinen henkilö, jonka varat ovat riittämättömät, voi saada asianajajalta oikeudellista apua tai oikeusneuvontaa määrättyssä asiassa.

3 Millä perusteella oikeusapua voidaan myöntää?

Henkilöt, joilla ei ole riittävästi varoja, saavat oikeusapua etunsa puolustamiseen, jos he ovat

Luxemburgin kansalaisia tai

ulkomaan kansalaisia, joilla on lupa asua Luxemburgissa, tai

Euroopan unionin jäsenvaltion kansalaisia tai

ulkomaan kansalaisia, joilla on samanlainen oikeus oikeusapuun kuin Luxemburgin kansalaisella kansainvälisen sopimuksen nojalla, tai

kolmansien maiden kansalaisia, jotka oleskelevat Luxemburgissa laittomasti maksamatta jääneen palkan vuoksi työlainsäädännön (*Code de travail*) 572-7 §:n nojalla.

Oikeusapua voidaan myöntää myös kenelle tahansa muulle ulkomaalaiselle, jonka varat ovat riittämättömät, ulkomaalaisten turvapaikka-, maahantulo-, oleskelu-, sijoittautumis- ja maastamuutto-oikeutta koskevia oikeudenkäyntejä varten.

Varojen riittämättömyys määritetään hakijan ja hänen talouteensa kuuluvien jäsenten bruttotulojen ja varallisuuden perusteella.

Oikeusapua ei anneta henkilölle, jonka kanteelle ei lähtökohtaisesti vaikuttaisi olevan perusteita, jonka kanteella ei ole mahdollisuutta menestyä tai jonka kanteesta mahdollisesti aiheutuvat kulut vaikuttavat liian suurilta sen tavoitteeseen nähden.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Oikeusapua myönnetään kantajille ja vastaajille sekä tuomioistuimessa että tuomioistuimen ulkopuolella käsiteltävää riidatonta asiaa tai riita-asiaa varten.

Sitä voidaan hakea mihin tahansa kanteeseen, jota käsitellään yleisessä tuomioistuimessa tai hallintotuomioistuimessa.

Oikeusapua voidaan myöntää myös oikeuden säilyttäviä toimia ja sellaisia menettelyjä varten, joilla oikeuden päätös tai muu täytäntöönpanoasiakirja pannaan täytäntöön.

Oikeusapua ei kuitenkaan myönnetä moottoriajoneuvojen omistajille tällaisen ajoneuvon käytöstä johtuvissa riidoissa. Oikeusapua ei myönnetä myöskään kauppiaille, teollisuusyrittäjille eikä käsityöläisille tai vapaiden ammattien harjoittajille heidän kaupalliseen tai ammatilliseen toimintaansa liittyvässä riita-asiassa, paitsi asianmukaisesti perustelluissa poikkeustapauksissa. Yleensä sitä ei myöskään voida myöntää riita-asioihin, jotka liittyvät oikeusapua hakevan henkilön harjoittamaan keinotteluun.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Kaikenlaisissa hätätapauksissa toimivaltaisen asianajajayhteisön puheenjohtaja (*Bâtonnier de l'Ordre des Avocats*) voi ilman erityisiä muodollisuuksia päättää antaa väliaikaista oikeusapua itse määrittämissään tapauksissa.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Luxenburgissa valtakunnallinen oikeusavun hakulomake pyydetään sosiaalitoimistosta (*Service Central d'Assistance Sociale*) (puhelin: +352 475 21-1).

Sen voi ladata myös [Luxemburgin asianajajayhdistyksen verkkosivustolta](#) tai [Diekirchin asianajajayhdistyksen](#) (Barreau de Diekirch) verkkosivustolta.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Oikeusapuhakemukseen on liitettävä seuraavat asiakirjat:

kopio henkilötodistuksesta

hakijan sekä jokaisen samassa taloudessa asuvan henkilön [todistus yhteisen sosiaaliturvakeskuksen](#) (*Centre commun de la Sécurité sociale – CCSS*) piiriin kuulumisesta

asianomaisen henkilön ja jokaisen taloudessa asuvan henkilön osalta palkkatodistus (tai CCSS:n antama tulotodistus), todistus vähimmäistulon maksamisesta (*revenu d'inclusion sociale – REVIS*), todistus työttömyydestä, eläkkeestä tai muusta vastaavasta viimeksi kuluneiden kolmen kuukauden ajalta; todistuksista on käytävä ilmi bruttomäärät (tiliotteet eivät riitä)

jos yksikään samassa kotitaloudessa asuva henkilö ei saa avustusta kansalliselta avustusrahostolta (*Fonds national de solidarité*), kyseisen rahaston antama todistus jokaisen henkilön osalta

jos kotitalous saa tai maksaa elatusapua, asiakirja, josta ilmenee maksettava tai saatava määrä (esimerkiksi tiliotteet viimeksi kuluneiden kolmen kuukauden ajalta)

jokaisen samassa kotitaloudessa asuvan henkilön osalta Luxemburgin verohallinnon (*administration des contributions directes*) antama todistus siitä, että henkilöllä on tai ei ole kiinteää omaisuutta

tarvittaessa ulkomailla sijaitsevien kiinteistöjen omistusta koskevat asiakirjatodisteet

irtainta omaisuutta (esim. käteinen raha, säästöt, osakkeet ja joukkovelkakirjat) koskevat asiakirjatodisteet

jos perhe asuu vuokra-asunnossa, kopio vuokrasopimuksesta ja edellisten kolmen vuoden vuokratositteet

jos kotitalous maksaa asuntolainaa, todiste kuukausittaisesta maksuerästä

kiinteistöistä ja irtaimesta omaisuudesta saatavia tuloja koskevat asiakirjatodisteet

kyseessä olevaa tapausta koskevat asiakirjat.

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Päätöksen oikeusavun myöntämisestä tekee kantajan asuinpaikan asianajajayhteisön puheenjohtaja tai hänen edustajansa. Jos kantaja asuu ulkomailla, toimivalta on Luxemburgin asianajajajärjestöjen neuvoston puheenjohtajalla (*Bâtonnier du Conseil de l'Ordre de Luxembourg*) tai hänen edustajallaan.

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Asianajajayhteisön puheenjohtajan päätös toimitetaan sinulle postitse.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Puheenjohtaja ilmoittaa päätöksessään avustajaksesi nimetyn asianajajan nimen ja pyytää sinua ottamaan häneen yhteyttä.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Puheenjohtaja nimeää oikeusavustajaksi kantajan vapaasti valitseman asianajajan tai, jos valintaa ei ole tehty tai puheenjohtaja pitää valintaa

epäasianmukaisena, hän nimeää tehtävään itse valitsemansa asianajajan. Asianajaja voi kieltäytyä näin hänelle määrätystä tehtävästä vain esteellisyyden tai eturistiriidan perusteella.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Oikeusapu kattaa periaatteessa kaikki oikeuskäsittelyihin, menettelyihin tai kanteisiin liittyvät kulut, joihin se on myönnetty (ks. kohta 1).

Oikeusapu ei kuitenkaan kata voittaneelle osapuolelle maksettavia kiinteämääräisiä oikeudenkäyntikuluja (*indemnités de procédure*) eikä tarpeettomasti tai haitantekona aloitettujen menettelyjen kuluja.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa lopuista kustannuksista?

Luxenburgissa ei myönnetä osittaista oikeusapua.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Ei, tähän tarkoitukseen sinun on haettava oikeusapua uudelleen.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa perä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Puheenjohtaja voi peruuttaa hakijalle myönnetyn oikeusavun, myös sen jälkeen, kun oikeuskäsittely tai toimet, joihin oikeusapua oli myönnetty, on saatettu päätökseen, jos todetaan, että oikeusapua on myönnetty väärien ilmoitusten tai paikkansapitämättömien asiakirjojen perusteella. Oikeusapu voidaan peruuttaa myös, jos sen saaja saa oikeuskäsittelyn tai kyseisten toimien aikana tai niiden seurauksena varoja, joiden määrän perusteella oikeusapua ei olisi myönnetty, jos nämä varat olisivat olleet saajalla oikeusapua haettaessa. Oikeusapua saavan tai hänelle nimetyn asianajajan on ilmoitettava kaikista tällaisista muutoksista asianajajayhteisön puheenjohtajalle.

Oikeusavun peruuttamista koskeva puheenjohtajan päätös ilmoitetaan välittömästi oikeusministeriölle. Maa-alueista ja kiinteistöistä vastaava viranomainen (*Administration de l'Enregistrement et des Domaines*) vastaa jo maksetun oikeusavun takaisinperinnästä.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Asianajajayhteisön puheenjohtajan päätökseen oikeusavun myöntämisestä tai sen peruuttamisesta voidaan hakea muutosta kurinpito- ja hallintolautakunnalta (*Conseil disciplinaire et administratif*), jonka päätös on lopullinen. Muutosta haetaan kurinpito- ja hallintolautakunnan puheenjohtajalta kirjatulla kirjeellä kymmenen päivän kuluessa siitä, kun asianajajayhteisön puheenjohtajan päätöksestä on ilmoitettu. Lautakunta tai yksi sen jäsenistä kuulee hakijaa.

17 Keskeyttääkö oikeusapuhakemus vanhentumisajan kulumisen?

Oikeusapuhakemus ei keskeytä vanhentumisajan kulumista.

Hyödyllisiä linkkejä

[Luxemburgin asianajajayhdistys \(Barreau de Luxembourg\)](#)

[Luxemburgin julkishallinnon sivusto kansalaisille \(Guichet.lu\)](#)

Päivitetty viimeksi: 06/03/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Oikeudenkäyntikuluista säädetään laissa. Osa maksuista on maksettava menettelyn alussa ja osa sen lopussa. Ne muodostuvat yleensä kiinteämääräisistä maksuista, joilla katetaan tuomioistuinpalvelut. Oikeudenkäyntikuluihin kuuluvat kulut kanteen nostamisesta, kulut tuomioistuimen määräyksestä tapahtuvasta todistajien kuulemisesta, muut menettelyyn liittyvät kulut sekä kulut, jotka aiheutuvat tuomioistuimen päätöksen jäljennöksen laatimisesta. Tiettyjä tapauksia lukuun ottamatta riita-asioissa maksettavista asianajajien palkkioista säädetään laissa. Osapuolet voivat kuitenkin sopia toisin kirjallisesti. Edellä mainittuihin kuluihin ei ole sisällytetty tuomioistuimen määräämiä ylimääräisiä oikeudenkäyntimaksuja, jotka voidaan riitauttaa. Tuomioistuin ilmoittaa päätöstä tehdessään, mikä osapuoli vastaa oikeudenkäyntikuluista. Yleensä hävinnyt osapuoli velvoitetaan korvaamaan myös oikeudenkäyntikulut, mutta tuomioistuin voi asian mukaan päättää toisin.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Oikeusapu on valtion myöntämää apua henkilölle, jonka pyynnöstä on annettu lausunto sen määrittämiseksi, onko hänellä oikeus toimia kantajana tai vastaajana, nostaa kanne tai olla asianosaisena tuomioistuinmenettelyssä. Lausunto annetaan sen jälkeen, kun Maltaan oikeusapuviraston (*Legal Aid Malta*) työntekijät ovat arvioineet kyseisen henkilön taloudellisen tilanteen ja viraston asianajaja on asian luonteen mukaan tutkinut hakemuksen perustelut. Oikeusapu on siis oikeudellista apua vähävaraisille henkilöille, joilla ei ole varaa hankkia edustusta oikeudenkäyntiin eikä turvautua oikeuslaitokseen. Oikeusapu on olennaisen tärkeää oikeussuojan saatavuuden kannalta, sillä se takaa vähävaraisille henkilöille yhdenvertaisuuden lain edessä sekä oikeuden asianajajan apuun ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Yhdenvertaisuus on demokraattisessa yhteiskunnassa olennaisen tärkeää. Oikeusapua voidaan myöntää kaikissa rikosasioissa ja lähes kaikissa siviiliasioissa. Siviiliasioissa oikeusapua myönnetään henkilön taloudellisen tilanteen ja sen perusteella, voidaanko asia ottaa käsiteltäväksi.

3 Millä perusteella oikeusapua voidaan myöntää?

Siviiliasioissa: Oikeusapua myönnetään ainoastaan henkilöille, jotka täyttävät tarveharkinnan edellytykset ja asian tutkittavaksi ottamista koskevat edellytykset.

Tarveharkinnan edellytykset: Tarveharkinnan ehdot täyttyvät, kun hakijalla ei ole minkäänlaista varallisuutta, mukaan lukien käteinen raha, jonka nettomäärä ei saa olla yli 13 000 euroa (tai muu lakisääteinen määrä) 12 edellisen kuukauden aikana. Yli 18-vuotiaiden henkilöiden tulot eivät saa ylittää myöskään kansallista vähimmäispalkkaa oikeusapua koskevaa hakemusta edeltävien 12 kuukauden aikana.

Varallisuutta arvioitaessa ei oteta huomioon päivittäin tarvittavia kotitaloustavaroita, joita henkilö ja hänen perheensä pitävät välttämättöminä, eikä henkilön pääasiallista asuntoa tai muuta (irtainta tai kiinteää) omaisuutta, joka on oikeudenkäynnin kohteena.

Tutkittavaksi ottamisen edellytykset: Tutkittavaksi ottamisen edellytykset täyttyvät, jos Maltaan oikeusapuviraston asianajaja on asian luonteen tutkittuaan päättänyt, että kantajalla on perustellut syyt nostaa kanne tuomioistuimessa tai puolustautua, toisin sanoen että hänellä on perusteltu syy käydä oikeutta. Jokaista tapausta harkitaan sen omien menestymismahdollisuuksien osalta. Maltaan oikeusapuviraston asianajajan suorittama arviointi koskee asian aineellista tutkimista, oikeuskäsittelyn mahdollista lopputulosta ja mahdollisuuksia voittaa oikeudenkäynti.

Jos hakijalle on siviiliasiaassa myönnetty oikeusapua ja nimetty asianajaja ja oikeudellinen asiamies (*legal procurator*), häntä avustetaan menettelyn päättymiseen asti.

Rikosasioissa: Oikeusapu ei ole tarveharkintaista. Rauhantuomioistuimen (*Court of Magistrates*) käsittelemissä rikosasioissa, joissa määrätään väliitoimia, tuomioistuin nimittää asianajajaksi käsittelypäivänä päivystävän asianajajan. Muissa rikosasioissa syytetyn on ilmoitettava tuomioistuimelle halustaan turvautua oikeusapuun, ja hakemus on liitettävä asiakirja-aineistoon. Tuomioistuin lähettää hakemuksen ja syytetyn yhteystiedot Maltaan oikeusapuvirastolle, joka päättää oikeusavun myöntämisestä tai myöntämättä jättämisestä ja, jos oikeusapua myönnetään, ilmoittaa nimetyn asianajajan nimen.

Muutoksenhaku rikosasiassa: Kun oikeusavun hakemisen syynä on muutoksenhaku rauhantuomioistuimen antamaan päätökseen, Maltaan oikeusapuvirastoon täytyy ottaa yhteyttä päätöksen antopäivänä tai sitä seuraavana päivänä, jotta voidaan ryhtyä tarvittaviin toimiin. Yhteyttä otettaessa oikeusapuvirastolle on toimitettava yksityiskohtaiset tiedot tuomiosta, jotta nimetty oikeusapuviraston asianajaja voi määrittää, onko muutoksenhakuun riittävät perusteet.

Kuulustelun ja/tai pidätyksen kohteena olevat henkilöt: Jos poliisi on kutsunut henkilön kuulusteltavaksi tai tämä on pidätetty, henkilöllä on oikeus keskustella päivystävän asianajajan kanssa oikeusavusta.

Menettely

Siviilioikeudellisissa menettelyissä hakijan on ennen tapaamista Maltaan oikeusapuviraston asianajajan kanssa toimitettava seuraavat asiakirjat (tai muut asiassa tarvittavat asiakirjat), jotta voidaan arvioida, voidaanko hänelle myöntää harkinnanvaraista oikeusapua:

sosiaaliturvaministeriön asiakirja, josta käyvät ilmi hakijan tulot 12:lta viimeksi kuluneelta kuukaudelta

tosite FS3 tai palkkakuitit 12:lta viimeksi kuluneelta kuukaudelta

tiliote hakijan nimissä olevista tileistä 12:lta viimeksi kuluneelta kuukaudelta

työvoimatoimiston (*Jobsplus*) asiakirja, josta käy ilmi henkilön *työhistoria*

henkilötodistus tai passi

kaikki tuomioistuimen antamat asiakirjat, jotka koskevat oikeusapuhakemuksen kohteena olevaa asiaa

muut asiaan liittyvät asiakirjat, kuten

asumusero-oikeudenkäynneissä vihkitodistus ja lasten syntymätodistukset

avioliiton pätemättömäksi julistamista tai avioeroa varten jäljennös asumuseropäätöksestä

väestörekisterin muutosten yhteydessä henkilön syntymätodistus, vihkitodistus tai kuolintodistus

perintöasioissa testamentin jäljennös jne.

Tapaamisen aikana Maltaan oikeusapuviraston oikeusavustaja määrittää, täyttääkö henkilö harkinnanvaraisen oikeusavun edellytykset. Jos henkilöllä on oikeus oikeusapuun, hänelle järjestetään tapaaminen Maltaan oikeusapuviraston asianajajan kanssa kyseisestä ongelmasta tai tapauksesta keskustelemiseksi. Hakemuksen tutkittavaksi ottamista koskevan arvioinnin perusteella Maltaan oikeusapuviraston asianajaja ilmoittaa henkilölle, onko tällä perustellut syyt panna vireille oikeudenkäynti tai puolustautua.

Henkilö on oikeutettu oikeusapuun, jos hän täyttää sekä harkinnanvaraisuutta että tutkittavaksi ottamista koskevat edellytykset. Jos henkilö on oikeutettu oikeusapuun, häntä on autettava täyttämään oikeusapuhakemus lain edellyttämällä tavalla, ja hänen on annettava kunnian ja omantunnon kautta vakuutus omasta varallisuudestaan ja asian aiheellisuudesta.

Jollei henkilö ole oikeutettu oikeusapuun siksi, ettei hän täytä jompaakumpaa tai molempia näistä edellytyksistä, hänelle lähetetään kirje, jossa ilmoitetaan hakemuksen hylkäämisestä ja hylkäämisen syyt.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Oikeusapua myönnetään yksityishenkilöille kaikissa rikosasioissa ja lähes kaikissa siviiliasioissa. Siviiliasioissa henkilön on täytettävä sekä harkinnanvaraisuutta että tutkittavaksi ottamista koskevat edellytykset.

Harkinnanvaraisuutta koskevia edellytyksiä ei kuitenkaan sovelleta, jos kyseessä on rekisteröinnin korjaus tai peruutus tai syntymä-, vihki- tai kuolintodistuksen rekisteröinti.

Yhtiölain (*Companies Act*) nojalla rekisteröidyt yhtiöt eivät saa Maltan lainsäädännön 12 luvun 926 §:n mukaisesti oikeusapua.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Laissa säädetyissä kiireellisissä tilanteissa (esimerkiksi määräyksen antamista varten) Maltan oikeusapuviraston asianajaja voi saada toimivaltaiselta tuomioistuimelta väliaikaisen luvan toimittaa oikeusavun hakijan puolesta tiettyjä tuomioistuinasiakirjoja, joiden perusteella arvioidaan harkinnanvaraisuuden ja tutkittavaksi ottamisen edellytyksien täytymistä.

Jos toimivaltainen tuomioistuin epää oikeusavun myöhemmin, Maltan oikeusapuviraston asianajajan toimittamia tuomioistuinasiakirjoja ei julisteta mitättömiksi mutta kaikki tulevat etuudet lakkautetaan. Lisäksi tuomioistuin voi määrätä, että oikeusapua hakenut henkilö maksaa väliaikaisen luvan aikana aiheutuneet kulut.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Hakulomake täytetään Maltan oikeusapuviraston tiloissa viraston työntekijän avustuksella. Oikeusapua hakevan on annettava valaehoitoinen vakuutus hakemuksen sisällöstä. Oikeusapua voi hakea myös riita-asioita käsittelevältä tuomioistuimelta (*Civil Court*).

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Oikeusapuhakemukseen on liitettävä kysymykseen 3 annetun vastauksen kohdassa "Menettely" mainitut asiakirjat.

Hakemukseen liitetystä asiakirjoista on käytävä ilmi hakemuksen tarkoitus. Jos hakemus koskee esimerkiksi avioliiton pätemättömäksi julistamista, on toimitettava jäljennös vihkitodistuksesta. Maltan oikeusapuviraston asianajajalle on toimitettava pyynnöstä kaikki asiakirjat, joita hän tarvitsee arvioidakseen, voidaanko asia ottaa käsiteltäväksi.

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Hakemus on toimitettava Maltan oikeusapuvirastoon (*Legal Aid Malta*): <https://legalaidmalta.gov.mt/en/>

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Oikeusapuhakemuksen tehneelle henkilölle on hänen valintansa mukaan ilmoitettava virallisesti tekstiviestillä, puhelimitse, postitse tai sähköpostitse, onko hakemus hyväksytty ja onko oikeusapu myönnetty. Henkilölle annetaan tämän jälkeen nimetyn asianajajan ja oikeudellisen asiamiehen (*legal procurator*) nimet ja puhelinnumerot.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Jos henkilö on oikeutettu oikeusapuun, hänelle ilmoitetaan hänen avukseen oikeudenkäynnin ajaksi nimitetyn asianajajan ja oikeudellisen asiamiehen (*legal procurator*) nimet. Hakijan on otettava yhteyttä nimettyyn asianajajaan sopiakseen tapaamisesta, jossa keskustellaan asiasta ja vireille pannun oikeudenkäynnin etenemisestä.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Kun hakemus on hyväksytty, henkilölle nimitetään asianajaja ja oikeudellinen asiamies (*legal procurator*), joka on tuomioistuimen päivystäjälueetelon mukaan vuorossa. Jos henkilö haluaa pätevistä syistä vaihtaa asianajajan seuraavaan päivystävään asianajajaan, hän voi esittää tuomioistuimelle tätä koskevan hakemuksen. Oikeusavusta vastaava asianajaja voidaan vaihtaa ainoastaan tuomioistuimen määräyksellä.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Oikeusapu kattaa oikeudenkäyntikulut. Oikeusavun saaja on näin ollen vapautettu kaikista kuluista, eikä hänen tarvitse antaa vakuutta.

Jos henkilö voittaa oikeudenkäynnin, hänen on maksettava oikeudenkäynnissä saamastaan summasta tai tuomioistuimen määräämän irtaimen tai kiinteän omaisuuden huutokaupan tuotosta asianajajan ja oikeudellisen asiamiehen (*legal procurator*) palkkiot sekä mahdollisten selvittäjien, välmiesten ja asiantuntijoiden kulut. Tämä ei kuitenkaan rajoita hänen oikeuttaan saada korvaus kolmannelta osapuolelta, joka on mahdollisesti velvoitettu kulujen korvaamiseen.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa loppuista kustannuksista?

Maltassa ei sovelleta osittaisen oikeusavun käsitettä. Näin ollen oikeusapuhakemus joko hyväksytään tai hylätään. Jos oikeusavun saaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, riita- tai rikosasioita käsittelevän tuomioistuimen kirjaaja ei voi vaatia asian voittanutta asianosaista maksamaan niitä.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Jos henkilö on oikeutettu oikeusapuun, hänelle voidaan myöntää oikeusapua kaikissa tuomioistuimissa, myös muutoksenhakutuomioistuimissa.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Jos tuomioistuin saa todisteita siitä, että henkilö on ollut tietoinen siitä, että hänen varallisuutensa ja tulonsa ovat oikeusapua myönnettäessä olleet laissa säädettyä suuremmat, tai jos hänen tulonsa ovat oikeudenkäynnin aikana kasvaneet yli laissa säädetyn enimmäismäärän eikä hän ole ilmoittanut tästä tuomioistuimelle, tuomioistuin voi tuomita hänet tuomioistuimen halventamisesta. Oikeudenkäynti voidaan panna vireille myös totuudenvastaisen ilmoituksen perusteella.

Kummassakin tapauksessa henkilö vastaa kaikista oikeudenkäyntikuluista ikään kuin hänelle ei olisi myönnetty oikeusapua.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen ei voi hakea muutosta. Jos Maltan oikeusapuviraston asianajajan laatima selvitys ei ole hakijalle myönteinen, riita-asioita käsittelevä tuomioistuin (*Civil Court*) tutkii sen ja antaa asianosaisille mahdollisuuden esittää huomautuksensa, ennen kuin se päättää, hyväksyykö vai epääkö se oikeusavun.

17 Keskeyttääkö oikeusapuhakemus vanhentumisajan kulumisen?

Oikeusapupyyntö ei lykkää vanhentumisaikaa.

Päivitetty viimeksi: 08/03/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [nl](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Oikeusapu - Alankomaat

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Kantaja maksaa kirjaamomaksun asian saattamisesta tuomioistuimen käsiteltäväksi ja mahdolliset asianajajan avusta aiheutuvat kulut. Asioissa, joissa on kyse yli 25 000 euron vaateista, myös vastaaja maksaa kirjaamomaksun. Jos tuomioistuin ratkaisee asian kantajan hyväksi, tuomioistuin yleensä määrää hävinneen osapuolen korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut. Toisin sanoen hävinnyt osapuoli maksaa siis kulut, joita kantajalle on aiheutunut asian saattamisesta tuomioistuimen käsiteltäväksi.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Asianosainen voi saada (tuettua) oikeusapua sellaisen oikeudellisen intressin perusteella, joka koskee häntä suoraan ja henkilökohtaisesti, siltä osin kuin siitä on säädetty laissa tai lakiin perustuvissa säännöksissä.

3 Kuka voi saada oikeusapua?

Oikeusavun saaminen riippuu asianosaisen tuloista ja siitä, minkätyyppinen oikeudellinen intressi on kyseessä. Lisätietoja on saatavilla [☞ oikeusapulautakunnan \(Raad voor Rechtsbijstand\)](#) verkkosivustolla osoitteessa.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Kyllä. (Tuettua) oikeusapua myönnetään Alankomaissa sekä neuvoa-antavaan vaiheeseen että kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin. Katso kuitenkin myös vastaus edelliseen kysymykseen. Alankomaissa on mahdollisuus myös tuettuun sovitteluun.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Siviilioikeudellisissa asioissa voidaan käyttää välitoimimenettelyä (*kort geding*). Hallinto-oikeudellisissa asioissa on mahdollista pyytää välitoimia menettelyn kaikissa vaiheissa – alkuperäisen valituksen yhteydessä tai ensimmäisen tai toisen oikeusasteen muutoksenhakumenettelyissä.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Alankomaissa hakemuksen tuetusta oikeusavusta tekee periaatteessa asianajaja. Asianajajan on oltava rekisteröitynyt oikeusapulautakuntaan. Jos asut toisessa EU:n jäsenvaltiossa, voit tehdä hakemuksen jäsenvaltioksi lähettävän viranomaisen (yleensä oikeusministeriö, tuomioistuin tai erikseen nimetty muu organisaatio) kautta. Hakemus toimitetaan Alankomaiden vastaanottavalle viranomaiselle eli oikeusapulautakunnalle.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Taloudellinen tilanteesi ja oikeudellinen intressisi arvioidaan. Taloudellisen tilanteen arviointia varten oikeusapulautakunta tarvitsee tiedot vuosituloistasi kaksi vuotta sitten. Oikeusapulautakunnalle riittää myös se, että pystyt osoittamaan olevasi oikeutettu tuettuun oikeusapuun omassa jäsenvaltiossasi. Oikeudellisen intressin arviointia varten tarvitaan asiakirjoja, joista selviää asian merkittävyys: miten suuri taloudellinen hyöty on kyseessä, onko kyse yrityksesi intresseistä, mitä olet itse tehnyt riidan ratkaisemiseksi?

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Raad voor Rechtsbijstand
Postbus 70503
5201 CD Den Bosch
Nederland

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Sinulle ja mahdolliselle asianajajallesi lähetetään hakemuksesta kirjallinen päätös. Siitä selviää, onko hakemuksesi hyväksytty. Hylkäävästä päätöksestä on mahdollista valittaa.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Sinun on maksettava asianajajallesi osuus, jonka oikeusapulautakunta on määrittänyt.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Alankomaissa voit valita itse asianajajasi. Kyseisen asianajajan on oltava rekisteröitynyt oikeusapulautakuntaan. Lisätietoja on kohdassa Kuinka löydän asianajajan – [☞ Alankomaiden asianajajaliitto \(Nederlandse orde van advocate\)](#).

Jos sinun ei ole mahdollista valita asianajajaa, oikeusapulautakunta voi vastaanottavana viranomaisena pyytää Alankomaiden asianajajaliiton paikallisen osaston päällikköä nimeämään asianajajan.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Ei kata. Sinun on maksettava osa asianajajasi palkkiosta. Jos nostat kanteen tuomioistuimessa, sinun on maksettava kirjaamomaksu. Myös ulkopuolisten asiantuntijoiden tai haastemiehen käyttämisestä voidaan periä maksuja. Jos häviät oikeudenkäynnin, sinut voidaan määrätä maksamaan oikeudenkäyntikulut (myös vastapuolen oikeudenkäyntikulut).

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa loppuista kustannuksista?

Sinä itse. Voit olla oikeutettu hakemaan korvauksia omassa jäsenvaltiossasi.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Kyllä.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Jos näyttää siltä, että saat oikeudenkäynnin tuloksena (vaateesi perusteella) summan, joka on yli puolet senhetkisestä verovapaasta omaisuudestasi, oikeusapulautakunta voi päättää perua oikeutesi oikeusapuun. Tällaisessa tapauksessa sinun katsotaan pystyvän maksamaan oikeusavustasi itse.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Oikeusapulautakunnan antamasta oikeusapupäätöksestä voi valittaa oikeusapulautakunnalle. Tästä valituksesta tehtyyn päätökseen voi hakea muutosta paikallisesta tuomioistuimesta (*rechtbank*) ja sen jälkeen hallinnollisia riita-asioita käsittelevästä korkeimman hallinto-oikeuden jaostosta (*Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State*).

Päivitetty viimeksi: 21/06/2022

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Oikeusapu - Itävalta

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Siviilioikeudellisista menettelyistä syntyy oikeudenkäyntimaksuja, ja osapuolille voi myös aiheutua asiantuntijoihin, tulkkeihin ja todistajiin liittyviä kuluja, osapuolten tai tuomioistuimen nimeämien edunvalvojien (*Kuratoren*) matkakuluja (osapuolille, jotka ovat poissa tai tarvitsevat edunvalvojaa) sekä kuluja, jotka liittyvät päätösten tiedoksiantoon ja asianajajan käyttöön edustajana. Kukin osapuoli vastaa ensin omista oikeudenkäyntikuluistaan, mutta siviilioikeudellisen menettelyn hävinnyt osapuoli on velvollinen hyvittämään voittaneen osapuolen kustannukset.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Osapuoli, jolla ei ole riittäviä varoja, voi hakea oikeusapua (tunnetaan Itävallan siviilioikeudellisissa menettelyissä nimellä *Verfahrenshilfe*), kun hän panee vireille siviilioikeudellisen menettelyn tai kun menettely on jo käynnissä. Hakemuksesta riippuen oikeusapua voidaan antaa joko vapauttamalla hakija kokonaan tai osittain oikeudenkäyntimaksuista ja muista kohdassa 1 tarkoitetuista maksuista ja kuluista. Apua voidaan antaa myös nimittämällä asianajaja maksutta.

Jos nimitetään asianajaja, oikeusapu kattaa myös asianajajan ennen oikeudenkäyntiä antaman neuvonnan.

3 Kuka voi saada oikeusapua?

Oikeusapua myönnetään ainoastaan, jos asianomainen osapuoli ei tulojensa, varojensa ja elatusvelvollisuuksiensa perusteella pysty vastaamaan kohdassa 1 luetelluista kustannuksista (tai osasta niitä) ilman, että hänen perustoimeentulonsa vaarantuu.

Oikeusapua ei myönnetä, jos kanne tai puolustus vaikuttaa ilmeisen vilpilliseltä tai jos se on selkeästi perusteeton.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Oikeusapua myönnetään kaikkiin siviili- ja kauppaoikeudellisissa riita-asioissa vireillä oleviin tuomioistuinmenettelyihin, eikä niihin sovelleta hakijan kansalaisuus- tai asuinpaikkavaatimuksia.

Jos oikeusapua myönnetään varsinaisessa menettelyssä (*Titelverfahren*), se kattaa myös täytäntöönpanomenettelyn (*Vollstreckungsverfahren*). Osapuolella, jolle on myönnetty oikeusapua toisessa EU:n jäsenvaltiossa tiettyä riita-asiaa varten, on myös Itävallassa oikeus oikeusapuun riita-asiaassa annetun tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevilla menettelyillä.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Ei, mutta jos oikeusapuhakemus tehdään kiireellisessä tapauksessa (esimerkiksi välitoimien yhteydessä oikeudellisen edustuksen osalta), tuomioistuimen on tehtävä päätös erityisen nopeasti. Jos asiaa käsittelevä tuomioistuin myöntää oikeusapua nimittämällä asianajajan, toimivaltainen asianajajayhdistys nimittää hakijaa edustavan asianajajan muutaman päivän kuluessa.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Itävallassa asiaa koskevan lomakkeen (ZPForm 1) voi hakea henkilökohtaisesti mistä tahansa piirioikeudesta (*Bezirksgericht*) tai alueoikeudesta (*Landesgericht*). Lomakkeen voi myös pyytää kirjallisesti. Lomake on myös saatavilla verkossa osoitteessa <https://portal.justiz.gv.at/at.gv.justiz.formulare/Justiz/Verfahrenshilfe.aspx>, ja sen voi lisäksi saada tietyistä Itävallan konsulaateista. Lomakkeen käyttäminen on pakollista.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Oikeusapuhakemukseen (ZPForm 1) sisältyvä varoja koskeva ilmoitus on täytettävä tarkasti. Siihen sisältyy luettelo varoista (tuloista ja varallisuudesta, muun muassa kiinteästä omaisuudesta, pankkitilien saldoista ja vakuutuksista) ja veloista (esimerkiksi elatusvelvollisuudesta) sekä tiedot henkilöstä ja hänen asumisjärjestelyistään. Hakemukseen on mahdollisuuksien mukaan liitettävä myös asiakirjoja. Virheellisten tai epätäydellisten tietojen antamisesta varoja koskevassa ilmoituksessa annetaan sakko, ja se voi johtaa siviilioikeudelliseen vahingonkorvausvastuuseen ja petossyytteen.

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Oikeusapuhakemus (ZPForm 1) on jätettävä kirjallisesti tai suullisesti asiaa käsittelevälle ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, joka päättää, myönnetäänkö oikeusapua vai ei. Osapuoli voi hakea oikeusapua suullisesti asuinpaikkansa piirioikeudessa Itävallassa, vaikka kyseinen piirioikeus ei olisi toimivaltainen ratkaisemaan riita-asiaa, edellyttäen, että asiaa käsittelevän tuomioistuimen kotipaikka on sen tuomioistuinalueen ulkopuolella, jossa asianosainen asuu. Tällöin hakemus toimitetaan edelleen toimivaltaiselle tuomioistuimelle.

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Tuomioistuin päättää oikeusapuhakemuksen hyväksymisestä. Päätös lähetetään hakijalle.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Jos tuomioistuin päättää, että oikeusapua annetaan nimittämällä asianajaja, ja asianajaja on jo päätetty (ks. kohta 11), kannattaa ottaa yhteyttä kyseiseen henkilöön.

Yleisesti ottaen oikeudellinen neuvonta oikeusalan ammattilaiselta, jolla on oikeus edustaa asiakasta (asianajajalta tai notaarilta), on suositeltavaa ennen tuomioistuinmenettelyn vireillepanoa.

Jos osapuolta ei kuitenkaan edusta asianajaja (eikä lain mukaan asianajajan edustusta tarvita), osapuolen on kuitenkin mahdollista nostaa kanne ja toimittaa kaikki muut kuulemisen ulkopuolella vaaditut pyynnöt, hakemukset ja ilmoitukset suullisesti asiassa toimivaltaisessa piirioikeudessa tai asuinpaikkansa piirioikeudessa.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Jos tuomioistuin päättää, että oikeusapuun kuuluu asianajajan nimittäminen, paikallinen asianajajayhdistys valitsee asianajajan jäsenistään aakkosjärjestyksessä. Hakija voi kuitenkin pyytää tiettyä asianajajaa. Vaikka tämä pyyntö ei sido paikallista asianajajayhdistystä, perusteltu pyyntö yleensä hyväksytään (jos asianaja suostuu ja esimerkiksi jo tuntee käsiteltävän asian).

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Tuomioistuin voi harkintansa mukaan myöntää oikeusavun täysimääräisenä, tai hakija voidaan taloudellisesta tilanteestaan ja odotettavissa olevista kustannuksista riippuen vapauttaa ainoastaan tietyistä maksuista. Oikeusapu voi kattaa seuraavat:

väliaikainen vapautus tuomioistuinmaksuista, todistajille ja asiantuntijoille maksettavista korvauksista, tarvittavien päätösten tiedoksiannon kustannuksista, edunvalvojan kustannuksista ja edunvalvojan tai asianajajan suorittamista maksuista tai vapautus vastapuolen kustannukset kattavasta vakuudesta; tuomioistuimen kirjaajan tai tarvittaessa asianajajan edustus;

osapuolelle kuulemisesta tai asiaan liittyvien tosiseikkojen selvittämisestä tuomioistuimessa aiheutuneiden välttämättömien matkakulujen korvaaminen.

Jos osapuoli kuitenkin häviää oikeudenkäynnin, hänen on korvattava voittaneelle osapuolelle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa lopuista kustannuksista?

Jos osapuolelle aiheutuu muita välttämättömiä kustannuksia, joita tuomioistuimen päätöksen mukaisesti myönnetty oikeusapu ei kata, kustannukset on ainakin väliaikaisesti hoidettava itse. Yksityisoikeudellisissa asioissa hävinneen osapuolen on kuitenkin maksettava vastapuolen kustannukset suhteellisesti siltä osin kuin hän on kanteen hävinnyt (jos kantaja esimerkiksi voittaa kaksi kolmasosaa kanteestaan, ja vastaaja voittaa yhden kolmasosan osalta, vastaaja vastaa yleensä omista kustannuksistaan ja korvaa kolmanneksen kantajalle aiheutuneista välttämättömistä kustannuksista).

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Oikeusapu kattaa kaikki riita-asian oikeudenkäynnin vaiheet (ja mahdolliset oikeudenkäynnin jälkeen toteutettavat täytäntöönpanomenettelyt). Se kattaa siis myös mahdolliset valitukset (eli muutoksenhakumenettelyt).

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa perä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Tuomioistuimen on julistettava oikeusapu rauenneeksi, jos ilmenee, että edellytykset, joiden perusteella oikeusapu alun perin myönnettiin, eivät enää täyty (jos osapuolen taloudellinen tilanne muuttuu tai jos jokin kanne tai puolustus näyttää olevan ilmeisen vilpillisessä mielessä toteutettu tai perusteeton).

Oikeusapu on myös peruutettava siinä tapauksessa, että voidaan osoittaa, että oikeusavun myöntämistä koskevat vaatimukset eivät täyttyneet oikeusavun myöntämishetkellä. Jälkimmäisessä tapauksessa osapuolen on hyvittävä saamansa oikeusapu ja maksettava hänelle osoitetulle asianajajalle tämän palkkio.

Osapuolen, joka saa riittävästi varoja kolmen vuoden kuluessa menettelyn päättymisestä, on maksettava oikeusapu takaisin sillä edellytyksellä, että hän pystyy siihen ilman, että hänen perustoimeentulonsa vaarantuu. Arvioidakseen osapuolen taloudellisen tilanteen tuomioistuin pyytää tätä esittämään ajantasaisen ilmoituksen varallisuudestaan (yleensä osapuolen tulee toimittaa lomake ZPForm 1 tietyn ajan kuluessa menettelyn päättymisestä). Jos varallisuutta koskevaa ilmoitusta ei toimiteta tuomioistuimelle ajoissa yhdessä tarvittavien asiakirjojen kanssa, oikeusapu voidaan peruuttaa, ja se on maksettava takaisin.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Oikeusavun epäämispäätöksestä voi valittaa toisen oikeusasteen tuomioistuimeen, joka antaa lainvoimaisen päätöksen. Tähän ei ole mahdollista hakea muutosta korkeimmasta oikeudesta (*Oberster Gerichtshof*).

Päivitetty viimeksi: 05/06/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Oikeusapu - Puola

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Oikeudenkäyntikuluja aiheutuu, kun henkilö vetoaa oikeuksiinsa tai puolustaa niitä tuomioistuimessa. Oikeudenkäyntikuluja ovat tuomioistuinmaksut, asianosaiselle tai hänen edustajalleen oikeudenkäyntiin osallistumisesta aiheutuvat matkakulut ja asianosaiselle oikeudenkäyntiin osallistumisesta aiheutuva ansionmenetys. Nämä kulut korvataan silloin kun asianosainen esittää asiansa oikeudessa itse tai muun avustajan kuin asianajajan (*adwokat*), oikeudellisen neuvonantajan (*radca prawny*) tai teollisoikeusasiamiehen (*rzecznik patentowy*) välityksellä. Korvauksen määrä vastaa kuitenkin enintään yhden oikeusalan ammattilaisen palkkiota. Jos avustajana on asianajaja, oikeudellinen neuvonantaja tai teollisoikeusasiamies, korvaus kattaa tällaisen avustajan palkkion.

Oikeudenkäyntikulut koostuvat erilaisista maksuista ja kuluista.

Tuomioistuinmaksu peritään tietyistä tuomioistuimelle toimitettavista asiakirjoista. Tällaiset asiakirjat ja niiden toimittamisen yhteydessä perittävät maksut esitetään oikeudenkäyntikuluista siviiliasioissa 28. heinäkuuta 2005 annetussa laissa (*Ustawa z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*). Laki sisältää myös kulujen laskentaa koskevat säännökset.

Maksu peritään muun muassa seuraavista asiakirjoista:

haastehakemus tai vastakanne

kanteen laajentamista tai tarkistamista koskeva kirjelmä, jonka vuoksi asian arvo nousee

valitus (*apelacja* ja *zażalenie*)

ylimpään oikeusasteeseen tehty kassaatiovalitus (*skarga kasacyjna*) ja valitus, jossa vaaditaan lainvoimaisen tuomion toteamista lainvastaiseksi

takaisinsaantihakemus yksipuoliseen tuomioon

maksুমääräystä koskeva oikaisuvaatimus

ensisijainen väliintulohakemus (*interwencja główna*) ja toissijainen väliintulohakemus (*interwencja uboczna*)

hakemus asian vireillepanovaatimus

konkurssihakemus

kiinteistörekisteriin merkitsemistä tai kiinteistörekisteristä poistamista koskeva hakemus

kansalliseen tuomioistuinrekisteriin (Krajowy Rejestr Sądowy, KRS) ja panttirekisteriin merkitsemistä sekä tällaisten merkintöjen muuttamista tai poistamista koskeva hakemus

tuomion uudelleenkäsitellyä koskeva hakemus

välitystuomion kumoamista koskeva kanne

tuomioistuinlakimiehen (*referendarz sądowy*) päätöstä koskeva valitus

tuomioistuimen ulosottomiehen toimia koskeva valitus

asiakirja-aineistoon perustuva pyyntö toimittaa jokin seuraavista asiakirjoista: jäljennös, ote, todistus tai muu asiakirja tai kopio ja pyyntö saada kopio

kiinteistörekisteristä (rekisteröintimaksun alainen).

Kuluihin sisältyvät muun muassa

oikeudenkäyntikuluista vapautetun asianosaisen matkakorvaukset, jotka liittyvät tuomioistuimen määräämään asianosaisen läsnäoloon tuomioistuimessa todistajille maksettavat korvaukset oikeudenistuntoon osallistumisesta johtuvista matka- ja majoituskuluista sekä ansion- ja tulonmenetyksistä

asianosaiselle nimettyjen asiantuntijatodistajien, tulkkien ja edunvalvojien palkkiot ja kulukorvaukset

tuomioistuimen käyttämän asiantuntijapaneelin lausunnon perusteella tapahtuvasta todisteiden keräämisestä aiheutuvat vakiomääräiset kulut

muille henkilöille tai instituutioille maksettavat maksut ja näille aiheutuneiden kulujen korvaaminen

muut todisteiden hankkimisesta aiheutuvat kustannukset

eläinten kuljetuksesta ja säilönnöstä sekä esineiden kuljetuksesta ja säilyttämisestä aiheutuvat kustannukset

kiinniotosta ja säilöissäpidosta aiheutuvat kustannukset

kertasuoritukset, jotka maksetaan tuomioistuimen nimeämille edunvalvojille avioliiton pätemättömäksi julistamista, avioeroa ja asumuseroa koskeviin asioihin liittyvän taustaselvityksen tekemisestä sekä tuomioistuimen määräämien, lasten tapaamisoikeuteen liittyvien kontaktien valvonnasta

tuomioistuimen lääkärin antamasta todistuksesta aiheutuvat kustannukset

tuomioistuimen määräämän sovittelun kustannukset

tiedoksiantokustannukset.

Jollei laissa tosin säädetä, asianosainen, joka jättää tuomioistuimeen maksullisen asiakirjan tai aiheuttaa kuluja, on velvollinen maksamaan tuomioistuinmaksut.

Esimerkiksi seuraavat on (ilman eri pyyntöä) **lain nojalla vapautettu oikeudenkäyntikulujen maksamisesta**:

asianosainen, joka vaatii isyyden tai äitiyden vahvistamista ja esittää siihen liittyviä vaatimuksia (jos isyyden vahvistamista koskeva kanne osoittautuu ilmeisen perusteettomaksi, tuomioistuin voi käsitteilyn päätteeksi antamassaan ratkaisussa kaikki asian olosuhteet huomioon ottaen velvoittaa hakijan maksamaan maksamatta olevat oikeudenkäyntikulut)

elatusapua vaativa asianosainen ja vastaaja elatusavun pienentämistä koskevassa asiassa

asianosainen, joka vaatii sopimuslausekkeiden toteamista kohtuuttomiksi

työntekijä, joka nostaa kanteen tai vaatii hakemusasian vireillepanoa, jos saatavan arvo on enintään 50 000 Puolan zlotya (PLN), tai henkilö, joka tekee

valituksen sosiaaliturvaa koskevissa asioissa

asianosainen mielenterveyteen liittyvässä asiassa

oikeustoimikelvoton henkilö menettelyissä, jotka koskevat hänen oikeustoimikelvottoman asemansa kumoamista tai muuttamista

Kulut maksetaan väliaikaisesti valtion varoista, jos ne liittyvät tuomioistuimen viran puolesta toteuttamiin toimiin (esimerkiksi silloin, kun se hyväksyy näytön ilman asianosaisen pyyntöä). Muista kuluista vastaa väliaikaisesti se asianosainen, joka on vaatinut kulut aiheuttanutta toimenpidettä. Tuomioistuin voi velvoittaa asianosaisen maksamaan kustannusten kattamiseksi ennakkoa eikä toteuta vaadittua toimenpidettä, jos sitä ei ole maksettu. Tuomioistuin päättää

liikaa maksettujen ennakkojen palauttamisesta ja aiheutuneiden kustannusten kattamisesta lopullisessa tuomiossa.

Lopullisessa tuomiossa tuomioistuin ratkaisee myös sen, ketkä lopulta vastaavat oikeudenkäyntikuluista ja millä osuuksilla. Riita-asioissa yleisenä sääntönä on, että hävinnyt osapuoli vastaa kaikista (eli molemmille osapuolille aiheutuneista) kuluista. Jos kanne menestyy osittain, tuomioistuin voi velvoittaa asianosaiset vastaamaan omista kustannuksistaan (päättää, ettei kumpikaan asianosainen ole velvollinen korvaamaan toiselle asianosaiselle aiheutuneita kuluja) tai jakaa kulut osuuksiin (sitä, että huonommin menestynyt asianosainen velvoitetaan korvaamaan tuomioistuimen määrittämä osuus toiselle asianosaiselle aiheutuneista kuluista). Hakemusasioissa (joissa päätetään esimerkiksi lasta koskevista tärkeistä asioista, perinnön saamisesta tai yhteisomistajuuden lopettamisesta) yleisenä sääntönä on, että kulut jaetaan tasan. Riippuen tilanteesta, muun muassa asianosaisten toiminnasta menettelyn aikana, tuomioistuin voi kuitenkin harkintansa mukaan määrätä toisin, esimerkiksi velvoittaa toisen asianosaisen maksamaan kaikki, myös toisille asianosaisille aiheutuneet kulut.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Valtion varoista maksettavalla oikeusavulla helpotetaan hankalassa elämäntilanteessa tai vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevien henkilöiden mahdollisuutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Oikeusavusta säädetään seuraavissa laeissa:

a) kansalliset asiat: siviiliprosessilaki ja oikeudenkäyntikuluista siviiliasioissa annettu laki

b) valtioiden rajat ylittävät asiat: edellä a kohdassa mainittujen lakien lisäksi laki, joka koskee oikeusapua EU-maissa käytävissä siviilioikeudellisissa menettelyissä ja oikeusapua pyrittäessä asian sovintoratkaisuun ennen oikeudenkäyntimenettelyn vireillepanoa (*Ustawa o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz o prawie pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania*).

Valtioiden rajat ylittävät asiat ovat tapauksia, joissa hakija, jolla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa (Tanskaa lukuun ottamatta), hakee oikeusapua Puolan tasavallassa vireille pantavassa tai jo vireillä olevassa menettelyssä taikka sovintoratkaisuun pyrkimistä varten riita-asiaissa, jossa Puolan tuomioistuimet ovat toimivaltaisia. Kyse voi olla myös tapauksista, joissa hakija, jonka kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka on Puolan tasavallassa, hakee oikeusapua toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa (Tanskaa lukuun ottamatta) vireille pantavassa tai toteutettavassa menettelyssä taikka sovintoratkaisuun pyrkimistä varten riita-asiaissa, jossa kyseisen valtion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia.

Oikeusapu käsittää

vapautuksen oikeudenkäyntikuluista, jolloin asianosaisen ei tarvitse asian vireillepanon tai vireilläolon aikana maksaa etukäteen maksuja ja kuluja, sekä tuomioistuimeen matkustamisesta aiheutuvat kulut, jos tuomioistuin velvoittaa asianosaisen osallistumaan oikeudenistuntoon henkilökohtaisesti tuomioistuimen suorittaman oikeudenkäyntiavustajan nimeämisen, johon sisältyy haastehakemuksen laadinta (ja valtioiden rajat ylittävissä tapauksissa myös oikeudellisen neuvonnan antaminen sekä tuomioistuimen ulkopuolinen sovittelu), jolloin asianajaja edustaa asianosaista maksutta lisäksi valtioiden rajat ylittävissä tapauksissa, kun hakija on tehnyt oikeusapuhakemuksen toisessa jäsenvaltiossa vireille pantavassa tai jo vireillä olevassa menettelyssä:

a) vapautuksen kustannuksista, jotka aiheutuvat oikeusapuhakemuksen ja tarvittavien liiteasiakirjojen kääntämisestä toisessa jäsenvaltiossa

b) asianajajan tai oikeudellisen neuvonantajan nimeämisen antamaan hakijalle oikeusapua Puolan tasavallassa sellaista oikeudenkäyntiä varten, joka on määrä panna vireille tai joka on jo vireillä toisessa jäsenvaltiossa, siihen päivään saakka, jona kyseisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen vastaanottaa oikeusapuhakemuksen.

Oikeusapu voi kattaa kaikki oikeudenkäyntikulut tai vain osan niistä. Osittainen oikeusapu voi kattaa vain joko tuomioistuimen suorittaman oikeudenkäyntiavustajan nimeämisen ilman oikeudenkäyntikuluista vapauttamista tai tuomioistuimen suorittaman oikeudenkäyntiavustajan nimeämisen siten, että asianosainen vapautetaan osasta oikeudenkäyntikuluja (esimerkiksi kustannusten tietyistä osuudesta tai tietyistä kustannuksista).

Puolassa on mahdollisuus saada myös tilapäistä oikeusapua niin kutsutun maksuttoman oikeusavun (nieodpłatna pomoc prawna) yhteydessä.

Maksuttomasta oikeusavusta säädetään maksuttomasta oikeusavusta, maksuttomasta kansalaisten neuvonnasta ja oikeustieteellisestä koulutuksesta 5. elokuuta 2015 annetussa laissa (Ustawa z 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej). Maksuton oikeusapu kattaa

asianajajan tai oikeudellisen neuvonantajan antaman maksuttoman oikeudellisen neuvonnan, myös vireillä olevan oikeudenkäynnin yhteydessä

asiakirjaluonnoksen maksuttoman laadinnan, lukuun ottamatta vireillä olevan asian oikeudenkäyntiasiakirjoja

oikeudenkäyntikuluista vapauttamista ja/tai tuomioistuimen suorittamaa oikeudenkäyntiavustajan nimeämistä koskevan hakemuksen maksuttoman laadinnan vireillä olevassa oikeudenkäynnissä

maksuttoman sovittelun.

3 Millä perusteella oikeusapua voidaan myöntää?

Oikeudenkäyntiin liittyvää oikeusapua voivat saada sekä luonnolliset henkilöt että oikeushenkilöt ja muut organisaatiosyköt, joilla on lakisääteinen oikeus olla asianosaisena tällaisissa menettelyissä, vaikka ne eivät ole oikeushenkilöitä.

Luonnollinen henkilö voidaan vapauttaa oikeudenkäyntikuluista, jos hänelle tai hänen perheelleen aiheutuu tai uhkaa aiheutua vaikeuksia niiden maksamisesta.

Oikeushenkilö tai organisaatiosykö, jolla on lakisääteinen oikeus olla asianosaisena oikeudenkäynneissä, voidaan vapauttaa kustannuksista, jos se ei pysty maksamaan niitä. Kaupallisten yritysten (paitsi niiden, joissa Valtiokonttori on ainoa osakas tai osakkeenomistaja) on lisäksi osoitettava, etteivät niiden osakkaat tai osakkeenomistajat pysty lisäämään yrityksen varoja tai myöntämään sille lainaa.

Myös yhteiskunnalliset organisaatiot, jotka eivät osallistu taloudelliseen toimintaan, voivat hakea vapautusta oikeudenkäyntikuluista omissa asioissaan, jotka liittyvät kuluttajansuoja-, ympäristönsuojelu- ja sosiaaliturva-aloilla toteutettavaan sosiaaliseen toimintaan tai tieteeseen, koulutukseen, kulttuuriin, urheiluun, hyväntekeväisyyteen tai sosiaalihuollon toimintaan.

Oikeusavun myöntämiselle ei ole vahvistettu tarkkaa tuloarajaa. Tuomioistuin päättää oikeusavun myöntämisestä harkintansa mukaan ottaen huomioon asianosaisen tulojen, varojen ja menojen koostumuksen sekä hänen huollettavanaan olevien henkilöiden määrän. Tuomioistuin voi myös todeta, ettei asianosainen pysty maksamaan oikeudenkäyntiavustajan palkkioita mutta pystyy maksamaan ainakin osan muista oikeudenkäyntikuluista tai ne kaikki. Kansallisissa menettelyissä tuomioistuin voi lisäksi kieltäytyä nimeämästä oikeudenkäyntiavustajaa vaikka asianosainen on vähävarainen, jos se katsoo, ettei asiassa tarvita avustajaa. Käytännössä tällainen tilanne on silloin, kun asia ei ole monimutkainen, etenkin jos asianosainen on osoittanut siihenastisessa oikeudenkäynnissä olevansa perillä lainsäädännöstä ja menettelystä.

Valtioiden rajat ylittävissä asioissa tuomioistuin voi evätä oikeusavun henkilöiltä, jotka asuvat tai oleskelevat toisessa EU-maassa (lukuun ottamatta Tanskaa), jos haetulle avulle tai oikeuksien puolustamiselle ei selvästikään ole perusteita. Oikeusapu voidaan evätä myös oikeudenkäynnin asiakysmyykseen liittyvistä syistä, jos hakijalle on myönnetty oikeusapua aiemmin kyseisessä asiassa sen sovintoratkaisua varten ennen siviilioikeudellisen menettelyn vireillepanoa, mutta asiaa ei ole saatu ratkaistua.

Oikeusavun myöntämisen muodollisena edellytyksenä on, että hakemus jätetään tuomioistuimelle jäljempänä 6–8 kohdassa esitetyllä tavalla.

Edellä esitetystä poiketen on huomattava, että puolan kieltä taitamattomalle henkilölle voidaan pyynnöstä myöntää mahdollisuus **käyttää oikeudenistunnossa maksutta tulkkia**. Pyyntö on toimitettava asiaa käsittelevälle tuomioistuimelle (tai tuomioistuimelle, jonka on tarkoitus käsitellä asiaa, jos pyyntö esitetään ennen oikeudenkäyntimenettelyn vireillepanoa). Pynnön ei tarvitse täyttää samanlaisia muotovaatimuksia kuin oikeusapuhakemusten. Tästä säädetään yleisten tuomioistuinten organisaatiosta 27. heinäkuuta 2001 annetun lain (*Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych*) 5 §:ssä. Asianosaisen, joka hakee maksutonta apua tuomioistuimeen toimitettavien kirjelmien ja asiakirjojen kääntämiseen, on sen sijaan haettava oikeusapua tavalliseen tapaan.

Ainoastaan luonnolliset henkilöt, myös liikkeenharjoittajat, jotka eivät työllistä muita henkilöitä (itsenäiset ammatinharjoittajat), ovat oikeutettuja maksuttomaan oikeusapuun, jos he eivät pysty maksamaan maksullisesta oikeudellisesta avusta aiheutuvia kuluja.

Asianajaja tai oikeudellinen neuvonantaja voi pakottavista syistä kieltäytyä tarjoamasta maksutonta oikeusapua ja ilmoittaa siihen oikeutetulle henkilölle piirikunnan (powiat) muista maksutonta oikeusapua tarjoavista tahoista.

Jos todetaan, ettei oikeusapuun oikeutetun henkilön ilmoittamaa ongelmaa pystytä ratkaisemaan kokonaan tai osittain tarjoamalla maksutonta oikeusapua – ja etenkin, jos ongelma ei ole pelkästään oikeudellinen –, asianajajan tai oikeudellisen neuvonantajan on annettava kyseiselle henkilölle tietoa muista mahdollisuuksista saada asianmukaista apua maksuttomien neuvontapalvelujen tarjoajilta. He voivat esimerkiksi toimittaa hänelle maksutonta neuvontaa tarjoavan yksikön palveluista kertovan tietolehtisen (karta informacyjna poradnictwa).

Oikeusapua ei myönnetä myöskään silloin, kun maksuttoman oikeusavun on tarkoitus kattaa maksuton sovittelu, jos tuomioistuin tai muu viranomainen on siirtänyt asian sovitteluun ja jos asianosaisten suhteessa voidaan perustellusti epäillä esiintyvän väkivaltaa.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Kyllä. Oikeusapua voidaan myöntää kaikissa yksityisoikeudellisissa asioissa, muun muassa perhe-, kaupp- ja työoikeutta sekä sosiaaliturvaa (esimerkiksi vanhuuseläkettä ja elinkorkoja) koskevista asioissa.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Kiireellisiä tapauksia varten ei ole erityismenettelyä.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Kansallisissa menettelyissä oikeusavun hakemista varten ei ole erityistä hakulomaketta. Hakemus voidaan tehdä kirjallisesti tai suullisesti.

Valtioiden rajat ylittävissä asioissa voidaan käyttää vakiolomaketta, joka on esitetty 9 päivänä marraskuuta 2004 annetun komission päätöksen N:o 2004/844 /EY liitteessä (päättös oikeussuojakeinojen parantamisesta rajat ylittävissä riita-asioissa vahvistamalla oikeusapuun kyseisissä riita-asioissa liittyvät yhteiset vähimmäisvaatimukset annetun neuvoston direktiivin 2003/8/EY mukaisen vakiolomakkeen laatimisesta oikeusapuhakemuksia varten). Lomakkeen saa sen tuomioistuimen kirjaamosta, jossa asia on vireillä tai jossa se on tarkoitus panna vireille. Sen voi myös ladata oikeusministeriön verkkosivustolta. Lomakkeen käyttö ei ole kuitenkaan pakollista. Hakemukseen on liitettävä selvitys, jossa on yksityiskohtaiset tiedot hakijan perhetilanteesta, varallisuudesta, tuloista ja tulolähteistä. Hakemukseen, jossa haetaan oikeusapua asian ratkaisemiseksi sovittelussa ennen siviilioikeudellisen menettelyn vireillepanoa, on liitettävä myös yksityiskohtainen selvitys asian tosiseikoista.

Lomakkeen käyttö on pakollista ainoastaan toisessa EU-maassa vireillä olevissa rajat ylittävissä asioissa silloin kun asianosaisena on Puolan kansalainen tai henkilö, jolla on pysyvä oleskeluoikeus Puolassa.

Rajat ylittävissä tapauksissa hakemus voidaan tehdä puolan lisäksi myös englanniksi.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Haettaessa oikeudenkäyntikuluista vapauttamista tai tuomioistuimen suorittamaa oikeudenkäyntiavustajan nimeämistä kansallisissa oikeudenkäynneissä hakemukseen on liitettävä selvitys perhetilanteesta, varallisuudesta, tuloista ja tulolähteistä käyttäen mallia, joka on liitetty oikeusministerin 3. lokakuuta 2016 antamaan asetukseen tuomioistuimen nimeämisen asianajajan tarjoaman maksuttoman oikeusavun maksamisesta valtion varoista (*Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu*). Hakemusmallit ovat saatavilla sähköisessä muodossa tuomioistuinten verkkosivuilla, oikeusministeriön verkkosivustolla ja paperimuodossa tuomioistuinten kirjaamoissa puolaksi. Tämä on muodollinen vaatimus, ja **hakemus hylätään, ellei siinä olevia puutteita korjata viikon kuluessa tuomioistuimen esittämästä pyynnöstä**. Jos hakemuksessa esitetty tilanne herättää epäilyjä, tuomioistuin voi määrätä hakijan toimittamaan lisäselvityksiä tai -asiakirjoja hänen todellisen tilanteensa selvittämiseksi.

Rajat ylittävissä menettelyissä henkilön, joka asuu tai oleskelee pysyvästi toisessa EU-maassa (Tanskaa lukuun ottamatta), on liitettävä hakemukseen seuraavat asiakirjat:

asiakirjat, joilla todistetaan hakemuksessa olevat tiedot oikeiksi

hakijan kansalaisuutta, asuinpaikkaa tai vakinaista asuinpaikkaa koskevat asiakirjatodisteet, ja jos hakija ei ole EU-maan kansalainen, asiakirjatodiste siitä, että hän asuu EU-maassa kyseisen maan lainsäädännön mukaan laillisesti

hakijan selvitys siitä, onko hänelle jo myönnetty oikeusapua kyseessä olevan asian ratkaisemiseksi sovittelussa, ja jos on, mutta asiaa ei ole saatu ratkaistua, selvitys tilanteeseen johtaneista syistä.

Edellä mainitut asiakirjat on käännettävä puolan tai englannin kielelle henkilöillä, jolla on pätevyys kääntää virallisia asiakirjoja pyynnön esittäneessä EU-maassa.

Jos rajat ylittävissä oikeudenkäynneissä tehtävästä hakemuksesta puuttuu jokin vaadittava tieto tai tietojen paikkansapitävyys on syytä epäillä, tuomioistuin pyytää hakijaa toimittamaan lisäselvityksiä tai -asiakirjoja asettamassaan määräajassa, joka voi olla enintään yksi kuukausi. Hakija voi toimittaa jäljennöksiä veroilmoituksista, tilioitteista, pankki- tai arvopaperitalletuksista tai todistuksista, joista ilmenee saatujen palkkojen, palkkioiden ja muiden korvausten tai etuuksien, eläkkeiden, elinkorkojen ja elatusapujen määrä. **Jos määräaikaa ei noudateta, tuomioistuin tutkii hakemuksen annettujen tietojen perusteella.**

Nopeuttaakseen hakemuksensa käsittelyä kansallisissa tai rajat ylittävissä oikeudenkäynneissä hakijan on käytännössä liitettävä siihen alusta alkaen kaikki asiakirjat, joita hän pitää tarpeellisina taloudellisen tilanteensa osoittamiseksi, erityisesti edellä mainitut asiakirjat.

Maksutonta oikeusapua haettaessa hakemukseen on liitettävä hakijan ilmoitus siitä, ettei hän pysty maksamaan oikeusavusta aiheutuvia kustannuksia.

Liiketoimintaansa liittyvää maksutonta oikeusapua hakevan henkilön on toimitettava lisäksi ilmoitus siitä, ettei hän ole edellisen vuoden aikana työllistänyt muita henkilöitä. Edellä mainitut ilmoitukset on laadittava oikeusapukeskuksissa saatavilla olevien, ennalta määritettyjen mallien mukaisesti. Ilmoitukset on toimitettava maksutonta oikeusapua tarjoavalle henkilölle.

Koska maksutonta oikeusapua tarjotaan yleensä suoraan oikeusapukeskuksessa heti hakemuksen jättämisen jälkeen, hakijan on tarjottavan avun tuloksellisuuden varmistamiseksi pystyttävä esittämään myös henkilötodistus ja kaikki oikeudellisen kysymyksen esittämiseen tarvittavat asiakirjat.

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Oikeudenkäyntikuluista vapauttamista tai tuomioistuimen suorittamaa oikeudenkäyntiavustajan nimeämistä koskeva hakemus on toimitettava siihen tuomioistuimeen, jossa kansallisen riita-asian oikeudenkäynti on tarkoitus panna vireille tai jossa se jo on vireillä.

EU-maassa (lukuun ottamatta Tanskaa) asuva tai vakituisesti oleskeleva luonnollinen henkilö, joka hakee oikeusapua puolalaisessa tuomioistuimessa vireille pantavassa tai jo vireillä olevassa rajat ylittävissä oikeudenkäynnissä, voi hakea sitä siinä tuomioistuimessa, jossa pääasian oikeudenkäynti on vireillä tai

jossa se on tarkoitus panna vireille. Jos hakemus koskee täytäntöönpanomenettelyissä annettavaa oikeusapua, se on jätettävä sen alueen toimivaltaiselle alioikeudelle (*sąd rejonowy*), jossa päätös pannaan tai on tarkoitus panna täytäntöön. Oikeusapuhakemuksia voidaan toimittaa myös Puolan oikeusministeriön kautta tai sen EU-maan nimetyn toimivaltaisen viranomaisen kautta, jossa hakija asuu tai oleskelee vakituisesti. Oikeusministeriö toimittaa tällaiset hakemukset viipymättä toimivaltaiselle tuomioistuimelle.

Puolassa asuva tai vakituisesti oleskeleva luonnollinen henkilö, joka hakee oikeusapua asiassa, joka on tarkoitus panna vireille tai joka on jo vireillä toisessa EU-maassa (lukuun ottamatta Tanskaa), voi jättää hakemuksen tämän toisen EU-maan toimivaltaiseen tuomioistuimeen. Hakemus voidaan toimittaa myös Puolassa sijaitsevan asuinpaikan tai vakituisen oleskelupaikan osalta toimivaltaisen alueellisen tuomioistuimen kautta.

Maksutonta oikeusapua koskevassa järjestelmässä oikeusapuhakemus voidaan toimittaa johonkin Puolan oikeusapukeskuksista, joita on piirikunnissa ja piirikunnan aseman saaneissa kaupungeissa. Oikeusapukeskusten sijainnit ja yhteystiedot löytyvät osoitteesta <https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/mapa-punktow/>

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Puolalainen tuomioistuin antaa hakijalle tiedoksi oikeudenkäyntikuluista vapauttamista tai tuomioistuimen suorittamaa oikeudenkäyntiavustajan nimeämistä koskevasta hakemuksesta tekemänsä päätöksen. Hakemuksen tilasta ja hyväksymisestä saa tietoa myös puhelimitse tai sähköpostitse.

Maksuttoman oikeusavun tarjoava keskus ilmoittaa hakijalle suoraan, onko tämä oikeutettu maksuttomaan oikeusapuun.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Lisätoimia ei tarvita, jos hakijalle on myönnetty vapautus oikeudenkäyntikuluista. Jos vapautuksen saaneelle asianosaiselle aiheutuu kuitenkin kuluja oikeuksiensa käytöstä (kuten käännöskuluja tai matkakuluja silloin, kun hänet on kutsuttu osallistumaan oikeudenistuntoon henkilökohtaisesti), hänen on tarvittaessa pyydettävä tuomioistuimelta ennakkoa tällaisia kuluja varten. Muuten tuomioistuin voi edellyttää, että vapautuksen saanut asianosainen maksaa kulut väliaikaisesti, ja korvaa ne hänelle myöhemmin. Jos ennakko myönnetään, se on selvittävää laskujen perusteella kuukauden kuluessa ennakkomaksun saamisesta ja joka tapauksessa ennen kuin oikeudenkäyntikuluista päätetään lopullisesti.

Jos asiassa on nimetty asianajaja tai oikeudellinen neuvonantaja, heihin on oltava yhteydessä. Hakija saattaa myös saada tuomioistuimelta jäljennöksen asianajajan tai oikeudellisen neuvonantajan nimeämisestä tehdystä päätöksestä, josta ei kuitenkaan käy ilmi nimetyn asianajajan tai oikeudellisen neuvonantajan koko nimi eikä prosessiosoite. Tuomioistuin toimittaa nämä tiedot kirjeitse sen jälkeen, kun se on saanut ne toimivaltaiselta alueelliselta asianajajayhdistykseltä tai alueelliselta oikeudellisten neuvonantajien liitolta.

Jos tuomioistuin on myöntänyt hakijalle vapautuksen kaikista tai joistakin oikeudenkäyntikuluista ennen oikeudenkäyntimenettelyn vireillepanoa, hänen on liitettävä haastehakemukseen tai muuhun oikeudenkäynnin vireillepanoasiakirjaan jäljennös vapautuspäätöksestä.

Maksutonta oikeusapua koskevassa järjestelmässä oikeusapuun oikeutetuksi todettu henkilö saa oikeusavun sovitusmuodossa suoraan oikeusapukeskuksesta.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Asianajajan tai oikeudellisen neuvonantajan nimeää toimivaltainen alueellinen asianajajayhdistys tai alueellinen oikeudellisten neuvonantajien liitto, mutta jos hakemuksessa mainitaan nimeltä tietty avustaja, hänet nimitään mahdollisuuksien mukaan hakijan avustajaksi hänen omalla suostumuksellaan. Asianajaja tai oikeudellinen neuvonantaja voi kieltäytyä tehtävästä pakottavista syistä, jolloin asianajajien itsesääntelyelin nimeää toisen avustajan. Jo nimetyn avustajan vaihtamista voidaan pyytää painavista syistä oikeudenkäynnin aikana.

Pyynnössä on mahdollista esittää toivomus, että avustaja hallitsee hyvin tietyn vieraan kielen ja on erikoistunut tiettyyn oikeudenalaan, ja etenkin sitä, että hän on asianajaja tai oikeudellinen neuvonantaja. Käytännössä tuomioistuin hyväksyy tällaisen pyynnön.

Maksutonta oikeusapua koskevassa järjestelmässä ei voi valita asianajajaa tai oikeudellista neuvonantajaa. Tällaisen oikeusavun tarjoaa hakijan valitseman oikeusapukeskuksen palveluksessa oleva asianajaja tai oikeudellinen neuvonantaja tai kyseisen asianajajan tai oikeudellisen neuvonantajan hyväksymä juristiharjoittelija.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Kaikista oikeudenkäyntikuluista vapautetun asianosaisen ei tarvitse maksaa tuomioistuinmaksuja, eikä hänelle aiheudu mitään muita kuluja. Jos asianosainen on vapautettu oikeudenkäyntikuluista vain osittain, hänen on maksettava tuomioistuinmaksut ja muut kulut, joita vapautus ei kata. Jos kyseinen asianosainen voittaa asian, tuomioistuin velvoittaa hävinneen asianosaisen korvaamaan nämä kulut voittaneelle asianosaiselle käsittelyn päätteeksi antamassaan ratkaisussa.

Jos oikeudenkäyntikuluista vapautettu asianosainen häviää asian kokonaan tai osittain, tuomioistuin velvoittaa käsittelyn päätteeksi antamassaan ratkaisussa tämän asianosaisen korvaamaan toiselle asianosaiselle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut (mutta ei Valtiokonttorille aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja).

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa lopuista kustannuksista?

Jos hakija on vapautettu oikeudenkäyntikuluista vain osittain, hänen on maksettava muut kulut itse.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen myöntämä oikeusapu kattaa myös muutoksenhaku- ja täytäntöönpanomenettelyt. Asianosainen, jolla ei ole ensimmäisessä oikeusasteessa avustajaa (esimerkiksi asianajajaa), voi hakea tällaista avustusta toisessa oikeusasteessa. Ylimääräisen muutoksenhaun tapauksessa asianosaisen on toimitettava erillinen hakemus, jonka perusteella tehtävä päätös koskee vain kyseistä oikeustoimea.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Tuomioistuin voi peruuttaa oikeusavun sekä oikeudenkäyntikuluista vapauttamisen että oikeudenkäyntiavustajan nimeämisen osalta, jos todetaan, että vapautuksen perusteena olleita seikkoja ei ole ollut olemassa tai ne ovat lakanneet olemasta. Molemmissa tapauksissa asianosaisen on maksettava kaikki sovellettavat maksut ja palautettava kulukorvaukset. Jälkimmäisessä tapauksessa tuomioistuin voi tosin velvoittaa asianosaisen tekemään näin vain osittain hänen tilanteessaan tapahtuneen muutoksen mukaisesti.

Vapautuksen peruuttamisen yhteydessä tuomioistuin voi määrätä tahallaan väärin ilmoitetun tilanteen perusteella oikeudenkäyntikuluista vapautetulle asianosaiselle enintään 1 000 Puolan zlotyn suuruisen sakon ja asianosaiselle, jolle on osoitettu tällaisen tilanteen perusteella tuomioistuimen nimeämä oikeudenkäyntiavustaja, enintään 3 000 zlotyn suuruisen sakon. Sakonmaksuvelvoitteesta riippumatta asianosaisen on maksettava kaikki hänelle kuuluvat sovellettavat maksut ja kulukorvaukset, tai tuomioistuimen nimeämän oikeudenkäyntiavustajan palkkiot.

Jos henkilö, joka hakee uudelleen oikeudenkäyntikuluista vapauttamista, on antanut tahallaan vääriä tietoja perhetilanteestaan, varallisuudestaan, tuloistaan ja tulolähteistään, tuomioistuin hylkää hakemuksen ja velvoittaa hänet maksamaan enintään 2 000 zlotyn suuruisen sakon.

Asianosaiselle määrättävää sakkoa koskevaan päätökseen voidaan hakea muutosta jäljempänä kohdassa 16 esitetyn käytännön mukaisesti.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Kyllä. Oikeudenkäyntikuluista vapauttamisen tai tuomioistuimen suorittaman oikeudenkäyntiavustajan nimeämisen epäämistä koskevaan päätökseen voidaan hakea muutosta, myös siinä tapauksessa, että sen on tehnyt tuomioistuinlakimies (*referendarz sądowy*). Ennen muutoksenhakua on esitettävä pyyntö saada päätöksen kirjalliset perustelut viikon kuluessa päätöksen tiedoksi antamisesta. Muutoksenhakemus on tehtävä viikon kuluessa perustelut

sisältävän päätöksen tiedoksi antamisesta, ja se on osoitettava päätöksen tehneelle tuomioistuimelle. Kirjallisia perusteluja koskevasta pyynnöstä tai tuomioistuinlakimiehen tekemää päätöstä koskevasta muutoksenhausta tai valituksesta ei peritä maksuja. Samanlaista menettelyä sovelletaan, kun aiemmin myönnetty maksuvapautus tai tuomioistuimen suorittama oikeudenkäyntiavustajan nimeäminen peruutetaan.

Henkilö, jolta on evätty maksutonta oikeusapua koskevan järjestelmän mukainen oikeusapu, ei voi riitauttaa tällaista päätöstä.

Lisätietoja

Laki oikeudenkäyntikuluista siviiliasioissa, annettu 28. heinäkuuta 2005

Siviiliprosessilaki, annettu 17. marraskuuta 1964

Laki oikeusavusta Euroopan unionin jäsenvaltioissa käytävissä siviilioikeudellisissa menettelyissä ja oikeusavusta pyrittäessä asian sovintoratkaisuun ennen oikeudenkäyntimenettelyn vireillepanoa, annettu 17. joulukuuta 2004

Komission päätös 2004/844/EY, annettu 9 päivänä marraskuuta 2004, oikeussuojakeinojen parantamisesta rajat ylittävissä riita-asioissa vahvistamalla oikeusapuun kyseisissä riita-asioissa liittyvät yhteiset vähimmäisvaatimukset annetun neuvoston direktiivin 2003/8/EY mukaisen vakiolomakkeen laatimisesta oikeusapuhakemuksia varten

Laki maksuttomasta oikeusavusta, maksuttomasta kansalaisneuvonnasta ja oikeustieteellisestä koulutuksesta, annettu 5. elokuuta 2015

<http://www.darmowapomocprawna.ms.gov.pl/>

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze>

Yksittäisten alioikeuksien (*sądy rejonowe*) ja aluetuomioistuinten (*sądy okręgowe*) verkkosivustot

17 Keskeyttääkö oikeusapuhakemus vanhentumisaajan kulumisen?

Oikeudenkäyntikuluista vapauttamista koskevan hakemuksen tekeminen tai vapautuksen epäämistä koskevaan päätökseen kohdistuva muutoksenhaku eivät periaatteessa estä vireillä olevan asian käsittelyä, paitsi jos kyseessä on hakijan vapauttaminen oikeudenkäyntikuluista kanteessa esitetyn hakemuksen johdosta tai ennen kanteen nostamista. Jos hakemus hylätään lopullisesti ennen asiakirjan maksamiselle asetetun määräajan päättymistä, maksamisen määräaika alkaa kuluu uudestaan siitä päivästä, jona maksupyyntö on annettu tiedoksi, tai tietyissä tapauksissa, joissa asianosaista edustaa asianajaja tai oikeudellinen neuvonantaja, siitä päivästä, jona oikeudenkäyntikuluista vapauttamista koskevasta hakemuksesta tehty hylkäävä päätös annetaan tiedoksi. Mahdollinen samoihin olosuhteisiin perustuva uudistettu hakemus, joka koskee oikeudenkäyntikuluista vapauttamista, ei kuitenkaan enää vaikuta asiakirjan maksu määräaikaan.

Vastaavasti oikeudenkäyntiavustajan nimeämistä viran puolesta koskevan hakemuksen tekeminen tai nimeämisen epäämistä koskevaan päätökseen kohdistuva muutoksenhaku eivät periaatteessa estä vireillä olevan asian käsittelyä, paitsi jos hakemus on esitetty kanteessa tai ennen kanteen nostamista. Tuomioistuin voi kuitenkin keskeyttää asian käsittelyn siihen asti, kunnes hakemuksesta on tehty lopullinen päätös. Tällaisessa tilanteessa se voi olla määräämättä suullista käsittelyä tai perua suunnitellun istunnon tai lykätä sitä.

Jos tietty prosessitoimi edellyttää, että asianosaista edustaa oikeudessa asianajaja tai oikeudellinen neuvonantaja (mm. kassaatiovalitus, tuomion uudelleen käsittelyä koskeva hakemus, tietyt tuomioistuimen päätöksiä koskevat valitukset), hakemuksen esittäminen oikeudenkäyntiavustajan viran puolesta nimittämistä varten ennen tällaisen toimen toteuttamiselle asetetun määräajan päättymistä keskeyttää tämän määräajan kulumisen. Määräaika alkaa kuluu uudelleen, kun hakemuksesta on tehty päätös, riippumatta siitä onko se hyväksytty vai hylätty. Mahdollinen samoihin olosuhteisiin perustuva uudistettu hakemus ei kuitenkaan enää vaikuta määräaikaan.

Lisätietoja

Laki oikeudenkäyntikuluista siviiliasioissa, annettu 28. heinäkuuta 2005

Siviiliprosessilaki, annettu 17. marraskuuta 1964

Laki oikeusavusta Euroopan unionin jäsenvaltioissa käytävissä siviilioikeudellisissa menettelyissä ja oikeusavusta pyrittäessä asian sovintoratkaisuun ennen oikeudenkäyntimenettelyn vireillepanoa, annettu 17. joulukuuta 2004

Komission päätös 2004/844/EY, annettu 9 päivänä marraskuuta 2004, oikeussuojakeinojen parantamisesta rajat ylittävissä riita-asioissa vahvistamalla oikeusapuun kyseisissä riita-asioissa liittyvät yhteiset vähimmäisvaatimukset annetun neuvoston direktiivin 2003/8/EY mukaisen vakiolomakkeen laatimisesta oikeusapuhakemuksia varten

Laki maksuttomasta oikeusavusta, maksuttomasta kansalaisneuvonnasta ja oikeustieteellisestä koulutuksesta, annettu 5. elokuuta 2015

<http://www.darmowapomocprawna.ms.gov.pl/>

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze>

Yksittäisten alioikeuksien (*sądy rejonowe*) ja aluetuomioistuinten (*sądy okręgowe*) verkkosivustot

Päivitetty viimeksi: 12/03/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Oikeusapu - Portugali

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

[Portugalin siviiliprosessilain \(Código de Processo Civil\)](#) 529 §:n mukaan tuomioistuinmenettelyjen kustannukset ja kulut koostuvat seuraavista maksuista:

- tuomioistuinmaksut (*taxa de justiça*);
- oikeudenkäynnin kuluessa syntyvät kustannukset (*encargos*);
- asianosaiskulut (*custas de parte*).

Näin ollen

i. Kunkin asianosaisten on maksettava tuomioistuinmaksut vireille pantavasta oikeudellisesta menettelystä. Tuomioistuinmaksut lasketaan kanteen rahamääräisen arvon tai monimutkaisuuden perusteella [oikeudenkäyntikuluista annetun asetuksen \(Regulamento das Custas Processuais\)](#) ja sen liitteessä olevien taulukoiden mukaisesti. Tuomioistuinmaksut ilmaistaan "laskentayksikköinä" (*unidades de conta* – UC) oikeudenkäyntikuluista annetun asetuksen 5 §:n mukaisesti. Vuonna 2023 laskentayksikön arvo pysyy ennallaan eli on 102,00 euroa. Summa voi muuttua ajan myötä.

ii. Oikeudenkäynnin kuluessa syntyviä kustannuksia ovat asianosaisten pyynnöstä tai tuomarin määräyksestä tuomioistuinmenettelyistä aiheutuvat menot (kuten asiantuntijoille suoritettavat maksut ja tulkkauspalvelut) – ks. oikeudenkäyntikuluista annetun asetuksen 16 §.

iii. Asianosaiskulut tarkoittavat kullekin asianosaiselle asian käsittelystä aiheutuneita kuluja, joista asianosaisella on oikeus saada oikeudenkäyntikuluista annetun asetuksen 26 §:n mukainen korvaus, jos vastapuoli tuomitaan (esimerkiksi asianajajan palkkiot ja tuomioistuimen nimittämien täytäntöönpanoviranomaisten kulut).

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Oikeussuojan saatavuudesta ja oikeudesta viedä asia tuomioistuinten käsiteltäväksi säädetään [29. heinäkuuta 2004 annetussa laissa nro 34/2004](#).

Lain nro 34/2004 6 §:n mukaan oikeussuojaa on saatavilla kahdessa muodossa:

- i. oikeudellinen neuvonta;
- ii. oikeusapu.

Näin ollen

i. Lain nro 34/2004 14 ja 15 §:n mukaan oikeudellinen neuvonta tarkoittaa asianajajan antamaa neuvontaa, jonka tavoitteena on selvittää teknisesti tiettyihin kysymyksiin tai tapauksiin sovellettavaa lainsäädäntöä.

ii. Lain nro 34/2004 16 §:n mukaan oikeusapua myönnetään seuraavissa muodoissa:

vapautus tuomioistuinmaksuista ja muista tapaukseen liittyvistä kustannuksista

oikeusavustajan (kuten oikeusasianajajan tai toimistoasianajajan) nimittäminen sekä hänen palkkionsa ja muiden kulujensa (kuten matkakulujen) maksaminen

tuomioistuimen nimittämän oikeusavustajan (kuten rikosoikeudellisen menettelyn asianajajan) palkkioiden maksaminen

tuomioistuinmaksujen ja muiden oikeudenkäynnin kuluissa syntyvien kustannusten maksaminen erissä

oikeusavustajan nimittäminen sekä hänen palkkioidensa ja kulujensa maksaminen erissä

tuomioistuimen määräämän oikeusavustajan palkkioiden ja kulujen maksaminen erissä

täytäntöönpanoviranomaisen nimitys tehtävään tuomioistuimen määräyksestä ja hänen kulujensa maksaminen (esimerkiksi haasteen esittämisestä, varojen takavarikoinnin edellyttämistä toimenpiteistä ja muista täytäntöönpanomenettelyistä).

3 Millä perusteella oikeusapua voidaan myöntää?

Lain nro 34/2004 7 §:n nojalla seuraavilla henkilöryhmillä on oikeus oikeussuojaan, jos he voivat osoittaa kärsivänsä talousvaikeuksista:

Portugalin kansalaiset

Euroopan unionin kansalaiset

ulkomaalaiset ja kansalaisuudettomat henkilöt, joilla on voimassa oleva oleskelulupa jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa

ulkomaalaiset, joilla ei ole voimassa olevaa oleskelulupaa missään Euroopan unionin jäsenvaltiossa, jos heidän alkuperämaansa laki antaisi samassa tilanteessa oleskeluluvan Portugalin kansalaisille

voittoa tavoittelemattomilla järjestöillä on oikeus oikeussuojaan vain oikeusavun muodossa.

HUOM. Voittoa tavoittelevilla yhteisöillä ja yksittäisillä osakeyhtiöillä ei ole oikeutta oikeussuojaan.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Lain nro 34/2004 17 §:n ja [23. helmikuuta 2015 annetun ministeriön täytäntöönpanomääräyksen nro 46/2015 \(Portaria n. 46/2015\)](#) 7 §:n mukaan

oikeusapujärjestelmää sovelletaan

kaikkiin tuomioistuihin oikeustapauksen tyypistä riippumatta

rauhantuomioistuihin (*Julgados de Paz*)

vaihtoehtoisin riitojenratkaisujärjestelmiin, kuten valtion järjestämään sovittelupalveluun (*mediação pública*) esimerkiksi perhe- tai työoikeutta koskevien asioiden sovittelussa

rekisterinpitäjien käsittelemiin tapauksiin

notaaritoimistojen käsittelemiin perunkirjoituksiin

hallinnollisia rikkomuksia koskeviin menettelyihin.

Hyödyllisiä linkkejä:

[Valtion järjestämä perheoikeudellinen sovittelujärjestelmä \(portugaliiksi\)](#)

[Valtion järjestämä työoikeudellinen sovittelujärjestelmä \(portugaliiksi\)](#)

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Kiireellisissä tapauksissa, joissa oikeusapua koskevaa lopullista päätöstä ei ole tehty vielä tuomioistuinmaksujen ja muiden oikeusmenettelyyn liittyvien kustannusten maksamisen määräaikaan mennessä, hakijan on toimitettava todistus oikeusavun hakemisesta ja edettävä sen jälkeen seuraavasti (ks. lain nro 34/2004 29 §:n 5 momentti):

jos toimivaltaisen sosiaaliturvatoimiston päätös ei ole vielä tiedossa, maksun määräaika lykätään, kunnes päätös on annettu tiedoksi oikeusavun hakijalle;

jos sosiaaliturvatoimisto on jo tehnyt päätöksen oikeusavun myöntämisestä maksuerien muodossa, ensimmäisen maksuerän määräaika on kymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona päätös annetaan tiedoksi hakijalle. Tämä ei kuitenkaan rajoita maksettujen varojen myöhempää takaisinmaksua tapauksissa, joissa päätös kumotaan;

jos sosiaaliturvatoimisto on jo tehnyt kielteisen päätöksen, maksun määräaika on kymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona päätös annetaan tiedoksi hakijalle. Tämä ei kuitenkaan rajoita maksettujen varojen myöhempää takaisinmaksua tapauksissa, joissa päätös kumotaan.

Jos oikeussuojahakemuksen (oikeudellisen neuvonnan tai oikeusavun) jättämisestä on kulunut 30 päivää eikä päätöstä ole tehty, hakemus hyväksytään hiljaisesti, ja asianomainen hyötyvä osapuoli voi vedota tähän hiljaiseen hyväksyntään tuomioistuimessa tai Portugalin asianajajaliitossa, riippuen siitä, mitä oikeussuojan muotoa on pyydetty – ks. lain nro 34/2004 25 §.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Lomakkeet, joilla haetaan oikeussuojaa oikeudellisen neuvonnan tai minkä hyvänsä muun oikeusavun muodossa, mukaan lukien lomake oikeusavun hakemiseksi toisessa jäsenvaltiossa, ovat ladattavissa Portugalin sosiaaliturvan verkkosivustolta [täältä \(portugaliiksi\)](#).

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Luettelo hakemukseen liitettävistä asiakirjoista on saatavilla Portugalin sosiaaliturvalaitoksen (*Instituto da Segurança Social, I.P.*) julkaisussa *Guia Prático Protecção Jurídica* (Oikeussuoja – käytännön opas), joka löytyy sosiaaliturvalaitoksen verkkosivuston sivulta *Guias Práticos* (Käytännön oppaita).

Sosiaaliturvalaitoksen verkkosivusto ja mainittu julkaisu ovat saatavilla osoitteissa

[Portugalin sosiaaliturvalaitoksen verkkosivusto](#)

[Oikeussuoja – käytännön opas \(portugaliiksi\)](#)

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Hakemus ja liiteasiakirjat voidaan toimittaa henkilökohtaisesti, tai ne voidaan lähettää postitse, faksilla tai sähköpostilla mille tahansa sosiaaliturvalaitoksen toimistolle, joka tarjoaa palveluja suoraan yleisölle.

Luettelo kunkin piirikunnan sosiaaliturvan keskustoimistoista ja niiden osoitteista, faksinumeroista ja sähköpostiosoitteista on saatavilla [täältä \(portugaliiksi\)](#).

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Oikeusapupäätöksessä on täsmennettävä päätöksen myöntämistapa ja sen tekee hakijan asuin- tai kotipaikan sosiaaliturvatoimiston päällikkö. Jos hakija ei asu Portugalissa, päätöksen tekee sen sosiaaliturvatoimiston päällikkö, jolle hakemus on jätetty – ks. lain nro 34/2004 20 ja 29 §.

Lain nro 34/2004 26 §:n mukaan hakijoille on ilmoitettava oikeusapuhakemusten myöntämispäätöksistä. Ilmoitus lähetetään pääsääntöisesti kirjeitse hakijan lomakkeessa ilmoittamaan postiosoitteeseen.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Kun oikeusavustaja nimitetään hakijan puolesta, hakijalle ilmoitetaan kyseisen oikeusavustajan toimiston osoite. Hakijalle ilmoitetaan myös, että hänen velvollisuutenaan on tehdä kaikin puolin yhteistyötä oikeusavustajan kanssa.

Jotta oikeusavulla voidaan vapauttaa hakija tuomioistuinmaksujen ja muiden oikeudenkäynnin kuluissa syntyvien kustannusten maksamisesta, hakijan on toimitettava todistus oikeusavun myöntämisestä tuomioistuinmaksujen maksamista varten asetetussa määräajassa.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Portugalin asianajajaliitto nimittää oikeusavustajan, joka ilmoittaa asiasta hakijalle lain nro 34/2004 30 ja 31 §:n mukaisesti.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Oikeusapu kattaa lain nro 34/2004 16 §:ssä tarkoitettut menot, jotka ovat seuraavat:

tuomioistuinmaksut ja muut oikeudenkäynnin kuluissa syntyvät kustannukset

oikeusavustajan palkkioiden maksaminen

tuomioistuimen nimittämän oikeusavustajan palkkioiden maksaminen

tuomioistuinmaksujen ja muiden oikeudenkäynnin kuluissa syntyvien kustannusten maksaminen erissä

oikeusavustajan palkkioiden maksaminen erissä

tuomioistuimen nimittämän oikeusavustajan palkkioiden maksaminen erissä

tuomioistuimen nimittämän täytäntöönpanoviranomaisen kulut

kustannukset, jotka aiheutuvat siitä, että asia on luonteeltaan rajat ylittävä, jos hakija asuu toisessa jäsenvaltiossa.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa lopuista kustannuksista?

Lain nro 34/2004 29 §:n 4 ja 5 momentin mukaan hakijan on maksettava kaikki jäljelle jääneet kustannukset. Edellä sanottu ei estä hakijaa saamasta korvausta asianosaiskuluista oikeudenkäyntikuluista annetun asetuksen 26 §:n mukaisesti, jos hakija voittaa asiansa.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Kyllä, oikeusapu pysyy voimassa muutoksenhakua varten ja kattaa kaikki myöhemmät siihen tapaukseen liittyvät menettelyt, johon oikeusapu on myönnetty.

Oikeusapu koskee myös pääasiaa, jos se myönnetään johonkin tapaukseen liittyvään menettelyyn. Oikeusapu jää voimaan myös tuomioistuimen päätöksellä määrättyjä täytäntöönpanomenettelyjä varten sellaisessa menettelyssä, johon on myönnetty oikeusapua – ks. lain nro 34/2004 18 §.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Kyllä, oikeusapu voidaan peruuttaa kokonaan tai osittain ennen oikeudellisen menettelyn päättymistä lain nro 34/2004 10 §:ssä säädetyissä tapauksissa.

Tämä koskee tapauksia, joissa hakija tai hänen perheenjäsenensä saa riittävästi varoja. Tässä tapauksessa hakijan velvollisuutena on ilmoittaa, että hän pärjää ilman oikeussuojaa joko kokonaan tai osittain. Muutoin hänelle saatetaan määrätä asianmukaisia seuraamuksia.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Jos sosiaaliturvatoimisto päättää hylätä hakemuksen joko kokonaan tai osittain, sen on ilmoitettava aikeestaan hakijalle kirjallisesti ja annettava hakijalle kymmenen päivää aikaa vastata aiottuun hylkäämispäätökseen. Hakija voi toimittaa vastauksensa yhteydessä asiakirjoja, jotka puuttuivat alkuperäisestä hakemuksesta tai jotka vahvistavat hänen perusteensa hakea oikeusapua. Jos hakija ei esitä vastausta kymmenen työpäivän kuluessa, päätöksestä tulee lopullinen eikä hakijalle lähetetä enää uutta kirjettä – ks. lain nro 34/2004 37 §, jossa viitataan Portugalin hallintomenettelylakiin (*Código do Procedimento Administrativo*).

Hakija voi riitauttaa sosiaaliturvatoimiston päätöksen tuomioistuimessa. Tässä tapauksessa hakijan on toimitettava riitauttamista koskeva kirjallinen pyyntö päätöksen tehneelle sosiaaliturvatoimistolle 15 päivän kuluessa. Sosiaaliturvatoimisto voi kumota päätöksen. Jos päätöstä ei kumota, sosiaaliturvatoimiston on saatettava asia tuomioistuimen käsiteltäväksi – ks. lain nro 34/2004 26–28 §.

17 Keskeyttääkö oikeusapuhakemus vanhentumisaajan kulumisen?

Kyllä, oikeusavun pyytäminen voi vaikuttaa lykkäävästi vanhentumisaikaan.

Kun oikeusapuhakemus oikeusavustajan saamiseksi on toimitettu ja tämän pyynnön vahvistava asiakirja on liitetty tapaukseen liittyvään menettelyyn, kuluva vanhentumisaika keskeytyy viiden päivän kuluessa siitä päivästä, jona oikeusapuhakemus on toimitettu (29. heinäkuuta 2004 annetun lain nro 23/2004 33 §:n 4 momentti ja siviililain 323 §:n 1 ja 2 momentti).

Tätä asiaa koskeviin oikeuskäytäntöihin voi tutustua seuraavien tapausten kautta:

– Lissabonin ylioikeus (*Tribunal da Relação de Lisboa*)

 [Processo 439/11.5TTLRS.L1-4](#)

 [Processo 7637/17.7T8LSB.L1-2](#)

– Korkein oikeus (*Supremo Tribunal de Justiça*)

 [Processo 31/14.3TTCBR.C3.S1](#)

Huom.

Näillä tietosivuilla esitetyt tiedot eivät sido siviili- ja kauppaoikeuden alan Euroopan oikeudellisen verkoston yhteyspisteitä, tuomioistuuja tai muita laitoksia tai viranomaisia. Ne eivät korvaa voimassa olevaan lainsäädäntöön perehtymistä. Tietoja päivitetään säännöllisesti muun muassa oikeuskäytännön kehittymisen myötä.

Päivitetty viimeksi: 13/03/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Oikeusapu - Romania

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Julkista oikeusapua voidaan antaa seuraavissa muodoissa:

a) nimetyn tai valitun asianajajan edustuksesta, oikeusavusta ja tarvittaessa puolustuksesta perittävän maksun maksaminen sen varmistamiseksi, että jotakin oikeutta tai oikeutettua etua voidaan käyttää tuomioistuimessa, että oikeus tai oikeutettu etu voidaan turvata tai että riita-asia voidaan välttää, jäljempänä 'asianajajan apu'

b) menettelyn ajan tuomioistuimen tai oikeusviranomaisen suostumuksella toimineen asiantuntijan, kääntäjän tai tulkin palkkion maksaminen, jos tällainen maksu on julkista oikeusapua hakevan henkilön vastuulla

c) haastemiehen palkkion maksaminen

d) lain mukaiset oikeudenkäyntikuluihin liittyvät vapautukset, vähennykset, maksuaikataulun muuttamiset tai maksujen lykkäämiset, myös täytäntöönpanovaiheessa.

Jos julkista oikeusapua annetaan EU-maiden kansalaisille tai muille henkilöille, joiden kotipaikka tai asuinpaikka on jonkin EU-maan alueella, hyväksyttyyn julkiseen oikeusapuun voivat sisältyä myös

a) tuomioistuimen tai oikeusviranomaisen asian ratkaisemiseksi pyytämien, etuudensaaajan toimittamien asiakirjojen kääntämisestä aiheutuvien kustannusten sekä toimitettujen tai vastaanotettujen asiaan liittyvien pyyntöjen ja asiakirjojen kääntämisestä aiheutuvien kustannusten vapauttaminen laillistamismuodollisuudesta tai muusta vastaavasta muodollisuudesta

b) tuomioistuimen tai oikeusviranomaisen käsittelyn vireillä olevan menettelyn tulkkipalvelut

c) oikeusavun saajalle tai muulle henkilölle aiheutuvat matkakulut, jotka syntyvät siitä, että oikeusavun saajan tai muun henkilön on matkustettava Romaniaan tuomioistuimen tai oikeusviranomaisen pyynnöstä, tai siitä, että laki edellyttää jommankumman henkilön pakollista läsnäoloa.

Tukikelpoisella henkilöllä, joka täyttää kysymyksessä 3 esitetyt vaatimukset, on myös oikeus saada korvaus sovittelijalle maksetusta maksusta, jos hän pystyy todistamaan, että hän on käynyt läpi sovittelumenettelyn ennen oikeudenkäynnin vireillepanoa tai että hän on pyytänyt sovittelua menettelyn aloittamisen jälkeen mutta ennen ensimmäistä kuulemispäivää.

Julkista oikeusapua voidaan myöntää joko erikseen tai kumulatiivisesti missä tahansa edellä mainitussa muodossa. Asianajajan, asiantuntijan, kääntäjän, tulkin tai haastemiehen missä tahansa muodossa antaman julkisen oikeusavun arvo, joko erikseen tai kumulatiivisesti, ei saa ylittää yhden vuoden 12 kansallisen bruttovähimmäispalkan enimmäismäärää sen vuoden osalta, jona oikeusapuhakemus on tehty.

(Julkisesta oikeusavusta annetun hallituksen erityisasetuksen nro 51/2008, sellaisena kuin se on hyväksytty lailla nro 193/2008, muutettuna ja täydennettynä, 6, 7, 20 ja 44 §.)

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Julkinen oikeusapu on valtion myöntämää apua, jonka tarkoituksena on taata oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja yhdenvertainen oikeus päästä käsiksi oikeustoimiin, joilla turvataan tiettyjen oikeuksien tai oikeutettujen etujen saaminen oikeudellisin keinoin, mukaan lukien tuomioistuinten päätösten tai muiden täytäntöönpanoasiakirjojen täytäntöönpano.

(Julkisesta oikeusavusta annetun hallituksen erityisasetuksen nro 51/2008, sellaisena kuin se on hyväksytty lailla nro 193/2008, muutettuna ja täydennettynä, 1 §.)

3 Kuka voi saada oikeusapua?

Kuka tahansa luonnollinen henkilö, joka ei kykene selviytymään tiettyjen menettelyjen oikeudenkäyntikuluista tai sellaisista oikeudellisen neuvonnan kuluista, jotka johtuvat oikeuden tai oikeutetun edun turvaamisesta tuomioistuimessa, voi hakea julkista oikeusapua, jotta hänen tai hänen perheensä elatusturva ei vaarannu.

Perheellä tarkoitetaan puolisoita, lapsia tai muita enintään 18-vuotiaita suoraan alenevassa polvessa olevia sukulaisia, jotka ovat taloudellisesti riippuvaisia hakijasta, sekä yli 18-vuotiaita mutta kuitenkin enintään 26-vuotiaita lapsia tai muita suoraan alenevassa polvessa olevia sukulaisia, jos he yhä opiskelevat ja ovat taloudellisesti riippuvaisia hakijasta. Perheenjäsenenä pidetään myös henkilöä, joka jakaa koti- tai asuinpaikan tai kotitalouden hakijan, tämän alle 18-vuotiaiden lasten tai suoraan alenevassa polvessa olevien sukulaisten, jotka ovat taloudellisesti riippuvaisia hakijasta, kanssa tai yli 18-vuotiaiden mutta enintään 26-vuotiaiden lasten tai muiden suoraan alenevassa polvessa olevien sukulaisten kanssa, jos nämä lapset ja muut sukulaiset yhä opiskelevat tai ovat taloudellisesti riippuvaisia hakijasta.

Henkilöt, joiden keskimääräinen kuukausittainen nettotulo perheenjäsentä kohden on alle 500 Romanian leuta hakemuksen jättämistä edeltävien kahden kuukauden aikana, ovat oikeutettuja julkiseen oikeusapuun. Tässä tapauksessa valtio maksaa julkisen oikeusavun määrän kokonaisuudessaan. Jos keskimääräinen kuukausittainen nettotulo perheenjäsentä kohden hakemuksen jättämistä edeltäneiden kahden kuukauden aikana on alle 800 Romanian leuta, valtio maksaa 50 prosentin osuuden julkisen oikeusavun määrästä. Tulokynnyksiä ja julkisena oikeusapuna annettavaa enimmäismäärää voidaan tarkistaa hallituksen päätöksellä.

Julkista oikeusapua voidaan myöntää myös muissa tapauksissa suhteessa hakijan tarpeisiin, jos tosiasialliset tai arvioidut oikeudenkäyntikulut todennäköisesti rajoittavat hakijan tehokasta oikeussuojaa, mukaan lukien erilaiset asumiskustannukset Romanian ja sen EU-maan välillä, jossa hakijan kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka on.

Tuloja määritettäessä otetaan huomioon kaikki säännölliset tulot, kuten palkat, avustukset, palkkiot, eläkkeet, vuokrat, kauppatuotot tai tuotot, jotka ovat peräisin itsenäisestä ammatinharjoittamisesta, sekä muut säännöllisesti maksettavat määrät, kuten vuokrat ja elatusvelvoitteet.

Julkinen oikeusapu myönnetään hakijan taloudellisesta asemasta riippumatta, jos erityisessä laissa säädetään oikeudesta oikeusapuun tai maksuttomaan oikeusapuun suojatoimenpiteenä esimerkiksi vähemmistöön kuulumisen, vammaisuuden, tietyn aseman tai muiden erityisolosuhteiden vuoksi. Tässä tapauksessa julkinen oikeusapu myönnetään ilman tuloperusteiden täyttymistä mutta ainoastaan tiettyjen sellaisten oikeuksien tai oikeutettujen etujen suojaamiseksi tai tunnustamiseksi, jotka johtuvat erityisolosuhteista tai liittyvät erityisolosuhteisiin, jotka oikeuttavat oikeusavun tai ilmaisen oikeusavun oikeuden tunnustamisen lain mukaisesti.

Oikeus julkiseen oikeusapuun lakkaa, jos osapuoli kuolee tai hänen taloudellinen asemansa paranee siinä määrin, että hänellä on varaa maksaa oikeudenkäyntikulut.

(Julkisesta oikeusavusta annetun hallituksen erityisasetuksen nro 51/2008, sellaisena kuin se on hyväksytty lailla nro 193/2008, muutettuna ja täydennettynä, 2, 4, 5, 8–10, 21, 50, 81 ja 101 §.)

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Hallituksen erityisasetuksen mukaista julkista oikeusapua myönnetään siviili-, kauppa-, hallinto-, työ- ja sosiaaliturva-asioissa sekä muissa asioissa, lukuun ottamatta rikosasioita.

(Julkisesta oikeusavusta annetun hallituksen erityisasetuksen nro 51/2008, sellaisena kuin se on hyväksytty lailla nro 193/2008, muutettuna ja täydennettynä, 3 §.)

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Oikeusapuun liittyvästä kiireellisestä menettelystä ei ole säädetty erikseen.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Tämän luvun mukaisesti jätetyt julkista oikeusapua koskevat hakemukset laaditaan erityisasetuksen liitteessä olevan hakulomakkeen mukaisesti *(julkisesta oikeusavusta annetun hallituksen erityisasetuksen nro 51/2008, sellaisena kuin se on hyväksytty lailla nro 193/2008, muutettuna ja täydennettynä, 49 §)*.

LOMAKE

oikeusavun hakemiseen toisessa EU-maassa

Ohjeet:

1. Lue nämä ohjeet huolellisesti ennen kuin täytät hakemuslomakkeen.
2. Kaikki tässä lomakkeessa pyydetyt tiedot on annettava.

3. Epätarkat, paikkaansapitämättömät tai puutteelliset tiedot saattavat hidastaa hakemuksen käsittelyä.
4. Väärien tai puutteellisten tietojen esittäminen hakemuksessa saattaa johtaa kielteisiin oikeudellisiin seuraamuksiin. Esimerkiksi oikeusapuhakemus voidaan hylätä tai hakija voi joutua vastaamaan rikossyytteen.
5. Liitä hakemukseen kaikki todistusasiakirjat.
6. Muista, että tämä hakemus ei vaikuta oikeudellisten menettelyjen aloittamiselle tai muutoksenhauille asetettuihin määräaikoihin.
7. Päivää ja allekirjoita hakemuslomake.
- A.1. Oikeusavun hakijaa koskevat tiedot
- Suku- ja etunimet
- Syntymäaika ja -paikka
- Henkilötodistuksen numero
- Osoite
-
- Puhelin/faksi/sähköposti
- A.2. Ala-ikäisen tai muuten vajaavaltaisen hakijan edustajan tiedot
- Suku- ja etunimet
- Syntymäaika ja -paikka
- Henkilötodistuksen numero
- Osoite
- Puhelin/faksi/sähköposti
- A.3. Hakijan oikeudellista edustajaa (asianajaja, asiamies yms.) koskevat tiedot
- Suku- ja etunimet
- Osoite
- Puhelin/faksi/sähköposti
- B. Tiedot riita-asiasta, jossa oikeusapua haetaan
- Liitä oheen jäljennökset todistusasiakirjoista.
- B.1. Asian luonne (esim. avioero, lasten huolto, työ, liiketoiminta, kuluttajansuoja)
- B.2. Asiassa kyseessä oleva arvo, jos se voidaan ilmaista rahassa (määritä valuutta)
- B.3. Kuvaus riita-asian olosuhteista, muun muassa tapauksen tosiseikkojen tapahtumipaikka ja ajankohta sekä näyttö (esim. todistajien nimet)
- C. Menettelyä koskevat tiedot
- Liitä oheen jäljennökset todistusasiakirjoista.
- C.1. Oletko riita-asiassa kantajana vai vastaajana?
- Kuvaus esitetystä kanteesta
-
- Vastapuolen nimi ja yhteystiedot
-
- C.2. Mahdolliset erityiset syyt, joiden vuoksi pyydetään hakemuksen kiireellistä käsittelyä, esimerkiksi menettelyjen aloittamiselle asetetut määräajat
- C.3. Täsmennä, mitä kuluja korvauksen olisi katettava
-
- ☐ a) asianajajan apu
-
- ☐ b) asiantuntijan maksu
-
- ☐ c) sellaisen kääntäjän tai tulkin maksu, johon on turvauduttu menettelyn aikana
-
- ☐ d) haastemiehen maksu
-
- ☐ e) lain mukaiset vapautukset, vähennykset, maksuaikataulun muuttamiset tai maksujen lykkäämiset, jotka liittyvät oikeudenkäyntikulujen maksuihin tai takuumaksuihin, mukaan lukien täytäntöönpanovaiheessa suoritettavat maksut ja takuut.
- C.4. Täsmennä, onko oikeusapu tarpeen seuraavista syistä:
-
- ☐ Apu (neuvonta ja/tai edustaja) tuomioistuimen ulkopuolista menettelyä varten
-
- ☐ Apu (neuvonta ja/tai edustaja) tuomioistuinmenettelyä varten
-
- ☐ Apu (neuvonta ja/tai edustaja) meneillään olevaan oikeudenkäyntiin; tällöin ilmoitetaan
- kirjausnumero
- käsittelyajankohdat
- tuomioistuimen nimi
- tuomioistuimen osoite
-
- ☐ Apu (neuvonta ja/tai edustaja) oikeusmenettelyssä, joka koskee muutoksenhakua tuomioistuimen päätökseen; tällöin ilmoitetaan
- tuomioistuimen nimi
- päätöksen päivämäärä
- syy avun pyytämiseen
- muutoksenhaku tuomioon
-
- ☐ Apu (neuvonta ja/tai edustaja) täytäntöönpanomenettelyssä; tällöin ilmoitetaan
- tuomioistuimen nimi

E.1. Keskimääräisiä kuukausitulojaI. HakijaII. Puoliso taiIII. HuollettavatIV. Hakijaa koskevat tiedot									
kumppani			henkilöt		taloudellisesti				
tukevat									
			henkilöt						
Palkat,									
korvaukset:									
Liikevoitto:									
Eläkkeet:									
Tulot:									
Valtion avustukset:									

1. tuet:									
2. työttömyysavustukset									
ja									
sosiaalivakuutus:									
Pääomatulo									
(irtain									
omaisuus,									
kiinteistöt):									
Muut tulot:									
YHTEENSÄ:									

E.2. Varallisuuden										II. Hakija										III. Puoliso tai										III. Huollettavat										IV. Hakijaa									
larvo										kumppani										henkilöt										taloudellisesti																			
																				tukevat																													
																														henkilöt																			
Vakituisena asuntona																																																	
käytetty asunto:																																																	
Muut kiinteistöt:																																																	
Maaomaisuus:																																																	
Säästöt:																																																	
Osakkeet:																																																	
Moottoriajoneuvot:																																																	
Muut varat:																																																	
YHTEENSÄ:																																																	

E.3. Kuukausi-										II. Hakija										III. Puoliso tai										III. Huollettavat										IV. Hakijaa									
menot																				kumppani										henkilöt										taloudellisesti									
																														tukevat																			
																																								henkilöt									
Tulovero:																																																	
Sosiaaliturva-																																																	
maksut:																																																	
Paikallishallintoverot:																																																	
Asuntolainojen																																																	
lyhennykset:																																																	
Vuokrat ja																																																	
asuntomenot:																																																	
Koulu-																																																	
maksut:																																																	
Koulutus																																																	
Lastenhoito-																																																	
kustannukset:																																																	
Velkojen maksu:																																																	
Lainojen																																																	

lyhennykset:					
Lailliseen veloitteeseen perustuva					
toiselle henkilölle					
maksettava elatusapu:					
Muut kustannukset:					
YHTEENSÄ:					

Vakuutan, että antamani tiedot ovat paikkansapitävät ja täydelliset. Sitoudun ilmoittamaan hakemusta käsittelevälle viranomaiselle viipymättä kaikista muutoksista taloudelliseen tilanteeseeni.

Paikka

Päivämäärä

Allekirjoitus

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Julkista oikeusapua koskeva hakemus esitetään kirjallisena. Siihen on sisällytettävä maininta siitä, missä asiassa ja missä muodossa julkista oikeusapua haetaan, hakijan henkilöllisyys, henkilötunnus ja kotipaikka sekä hakijan ja hänen perheensä taloudellinen asema. Mukaan liitetään perusteena olevat asiakirjat hakijan ja hänen perheensä tuloista sekä todisteet elatus- tai maksuvelvoitteista. Hakemukseen liitetään myös hakijan kunnian ja omantunnon kautta antama vakuutus siitä, onko hän saanut julkista oikeusapua viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana, sekä missä muodossa, miksi ja kuinka paljon apua on saatu.

Tuomioistuin voi pyytää osapuolilta selvennyksiä ja todisteita. Se voi myös pyytää kirjallisia tietoja toimivaltaisilta viranomaisilta.

Tuomioistuimen ulkopuolinen oikeusapu myönnetään kunkin asianajajayhdistyksen yhteyteen perustetussa oikeusaputoimistossa sellaisen hakemuksen perusteella, jonka malli on oikeusavun koordinoituyksikön hyväksymä. Hakemukseen sisältyy maininta oikeusapuhakemuksen kohteesta ja luonteesta, hakijan henkilöllisyydestä, henkilötunnuksesta ja kotipaikasta sekä hakijan ja hänen perheensä taloudellisesta asemasta. Hakemukseen liitetään perusteena olevat asiakirjat hakijan ja hänen perheensä tuloista sekä todisteet elatus- tai maksuvelvoitteista.

Hakemukseen liitetään myös hakijan kunnian ja omantunnon kautta antama vakuutus siitä, onko hän saanut julkista oikeusapua viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana, sekä missä muodossa, miksi ja kuinka paljon apua on saatu.

Hakija esittää todisteet taloudellisesta asemastaan pääasiassa seuraavilla asiakirjoilla:

todistus hakijan ja hänen perheenjäsentensä tuloista

perherekisteri ja tarvittaessa lasten syntymätodistukset

tarvittaessa todistus hakijan tai hänen lapsensa vammaisuudesta

kunnian ja omantunnon kautta annettu vakuutus, josta käy ilmi, että hakija ja hänen muut perheenjäsenensä eivät saa muita tuloja

kunnian ja omantunnon kautta annettu vakuutus hakijan ja hänen perheensä varallisuustilanteesta

kunnian ja omantunnon kautta annettu vakuutus, jossa hakija ja/tai toinen vanhempi ilmoittaa, että lasta ei ole annettu tai asetettu toisen valtuutetun

yksityisen tahon, julkisen palvelun tai oikeushenkilön hoitoon

toimivaltaiten viranomaisten antama todistus hakijan tai tarvittaessa hänen muiden perheenjäsentensä nimissä olevasta verotettavasta omaisuudesta

muut asiakirjat, jotka ovat tarpeen oikeusapuoikeuden vahvistamiseksi lain mukaisesti.

(Julkisesta oikeusavusta annetun hallituksen erityisasetuksen nro 51/2008, sellaisena kuin se on hyväksytty lailla nro 193/2008, muutettuna ja täydennettynä, 14 § ja asianajajan ammatin järjestämisestä ja harjoittamisesta annetun lain nro 51/1995, sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä, 73 §.)

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Oikeusapuhakemus osoitetaan sille toimivaltaiselle tuomioistuimelle, joka käsittelee sen asian, jota varten tukea haetaan. Tuomion täytäntöönpanoon liittyvä julkista oikeusapua koskeva hakemus kuuluu täytäntöönpanevan tuomioistuimen toimivallan alaisuuteen. Jos toimivaltaista tuomioistuinta ei voida määrittää, ratkaisun tekee alueellinen tuomioistuin, jonka alueella hakijan koti- tai asuinpaikka on.

Jos julkista oikeusapua pyydetään meneillään olevassa oikeuskäsittelyssä, julkista oikeusapua koskevat hakemukset ratkaisee tarvittaessa päähakemuksen käsittelystä vastuussa oleva kokoonpano.

Julkinen oikeusapu voidaan myöntää milloin tahansa menettelyn aikana siitä päivästä alkaen, jona asianomainen jättää hakemuksen, ja oikeusapu säilyy koko sen menettelyn ajan, jota varten sitä on pyydetty. Julkista oikeusapua koskevasta hakemuksesta ei peritä leimausveroa.

Julkista oikeusapua voidaan myöntää muutoksenhakumenettelyyn uudella hakemuksella. Muutoksenhakumenettelyyn liittyvä julkista oikeusapua koskeva hakemus osoitetaan sille tuomioistuimelle, jonka tuomioon haetaan muutosta muutoksenhakuajan sisällä, ja sen ratkaisee kiireellisesti muu kokoonpano kuin se, joka ratkaisi pääasian.

Kun hakija jättää oikeusapuhakemuksen, muutoksenhaku aika keskeytetään vain, jos hakija toimittaa todistusasiakirjat enintään kymmenen päivän kuluessa. Uusi muutoksenhaku aika alkaa siitä päivästä, jona julkista oikeusapua koskevan hakemuksen päätös annetaan tiedoksi, tai tarvittaessa siitä, kun hakemuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä tehdään muutoksenhaku.

Jos oikeusapuhakemus hyväksytään, tuomioistuin ilmoittaa tästä välittömästi hakijalle ja asianajajayhdistykselle. Asianajajayhdistyksen on 48 tunnin kuluessa nimitettävä asianajaja, jolla on tapauksessa oikeus hakea muutosta missä tahansa muutoksenhakutuomioistuimessa. Asianajajan nimityspäivä ja tiedot annetaan tiedoksi tuomioistuimelle ja hakijalle enintään 48 tunnin kuluessa. Uusi muutoksenhaku aika alkaa siitä päivästä, jona asianajaja nimitetään.

Tuomioistuimen ulkopuolinen oikeusapu myönnetään kunkin asianajajayhdistyksen yhteyteen perustetussa oikeusaputoimistossa sellaisen hakemuksen perusteella, jonka malli on oikeusavun koordinoituyksikön hyväksymä. Hakemukseen sisältyy maininta oikeusapuhakemuksen kohteesta ja luonteesta, hakijan henkilöllisyydestä, henkilötunnuksesta ja kotipaikasta sekä hakijan ja hänen perheensä taloudellisesta asemasta. Hakemukseen liitetään perusteena olevat asiakirjat hakijan ja hänen perheensä tuloista sekä todisteet elatus- tai maksuvelvoitteista.

Hakemukseen liitetään myös hakijan kunnian ja omantunnon kautta antama vakuutus siitä, onko hän saanut julkista oikeusapua viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana, sekä missä muodossa, miksi ja kuinka paljon apua on saatu.

Tuomioistuimen ulkopuolista apua koskeva hakemus toimitetaan oikeusaputoimistolle, ja se ratkaistaan tapauksen mukaan enintään 15 työpäivän kuluessa myöntämisestä tai epäämisestä koskevan päätöksen kirjaamispäivästä. Päätös annetaan hakijalle tiedoksi viiden työpäivän kuluessa päätöksen antamispäivästä.

Tuomioistuimen ulkopuolista oikeusapua koskevan hakemuksen hylkäämistä koskevaan päätökseen voidaan hakea muutosta asianajajayhdistyksen hallitukselta viiden päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta. Asianajajayhdistyksen hallitus ratkaisee hylkäämispäätöksestä tehdyn muutoksenhaun kiireellisesti asianajajayhdistyksen hallituksen ensimmäisessä kokouksessa.

(Julkisesta oikeusavusta annetun hallituksen erityisasetuksen nro 51/2008, sellaisena kuin se on hyväksytty lailla nro 193/2008, muutettuna ja täydennettynä, 11–13 § ja asianajajan ammatin järjestämisestä ja harjoittamisesta annetun lain nro 51/1995, sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä, 73 §.)

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Tuomioistuin päättää oikeusapuhakemuksesta kutsumatta osapuolia, ja asiasta annetaan perusteltu päätös. Asianomainen osapuoli voi viiden päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta jättää uudelleentarkasteluhakemuksen päätökseen, jolla oikeusapuhakemus hylätään. Toinen kokoonpano käsittelee muutoksenhakupyynnön, ja tuomioistuin tekee peruuttamattoman päätelmän.

Jos oikeusapuhakemus hyväksytään niin, että oikeusapu annetaan asianajajan avun muodossa, hakemus ja hyväksymispäätös lähetetään välittömästi kyseisen tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvan alueen asianajajayhdistyksen puheenjohtajalle. Asianajajayhdistyksen puheenjohtaja tai asianajaja, jonka puheenjohtaja on valtuuttanut hoitamaan tämän tehtävän, nimittää oikeusapurekisteriin merkityn asianajajan kolmen päivän kuluessa. Hän lähettää asianajajalle päätöksen nimitysilmoituksen yhteydessä. Asianajajayhdistyksen puheenjohtajan on myös ilmoitettava nimitetyn asianajajan nimi julkisen oikeusavun saajalle. Julkisen oikeusavun saaja voi lain nojalla itse pyytää tietyn asianajajan nimittämistä asianajajan suostumuksella.

Tuomioistuimen ulkopuolista apua koskeva hakemus toimitetaan asianajajayhdistyksen sisäiseen oikeusaputoimistoon, ja hakemus ratkaistaan 15 työpäivän kuluessa tapauksen mukaan myöntämistä tai epäämistä koskevan päätöksen kirjaamispäivästä. Päätös annetaan hakijalle tiedoksi viiden työpäivän kuluessa päätöksen antamispäivästä. Asianomaisen asianajajayhdistyksen puheenjohtaja nimittää asianajajan asianajajayhdistyksen oikeusapurekisteristä tuomioistuimen ulkopuolisen oikeusavun myöntämistä koskevan päätöksen nojalla. Asianajajayhdistyksen puheenjohtaja voi mahdollisuuksien mukaan hyväksyä oikeusavun saajan valitseman asianajajan antamaan oikeusapua.

(Julkisesta oikeusavusta annetun hallituksen erityisasetuksen nro 51/2008, sellaisena kuin se on hyväksytty lailla nro 193/2008, muutettuna ja täydennettynä, 15 § ja asianajajan ammatin järjestämisestä ja harjoittamisesta annetun lain nro 51/1995, sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä, 73 §.)

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Asianajajan avun muodossa annettava julkinen oikeusapu myönnetään noudattaen asianajajan ammatin järjestämisestä ja harjoittamisesta annettua lakia nro 51/1995, sellaisena kuin se on uudelleen julkaistuna, muutettuna ja täydennettynä, jossa käsitellään oikeusapua ja maksutonta oikeusapua.

Jos oikeusapuhakemus hyväksytään niin, että oikeusapu annetaan asianajajan avun muodossa, hakemus ja hyväksymispäätös lähetetään välittömästi kyseisen tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvan alueen asianajajayhdistyksen puheenjohtajalle. Asianajajayhdistyksen puheenjohtaja tai asianajaja, jonka puheenjohtaja on valtuuttanut hoitamaan tämän tehtävän, nimittää oikeusapurekisteriin merkityn asianajajan kolmen päivän kuluessa. Hän lähettää asianajajalle päätöksen nimitysilmoituksen yhteydessä. Asianajajayhdistyksen puheenjohtajan on myös ilmoitettava nimitetyn asianajajan nimi julkisen oikeusavun saajalle. Julkisen oikeusavun saaja voi lain nojalla itse pyytää tietyn asianajajan nimittämistä asianajajan suostumuksella.

Asianajajan apu voi olla myös tuomioistuimen ulkopuolista apua, joka koostuu neuvonnasta, pyyntöjen, vetoomusten tai ilmoitusten tekemisestä tai muun tällaisen oikeudellisen toimen aloittamisesta. Asianajaja voi myös edustaa asiakkaita sellaisten viranomaisisten tai elinten edessä, jotka eivät ole oikeusviranomaisia tai sellaisia viranomaisia, joilla on tuomiovaltaa, niin, että tiettyjen oikeuksien tai oikeutettujen etujen käyttäminen pystytään varmistamaan. Tuomioistuimen ulkopuolisen avun on johdettava siihen, että hakija saa selkeää, helposti käsiteltävää tietoa toimivaltaisista elimistä koskevien voimassa olevien säännösten mukaisesti. Mahdollisuuksien mukaan hänelle annetaan tietoa lainmukaisista vaatimuksista, määräajoista ja menettelyistä oikeuden tai edun tunnustamiseksi, myöntämiseksi tai käyttämiseksi hakijan väitteiden mukaisesti. Tuomioistuimen ulkopuolista apua annetaan lain nro 51/1995, sellaisena kuin se on uudelleen julkaistuna, muutettuna ja täydennettynä, mukaisesti.

Tuomioistuimen ulkopuolista apua koskeva hakemus toimitetaan asianajajayhdistyksen sisäiseen oikeusaputoimistoon, ja hakemus ratkaistaan 15 työpäivän kuluessa tapauksen mukaan myöntämistä tai epäämistä koskevan päätöksen kirjaamispäivästä. Päätös annetaan hakijalle tiedoksi viiden työpäivän kuluessa päätöksen antamispäivästä. Tuomioistuimen ulkopuolista oikeusapua koskevan hakemuksen hylkäämistä koskevaan päätökseen voidaan hakea muutosta asianajajayhdistyksen hallitukselta viiden päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta. Asianajajayhdistyksen hallitus ratkaisee hylkäämispäätöksestä tehdyn muutoksenhauksen kiireellisesti asianajajayhdistyksen hallituksen ensimmäisessä kokouksessa.

Asianomaisen asianajajayhdistyksen puheenjohtaja nimittää asianajajan asianajajayhdistyksen oikeusapurekisteristä tuomioistuimen ulkopuolisen oikeusavun myöntämistä koskevan päätöksen nojalla. Asianajajayhdistyksen puheenjohtaja voi mahdollisuuksien mukaan hyväksyä oikeusavun saajan valitseman asianajajan antamaan oikeusapua.

Kun oikeusapuhakemus hyväksytään asiantuntijalle, kääntäjälle tai tulkille maksettavan maksun muodossa, oikeusavun hyväksymispäätöksessä vahvistetaan myös maksettava alustava maksu. Tuomioistuin määrittää lopullisen maksun sen palvelun tarjoamisen jälkeen, josta alustava maksu on maksettu.

Kun oikeusapuhakemus hyväksytään haastemiehelle maksettavan maksun muodossa, oikeusavun hyväksymispäätöksessä vahvistetaan myös haastemiehelle maksettava alustava maksu sen mukaan, kuinka monimutkainen asia on kyseisenä päivänä. Hakemus ja sen hyväksymispäätös lähetetään mahdollisimman pian kyseisen tuomioistuimen alueellisen tuomiovallan piiriin kuuluvalla alueellisella haastemiesyhdistykselle. Alueellisen haastemiesyhdistyksen hallituksen on kolmen päivän kuluessa nimitettävä haastemies, jolle lähetetään päätös ja nimitysilmoitus. Haastemiesyhdistyksen puheenjohtajan on myös ilmoitettava nimitetyn haastemiehen nimi julkisen oikeusavun saajalle. Julkisen oikeusavun saaja voi itse pyytää tietyn aluetason haastemiehen nimittämistä.

Kun haastemies on täyttänyt lain ja sen säännösten mukaiset velvollisuutensa, tuomioistuin määrittää haastemiehen pyynnöstä lopullisen maksun tapauksen monimutkaisuuden ja suoritettujen töiden määrän perusteella ja laissa säädettyjen maksujen rajoissa.

Kun oikeudenkäyntikuluihin liittyviä helpotuksia koskeva hakemus hyväksytään, päätöksessä määritetään tapauksesta riippuen joko vapautus maksusta, maksun alennus, maksuääräaika ja maksuerien arvo. Jos maksettavat oikeudenkäyntikulut ylittävät hakijan perheen oikeusapuhakemuksen jättämistä edeltävän kuukauden nettokuukausitulojen kaksinkertaisen arvon, maksu porrastetaan siten, että maksettava kuukausierä on enintään puolet perheen nettotuloista, ellei tuomioistuin katso tarpeelliseksi myöntää muuta, edullisempaa apumuotoa. Oikeudenkäyntikulujen maksaminen voidaan porrastaa enintään 48 kuukausittaiseen erään.

(Julkisesta oikeusavusta annetun hallituksen erityisasetuksen nro 51/2008, sellaisena kuin se on hyväksytty lailla nro 193/2008, muutettuna ja täydennettynä, 23–25 ja 32–35 § ja asianajajan ammatin järjestämisestä ja harjoittamisesta annetun lain nro 51/1995, sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä, 71 ja 73 §.)

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Asianajajan avun muodossa annettava julkinen oikeusapu myönnetään noudattaen asianajajan ammatin järjestämisestä ja harjoittamisesta annettua lakia nro 51/1995, sellaisena kuin se on uudelleen julkaistuna, muutettuna ja täydennettynä, jossa käsitellään oikeusapua ja maksutonta oikeusapua.

Jos oikeusapuhakemus hyväksytään niin, että oikeusapu annetaan asianajajan avun muodossa, hakemus ja hyväksymispäätös lähetetään välittömästi kyseisen tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvan alueen asianajajayhdistyksen puheenjohtajalle. Asianajajayhdistyksen puheenjohtaja tai asianajaja, jonka puheenjohtaja on valtuuttanut hoitamaan tämän tehtävän, nimittää oikeusapurekisteriin merkityn asianajajan kolmen päivän kuluessa. Hän lähettää asianajajalle päätöksen nimitysilmoituksen yhteydessä. Asianajajayhdistyksen puheenjohtajan on myös ilmoitettava nimitetyn asianajajan nimi julkisen oikeusavun saajalle. Julkisen oikeusavun saaja voi lain nojalla itse pyytää tietyn asianajajan nimittämistä asianajajan suostumuksella.

Asianomaisen asianajajayhdistyksen puheenjohtaja nimittää asianajajan asianajajayhdistyksen oikeusapurekisteristä tuomioistuimen ulkopuolisen oikeusavun myöntämistä koskevan päätöksen nojalla. Asianajajayhdistyksen puheenjohtaja voi mahdollisuuksien mukaan hyväksyä oikeusavun saajan valitseman asianajajan antamaan oikeusapua.

(Julkisesta oikeusavusta annetun hallituksen erityisasetuksen nro 51/2008, sellaisena kuin se on hyväksytty lailla nro 193/2008, muutettuna ja täydennettynä, 23 ja 35 § ja asianajajan ammatin järjestämisestä ja harjoittamisesta annetun lain nro 51/1995, sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä, 71 ja 73 §.)

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Julkista oikeusapua voidaan antaa seuraavissa muodoissa:

a) nimetyn tai valitun asianajajan edustuksesta, oikeusavusta ja tarvittaessa puolustuksesta perittävän maksun maksaminen sen varmistamiseksi, että jotakin oikeutta tai oikeutettua etua voidaan käyttää tuomioistuimessa, että oikeus tai oikeutettu etu voidaan turvata tai että riita-asia voidaan välttää, jäljempänä 'asianajajan apu'

b) menettelyn ajan tuomioistuimen tai oikeusviranomaisen suostumuksella toimineen asiantuntijan, kääntäjän tai tulkin palkkion maksaminen, jos tällainen maksu on julkista oikeusapua hakevan henkilön vastuulla

c) haastemiehen palkkion maksaminen

d) lain mukaiset oikeudenkäyntikuluihin liittyvät vapautukset, vähennykset, maksuaikataulun muuttamiset tai maksujen lykkäämiset, myös täytäntöönpanovaiheessa.

Jos julkista oikeusapua annetaan EU-maiden kansalaisille tai muille henkilöille, joiden kotipaikka tai asuinpaikka on jonkin EU-maan alueella, hyväksyttyyn julkiseen oikeusapuun voivat sisältyä myös

a) tuomioistuimen tai oikeusviranomaisen asian ratkaisemiseksi pyytämien, etuudensaajan toimittamien asiakirjojen kääntämisestä aiheutuvien kustannusten sekä tämän luvun mukaisesti toimitettujen tai vastaanotettujen asiaan liittyvien pyyntöjen ja asiakirjojen kääntämisestä aiheutuvien kustannusten vapauttaminen laillistamismuodollisuudesta tai muusta vastaavasta muodollisuudesta

b) tuomioistuimen tai oikeusviranomaisen käsittelyn vireillä olevan menettelyn tulkkipalvelut

c) oikeusavun saajalle tai muulle henkilölle aiheutuvat matkakulut, jotka syntyvät siitä, että oikeusavun saajan tai muun henkilön on matkustettava Romaniaan tuomioistuimen tai oikeusviranomaisen pyynnöstä, tai siitä, että laki edellyttää jommankumman henkilön pakollista läsnäoloa.

Julkista oikeusapua voidaan myöntää joko erikseen tai kumulatiivisesti missä tahansa edellä mainitussa muodossa. Asianajajan, asiantuntijan, kääntäjän, tulkin tai haastemiehen missä tahansa muodossa antaman julkisen oikeusavun arvo, joko erikseen tai kumulatiivisesti, ei saa ylittää yhden vuoden 12 kansallisen bruttovähimmäispalkan enimmäismäärää sen vuoden osalta, jona oikeusapuhakemus on tehty.

(Julkisesta oikeusavusta annetun hallituksen erityisasetuksen nro 51/2008, sellaisena kuin se on hyväksytty lailla nro 193/2008, muutettuna ja täydennettynä, 6, 7 ja 44 §.)

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa lopuista kustannuksista?

Kustannukset, joista osapuolelle on myönnetty vapautuksia tai alennuksia julkisen oikeusavun hyväksymisen yhteydessä, siirtyvät toiselle osapuolelle, jos viimeksi mainittu häviää. Hävinneen osapuolen on maksettava nämä maksut valtiolle.

Jos julkisen oikeusavun saanut osapuoli ei voita, valtiolle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut ovat ensiksi mainitun vastuulla. Tuomioistuin voi kuitenkin asian ratkaisun yhteydessä velvoittaa julkisen oikeusavun saaneen osapuolen korvaamaan kokonaan tai osittain valtiolle aiheutuneet kulut, jos tämä ei ole toiminut riittävän huolellisesti menettelyn aikana, jos tämä on aiheuttanut asian häviämisen tai jos tuomiossa on todettu kanteen väärinkäyttö.

(Julkisesta oikeusavusta annetun hallituksen erityisasetuksen nro 51/2008, sellaisena kuin se on hyväksytty lailla nro 193/2008, muutettuna ja täydennettynä, 18 ja 19 §.)

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Jos asiassa, jossa julkinen oikeusapu on hyväksytty, annettuun tuomioon sovelletaan muutoksenhakumenettelyä, asianajajan ennalta määrättyssä avustamismuodossa edellisessä oikeudenkäyntivaiheessa myönnetty julkinen oikeusapu laajennetaan lainmukaisesti kattamaan hakemuksen laatiminen ja muutoksenhaun perustelut sekä muutoksenhakumenettelyn käyttö ja toteuttaminen.

Tuomioistuimen päätös, jossa mainitaan muutoksenhakuoikeus, ja jäljennös julkisen oikeusavun hyväksymispäätöksestä annetaan välittömästi tiedoksi asianajajayhdistykselle tarkastusta ja tunnustamista varten tai tarvittaessa sellaisen asianajajan nimeämiseksi, jolla on oikeus hakea muutosta muutoksenhakutuomioistuimessa. Muutoksenhakumenettelyssä asianajajalla on oikeus erilliseen maksuun, jonka muutoksenhakutuomioistuin määrää lain mukaisesti.

Jos osapuoli ei ole saanut julkista oikeusapua muutoksenhakumenettelyn edellisessä vaiheessa, julkista oikeusapua pyydetään uudella hakemuksella.

Uusi muutoksenhaku aika alkaa siitä päivästä, jona asianajaja nimitetään tai tunnustetaan. Asianajajan nimityspäivä ja yhteystiedot annetaan tiedoksi tuomioistuimelle ja hakijalle enintään 48 tunnin kuluessa.

Muutoksenhakutuomioistuin tarkistaa, täytyvätkö myönnetyn julkisen oikeusavun edellytykset edelleen. Jos tuomioistuin toteaa, että vaatimukset eivät enää täyty, se päättää lopettaa oikeusavun ja velvoittaa osapuolen korvaamaan valtiolle asianajajan palkkiosta aiheutuneet kulut kokonaan tai osittain.

(Julkisesta oikeusavusta annetun hallituksen erityisasetuksen nro 51/2008, sellaisena kuin se on hyväksytty lailla nro 193/2008, muutettuna ja täydennettynä, 13.1 §.)

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Oikeus julkiseen oikeusapuun lakkaa, jos osapuoli kuolee tai kyseisen osapuolen taloudellinen asema paranee siinä määrin, että hänellä on varaa maksaa oikeudenkäyntikulut.

Kun oikeusapuhakemus vastaanotetaan, hakijalle ilmoitetaan, että jos hän häviää asian, hän maksaa toisen osapuolen oikeudenkäyntikulut, ja että hänelle on tarkoitus antaa mahdollisuus palauttaa julkisena oikeusapuna saadut määrät siinä tapauksessa, että joku asianosainen henkilö vie asian sen tuomioistuimen käsiteltäväksi, joka on hyväksynyt julkisen oikeusavun, ja esittää todisteita sen henkilön, jonka hakemus on hyväksytty, todellisesta asemasta. Laillista oikeusapua ei keskeytetä uusien tutkimusten ajaksi.

Jos tuomioistuin toteaa, että julkista oikeusapua koskeva hakemus on jätetty vilpillisin mielin eli salaamalla totuus, se tekee päätöksen, jolla julkisen oikeusavun saaja velvoitetaan maksamaan takaisin ne määrät, joista hänelle on perusteettomasti myönnetty vähennys, ja maksamaan sakko, joka on enintään viisinkertainen perusteetta saatua vähennykseen nähden. Päätöstä vastaan voidaan jättää ainoastaan uudelleentarkastelua koskeva hakemus, jossa voidaan pyytää perustellusti korvauksen tai sakon tarkistamista tai päätöstä alentaa korvausta tai sakkoa. Hakemus jätetään viiden päivän kuluessa siitä päivästä, jona päätös on annettu tiedoksi, ja toinen kokoonpano ratkaisee sen peruuttamattomasti.

Jos julkisen tuen saaja hankkii lopullisen, peruuttamattoman tuomion aikana varallisuutta ja saatavia, joiden arvo tai määrä ylittää kymmenkertaisesti myönnetyn julkisen oikeusavun arvon, hänen on palautettava julkinen oikeusapu. Korvausmenettely on tämän erityisasetuksen III luvussa säädetty menettely.

(Julkisesta oikeusavusta annetun hallituksen erityisasetuksen nro 51/2008, sellaisena kuin se on hyväksytty lailla nro 193/2008, muutettuna ja täydennettynä, 10, 14, 17 § ja 50 §:n 2 momentti.)

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Tuomioistuimien päättää oikeusapuhakemuksesta kutsumatta osapuolia, ja asiasta annetaan perusteltu päätös. Asianomainen osapuoli voi viiden päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta jättää uudelleentarkasteluhakemuksen päätökseen, jolla oikeusapuhakemus hylätään. Toinen kokoonpano käsittelee muutoksenhakupyynnön, ja tuomioistuimien tekee peruuttamattoman päätelmän.

Julkisen oikeusapu voidaan evätä, jos sitä on haettu väärin, jos sen arvioidut kustannukset ovat suhteettomia asian kohteen arvoon nähden ja jos sitä ei pyydetä oikeutetun edun turvaamiseksi, tai jos sitä pyydetään yleisen järjestyksen tai perustuslaillisen järjestyksen vastaisesti.

Jos hakemuksella haetaan julkista oikeusapua asiaan, joka kuuluu niihin, joihin voidaan soveltaa sovittelumenettelyä tai muita vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä, oikeusapuhakemus todennäköisesti hylätään, jos esitetään todisteet siitä, että julkisen oikeusavun hakija on kieltäytynyt noudattamasta tällaista menettelyä ennen oikeudenkäynnin vireillepanoa.

Julkisen oikeusapu voidaan evätä, jos hakija vaatii vahingonkorvausta imagonsa, kunniansa tai maineensa vuoksi, ottaen huomioon, ettei hänelle ole aiheutunut merkittävää vahinkoa, ja jos hakemus on tehty hakijan ammattikunnan tai itsenäisen ammatinharjoittajan ammatin vuoksi.

Jos julkista oikeusapua myönnetään EU-maiden kansalaisille tai muille henkilöille, joiden kotipaikka tai asuinpaikka on jonkin EU-maan alueella, Romanian keskusviranomaisen voi kieltäytyä toimittamasta oikeusapuhakemusta toiseen EU-maahan, jos hakemus on selvästi perusteeton tai se ylittää neuvoston direktiivin 2002/8/EY soveltamisalan. Jos pyynnön vastaanottavan EU-maan toimivaltainen viranomaisen hylkää oikeusapuhakemuksen, Romanian keskusviranomaisen pyytää hakijaa hyvittämään kääntämisestä johtuvat kulut.

(Julkisesta oikeusavusta annetun hallituksen erityisasetuksen nro 51/2008, sellaisena kuin se on hyväksytty lailla nro 193/2008, muutettuna ja täydennettynä, 15, 16, 45 ja 46 §.)

Lisätietoja

Hyödyllisiä linkkejä:

 Romanian asianajajayhdistysten kansallinen liitto (*Uniunea Națională a Barourilor din România*)

Päivitetty viimeksi: 22/05/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Oikeusapu - Slovakia

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Oikeudenkäyntikustannuksia ovat asianosaisten ja näiden asiamiesten kulukorvaukset (myös oikeudenkäyntimaksut), asianosaisten ja asiamiesten ansionmenetykskorvaukset, kulut todisteiden esittämisestä, notaarinpalkkio oikeuskomissaarin (*súdny komisár*) suorittamista toimista ja niihin liittyvät kulukorvaukset, pesänselvittäjän palkkio ja kulukorvaukset, tulkkaukskulut sekä asianajopalkkio, jos asiamiehenä toimii asianajaja.

Kukin asianosainen maksaa omat ja asiamiestensä oikeudenkäyntikustannukset. Asianosaiset maksavat yhteiset kulut määräsuhteessa osallisuuteensa asiassa ja menettelyssä.

Jos asianosaiselle on määrätty asiamieheksi asianajaja, kulukorvaukset ja asianajopalkkion maksaa valtio.

Perintöoikeudenkäynnissä notaarinpalkkion ja kulukorvaukset maksaa perinnönsaaja (jollei pesä ole varaton). Jos perillisiä on useita, he maksavat nämä kustannukset suhteessa perintöosuutensa nettoarvoon. Muissa tapauksissa nämä kustannukset maksaa valtio.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Oikeusapu määritellään vähävaraisille myönnettävää oikeusapua koskevassa laissa 327/2005 (oikeusapulaki), jolla muutetaan asianajajalakia 586/2003 ja elinkeinolaki 455/1991, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna lailla 8/2005. Oikeusapu määritellään oikeusapulain 4 §:n a alamomentissa, jonka mukaan oikeusavulla tarkoitetaan oikeuspalvelujen tarjoamista niihin kyseisen lain nojalla oikeutetulle hänen oikeuksiensa vaatimisen yhteydessä.

Oikeusapuun kuuluvat pääasiassa oikeudellinen neuvonta, avustaminen tuomioistuimen ulkopuolisissa menettelyissä muun muassa toimimalla välittäjänä riitojen ratkaisussa sovitteluteitse, hakemusten laatiminen tuomioistuimille, edustajana toimiminen oikeudenkäynnissä ja tähän liittyvien toimien suorittaminen sekä näihin liittyvien kustannusten korvaaminen kokonaan tai osittain.

Lisätietoja löytyy [oikeusapukeskuksen](#) sivulla, joka on saatavilla myös [englanniksi](#).

3 Millä perusteella oikeusapua voidaan myöntää?

Oikeusapukeskus tarjoaa alustavaa konsultointiapua.

Kuka tahansa voi hyödyntää tällaista konsultointiapua. Alustavan konsultoinnin tarkoituksena on

selvittää, millä ehdoin oikeusapua tarjotaan

tarjota perustason oikeudellista neuvontaa

tähdentää määräajan noudattamatta jättämisen riskiä kulloisessakin tapauksessa

avustaa oikeusapuhakemuksen tekemisessä.

Alustavaa konsultointiapua tarjotaan yksittäistä oikeustapausta varten, vain kerran ja enintään yhden tunnin ajan. Konsultointiavusta peritään kultakin kerralta oikeusapulain mukaisesti 4,50 euron maksu.

Oikeusapua voidaan oikeusapulaissa säädetyn ehdoin myöntää maan sisäisissä riita-asioissa kaikille luonnollisille henkilöille ja rajat ylittävissä riita-asioissa vain sellaisille luonnollisille henkilöille, joilla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka Euroopan unionin jäsenvaltiossa (Tanskaa lukuun ottamatta).

Oikeusapuun oikeutettuja ovat luonnolliset henkilöt, joille on oikeusapukeskuksen (*Centrum právnej pomoci*) lainvoimaisella päätöksellä myönnetty oikeus oikeusapuun sen jälkeen, kun oikeusapulain 6 §:ssä säädettyjen ehtojen on todettu täyttyvän.

Ulkomaisilla oikeusapuun oikeutetuilla tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä, jotka täyttävät oikeusapulaissa säädetty ehdot oikeusavun saamiseksi rajat ylittävässä riita-asiaa ja joille on myönnetty kyseinen oikeus oikeusapukeskuksen lainvoimaisella päätöksellä.

Kotimaisilla oikeusapuun oikeutetuilla tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä, joilla on vakituinen tai tilapäinen asuinpaikka Slovakiassa ja jotka hakevat oikeusapua toisessa jäsenvaltiossa, jossa toimivaltainen tuomioistuin käsittelee rajat ylittävää riita-asiaa.

Luonnollinen henkilö on oikeutettu oikeusapuun, jos hän täyttää seuraavat kolme edellytystä (luonnollisen henkilön on täytettävä nämä edellytykset maan sisäisissä riita-asioissa; säännökset eivät koske henkilökohtaista maksukyvyttömyysmenettelyä):

a) henkilö on vähävarainen eli hän saa vähävaraisuuden vuoksi myönnettävää tukea tai avustuksia tai hänen tulonsa ovat enintään 1,4-kertaiset

vähimmäistoimeentuloon verrattuna (tai 1,6-kertaiset vähimmäistoimeentuloon verrattuna, kun oikeusapua tarjotaan yhteisrahoituksen pohjalta laissa säädetyn ehdoin) ja hänellä ei ole varaa maksaa oikeudellisista palveluista (tulotason todistavat asiakirjat eivät saa olla yli kolmea kuukautta vanhempia)

b) riita-asia ei ole selkeästi perusteeton

c) riita-asian rahallinen arvo ylittää laissa säädetyn vähimmäispalkan arvon (ei sovelleta riita-asioihin, joissa vaatimuksen arvoa ei voida määrittää, esimerkiksi kun on kyse vanhempainvastuusta alaikäisiä lapsia kohtaan).

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Oikeusapua voi oikeusapulain mukaisesti saada siviili-, työ- ja perheoikeudellisissa asioissa, erikseen säädetysti maksukyvyttömyysasioissa, hallintotuomioistuinten menettelyissä sekä näiden asioiden yhteydessä myös Slovakian perustuslakituomioistuimessa (ns. kansalliset riita-asiat). Rajat ylittävissä riita-asioissa oikeusapua voi saada siviili-, perhe- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, turvapaikka-asioissa, hallinnollisissa karkotusmenettelyissä, kolmannen maan kansalaisen säilöönottoa koskevista menettelyissä, hakijan säilöönottoa koskevista menettelyissä, turvapaikan myöntämisestä koskevista menettelyissä sekä näiden asioiden yhteydessä myös hallintotuomioistuimissa ja Slovakian perustuslakituomioistuimessa. Oikeusapua voivat saada myös henkilöt, joiden suhteen työläinsäädäntöön perustuvan oikeustoimen voimassaolo on erikseen säädetyllä tavalla keskeytetty kiireellistä toimenpidettä koskevan hakemuksen jättämistä koskevassa menettelyssä.

Oikeusapukeskuksella ei ole toimivaltaa rikosoikeuden alalla.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Kyllä. Jos hakijaa uhkaa määräajan umpeutuminen, hän voi hakemuksen jättämisen yhteydessä pyytää oikeusapukeskukselta kiireellistä oikeusapua. Riski määräajan umpeutumisesta on tällöin näytettävä toteen. Oikeusapukeskus päättää kiireellisestä oikeusavusta viipymättä jo ennen päätöstä siitä, onko hakijalla oikeutta oikeusapuun.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Hakemuslomakkeet ovat saatavilla [☞ oikeusapukeskuksen](#) verkkosivuilla tai yksittäisissä aluetoimipisteissä.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Asiakirjat todisteeksi hakemuksessa mainituista seikoista ja asiakirjat, jotka osoittavat hakijan olevan vähävarainen (asiakirjat eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia).

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Oikeusapukeskuksen aluetoimipisteeseen sen mukaan, missä hakijalla on pysyvä, tilapäinen tai tavanomainen asuinpaikka Lisätietoa löytyy [☞ oikeusapukeskuksen](#) sivuilta.

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Oikeusapukeskus päättää oikeusavun myöntämisestä 30 päivän kuluessa (rajatylittävän hakemuksen tapauksessa 60 päivän kuluessa) hakemuksen vastaanottamisesta. Päätös toimitetaan joko postitse kirjattuna kirjeenä tai sähköpostitse allekirjoitettuna varmennetulla sähköisellä allekirjoituksella hakijalle aktivoituun asiointipostilaatikkoon.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Hakijan on oikeusapukeskuksen pyynnöstä tehtävä sopimus oikeusavusta joko suoraan oikeusapukeskuksen tai hakijalle määrätyn asianajajan kanssa ja annettava oikeusapukeskukselle tai asianajajalle valtakirja suorittaa oikeusavun tarjoamiseen liittyvät toimet kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun maksuttoman oikeusavun hyväksymispäätöksestä on tullut lainvoimainen.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Päätöksessä, jolla hakijalle myönnetään oikeus oikeusapuun, oikeusapukeskus määrää asianajajan, oikeusapukeskuksen lakimiehen tai sovittelijan edustamaan hakijaa tuomioistuimessa tai sovittelumenettelyssä, jos tämä on tarpeen hakijan etujen suojaamiseksi.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Oikeusapukeskuksen päätöksellä oikeus oikeusapuun voidaan myöntää kokonaisuudessaan tai hakijan 20 prosentin omavastuusuudella asianajokuluista taikka se voidaan evätä.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa lopuista kustannuksista?

Ei sovelleta.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Kyllä. Oikeusapua annetaan myös tavanomaista ja ylimääräistä muutoksenhakua ja päätöksen täytäntöönpanoa koskeviin oikeudenkäynteihin.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Kyllä, oikeusapu voidaan peruuttaa ennen oikeudenkäynnin päättymistä lainvoimaiseen tuomioon. Oikeusavun peruuttamisesta säädetään oikeusapulain 14 §:ssä.

Oikeusapukeskus voi peruuttaa oikeusavun,

jos oikeusapuun oikeutettu ei toimi vaaditulla tavalla yhteistyössä oikeusapukeskuksen tai hänelle määrätyn asianajajan kanssa,

jos oikeusapuun oikeutetun tulot ja varallisuusasema muuttuvat oikeusavun antamisen aikana siten, ettei hän enää täytä oikeusapulain 6 §:n 1 momentin a alamomentissa säädettyjä avun myöntämisehtoja,

jos oikeusapuun oikeutettu ei kolmen kuukauden kuluessa oikeusavun myöntämistä koskevan lainvoimaisen päätöksen tiedoksiantamisesta tee sopimusta hänelle määrätyn asianajajan kanssa tai anna valtakirjaa oikeusapukeskukselle tai asianajajalle,

jos käy ilmi, että hakijalle on myönnetty oikeus oikeusapuun virheellisten tai puutteellisten tietojen perusteella

tai jos oikeusapuun oikeutettu ei täytä oikeusapulain 13 §:n 3 momentin mukaista pyyntöä (oikeusapukeskuksen pyyntö, jonka mukaan oikeusapuun oikeutetun on todistettava oikeusapuun oikeuttavat seikat kahdeksan päivän kuluessa pyynnön esittämisestä).

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Jos menettely on keskeytetty hallintomenettelylain (*Správny poriadok*) nojalla (esimerkiksi vaadittujen asiakirjojen toimittamatta jättämisen vuoksi), muutosta voidaan hakea hallintomenettelyssä 15 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta.

Jos oikeusapumenettely tai oikeusapuhakemus on evätty lain 327/2005, sellaisena kuin se on muutettuna, perusteella (esimerkiksi siksi, että riita-asia on selkeästi perusteeton tai hakijan tuloperuste ei täyty), päätökseen voidaan hakea muutosta hallintotuomioistuimessa nostamalla hallinto-oikeudellinen kanne 15 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta.

Oikeusavun epäämispäätöksessä on oltava laissa (hallintomenettelylaki 71/1967, sellaisena kuin se on muutettuna) vaadittujen seikkojen ohella myös ilmoitus siitä, että mikäli hakijan tulot ja varallisuusasema ovat muuttuneet, hakija voi tehdä samassa asiassa uuden hakemuksen vasta kuuden kuukauden kuluttua päätöksen tekemisestä.

17 Keskeyttääkö oikeusapuhakemus vanhentumisajan kulumisen?

Oikeusapuhakemuksen jättäminen ei yleensä keskeytä vanhentumisajan kulumista. Ainoa poikkeus on kanteen nostamisen määräaika hallintotuomioistuimessa. Jos kantaja ennen kanteen nostamista hakee oikeusapukeskukselta asianajajan nimittämistä erikseen säädetyllä tavalla, kanteen nostamiselle hallintotuomioistuimessa asetettujen määräaikojen kuluminen keskeytyy alkaen tällaisen hakemuksen jättämistä sitä koskevan lopullisen päätöksen tekemiseen saakka.

Jos uhkaa määräajan umpeenkuluminen ja hakemusta ei selvästikään ole jätetty aikapaineessa (määräajan viimeisenä päivänä), oikeusapukeskus voi päättää oikeusavun myöntämisestä yksittäistä prosessitoimea (esim. kanteen nostamista tai kuulemiseen osallistumista) varten jo ennen

oikeusapuhakemuksen varsinaista käsittelyä, myös toistuvasti eri prosessitoimia varten edellyttäen, että menettelyt ja oikeudet, joiden suhteen määräajan umpeenkuluminen uhkaa, voidaan yksilöidä täsmällisesti ja että hakemuksessa mainitaan tai siihen on liitetty asiakirjat ja näyttö, jotka mahdollistavat kyseisen prosessitoimen.

Lain mukaan oikeusapukeskuksella on myös mahdollisuus laskuttaa erikseen säädetyn suuruiset menettelykulut, jos oikeusavun myöntämisedellytysten arvioinnin jälkeen todetaan, ettei hakija ei täytä näitä edellytyksiä.

Päivitetty viimeksi: 20/03/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Oikeusapu - Suomi

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Oikeudenkäyntikulut vaihtelevat asian laadusta ja laajuudesta riippuen. Oikeudenkäyntikuluja ovat muun muassa avustajan palkkio ja kulukorvaus, todistelu-, tulkkauksen- ja käännöskulut, viranomaisen käsittely- ja toimituskirjamaksut sekä valtiolle suoritettavat täytäntöönpanomaksut. Valtaosa oikeudenkäyntikuluista koostuu avustajan palkkiosta. Lähtökohtaisesti jokainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan. Tuomioistuimien voi velvoittaa jutun hävinneen osapuolen korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Oikeusapua annetaan valtion varoin henkilölle, joka tarvitsee asiantuntevaa apua oikeudellisessa asiassa ja joka taloudellisen asemansa vuoksi ei kykene itse suorittamaan sen hoitamisen vaatimia menoja. Oikeusapuun kuuluu oikeudellinen neuvonta, tarpeelliset toimenpiteet sekä avustaminen tuomioistuimissa ja muussa viranomaisessa sekä vapautus asian käsittelyyn liittyvistä menosta. Hakijan taloudellista asemaa ei tarvitse selvittää silloin, kun hakijalle annetaan vähäistä oikeudellista neuvontaa puhelimitse tai muuta sähköistä etäviestintää käyttäen.

3 Millä perusteella oikeusapua voidaan myöntää?

Oikeusapua annetaan Suomessa käsiteltävissä asioissa henkilölle, jolla on kotikunta Suomessa taikka koti- tai asuinpaikka toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Lisäksi oikeusapua annetaan, jos henkilön asia käsitellään Suomen tuomioistuimissa tai jos oikeusapuun on erityistä syytä. Ulkomailta käsiteltävässä asiassa oikeusapu kattaa yleisen oikeudellisen neuvonnan.

Oikeusapua ei anneta yhtiölle tai yhteisölle. Oikeusapua annetaan elinkeinonharjoittajan elinkeinotoimintaa koskevassa muussa kuin tuomioistuinasiassa vain, jos siihen on erityistä syytä.

Oikeusapua annetaan hakemuksesta korvauksetta tai omavastuuosuutta vastaan hakijan taloudellisen aseman perusteella. Hakijan taloudellinen asema arvioidaan hänen kuukausittain käytettävissään olevien varojen (käyttövara) ja varallisuuden perusteella. Pääsääntöisesti käyttövara lasketaan hakijan ja hänen puolisonsa kuukausittaisen tulon, välttämättömien menojen ja elatusvelvollisuuden perusteella. Oikeusapua annetaan henkilölle, jonka käyttövara ja varallisuus eivät ylitä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin vahvistettavaa määrää. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin huomioon otettavista tuloista ja menosta sekä elatusvelvollisuuden vaikutuksesta käyttövara laskettaessa, varallisuuden huomioon ottamisesta sekä niistä perusteista, joita noudatetaan määrättäessä oikeusapua saaneen omavastuuosuus.

Oikeusapua ei anneta, jos hakijalla on oikeudenkäyntikulut kattava oikeusturvavakuutus. Tuomioistuimissa käsiteltävänä olevassa asiassa tuomioistuimien voi myöntää oikeusavun siltä osin kuin oikeudenkäyntikulut ylittävät vakuutusyhtiön korvausvelvollisuuden ylärajaksi vakuutus sopimuksessa määritellyn enimmäiskorvausmäärän. Jos hakija on taloudellisen asemansa perusteella oikeutettu oikeusapuun korvauksetta, oikeusapu voidaan myöntää vakuutuksen omavastuuosuuden kattamiseen.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Oikeusapua voi saada sekä tuomioistuimissa että sen ulkopuolella hoidettavaan oikeudelliseen asiaan.

Oikeusapua ei anneta, jos:

- 1) asiassa on hakijalle vähäinen merkitys;
- 2) se olisi selvästi tarkoituksetonta verrattuna hakijalle siitä koituvaan hyötyyn;
- 3) asian ajaminen olisi oikeuden väärinkäyttämistä; tai
- 4) asia perustuu siirrettyyn oikeuteen ja on aihetta otaksua siirron tapahtuneen oikeusavun saamiseksi.

Pääsääntöisesti oikeusapuun ei kuulu avustaminen:

- 1) yleisessä tuomioistuimissa käsiteltävässä hakemusasiasa;
 - 2) yksinkertaisessa rikosasiasa;
 - 3) asiassa, joka koskee verotusta tai julkista maksua; eikä
 - 4) asiassa, jossa oikeusavun vaatimus- tai valitusoikeus perustuu kunnan tai muun julkisyhteisön jäsenyyteen.
- Tällöinkin julkinen oikeusavustaja voi tarvittaessa antaa oikeudellisia neuvoja ja laatia tarvittavia asiakirjoja.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Oikeusavun hakijan tulee ilmoittaa mahdollisesta asian kiireellisyydestä oikeusaputoimistolle.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Oikeusavun hakemuslomakkeen saa osoitteesta <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/lomakkeet.html>

Oikeusavun hakemuslomakkeen saa myös oikeusaputoimistosta. Toimistojen yhteystiedot ovat osoitteessa <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html>

Oikeusapua voi hakea sähköisessä asiointipalvelussa osoitteessa

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/oikeusavunsahkoinenasiointi.html>

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Oikeusapuhakemuksessa hakijan on esitettävä selvitys taloudellisista olosuhteistaan ja asiasta, johon hän hakee oikeusapua sekä oikeusturvavakuutuksesta (ks. kysymys 6 oikeusavun hakemuslomakkeista). Hakijan on oikeusaputoimiston pyynnöstä esitettävä tuloista ja menoista tositteet sekä selvitys omaisuudesta ja veloista. Oikeusaputoimisto voi salassapitosäännösten estämättä hankkia tietoja, jotka ovat välttämättömiä sen selvittämiseksi, onko hakija taloudellisen asemansa perusteella oikeutettu oikeusapuun ja onko hakijalla asian kattava oikeusturvavakuutus.

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Oikeusapua voi hakea miltä tahansa oikeusaputoimistolta. Toimistojen yhteystiedot ovat osoitteessa <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html>

Oikeusapua voi hakea myös sähköisessä asiointipalvelussa osoitteessa

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/oikeusavunsahkoinenasiointi.html>

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Oikeusaputoimisto päättää oikeusavun myöntämisestä. Päätös toimitetaan hakijan ilmoittamaan asiointiosoitteeseen.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Selvittääkseen oikeutensa oikeusapuun hakijan tai hänen avustajan tulee ottaa yhteyttä oikeusaputoimistoon.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Oikeusapua antaa julkinen oikeusavustaja. Tuomioistuinasioissa avustajaksi voidaan määrätä myös tehtävään suostumuksensa antanut yksityinen avustaja. Yksityiseksi avustajaksi on määrättävä asianajaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja. Milloin oikeusavun saaja on itse ehdottanut avustajakseen kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilön, tämä on määrättävä, elleivät erityiset syyt toisin vaadi. Avustaja on toimessaan velvollinen noudattamaan hyvää asianajotapaa.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Oikeusapu kattaa avustajan palkkion ja korvauksen joko kokonaan tai osittain edunsaajan käyttövaroista ja talletuksista riippuen. Oikeusapu kattaa avustajan palvelut enintään 80 tunnilta ellei tuomioistuin erityisistä syistä päättä oikeusavun jatkamisesta. Tuomioistuimen ulkopuolisessa asiassa 80 tunnin katto on ehdoton. Lisäksi oikeusapu kattaa tulkkauspalkkiot ja käännöskulut, todistelupalkkiot tuomioistuimessa sekä tarpeelliset todistelukustannukset, esimerkiksi lääkärinlausunnot.

Kun hakijalla on oikeusturvavakuutus ja hänelle on myönnetty oikeusapua korvauksetta valtio voi maksaa oikeusturvavakuutuksen omavastuusuuden.

Myös vakuutuksen ylärajan ylittävät kulut voidaan erityisistä syistä maksaa. Maksettava osuus mainitaan oikeusapupäätöksessä.

Oikeusavun saaja saa maksutta tuomioistuimen ja muiden viranomaisten asiakirjat, jotka ovat tarpeen asian hoitamista varten, viranomaisten asiakirjojen jäljennökset, tiedoksiannot ym. sekä virallisen lehden kuulutukset ja ulosottoyritykset.

Korvauksettomaan oikeusapuun käyttövarojensa perusteella oikeutettu hakija, jonka ei katsota tarvitsevan avustajaa, voi saada vapautuksen edellä mainituista maksuista.

Valtio ei maksa vastapuolen oikeudenkäyntikuluja siinä tapauksessa, että oikeusapua saanut häviää jutun.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa lopuista kustannuksista?

Oikeusavun saajan omavastuu oikeudenkäyntikuluista määräytyy hänen taloudellisen aseman perusteella. Mikäli oikeusapua on antanut julkinen oikeusavustaja, oikeusavun saaja maksaa omavastuusuutensa oikeusaputoimistolle. Mikäli oikeusapua on antanut yksityinen avustaja, oikeusavun saaja maksaa omavastuusuutensa avustajalle.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Kyllä. Oikeusapu kattaa kaikki asian vaatimat tarpeelliset hakijan oikeudenkäyntikulut. Oikeusavun saajan omavastuu oikeudenkäyntikuluista määräytyy hänen taloudellisen aseman perusteella.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Mikäli havaitaan, että oikeusavun myöntämisedellytyksiä ei ollut olemassa tai mikäli ne ovat muuttuneet tai lakanneet, oikeusaputoimisto tai tuomioistuin voi muuttaa oikeusapupäätöstä tai päättää, että oikeusavun antaminen lakkaa. Oikeusavun saajan omavastuusuutta muutettaessa määrätään, sovelletaanko uutta päätöstä taannehtivasti. Oikeusavun lakkaamisesta päätettäessä määrätään, onko oikeusapua saaneen suoritettava valtiolle korvaus saamastaan oikeusavusta, sekä vahvistetaan korvauksen määrä.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Jos oikeusapua ei myönnetä hakemuksen mukaisesti, hakija voi saattaa asian tuomioistuimen ratkaistavaksi. Oikeusaputoimiston päätöksen yhteydessä hakijalle toimitetaan ohjeet ratkaisupyynnön tekemiseksi. Ratkaisupyynnön tehdään kirjallisesti ja toimitetaan päätöksen tehneelle oikeusaputoimistolle.

Oikeusaputoimisto voi myös itse oikaista tekemänsä päätöksen. Mikäli aihetta oikaisuun ei oikeusaputoimiston mielestä ole, oikeusaputoimisto siirtää ratkaisupyynnön tuomioistuimen tutkittavaksi. Tuomioistuin voi muuttaa oikeusaputoimiston päätöstä myös ratkaisupyynnön esittäneen vahingoksi.

17 Keskeyttääkö oikeusapuhakemus vanhentumisajan kulumisen?

Oikeusapuhakemuksella haetaan oikeusapua tiettyyn asiaan. Oikeusapuhakemuksella ei saa asiaa vireille tuomioistuimessa eikä se myöskään keskeytä vanhentumisajan kulumista.

Lisätietoja

Tuomioistuin voi määrätä rikoksesta epäillylle puolustajan sekä asianomistajalle oikeudenkäyntiavustajan ja tukihenkilön esitutkintaa ja oikeudenkäyntiä varten. Puolustajaksi ja asianomistajan oikeudenkäyntiavustajaksi on määrättävä julkinen oikeusavustaja, asianajaja tai erityisestä syystä luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja. Tukihenkilöllä tulee olla riittävä pätevyys. Jos tuomioistuin toteaa epäillyn syyllistyneen rikokseen, jonka esitutkintaa ja oikeudenkäyntiä varten hänelle oli määrätty puolustaja, hänet on veloitettava korvaamaan valtiolle sen varoista maksetut korvaukset. Jos epäilty täyttää oikeusavun saamisen taloudelliset edellytykset, korvaus ei saa olla oikeusavun mukaista korvausta suurempi.

Lisätietoa oikeusavusta osoitteesta <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index.html>

Päivitetty viimeksi: 06/07/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa.

Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Oikeusapu - Ruotsi

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Ruotsissa itse oikeuskäsittely on maksuton lukuun ottamatta hakemusmaksua, joka on nykyisellään 2 800 kruunua (noin 265 euroa). Vaatimuksissa, joiden arvo on alle 24 150 kruunua (2 270 euroa), hakemusmaksu on 900 kruunua (85 euroa).

Jos myönnetään oikeusapua, valtio maksaa hakemusmaksun.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Siviilioikeuden alalla on mahdollista saada seuraavanlaista oikeudellista apua:

Neuvontapalvelut

Oikeusapu

Näistä molemmista säädetään [oikeusapulaissa \(1996:1619\)](#).

3 Kuka voi saada oikeusapua?

Neuvontapalvelut

Kaikki – mm. luonnolliset henkilöt, yhdistykset ja yritykset – voivat saada neuvontapalveluja kaikissa oikeudellisissa asioissa.

Neuvontapalveluja voi antaa asianajaja tai asianajotoimistossa toimiva muu lakimies. Neuvontapalveluja annetaan korkeintaan kaksi tuntia. Tämän ajan voi jakaa useammalle kerralle. Neuvontapalveluista peritään maksu, joka on nykyisellään 1 802,50 kruunua/tunti (noin 170 euroa). Jos neuvontapalveluja saava on vähävarainen, voidaan maksu puolittaa. Lapsille neuvontapalvelut ovat yleensä ilmaisia. Jos maksu puolitetaan, saa neuvontapalveluja antanut asianajaja tai lakimies jäljelle jäävän osan valtiolta.

Oikeusapu

Oikeusapua voi saada vain luonnollinen henkilö, eli mm. yritykset ja yhdistykset eivät voi saada kyseistä apua. Tietyissä tapauksissa myös kuolinpesä voi olla oikeutettu oikeusapuun. EU:n jäsenvaltioiden kansalaiset ovat yhdenvertaisia Ruotsin kansalaisten kanssa eli heillä on yhtäläinen oikeus saada oikeusapua Ruotsissa.

Oikeusapua voi saada useimpiin oikeudellisiin asioihin (ks. kysymys 4).

Jotta oikeusapua voitaisiin myöntää, on tiettyjen ehtojen täyttyttävä:

Hakijan on täytynyt saada neuvontapalveluja vähintään tunti.

Hakijan tulot eivät saa ylittää tulorajaa, joka nykyisellään on 260 000 kruunua

(noin 24 500 euroa). Tulojen laskennassa otetaan huomioon henkilön taloudellinen tilanne kokonaisuudessaan, esim. lasten elatusapu sekä omaisuus ja velat.

Hakijalla on oltava tarve oikeusapuun neuvontapalvelun lisäksi, ja tätä tarvetta ei voida muulla tavoin tyydyttää.

Oikeudellisen asian luonteen ja merkityksen, riidan kohteen arvon ja yleisten olosuhteiden perusteella pidetään kohtuullisena, että valtio osallistuu kustannuksiin.

Jos hakijalla on – tai olisi pitänyt olla – oikeusturvavakuutus, tulee sitä käyttää ensisijaisesti.

Ks. digitaalinen opas osoitteessa <https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/behavior-du-rattshjalp/har-du-ratt-till-rattshjalp/>.

Saatavilla on myös opas, jonka avulla voi itse laskea, onko oikeutettu saamaan oikeusapua toimeentulonsa perusteella, ks. <https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/behavior-du-rattshjalp/rakna-ut-ditt-ekonomiska-underlag/>.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Neuvontapalvelut

Kuten edellä kysymyksen 3 kohdalla on mainittu, neuvontapalveluja voi saada kaikkiin oikeudellisiin asioihin.

Tietoja ja neuvoja annetaan esim. seuraavissa asioissa:

avioliittoa ja muuta yhteisasumista koskevat säännöt

avioeroa koskevat säännöt

elatusmaksu

testamentti ja perintö

ostaminen ja sopimuksenteko.

Oikeusapu

Kuten edellä kysymyksessä 3 on mainittu, oikeusapua voi saada useimmissa oikeudellisissa asioissa joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Oikeusapua ei esimerkiksi voi saada asioissa, joissa julkinen puolustusasianajaja tai avustaja voi tulla kysymykseen. Jos henkilö on joutunut rikoksen uhriksi, voi tietyissä tapauksissa kysymykseen tulla asianomistajan oikeusavustaja (ks. [laki 1988:609 asianomistajan oikeusavustajasta](#)). Asianomistajan oikeusavustaja on maksuton rikoksen uhrille. Oikeusavustajan tehtäviin kuuluu asianomistajan avustaminen rikosta koskevien yksityisoikeudellisten vaatimusten esittämisessä, esim. vahingonkorvauksen saamiseksi. Jos henkilölle on järjestetty asianomistajan oikeusavustaja, ei henkilö voi samanaikaisesti saada oikeusapua. Tietyissä tapauksissa vaaditaan erityisiä syitä oikeusavun saamiseen. Esimerkkinä tästä voidaan mainita ulkomailla käsiteltävät asiat sekä asiat, joissa vaade ei selvästi ylitä 24 150 kruunun (noin 2 270 euron) rajaa.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Sellaisten tilanteiden varalle, jotka vaatisivat oikeusapuhakemuksen välitöntä käsittelyä, ei ole käytössä mitään erityistä menettelyä. Myös näissä tapauksissa noudatetaan yleisiä prosessioikeudellisia periaatteita eli tapaus tullaan ratkaisemaan niin pian kuin mahdollista.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Tuomioistuinlaitos on laatinut yksinkertaisen [hakulomakkeen](#), jossa on ohjeet lomakkeen täyttämiseksi. Lomakkeita saa oikeusapuviranomaiselta (*rättshjälpsmyndigheten*) ja tuomioistuimista.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Kuten edellä kysymyksen 6 kohdalla on mainittu, [hakulomakkeita](#) täyttöohjeineen saa mm. [tuomioistuinlaitokselta](#), jolta saa myös lisätietoja.

Oikeusapuhakemuksessa on oltava tiedot mm. kyseisestä oikeudellisesta tapauksesta ja siitä, tullaanko asiaa käsittelemään ulkomailla, onko asian yhteydessä käytetty neuvontapalvelua, onko oikeusapua hakevalla henkilöllä asian kattava oikeusturvavakuutus tai onko sellainen ollut aikaisemmin, sekä tiedot hakijan taloudellisesta ym. tilanteesta.

Hakemukseen ei tarvitse liittää muita asiakirjoja. Ilmoitettujen tietojen vahvistamiseksi voi liittää asiakirjoja.

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Oikeusapuhakemus lähetetään sille tuomioistuimelle tai viranomaiselle, jonka toimivaltaan hakemuksen käsittely kuuluu.

Jos hakemukseen liittyvä oikeudellinen asia on vireillä tuomioistuimessa, lähetetään oikeusapuhakemus tälle tuomioistuimelle. Muussa tapauksessa [oikeusapuviranomainen](#) päättää oikeusavun myöntämisestä.

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Oikeusapuviranomainen tai oikeusapuhakemuksen käsittelevä tuomioistuin ilmoittaa hakijalle kirjallisesti kyseisen viranomaisen tai tuomioistuimen tekemästä päätöksestä.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Jos oikeusapua myönnetään, määrätään samalla oikeusavustaja, joka antaa lisätietoja.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Oikeusavustajaksi voidaan määrätä asianajaja, muu lakimies tai joku muu tehtävään sopiva henkilö. Jos hakija itse ehdottaa sopivaa henkilöä, määrätään hänet oikeusavustajaksi, ellei tästä aiheudu huomattavia lisäkustannuksia eikä ole erityisiä syitä olla tekemättä niin.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Kun oikeusapua on myönnetty, maksaa valtio seuraavat kustannukset:

Korkeintaan 100 työtunnin korvaus oikeusavustajalle, ellei tuomioistuin toisin päättä.

Kohtuulliset todistelukustannukset yleisessä tuomioistuimessa ja työtuomioistuimessa.

Kohtuulliset selvityskustannukset, jotka ovat tarpeen, jotta oikeusavun saaja voi hyödyntää oikeuttaan, korkeintaan 10 000 kruunuun (noin 942 euroon) asti.

Asiamiehen kustannukset [oikeudenkäyntikaaren](#) 42 luvun 17 §:n mukaan.

Haku- ja toimituskulut, lisämaksut ja täytäntöönpanokustannukset.

Kustannukset, joita oikeusapu ei kata, jäävät hakijan itsensä hoidettaviksi. Hakijan on kuitenkin mahdollista saada näihin kustannuksiin korvausta vastapuolelta siinä tapauksessa, että hakija voittaa asian käsittelyn.

Jos oikeusapua myönnetään, tulee avun saajan osallistua kustannuksiin maksamalla oikeusapumaksu. Tämä maksu on tietty prosenttiosuus oikeusavustajan kustannuksista. Maksujärjestelmä käsittää kuusi tasoa, jotka riippuvat avun saajan tuloista. Tulorajat on asetettu porrastetusti. Erituloisten

prosenttiosuudet vaihtelevat kahden ja 40 prosentin välillä. Se, mihin väliin henkilö sijoittuu ja miten suuren prosenttiosuuden hän joutuu itse maksamaan, määritellään henkilön toimentulon perusteella. Tämä lasketaan henkilön vuosiansioiden, elatustaakan ja varallisuuden mukaan. Oikeusapumaksua maksetaan oikeusavustajalle sitä mukaa kun kustannuksia muodostuu.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa loppuista kustannuksista?

Jos henkilölle myönnetään oikeusapua, tarkoittaa se, että hänellä on oikeus kaikkiin niihin etuihin, joita Ruotsin oikeusjärjestelmään kuuluu (ks. kysymys 12). Osittaista oikeusapua ei siis ole mahdollista myöntää.

Oikeusapujärjestelmän ohella on sitä vastoin mahdollista saada taloudellista tukea tiettyjen oikeudenkäynnin yhteydessä syntyvien kulujen (matkakustannukset tuomioistuimeen, todistajan kustannukset) kattamiseen. Näin ollen henkilö, joka on osallisena asiassa ja joka on kutsuttu saapumaan tuomioistuin käsittelyyn, voi saada valtiolta korvauksen **matka- ja oleskelukustannuksista**, mikäli sitä pidetään kohtuullisena. ([🔗 oikeudenkäyntikaaren](#) 11 luvun 6 §) Lisäksi valtio voi, jos se on aiheellista oikeusavun saajan taloudelliseen tilanteeseen nähden, maksaa **todistajalle korvauksen** välttämättömistä matka- ja oleskelukustannuksista sekä ajanhukasta. ([🔗 oikeudenkäyntikaaren](#) 36 luvun 24 §) Mahdollisuus saada korvausta matka- ja oleskelukustannuksista tuomioistuin käsittelyyn saapumisen yhteydessä ei koske oikeushenkilöitä.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Kyllä, mutta oikeusavustajalle maksettava korvaus kattaa enintään 100 työtuntia. Jos ensimmäisessä oikeusasteessa on jo käytetty 100 tuntia, korvaus ei kata muutoksenhakuoikeusasteen käsittelyä.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Kun oikeudellisen asian katsotaan päättyneen, oikeusapu luonnollisesti loppuu. Pääsääntöisesti oikeusavun saaminen loppuu myös silloin, kun oikeusavustaja on työskennellyt 100 tuntia. Tuomioistuin voi kuitenkin päättää oikeusavun jatkamisesta.

Tiettyissä tapauksissa oikeusapu voi lakata etuajassa, esimerkiksi siitä syystä, että henkilö on jättänyt maksamatta oikeusapumaksunsa, tai jos henkilö on antanut viranomaisille väärä tietoja eikä oikeiden tietojen valossa olisikaan oikeutettu oikeusapuun. Lisäksi oikeusapu voi loppua etuajassa, jos oikeusavustaja on työskennellyt 100 tuntia eikä tuomioistuin ole myöntänyt jatkoa oikeusavulle.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Kyllä. Oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen voi hakea muutosta. Jos päätöksen on tehnyt tuomioistuin, päätöksestä valitetaan samoin menettelytavan kuin muistakin päätöksistä. Tuomioistuin ilmoittaa päätöksestään kirjallisesti, ja samassa yhteydessä se antaa tietoa myös siitä, miten päätöksestä voi valittaa. Jos päätöksen on sen sijaan tehnyt oikeusapuviranomainen, voi päätöksestä valittaa oikeusapulautakunnalle ([🔗 Rättshjälpsnämnden](#)).

Lisätietoja

Lisätietoja Ruotsin oikeusapujärjestelmästä voi pyytää tuomioistuinlaitokselta, jolta voi myös tilata hakemuslomakkeita seuraavasta osoitteesta:

Domstolsverket

SE-551 81 JÖNKÖPING

[🔗 https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/](https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/)

Puhelin: +46 36 15 53 00

Päivitetty viimeksi: 16/03/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Oikeusapu - Englanti ja Wales

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Kustannukset riippuvat oikeusjutun täsmällisestä luonteesta. Asianajajille koituu päämiehen toimeksiantojen perusteella kuluja, joihin asianajajien omien palkkioiden lisäksi voi sisältyä esimerkiksi oikeudenkäyntikuluja ja asiantuntijoiden lausuntopalkkioita. Jos päämies voittaa oikeusjuttunsa, hän saattaa saada takaisin osan kustannuksista tai kaikki kustannukset hävinneeltä osapuolelta, mutta jos päämies häviää tai hävinnyt osapuoli ei voi maksaa, asianajajan kustannukset jäävät viime kädessä päämiehen maksettaviksi. Oikeusjutun käsittelyn päätyttyä ja otettuaan kaikki asiaan liittyvät tekijät huomioon tuomioistuin päättää, kenen on maksettava kulut. Vaikka häviäjä tuomitaankin yleensä maksamaan voittajan kulut, periaatteesta on myös useita poikkeuksia.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Yksityisoikeudellisissa asioissa annetaan seuraavanlaista oikeusapua:

oikeudellinen neuvonta (*Legal Help*), joka kattaa valmisteluvaiheen neuvonnan ja avun missä tahansa oikeudellisessä ongelmassa

tuomioistuinapu (*Help at Court*), johon kuuluu avustaminen tuomioistuimessa silloin, kun täyttää edustusta ei vaadita

perhesovittelu (*family mediation*), jossa riippumaton ja koulutettu sovittelija auttaa pääsemään sopimukseen esimerkiksi seuraavista:

lapsien elatusapu

talous (esimerkiksi mitä tapahtuu talolle, säästöille, eläkkeelle, veloille) sekä

edustus tuomioistuimessa.

Oikeudellinen edustus (*Legal Representation*) kattaa oikeudenkäynnin osapuolen tai oikeudenkäynnin vireillepanomahdollisuutta pohtivan henkilön oikeudellisen edustuksen. Tällöin käsitellään todennäköisimmin kiireellisiä perheasioita ja muita asioita, joiden käsittelyyn voi saada julkista rahoitusta.

Oikeudellinen edustus voidaan toteuttaa kahdella tavalla: tutkinta-apuna (*Investigative Help*) tai täytenä edustuksena (*Full Representation*).

3 Kuka voi saada oikeusapua?

Oikeusapuvirasto (*Legal Aid Agency*) voi myöntää rahoitusta vain yksityishenkilöille, joiden oikeudellinen ongelma kuuluu oikeusavun soveltamisalaan.

Kansalaisuudella tai asuinpaikalla ei ole vaikutusta.

Tavallisesti hakijalta edellytetään

pieniä tuloja tai tiettyjen etuuksien saamista sekä vähäisiä säästöjä tai vähäistä omaisuutta ('tarveharkinta') ja

sen osoittamista, että oikeusavun antaminen on kohtuullista ottaen huomioon kaikki asiaan liittyvät tekijät ('aiheellisuusselvitys').

Tarveharkinta

Tarkastellessaan oikeutta oikeusapuun oikeusapuvirasto tutkii hakijan taloudellista tilannetta. Sekä oikeudellisen neuvonnan että oikeudellisen edustuksen osalta tarveharkinnassa arvioidaan kuukausittaiset bruttotulot, kuukausittain käytettävissä olevat tulot sekä käytettävissä oleva pääoma.

Jos hakija saa tiettyä tuloihin liittyvää sosiaaliturvaetuutta (*passporting benefits*), hänen katsotaan automaattisesti täyttävän tuloharkinnan vaatimukset.

Varallisuus on kuitenkin arvioitava.

Tällaisia sosiaaliturvaetuuksia ovat

toimentulotuki

ansiosidonnainen työttömyysavustus

yleinen tuki (*Universal Credit*)

tarveharkintaisen eläkeoikeuden takuuhyvitys (*Guarantee Credit element of Pension Credit*)

ansiosidonnainen työllisyys- ja tukiaavustus (*income-related Employment and Support Allowance*).

Jos hakija saa turvapaikanhakijoiden kansallisesta tukipalvelusta (*National Asylum Support Service*) taloudellista tukea vuoden 1999 maahanmuutto- ja turvapaikkalain 4 tai 95 §:n nojalla, hänen katsotaan täyttävän valvottua työperäistä maahanmuuttoa ja turvapaikka-asioita koskevat tulo- ja varallisuusvaatimukset, ja asiaa käsitellään Upper Tribunalissa tehdyissä valituksissa.

Tarveharkintaa ei sovelleta tietäntyyppisissä asioissa, kuten

mielenterveyspotilaiden hoitoa koskevissa riidoissa

lastensuojeluasioissa

kansainvälisissä lapsikaappausasioissa.

Aiheellisuusselvitys

Oikeusapua koskeville hakemuksille tehdään myös aiheellisuusselvitys, jonka tarkoituksena on varmistaa, että oikeusapu on perusteltua myös asiaan liittyvien olosuhteiden kannalta.

Oikeusavun tapaustyöskentelyn johtaja (*Director of Legal Aid Casework*) tarkastelee seuraavankaltaisia asioita:

onko todennäköinen tulos oikeassa suhteessa tuomioistuinkäsittelyn kustannuksiin

liittyykö asiaan laajempi yleinen etu

olisiko keskituloinen päämies valmis kuluttamaan omia rahojaan oikeusjuttuun ja

rikkoisiko oikeusavun epääminen yksilön oikeuksia.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Oikeudenalat, joilla oikeusapua on saatavilla, esitetään oikeusavusta ja rikoksenteekijöiden tuomitsemisesta ja rankaisemisesta vuonna 2012 annetun lain 1 osan liitteessä 1.

Niitä ovat muun muassa

lasten suojelua koskevat julkisoikeudelliset asiat

perheoikeutta koskevat yksityisoikeudelliset asiat, joissa on kyse perheväkivallasta tai lapsen kaltoinkohtelusta, lapsikaappauksesta, pakkoavioliitolta

suojelua koskevasta asiasta tai asiasta, jossa menettelyn osapuolena on lapsi

velka, jossa henkilö on vaarassa menettää kotinsa. Tämä kattaa kodin haltuunoton, kodin myyntiä koskevan määräyksen sekä vastentahtoisen konkurssin, kun henkilön koti on tämän omaisuutta.

asuminen, kun henkilö on vaarassa menettää kotinsa tai on koditon. Tämä kattaa kodin hallussapidon, hädän, vuokra-asunnon korjaustyöt, kun korjaustyöt aiheuttavat vakavan riskin terveydelle tai turvallisuudelle, kodittomien tuen sekä epäsosiaalista käyttäytymistä koskevat asiat.

avohuolto

viranomaisiin kohdistuvat kanteet

mielenterveys ja henkinen tila

laillisuusvalvonta

erityisopetuksen tarve

turvapaikkahakemukset ja niitä koskevat muutoksenhaut

maahanmuuttoon liittyvä säilöönotto

syrjintä

potilasvahinko, jossa lapselle aiheutuu raskauden tai synnytyksen aikana tai pian synnytyksen jälkeen tapahtuneen vakavan vammautumisen vuoksi neurologinen vamma

maahanmuutto, johon liittyy perheväkivaltaa, käsittely erityisessä maahanmuuttoalan muutoksenhakulautakunnassa (*Special Immigration Appeals Commission*), tai ihmiskauppaa, orjuutta, vapaudenriistoa tai pakkotyötä koskevat asiat

sosiaaliturvaetuudet, mutta vain oikeuskysymystä koskevassa Upper Tribunal-, Court of Appeal- tai Supreme Court tuomioistuimelle esitettyssä muutoksenhaussa.

Muilla oikeudenaloilla oikeusapua voi olla saatavilla, jos oikeusavusta ja rikoksenteekijöiden tuomitsemisesta ja rankaisemisesta vuonna 2012 annetun lain 10 §:ssä esitetyt edellytykset poikkeukselliseen tukeen täyttyvät.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Kiireellistä apua on saatavilla kiireellisen oikeudellisen edustuksen muodossa, esimerkiksi hakijan ja/tai hänen lastensa turvaamiseksi perheväkivallalta.

Perheoikeutta koskevissa yksityisoikeudellisissa asioissa, joihin liittyy perheväkivaltaa, hakijan on tavallisesti esitettävä näyttöä siitä, että häneen tai hänen lapsiinsa kohdistui vaara entisen puolison taholta.

Näyttöä voi pyytää

tuomioistuimilta

poliisilta

moniammatilliselta riskinarviointikokouksesta (MARAC)

sosiaalipalveluista

terveydenhuollon ammattilaiselta, esimerkiksi lääkäriltä, sairaanhoitajalta, kättilöltä, psykologilta tai kotikäyntejä tekevältä sosiaalityöntekijältä

turvakodin johtajalta

perheväkivallan uhrien tukipalvelulta

pankista, esimerkiksi luottokorttitapahtumat, laina-asiakirjat ja tiliotteet

työnantajalta tai koulutuksen tarjoajalta

mahdollisten etuuksien myöntäjältä.

Oikeudellinen neuvonantaja, joka on tehnyt sopimuksen oikeusavun tarjoamisesta, voi anoa kiireellistä oikeudellista edustusta mahdollisten kiireellisten toimien osalta. Oikeusapua on silti haettava tavallisella tavalla jo käynnistyneelle työlle.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Kaikki oikeudelliset neuvonantajat, olivatpa nämä tehneet sopimuksen oikeusavun tarjoamisesta tai eivät, ovat velvollisia kertomaan asiakkailleen oikeusavun mahdollisesta saatavuudesta. Heidän on annettava asiakkaille mahdollisuus valita oikeusavun tarjoaja.

Siviilioikeudellista apua voivat tarjota siviilioikeudellista neuvontaa (*Civil Legal Advice*) tarjoava puhelinneuvontapalvelu, asianajajat (*solicitor*), oikeudessa

esiintyvät asianajajat (*barrister*) tai voittoa tavoittelemattomat organisaatiot, jotka ovat tehneet kyseistä alaa koskevan sopimuksen oikeusapuviraston (*Legal*

Aid Agency) kanssa. Oikeudellisen neuvonantajan voi löytää hakemalla verkossa asianajajaliiton ”Löydä asianajaja” palvelusta (Find a Solicitor - The Law Society).

Asiakkaat voidaan myös ohjata ottamaan yhteyttä siviilioikeudellista neuvontaa tarjoavaan puhelinneuvontapalveluun, jotta voidaan alustavasti määrittää soveltuvuus ja taloudellinen kelpoisuus.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Hakijan on annettava seuraavat tiedot itsestään ja (tarvittaessa) kumppanistaan:

etuudet – myös etuusotteet

tulot, säästöt ja menot – myös palkkalaskelmat ja tiliotteet

kansalliset vakuutusnumerot.

Lisäksi tarvitaan jäljennökset hakijan asiaa koskevasta näytöstä, esimerkiksi tuomioistuimen asiakirjoista

avioliitto- ja syntymätodistuksista (perheoikeudelliset asiat)

asiaa koskevasta kirjeenvaihdosta.

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Asianajaja, joka on tehnyt sopimuksen oikeusavun tarjoamisesta, jättää hakijan puolesta hakemuksen oikeusapuvirastoon. Edellä annetaan ohjeita asianajajan löytämiseksi.

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Asianajaja ilmoittaa, onko oikeusapua koskeva hakemus hyväksytty ja onko hakijan maksettava omavastuuosuus.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Asianajaja voi neuvoa hakijaa.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Hakijan valitsee asianajajansa itse (ks. edellä). Hänen on kuitenkin valittava asianajaja, joka on tehnyt sopimuksen oikeusapuviraston kanssa.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Jos rahoitus myönnetään, se kattaa kaikki asianajajan kulut, oikeudenkäyntikulut mukaan luettuina. Hakijaa voidaan kuitenkin pyytää maksamaan kiinteä kuukausisumma varallisuudesta riippuen.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa loppuista kustannuksista?

Ks. edellä.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Jos hakija häviää oikeusjutun, jonka käsittelyä oikeusapuvirasto ei ole rahoittanut, rahoitusta voi vielä hakea muutoksenhakuun ylemmässä oikeusasteessa.

Hakijan on täytettävä tarveharkinnan ja aiheellisuusselvityksen kriteerit.

Jos oikeusapuvirasto on rahoittanut jutun käsittelyn, rahoitustodistukseen voi hakea muutosta siten, että se kattaa myös muutoksenhakuvaiheen. Siinä tapauksessa oikeusapuvirasto tarkistaa, että asia täyttää edelleen tarveharkinnan ja aiheellisuusselvityksen kriteerit.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Jos hakijan tulot ja/tai varallisuus kasvavat sinä aikana, kun rahoitus hakijan oikeudelliseen edustukseen on voimassa, siitä on välittömästi ilmoitettava oikeusapuvirastoon, ja hakijan taloudellinen tilanne saatetaan arvioida uudelleen. Jos hakijan tulot vähenevät, hän voi anoa tilanteensa uudelleenarviointia ja hänen omavastuuosuuttaan voidaan pienentää. Jos hakija saa rahaa esimerkiksi perimällä, myymällä talonsa tai voittamalla arpajaisissa sinä aikana, kun oikeusapuvirasto rahoittaa hänen oikeusjuttuaan, hakijaa voidaan vaatia maksamaan kaikki oikeudenkäyntikustannukset tai osa niistä saamallaan rahoilla. Jos hakija saa rahoitusta, se voidaan rajata tiettyyn toimenpiteeseen, kuten oikeudessa esiintyvän asianajajan (*barrister*) lausunnon saamiseen, ja avustukselle voidaan asettaa yläraja. Jos rahoituksen kattamaa työmäärää tai asianajajan tekemän työn enimmäiskustannuksia on lisättävä, siitä on tehtävä hakemus asianajajan välityksellä.

Oikeusapuvirasto voi peruuttaa rahoituksen, jos se katsoo, että rahoituksen myöntämiselle ei enää ole perusteita esimerkiksi siksi, että hakija ei suostu järkevään sovintotarjoukseen, tai jos käy selväksi, että hakijan voittomahdollisuudet ovat ennakoitua huonommat. Näin varmistetaan, ettei valtion varoja tuhlateta tilanteessa, jossa omia rahojaan käyttävä asiakas tuskin jatkaisi oikeudenkäyntiä. Jos oikeusapuvirasto harkitsee rahoituksen peruuttamista, se antaa hakijalle ensin mahdollisuuden osoittaa, miksi niin ei pitäisi tehdä, ja jos se päättää peruuttaa rahoituksen, hakijalla on oikeus hakea muutosta riippumattomalta lakiesikomitealta (*Committee of lawyers*). Jos rahoitus peruutetaan, se kattaa asianajajista siihen mennessä aiheutuneet kulut.

Kulujen maksaminen jälkikäteen

Hakijaa voidaan myös vaatia maksamaan takaisin kaikki kustannukset tai osa niistä, jos hänen taloudellinen tilanteensa paranee oikeudenkäynnin tuloksena.

Asian käsittelyn päätyttyä oikeusapuvirasto on velvollinen perimään takaisin mahdollisimman suuren osan kustannuksistaan. Se ottaa huomioon ensiksi hakijan maksamat omavastuuosuudet ja vastapuolelta perityt kulut. Sen jälkeen se perii jäljellä olevan vajeen omaisuudesta tai rahoista, jotka hakija on saanut tai säilyttänyt oikeudenkäynnissä. Omia varojaan käyttävä päämies joutuisi maksamaan takaisin maksamattomat kulut näin, ja on täysin oikeudenmukaista, että myös valtion rahoitusta saava päämies joutuu tekemään samoin, jos hänellä on siihen varaa. Jos kyseinen omaisuus kuitenkin on hakijan koti (tai rahat, jotka hakija on säästänyt kodin ostamista varten), maksua voidaan siirtää siihen asti, kunnes hakija seuraavan kerran myy kotinsa, jos hakija suostuu maksamaan korkoa siihen asti kuluvalta ajalta.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Asianajaja/neuvonantaja, joka on tehnyt sopimuksen oikeusavun tarjoamisesta, voi kieltäytyä antamasta oikeudellista neuvontaa tai tuomioistuinapua.

Sopimuksessa oikeusavun antamisesta vahvistetaan olosuhteet, joissa avun antamisesta voidaan kieltäytyä. Tällaisia ovat esimerkiksi eturistiriidat tai valmiuksiin liittyvät kysymykset. Asianajajan/neuvonantajan olisi selitettävä kieltäytymisensä syyt, mutta päätökseen ei voi hakea muutosta.

Jos hakemus hylätään aiheellisuuserusteina, oikeusapuvirasto ilmoittaa päätöksestään ja sen perusteluista hakijalle. Hakija voi hakea muutosta päätökseen neljäntoista päivän kuluessa. Muutoksenhaku käsitellään ensin sisäisesti. Jos oikeusapuvirasto muutoksenhaun käsiteltyään katsoo, että oikeusavun kriteerit täyttyvät, ja peruu päätöksensä, hakemus tai muutos hyväksytään ja todistus oikeusavun myöntämisestä tai muutettu todistus annetaan.

Jos oikeusapuvirasto katsoo, että oikeusavun kriteerit eivät täyty ja päättää säilyttää päätöksen voimassa, hakijalle ja tämän asianajajalle ilmoitetaan sen syyt. Samalla hakijalle ilmoitetaan, onko hänellä oikeus hakea vielä muutosta riippumattomalta rahoitustarkastajalta (*Independent Funding Adjudicator*).

Jos riippumattomalta rahoitustarkastajalta haetaan muutosta, tämä tekee päätöksensä / antaa suosituksensa muutoksenhaun tueksi esitettyjen tietojen sekä voimassa olevien oikeusapua koskevien säästöjen perusteella. Riippumaton rahoitustarkastaja voi tarvittaessa ottaa yhteyttä hakijaan.

Lisätietoja

Lisätietoja oikeusavusta on saatavilla osoitteessa Gov.uk.

Päivitetty viimeksi: 12/07/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa.

Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen

verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Oikeusapu - Skotlanti

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Kustannukset riippuvat oikeusjutun luonteesta. Kustannuksiin voi sisältyä oikeusapua saavan henkilön asianajajan palkkio sekä oikeudenkäyntimaksujen ja asiantuntijalausuntojen kaltaisia menoja.

Tuomioistuin päättää oikeudenkäynnin päätteeksi, kumpi osapuoli maksaa kulut. Tavallisesti häviävä osapuoli määrätään maksamaan voittavan osapuolen kulut, mutta tähän periaatteeseen sovelletaan useita poikkeuksia. Jos oikeusapua saava henkilö häviää oikeusjutun tai jos toinen osapuoli määrätään maksamaan kulut, mutta tämä ei tee niin, oikeusapua saavan henkilön on maksettava omat kulunsa.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Julkisin varoin rahoitettua apua oikeudellisissa asiassa (oikeusapua) annetaan henkilölle, jotta tämä voi vaatia tai puolustaa oikeuksiaan tai maksaa puolustuksestaan, jos hänellä ei muuten olisi siihen varaa. Skotlannissa oikeusapua hallinnoi Skotlannin oikeusapulautakunta (*Scottish Legal Aid Board*), joka on Skotlannin hallinnon rahoittama ministeriöiden ulkopuolinen julkisyhteisö.

Oikeudellista apua on kolmenlaista.

Oikeudellinen neuvonta ja apu siviilioikeudellisissa asioissa: Suullinen tai kirjallinen neuvonta Skotlannin lainsäädännön soveltamisesta missä tahansa tilanteessa, joka koskee neuvoja hakevaa henkilöä. Neuvontaa ja apua tarjoaa asianajaja ja tarvittaessa oikeusavustaja.

Oikeudellinen neuvonta edustuksen välityksellä (ABWOR): Oikeudellista neuvontaa ja apua, jossa asianajaja tai tarvittaessa oikeusavustaja edustaa asianosaista siviilioikeudenkäynnissä tietyissä Skotlannin tuomioistuimissa.

Oikeusapu siviiliasioissa: Erillinen järjestelmä, jossa asianajaja tai tarvittaessa oikeusavustaja edustaa asianosaista siviilioikeudenkäynnissä muissa Skotlannin tuomioistuimissa.

3 Kuka voi saada oikeusapua?

Siviilioikeudellisen oikeusavun myöntöperusteet ovat johdonmukaisia ja avoimia, ja hakemukset tutkitaan lainsäädännön mukaisesti. Ensiksi tarkastellaan hakemuksen oikeudellista sisältöä. Oikeusavun kohteena olevalle asialle on oltava olemassa oikeudellinen perusta ("todennäköinen syy") ja sen tukeminen julkisin varoin on katsottava kohtuulliseksi. Lopuksi tutkitaan hakijan taloudellinen tilanne.

Asianajaja voi tarjota oikeudellista neuvontaa ja apua, jos hän toteaa, että hakija on siihen taloudellisen tilanteensa vuoksi oikeutettu ja että asia, jossa tämä pyytää neuvontaa, liittyy Skotlannin lainsäädäntöön. Asianajaja voi tarjota neuvontaa ja apua tiettyyn kulutukseen saakka. Skotlannin oikeusapulautakunnan on hyväksyttävä etukäteen kaikki alkuperäisen rajan ylittävä työ, kuten myös kaikki edustusta edellyttävä työ.

Skotlannin oikeusapulain (Legal Aid (Scotland) Act 1986) mukaisen oikeusavun hakeminen ei edellytä asumista Skotlannissa. Neuvonta- ja apupalvelua on saatavilla Skotlannin lainsäädäntöä (myös Skotlannissa sovellettavaa Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntöä) koskeviin asioihin. Oikeusapua on mahdollista saada Skotlannin tuomioistuinten menettelyihin.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Ks. vastaus kysymykseen 2.

Neuvontaa ja apua siviilioikeudellisissa asioissa voi saada Skotlannin lainsäädännön soveltamiseen liittyvissä asioissa.

Oikeudellista neuvontaa edustuksen välityksellä voi saada siviilioikeudellisissa menettelyissä lainsäädännössä määritetyissä useissa tuomioistuimissa. Näitä ovat muun muassa maahanmuuttoasioita käsittelevät muutoksenhakutuomioistuimet (*Immigration Appeal Tribunal*) sekä työtuomioistuimet.

Siviilioikeudellista apua on saatavilla useissa muissa lainsäädännössä määritetyissä tuomioistuimissa. Näitä ovat muun muassa Sheriff Court tuomioistuimet ja ylin siviilituomioistuin Court of Session, jotka pääasiassa käsittelevät Skotlannissa siviilioikeudellisia asioita. Oikeusapua on saatavilla myös muissa tuomioistuimissa, kuten sosiaaliturvaviranomaisissa (*Social Security Commissioners*) ja työtuomioistuimen päätöksistä tehtyjä valituksia käsittelevässä muutoksenhakutuomioistuimessa (*Employment Appeal Tribunals*).

Siviilioikeudellista apua ei voida myöntää menettelyissä, jotka koskevat osittain tai kokonaan kunnianloukkausta, vaaleihin liittyvää valitusta, Court of Session- tai Sheriff Court tuomioistuimissa käsiteltäviä yksinkertaisia avioerohakemuksia tai velallisen omaisuutensa takavarikkoa koskevia hakemuksia. Oikeusapua ei voi saada vähäisiä vaateita käsittelevien tuomioistuinten asioissa (eli kun vaatimuksen arvo on alle 3 000 puntaa, paitsi jos vaatimukseen liittyy henkilövahinko).

Asianajaja voi kuitenkin neuvoa hakijaa näitä asioita koskevassa neuvonnassa ja avussa.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Asianajaja voi toteuttaa joitakin toimia menettelyissä kiireellisesti suojellakseen hakijan asemaa ennen kuin Skotlannin oikeusapulautakunta on tehnyt päätöksen siviilioikeudellista apua koskevasta hakemuksesta.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Skotlannin oikeusapulautakunta hyväksyy ainoastaan asianajajan hakijan puolesta toimittamat hakemukset.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Asianajaja neuvoo, mitä asiakirjoja tarvitaan taloudellisen kelpoisuuden ja asian sisällön arviointia varten.

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Skotlannin oikeusapulautakunta hyväksyy ainoastaan asianajajan hakijan puolesta toimittamat hakemukset. Hakijat eivät voi itse toimittaa hakemuksia. Jos hakijalla on vaikeuksia löytää asianajajaa edustajakseen, Skotlannin asianajajaliitto (*Law Society of Scotland*) tarjoaa [verkkosivustollaan](#) tähän tarkoitettun hakukoneen. Hakukoneesta voi hakea oikeusapua tarjoavaksi rekisteröityä asianajajaa. Asianajajaliitto palvelee myös puhelimitse numerossa 0131 226 7411.

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Asianajaja kertoo, onko hakija oikeutettu saamaan oikeudellista neuvontaa ja apua.

Asianajaja hakee oikeusapua hakijan puolesta, ja Skotlannin oikeusapulautakunta ilmoittaa postitse sekä hakijalle että tämän asianajajalle, kun oikeusapua koskeva hakemus on käsitelty. Skotlannin oikeusapulautakunnan verkkosivustolla esitetään myös [kelpoisuuden selvittämistä koskevia kysymyksiä](#). Ne auttavat hakijaa selvittämään oikeutensa.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Asianajaja neuvoo, mitä kuuluu tehdä.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Hakijan on otettava yhteyttä asianajajaan ennen kuin hän voi hakea neuvontaa ja apua tai oikeusapua.

Jos hakijalla on vaikeuksia löytää asianajajaa edustajakseen, Skotlannin asianajajaliitto (*Law Society of Scotland*) tarjoaa [asianajajahakukoneen](#) verkkosivustollaan. Hakukoneesta voi hakea oikeusapua tarjoavaksi rekisteröityä asianajajaa. Asianajajaliitto palvelee myös puhelimitse numerossa 0131 226 7411.

Vaihtoehtoisesti [Skotlannin oikeusapulautakunta](#) tarjoaa tietoja lähimmistä asianajajista, jotka tarjoavat oikeusapua, tai muista lautakunnan rahoittamaa neuvontaa tarjoavista ammattilaisista. Siviilioikeudellisissa asioissa on mahdollista tehdä hakuja tapauksen tyytin perusteella. Vaikka yritys olisi rekisteröity oikeusapua tarjoavaksi, se ei ole velvollinen tarjoamaan palveluja kenelle tahansa tai ottamaan vastaan oikeusaputapausta.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Ks. vastaus kysymykseen 1.

Oikeusapu kattaa ainoastaan hakijan oman asianajajan kulut ja muut tapaukseen liittyvät menot, kuten oikeudenkäyntimaksut ja asiantuntijalausunnot.

Oikeusapu ei kata toisen osapuolen kuluja.

Jos hakija on oikeutettu oikeusapuun, hän voi joutua maksamaan omavastuusuuden tapauksen kuluista. Maksettava omavastuusuus perustuu hakijan taloudelliseen tilanteeseen.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa lopuista kustannuksista?

Jos hakija on oikeutettu rajoitettuun oikeusapuun, hänen on maksettava ylimenevät kulut itse. Jos hakijan on maksettava osuus kuluista, maksettava määrä perustuu tämän käytettävissä oleviin tuloihin, säästöihin ja omaisuuteen. Skotlannin oikeusapulautakunta ottaa huomioon tulot hakemuksen jättöpäivästä alkaen ja pääoman (säästöt ja omaisuuden) siltä ajalta, jonka asian käsittely kestää.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Myönnettyä oikeusapua ei voi käyttää asian käsittelyn tuloksesta tehtävään muutoksenhakuun. Tällöin tarvitaan uusi oikeusapuhakemus, ja Skotlannin oikeusapulautakunta tarkastaa jälleen, että lakisääteiset vaatimukset täyttyvät muutoksenhaun osalta.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Skotlannin oikeusapulautakunta voi peruuttaa oikeusavun erilaisista syistä ja peruuttaakin toisinaan. Se tekee näin esimerkiksi silloin, kun asianajaja ei vastaa lisätietoja koskevaan pyyntöön. Lakisääteisten tukikelpoisuusperusteiden mukaisesti Skotlannin oikeusapulautakunnan on otettava huomioon henkilön taloudellisen tilanteen jatkuva arviointi. Sen on arvioitava, onko oikeusavun myöntäminen edelleen kohtuullista. Osana tätä kohtuullisuutta pidetään sitä, että oikeusapua saavan henkilön odotetaan noudattavan tuomioistuimen määräyksiä.

Oikeusapu voidaan peruuttaa myös, jos sitä saanut henkilö on esittänyt vääriä tietoja tai jättänyt ilmoittamatta olennaisia tietoja. Tällaisissa tilanteissa Skotlannin oikeusapulautakunta voi myös pyrkiä perimään takaisin maksetun määrän.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Skotlannin oikeusapulautakunta perustelee oikeusapua koskevan kielteisen päätöksensä. Henkilö voi pyytää asian uudelleentarkastelua, varsinkin jos olosuhteet ovat muuttuneet. Yksittäisestä tapauksesta voi keskustella Skotlannin oikeusapulautakunnan kanssa sähköpostitse (general@slab.org.uk) tai puhelimitse. Vaihde (0131 226 7061) on avoinna maanantaista perjantaihin kello 08.30–17.00.

Päivitetty viimeksi: 15/07/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.